

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog –és Államtudományi Doktori Iskola

**A JOGHARMONIZÁCIÓ HATÉKONYSÁGA A
HATÁROKON ÁTNYÚLÓ FIZETÉSEKRE
VONATKOZÓAN
ÉS AZ EGYENLŐ VERSENYFELTÉTELEK
BÍZTOSÍTÁSA A BŐVÍTETT BELSŐ PIACON**

Birta Zsuzsánna
- doktori értekezés-

Tudományos vezető:
Dr. Halustyik Anna, CSc egyetemi docens

BUDAPEST, 2012

Köszönetnyilvánítás

Hálás köszönettel tartozom Józson Mónikának, aki hozzásegített ahhoz, hogy megnyílhasson előttem a jogtudomány elmélyítésének lehetősége és támogatott a nyitott kapukhoz vezető 'rögös' úton, hogy majd a tudományos munkásságom otthon, szülőföldön hasznosíthassam.

Köszönettel tartozom Halustyik Annának, akinek bizalma abban, hogy tudunk alkotni egy alapkutatót képező művet, egy olyan témakörben, amelyben a korlátolt szakirodalom létezése és a joggyakorlat hiánya jelentős akadályokat gördít elénk, biztosította e mű létrejöttét.

Családomnak, akiknek szeretete és áldozatvállalása segített hozzá, hogy megfelelő időt tudjak szakítani a tudományos kutatásra és egyben mindig lendületet meríthettem gyerekeim mosolyából, mint kifogyhatatlan energiaforráshoz fordulhattam munkám során hozzájuk.

Rövidítések jegyzéke

- ATM** Automatic Teller Machine – Pénzkiadó automata
- CHIPS** Clearing House Interbank Payment System
- ECB** Európai Központi Bank – European Central Bank
- ECU** European Currency Unit
- EK** Európai Közösség
- EMS** Európai Monetáris Rendszer - European Monetary System
- EPC** Európai Pénzforgalmi Tanács – European Payment Council
- EPU** Európai Fizetési Unió - European Payment Union
- MSCs** Kereskedelmi szolgáltató költségei - Merchant Service Charges
- POS** Point of sale
- PSD** Fizetési szolgáltatásokra vonatkozó irányelv, Payment Service Directive
- SEPA** Egységes Euró Pénzforgalmi - Térség Single European Payment Area
- STP** Straight through processing – azonnali feldolgozás
- SWIFT** Society of Worldwide Interban Financial Telecommunications

Vajon hogyan ebben a furcsa korban bankolunk és ahogy a bankolásunkat szabályozzuk (általunk választott európai és magyar képviselőink által) – ez komoly dolog? Nem biztos, de legalább érdekes ... ha épp nem az én pénzem tűnik el a prudensen és transzparensen szabályozott, valamint a 'komplájensz' (compliance) eljárások szerint működő banki csatornák valamelyikén¹.

¹ HALUSTYIK Anna, *Bankszabályozás Magyarországon*, Sárközy Tamás, ünnepi kötet, HVG Orac, 2006 Budapest, 88

TARTALOMJEGYZÉK

Rövidítések jegyzéke	3
Tartalomjegyzék	5
I RÉSZ Alapvetés, elméleti kérdések	8
Bevezető	8
I Fejezet: Az európai közösség rövid pénzügyi története	12
A második világháborút követő korszak	12
A monetáris integráció	14
A gazdasági és monetáris unió	16
II Fejezet: A pénzforgalom és egyes bankműveletek rövid bemutatása	18
Bankműveletek	18
A pénzforgalom	22
III Fejezet: A jogharmonizáció	26
A jogharmonizáció fogalma	26
A jogharmonizáció módszerei	27
A jogharmonizáció stratégiája az Egységes Európai Okmány, a Bizottság Fehér Könyve nyomán	28
II RÉSZ – a határokon átnyúló, euróban történő fizetésekről szóló szabályozások bemutatása és a belső piacon kifejtett hatásainak elemzése	30
I Fejezet: A 2560/2001/EK a határokon átnyúló, euróban történő fizetésekről szóló Rendelet bemutatása	30
A szabályozások célkitűzései és a célzott személyek	32
II Fejezet: A rendelet hatása a versenyfeltételekre és a nemzeti banki költségekre a bővített belső piacon	36
Bevezető	36
Versenyelemzés	39
III Fejezet: A rendelet hatása a nemzeti banki költségekre a bővített belső piacon	53
IV Fejezet: Az Európai Bizottság a Parlament és Tanács fele készített jelentése a 2560/2001 (EK) a határon átnyúló euróban történő kifizetésekről szóló Rendeletének alkalmazásáról	58
ATM készpénzfelvétel	61
Kártyával történő kifizetések	62
Kompetens hatóságok és peren kívüli jogorvoslati testületek	62
Fogyasztói tudatosság	63
A 2560/2001 Rendelet hatása a határon átnyúló fizetési műveletek költségeire	64
A 2560/2001 Rendelet hatása a nemzeti kifizetések költségeire	65
Változások a határon átnyúló kifizetések infrastruktúrájában	65
Egységes Euro Pénzforgalmi Térség (SEPA)	65
Pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv (PSD)	66
A SEPA és a PSD hatása a belső piacra	67
SEPA, PSD és 2560/2001 Rendelet közvetlen beszedés kibocsátása	67
A fogyasztói szolgáltatások tökéletesítésének ajánlatossága a verseny körülményeinek szigorításával	68
A rendelet által előidézett változások a közösségi pénzügyi intézményekben	70
V Fejezet: Az Európai Parlament és a Tanács 924/2009/EK Rendelete a Közösségben történő határokon átnyúló fizetésekről és a 2560/2001/EK Rendelet hatályon kívül helyezéséről	72
Bevezető	72
A 924/2009 Rendelet általános célkitűzései	74
Az újonnan hatályba lépett és hatályon kívül helyezett rendelet között fellelhető különbségek	74
VI Fejezet: A 924/2009 Rendelet hatásvizsgálatának összefoglalása a bizottsági szolgálati munkadokumentum alapján	78
A Rendelet piacon kifejtett hatása és megoldásra váró kérdések	78

VII Fejezet: A 260/2012/EU Rendelete az euroátutalások és -beszedések technikai és üzleti követelményeinek megállapításáról és a 924/2009/EK rendelet módosításáról	87
III RÉSZ – A Pénzforgalmi Szolgáltatások Fejlődése A PIACI VERSENY, VERSENYPOLITIKA TÜKRÉBEN	91
I Fejezet: Általános fogalmak, a jogi háttér bemutatása	91
II Fejezet: versenypolitikai szabályozások pénzügyi vonatkozásai	95
III Fejezet: A jövőre vonatkozó közösségi stratégiák	105
IV RÉSZ - A HATÁRON ÁTNYÚLÓ ÁTUTALÁSOK SZABÁLYZÁSA ROMÁNIÁBAN és Magyarországon	115
I Fejezet: A határon átnyúló átutalásokat szabályzó törvénykezési történelem bemutatása	115
A Román Nemzeti Bank rövid történelmi bemutatása	115
A határon átnyúló átutalásokra vonatkozó törvénykezés történelmi bemutatása Romániában	120
A határon átnyúló átutalásokra vonatkozó rendeletek bevezetése a román törvénykezésbe	127
II Fejezet: A határon átnyúló átutalásokra vonatkozó hatályos törvénykezés bemutatása Magyarországon	131
III Fejezet - A pénzforgalmi szolgáltatások teljesítését felülvizsgáló szervek Romániában	134
A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság	134
A Pénzügyőrség	141
Román Nemzeti Bank – mint peren kívüli panasztételi és jogorvoslati szerv (közvetítő) a fogyasztók és a pénzforgalmi szolgáltatók között felmerülő viták rendezésében	143
IV Fejezet - A pénzforgalmi szolgáltatások teljesítését felülvizsgáló szerv Magyarországon, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete	147
Budapesti Békéltető Testület - mint peren kívüli panasztételi és jogorvoslati szerv (közvetítő) a fogyasztók és a pénzforgalmi szolgáltatók között felmerülő viták rendezésében	154
V RÉSZ - A NEMZETI BANKI STATISZTIKÁK ÁLTAL KÖZZÉTETT ADADTOK ELEMZÉSE ROMÁNIÁBAN ÉS MAGYARORSZÁGON	157
I Fejezet: Romániai pénzügyi adatok	157
II Fejezet: Magyarországi pénzügyi adatok	161
ÖSSZEFOGLALÓ	165
VI RÉSZ MELLÉKLETEK	174
1 Melléklet - Romániában kibocsátott kártyák száma	174
2 Melléklet - A kártyahasználatra vonatkozó statisztika Romániában	175
3 Melléklet - Romániában elhelyezett ATM és POS és az EFTPOS pontok száma	176
4 Melléklet - Romániában elhelyezett ATM és POS pontoknál kezdeményezett ügyletek az országban kibocsátott kártyákkal	177
5 Melléklet – ATM készpénzfelvétel az ország határain kívül kibocsátott kártyákkal, POS ügyletek az ország határain kívül kibocsátott kártyákkal	178
6 Melléklet - ATM pénzfelvétel az ország határain kívül, az országban kibocsátott kártyákkal és POS ügyletek az ország határain kívül az országban kibocsátott kártyákkal	179
7 Melléklet – Bankközi valutaügyletek alakulása	180
8 Melléklet - Magyarországon kibocsátott kártyák száma	181
9 Melléklet - A kártyahasználatra vonatkozó statisztika Magyarországon	182

10 Melléklet - Magyarországon elhelyezett ATM és POS pontok száma	183
11 Melléklet - Magyarországon elhelyezett ATM és POS pontoknál kezdeményezett ügyletek az országban kibocsátott kártyákkal	184
12 Melléklet – ATM készpénzfelvétel az ország határain kívül kibocsátott kártyákkal, POS vásárlási ügyletek az ország határain kívül kibocsátott kártyákkal	185
13 Melléklet - Készpénzfelvétel az ország határain kívül, Magyarországon kibocsátott kártyákkal és vásárlási ügyletek az ország határain kívül, Magyarországon kibocsátott kártyákkal	186
A statisztikai adatok és a jogszabályok céljainak általános összehasonlítása	187
<i>Felhasznált irodalom</i>	189

I RÉSZ ALAPVETÉS, ELMÉLETI KÉRDÉSEK

Bevezető

A pénzügyi normák jogharmonizációja a legnehezebben megvalósítható feladat különböző gazdasági és szociális fejlettségi szinttel rendelkező országok között.

Az Európai Unió tagállamai is különböző gazdasági fejlettségi szinttel rendelkező államok, amelyeket mégis megpróbál az uniós jogalkotó egy egységes keretbe foglalni a pénzügyi szolgáltatások szempontjából is. Ugyanakkor fontos megemlíteni a gazdasági sokszínűség mellett a kulturális sokszínűséget is, amely jelentős hatást gyakorol a gazdasági életre.

A pénzforgalmi szolgáltatások egyesítési igyekezetének több piaci vetülete észlelhető és a belső piacon jól érzékelhető hatást fejthet ki, ugyanis a tanulmányozott piaci szegmens, a pénzügyi szolgáltatások piaca közvetlen vagy közvetett módon befolyásolja a pénzforgalmi termékek piacát, a piaci versenyt és nem utolsósorban a fogyasztók és a szolgáltatók viszonyát.

A pénzügyi szolgáltatások piacát tanulmányozva, a piacon jelen lévő számos termék közül, egy kis területre próbáltam figyelmet fordítani a dolgozatban, amely, a határon átnyúló kifizetések, átutalások.

Talán a határon átnyúló kifizetések, mint tanulmányozandó pénzforgalmi szolgáltatás a pénzforgalmi szolgáltatások piacának csak egy elenyésző századát teszi ki, ezért túl kicsinek tűnhet, mégis ennek jelentőségét és fontosságát a napjainkban jellemző aktualitása adja, amelyet Európában a tőke szabad áramlásának növekedése és a személyek és áruk szabad mozgására vonatkozó alapelv használatossága is támogat.

A tanulmányozott pénzforgalmi szolgáltatások jelentősége, tehát az ügyletek jellegében található, éspedig abban, hogy ezek a határon átnyúló átutalások, kifizetések, több állam illetve tagállam gazdaságát és gazdasági szereplőit is befolyásolják, jelentős szerepet játszván a szabályozások egységesítési tendenciájában is.

Az Európai Unió belső piacán jelen lévő gazdasági szereplők és fogyasztók szempontjából egyaránt, a legfontosabb az azonos piaci feltételek megteremtése a belső piacon, a megközelítőleg azonos költségek szabályozása, amely biztosítja az

egészséges versenyt. Habár a szolgáltatásokra vonatkozó költségegyenlőség kialakítása a törvénykező célja a tanulmányozott területen, ez teljes mértékben nem megvalósítható a tagállamok gazdasági fejlettségi szintjeinek különbségei miatt.

Ezen a területen tehát a törvénykezéstől a szolgáltatók és a fogyasztók is maximum flexibilitást várnak el, joggal, ugyanis a szabályozásnak is követnie kell az elfogadása következtében kialakult piaci gyakorlatot és mindig változásra készen kell állnia a piaci erőhatalmaknak és követeléseknek megfelelően, Magyarországra vonatkozóan, amint azt már megfogalmazták a jogirodalomban – a bankjog talán a legszínvonalasabban szabályozott terület a hazai jogban, de ennek ellenére a gyakorlat felvet megoldandó kérdéseket, amelyeknek elemzése a jogalkotás számára is tanulságos lehet².

Már a tanulmány első részében megfogalmazható tehát egy pár hipotézis, amelyet a jogi normatívumok tanulmányozása során és ezek hatásvizsgálatának elemzése során próbálok megválaszolni, figyelembe véve a piaci környezetet.

Az első nagyobb kérdést az uniós belső piacon, az egységes feltételek megteremtése érdekében, az a tény képezi, hogy melyik lenne a legmegfelelőbb másodlagos jog, amelyen át a szabályozás a leghatékonyabb lenne, amely arra késztené a piaci szereplőket illetve a tagállamokat, hogy az uniós szabályzást a törvénykező akaratának és elképzeléseinek megfelelően alkalmazzák.

A második nagy kérdés, hogy milyen hatást fejt ki az egységes belső piacon, illetve a tagállamok belső piacán a költségegyenlőség elve, amely a határon átnyúló átutalásokra alkalmazandó.

A harmadik tanulmányozandó piaci hatás pedig *a szolgáltatók által a fogyasztók rendelkezésére bocsátott termékskála változása, esetleges átalakulása a határon átnyúló átutalások esetében alkalmazandó költségegyenlőség következtében.* Ilyen téren még megvizsgálandó az is, hogy ezeket a változásokat a belső piacon kizárólag csak a termékekre vonatkozóan elfogadott szabályozás eredményezte-e vagy közrejátszottak más piaci hatások is, ezalatt értem a folyamatos technikai fejlődést és piaci versenyt is.

² NAGY Zoltán: A faktoring közjogi szabályozásának aspektusai Magyarországon, Miskolci *Jogi Szemle*, II évfolyam, 2007. 2 szám. 72.

Ugyanakkor nagyon fontos az '*új*' szolgáltatások piacának alakulása, ugyanis ez a tényező meghatározza a jogi normatívum eredményességét, amelynek ilyen módon már gazdaságilag mérhető eredményeket is tulajdoníthatunk.

A tanulmányozott terület a figyelem középpontjában van nem csak az unió belső piacán, hanem szerte a világon, figyelembe véve, hogy *a határon átnyúló átutalások a határon átnyúló kereskedelem egyik alappillért képezik*, amely nélkül nem lenne megvalósítható azon törekvés, hogy versenyképes piacot és egészséges piaccgazdaságot működtessenek a tagállamok. Ezek a szolgáltatások *megfelelő működése és elérhetősége* markáns szerepet játszik a kereskedelmi kapcsolatok bonyolításában.

Erre vonatkozólag megemlíthető a Dél Afrikai Nemzeti Pénzforgalmi Rendszer (South African National Payments System) törekvése, amely 1995-ben több intézkedést is bevezetett a rendszer hatékonyságának növelése érdekében, hogy hasonlívá tegye ezt a gazdaságilag fejlettebb országokban működő rendszerekhez. Ugyanakkor megállapítják azt a tényt is, hogy az út odáig még hosszú. Nagyon nehéz – hogyha nem lehetetlen – a banki költségeket egy bizonyos ügylethez igazítani. A feladat nagyon komplex és technikai³.

Észak Amerika esetében is az alacsony értékű határon átnyúló átutalások infrastruktúrájáról is kevés az ismeret. Egy 1996 -ban készített kutatás értelmében azonban, a kereskedelmi társaságok a határon átnyúló ügyleteket a banki kapcsolataikon át kezdeményezik. A határon átnyúló bankügyletek egy nagyon hatékony módja a határon átnyúló kifizetések kezdeményezésének, mert a kereskedelmi társaságnak közvetlen hozzáférése van, a külföldi bankon át, a nemzeti pénznemhez és infrastruktúrához abban az országban, amelyben a kereskedelmi kapcsolatot kialakította⁴.

Ugyanakkor, már előre tekintve a 21 századra, már 1996 -ban előre látták ezen tevékenység megerősödését, ugyanakkor ezzel a tevékenységgel megnövekszik majd a kockázat is. Tehát a következő században a pénzforgalmi rendszer formáját majd, nagymértékben a kockázatkezelés címzettjeinek megállapítása fogja meghatározni a magán szféra és a központi bankok szintjén is⁵.

³ KOKKIE Kozmann, CATHERINA Du Toit, Sanlam Investment Management, 'The investor', *FINWEEK*, 4 may, 2006, 15, forrás EBSCOhost, letöltés dátuma 2012

⁴ MARGUART JeffreyC., SUMMERS Bruce J, „Efficiency and risk in small value, cross border payments: The North American case” *North American Journal of Economics & Finance*, 10629408, 1996 évf 7, szám 2, forrás EBSCOhost, letöltés dátuma 2012

⁵ PARRY Robert T., Globan payments in the 21st century: A central banker's view, *FRBSF Economic Letter*, 0890927X, 05.03.96, évfolyam 96, 15 szán, forrás EBSCOhost, letöltés dátuma

A 2009 évben az amerikai bankpiacot, a belső ügyletekhez viszonyítva még mindig a határon átnyúló ügyletek alacsony volumene jellemzi és magas kapcsolódási díjak. A Federal Reserve Bank és az Equens, a biztosított határon átnyúló szolgáltatásaikon át támogatni fogja a bankokat a feldolgozási díjaik csökkentésére és a verseny megerősítésére a piacon⁶.

Amint azt fennebb is említettem már, a tanulmányozandó kérdéskört, tehát nem a szolgáltatás-piacot lefödő mérete, hanem a téma aktualitása és a kereskedelmi viszonyokban betöltött szerepe miatt választottam. Úgy gondolom, hogy ahhoz képest, hogy mennyire fontos szerepet tölt be a külkereskedelmi kapcsolatokban, elég kevés szakirodalmat találunk róla, amely többnyire angol nyelvű.

Egy másik tényező amely ugyancsak a határon átnyúló átutalások költségeit helyezi előtérbe, az a munkaerő szabad mozgása, amely által napjainkban ezek az ügyletek nem csak a kereskedelmi társaságok kiváltságát képezik, hanem használatosak lettek a természetes személyek által is.

A felhasználók köre, tehát az utóbbi időben lényegesen megnőtt, amely növeli a szabályozás fontosságát és egyben szükségességét is.

A határon átnyúló átutalásokat és ennek szabályozását, nem mint a rendszerben dolgozó szakember mutatom be a dolgozatban, hanem fogyasztói szemszögből próbálom összekötni a szabályozási és piaci adatokat, amelynek célja egy-részből vizsgálni és bemutatni a szabályozás hatékonyságát, majd ezeket a szabályozási törekvéseket megpróbálom összekötni a bankpiaci, statisztikai adatokkal, amelyek talán választ adnak a hatékonyság kérdésére.

A bankpiaci adatok elemzéséből kitűnik, az is hogy milyen irányba haladnak a banki termékek forgalmazására vonatkozó mutatók, választ keresvén arra a kérdésre, hogy esetlegesen ezen mutatók alakulásának lehet e bármi köze az új szabályozásokhoz.

A banki adatok elemzésére Romániát és Magyarországot választottam, különböző gazdasági fejlettségi szintjei miatt, illetve az a tény miatt is, hogy egyik országban sem az euró a hivatalos pénznem, ezáltal a törvénykezést vizsgálván választ kapunk arra a kérdésre is, hogy a pénzügyi csatlakozás előtt álló országokban (az euró, mint hivatalos pénznem bevezetésére gondolok) milyen mértékben készülnek a jövőbeni csatlakozásra és milyen mértékben befolyásolja ez a jelenlegi

2012

⁶ Federal Reserve Banks and Equens strat strategic partnership for cross border payments, *M2PressWIRE*, Apr 09, 2009, forrás EBSCOhost, letöltés dátuma 2012

gazdasági törvénykezést a pénzforgalom területén.

A dolgozatban megpróbáltam figyelmet fordítani a verseny vizsgálatára is, mivel legelső sorban ezek a normatívumok a szolgáltatók körében hoznak nagy változásokat, ezzel befolyásolván, illetve nagymértékben növelvén a piaci versenyt.

I Fejezet: Az európai közösség rövid pénzügyi története

A második világháborút követő korszak

A középkor végétől, a nagy felfedezések korszakától, időről időre felbukkant a nagy gondolkodóknál vagy politikusoknál az „európaiság” fogalma, az európai egység eszméje. A nemzetállamok kialakulásának periódusában az európaiság, az európai népek összetartozásának a gondolata érthetően a háttérbe szorult, hiszen a nemzeti hovatartozás, a nemzeti lét tudatosulása, a nemzeti identitás kialakulása állt a középpontban. Az egységes Európa eszméje sajátos formában és nem csekély véráldozattal a napóleoni háborúk korszakában jelentkezett újra⁷.

A pénzügyi együttműködés nem sokkal a második világháború után kezdődött meg a későbbi EK tagországok között és ez fokozatosan egyre mélyült. Jövőképükben a kezdetektől egyfajta monetáris unió létrehozása szerepelt.

A Közösségi szabályozás első nagy korszakát a pénzpiacokat illetően az 1970-1990-es évek végéig számíthatjuk. Ezen időperiódus szabályozása alapvetően az irányelvekre épült, melyeknek általános célja a tagállamokban különböző módon szabályozott bankügyletek, banki intézmények, és a pénzforgalmi szolgáltatásokhoz kapcsolódó jogi háttér és szabályzások egységes szempontok szerinti kezelése, illetve a közösségi szabályozás minimál szintjének kialakítása⁸.

A háborút közvetlenül követő években az Európán belüli kereskedelem csak lassan fejlődött. Az európai országok arany- és dollárkészletei korlátozottak voltak. Az európai áruk a jelentős kereskedelmi kedvezmények ellenére sem voltak különösebben versenyképesek az amerikai piacon. Az általános dollárhány miatt (sokan attól tartottak, hogy ez majd tartós lesz) az európai országok arra kényszerültek, hogy egymás között, bilaterális alapon, szigorúan mennyiségi kontingenseket megszabva kereskedjenek. A feladat tehát az volt, hogy a bilateralizmust felváltsa a multilateralizmus, még hozzá úgy, hogy ezzel együtt

⁷ LŐRINCNÉ Istvánffy Hajna, Pénzügyek Európában, Múlt, jelen, jövő, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1996, 73

⁸ HALUSTYIK Anna: *Pénzügyi jog II*, Budapest, Szent István Társulat, 2007. 173

növekedjék az európai áruk világpiaci versenyképessége⁹.

Az első megállapodás az Európai Fizetési Unió (EPU¹⁰) 1950-be létrehozásában öltött testet, amely lehetővé tette a tagországok számára a kereskedelem és az egymás közötti fizetések multilaterális, vagyis többoldalú elszámolását. A fő cél azonban az európai valuták teljes konvertibilitása volt, amely 1958-ba meg is valósult a folyó fizetési műveletekre.

A monetáris rendszer továbbfejlesztését a gazdasági integráció alátámasztására kívánták felhasználni. Így 1958-ban létrehozták a Monetáris Bizottságot a gazdasági és pénzügyi folyamatok elemzésére, 1964-ben pedig megalakították az EK Jegybankelnökök Bizottságát. Ez utóbbi 1971-re javasolta egy monetáris unió előkészítését.

Az események 1969-ben felgyorsultak mivel az Európai Közösség Hágai értekezletén a tagországok elkötelezték magukat a gazdasági és monetáris unió fokozatos megvalósítása mellett, és megbízták a luxemburgi miniszterelnököt és pénzügyminisztert (Perre Werner) az ütemterv előkészítésével.

A Werner jelentés 1970¹¹ be a monetáris unió létrehozásának határidejét 1980-ra tervezte. Az előkészítést három nagy szakaszra osztotta, a monetáris és fiskális politikák egymáshoz közelítése (konvergencia), az árfolyam ingadozások csökkentése, ennek elősegítésére a pénzügyi alap létrehozása, EK szintű központi banki rendszer működtetése, fix árfolyamrendszer és teljesen szabad tőkeáramlás. A tervezet szerint a tagállamok költségvetésének nagysága és finanszírozásának módja EK szintű központi döntés tárgya lenne. Az EK miniszterek tanácsa 1971-ben ugyan elfogadta a Werner tervet, de a tagországok között mind a stratégiát, mind az ütemtervet illetően jelentős nézetkülönbségek voltak. Közrejátszott az elfogadásban a Bretton Woods-i rendszer¹² akkor már látható összeomlása és az e rendszertől való függetlenedési törekvések.

A nézeteltéréseket egy közös monetáris rendszer kereteiben való megegyezéssel oldották fel, amelyben kialakítottak egy új dollár alapú, úgynevezett

⁹ BÁGER Gusztáv, SZABÓ-PELSŐCZI Miklós, A Marshall-tervtől az új egyensúlyi helyzetek felé, *Közgazdasági szemle*, 45 évfolyam, 1998, 1 szám, január, 89.

¹⁰ European Payment Union

¹¹ A Werner tervet a Tanács 1970 március 22-én fogadta el, melynek célja a gazdaságpolitikák koordinációjának megerősítése

¹² A Bretton Woods-i rendszer az aranyra és a legerősebb devizastandardra, az amerikai pénzügyi dollárra épülő pénzügyi keret biztosított nemzetközi szinten, azonban a rendszer megrendülésének jelei már az 1950-es évek végén megmutatkoztak, majd 1968-69-ben újabb valutaárfolyam ingadozás következett be. Bővebben lásd a http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication6730_en.pdf, letöltés 2012

bilaterális valutarácsot. A dollárt leértékelték az arannyal szemben és az árfolyam ingadozás sávját 4,5%-ban állapították meg.

1972-ben hat állam¹³ Bázelen megegyezést írt alá a „valutakígyó” létrehozásáról. A megegyezés célja az előzőekkel szemben az, hogy az aláírók egymással szemben 2,5%-os árfolyam ingadozási sávot határoztak meg. A valutakígyó nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, több fontos állam¹⁴ kilépett a rendszerből.

A monetáris integráció

1973-ban létrehozták az Európai Monetáris Együtműködési Alapot, amelyet szintén a Werner jelentés kezdeményezett és feladata lett volna segíteni a koordinációt a tagállamok gazdaságpolitikája terén. Az 1973-1974 -es világméretű olajválság azonban hátráltatta a folyamatot, inkább az ellenkezője indult meg, miután az egyes országok különbözőképpen reagáltak a válságra. A következő években tehát a gazdasági helyzet megszilárdítása volt napirenden, akár napjainkban is.

1978-ban került ismét napirendre a monetáris integráció kérdése. Elfogadták a monetáris együttműködés új mechanizmusát, az Európai Monetáris Rendszert, melyet 1979-ben léptettek életbe, amelynek három fő jellemzője volt, éspedig az ECU, mint referenciavaluta, amelyhez igazodott az államok valutáinak árfolyama és minden állam egy közös alapba utalta valuta és aranytartalékainak egy bizonyos százalékát.

Az EMR -nek négy fontos eszköze volt, az ECU (European Currency Unit), közös elszámolási egység, paritásrács¹⁵, divergencia jellemzőszám, amely figyelmeztető rendszer, amely jelez, ha nyomás nehezedik a valutára, hogy időben lehessen intézkedéseket tenni, a másik pedig a hitelfelvételi lehetőség, amely keretén belül az EMS korlátlan rövid lejáratú hitelfelvételi lehetőséget biztosít a tagországoknak valutájuk piaci árfolyamának sávon belül tartására.

Végül, a monetáris unió, három szakaszban valósult meg. Az első szakasz 1990 júliusától vette kezdetét, amely megcélozta és biztosította a tőke szabad mozgását az EU-n belül, az európai régiók közötti egyenlőtlenségek kiküszöbölését és erősítette a gazdasági összetartozást. A második szakasz 1994-től vette kezdetét, amelynek egyik legfontosabb pillanata az Európai Monetáris Intézet megalapítása

¹³ Az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó szerződést 1957 március 25-én írták alá, Franciaország, Németország, Olaszország és a Benelux államok, majd 1972 január 22-én az Egyesült Királyság, Írország és Dánia aláírta a csatlakozásról szóló szerződést

¹⁴ Franciaország, Olaszország, Egyesült Királyság

¹⁵ minden ország meghatározza a valutája központi árfolyamát ECU -ben

volt, majd ezt követte az euró, mint pénznem születése 1999 januárjában¹⁶, amelyet 2002. január 01-től vezettek be használatba, ez képezvén a monetáris unió harmadik szakaszát.

Az euró, mint közös pénznem bevezetése, illetve a bővített belső piac megalakítása és működtetése megfelelő körülményeket teremtett a határon átnyúló pénzforgalmi szolgáltatások egységes szabályzására. A határon átnyúló átutalások teljesítésében kompetens pénzforgalmi szolgáltatók, nagy általánosságban a bankok, ezért a dolgozat további részében ezen pénzforgalmi szolgáltatók alapvető tevékenységét elemeznénk és boncolgatnánk a kutatási terület mélyebb megismerése érdekében.

Mivel a tagállamokban, a banktevékenység alapvetően a klasszikus és az univerzális bankozás között mozog, ezért változhat tagállamonként a bankpolitika és a szabályzás is. Az uniós banki szabályzásokban, a kezdetekben a bankpolitika nemigen kapott nagy hangsúlyt, csak az irányelvek mellékleteiben, felsorolás szintjén voltak megtalálhatók a banki tevékenységek, anélkül, hogy az általános meghatározásokon és körülírásokon kívül, a jogalkotó valamiféle szigorúbb illetve részletesebb szabályzást kívánt volna nyújtani a bankügyletek vonatkozásában¹⁷.

Ezt a szabályzási szakaszt követte a bankipar szempontjából egy, az 1970 – 1990 szabályzási szakasz után következő másik nagy korszak, amely a 2000 es évfordulóhoz köthető, melynek célja az volt, hogy a bankiparban addig elfogadott jogi szabályzások között összhangot teremtsen, illetve azon területekre fektethesse a hangsúlyt, amelyek hozzájárulnak az egységes szabályzások folytatására a bankipar területén¹⁸.

Azok a szabályzások között, amelyek egységesíteni kívánták az európai bankpiacot megemlítjük a tőkekövetelmények kialakítását, amely szabályozza a minimumtőke követelményt az újonnan létesülő bankok számára, illetve a kivételeket ezen követelmény alól, amely keretén belül a tagállam beleegyezésével kereskedelmi bankok létesítését engedélyezték az uniós tőkekövetelmény szabályhoz képest alacsonyabb tőkével. A következő említendő nagy csoport a tulajdonosi kör, illetve tulajdonosi csoport meghatározása, amely esetében egységes jogalkotói elvárás a jó hírnév felmutatása a bank alapításakor, illetve A banküzemi szabályzások, amelyek

¹⁶ 1999 január 01 én, 11 tagállam fogadta el az eurót közös valutaként, Ausztria, Belgium, Finnország, Franciaország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország és Görögország (2001)

¹⁷ HALUSTYIK i.m. 173 – 174.

¹⁸ HALUSTYIK i.m. 175.

magukba foglalják a személyi, tárgyi és műszaki feltételeket, biztonsági feltételeket, könyvviteli és nyilvántartási feltételeket, tevékenység leírást és árazást, termékfejlesztést, illetve a folyamatszervezéseket¹⁹.

Ezt a szabályzási szakaszt 2000 és 2006 között egy újabb banki szabályozás követte európai szinten, amely az adott gazdasági élet feltételeinek megfelelően egy újabb szabályzási lépcsőt tett szükségessé, amely a bankiparban különös jelentőséggel bíró területet, a kockázatkezelést szabályozza²⁰. Ezen szabályzások fejtik ki a prudens viselkedés fogalmát a bankiparban, illetve alakítják ki az ennek megfelelő követelményrendszert, amelynek eredményeképpen jelenik meg az átláthatóság vagy transzparencia fogalma a bankiparban, melynek lényege a bank partnerei és ügyfelei között kialakított viszony, illetve banki ügylet egyértelmű, világos és követhetősége²¹.

A 2006-os szabályzást a bankiparban a 2007-es év teljesítette ki, amelyben elfogadták a pénzforgalmi szolgáltatásokra vonatkozó irányelvet²², amely már nemcsak a bankok alapítási és működési szabályait kívánta lefektetni, hanem egységesíteni próbálja ezek belső piaci szolgáltatásait is, az ügyfelek azonos kezelése érdekében Európa szerte.

A gazdasági és monetáris unió

Az unió előkészítésében és magvalósításában fontos szerepet játszott az Egységes Európai Okmány, amelyet 1986-ban hoztak létre és célul tűztek ki a belső piac (internal market) kiépítését, amely 1992 -ben fejeződött be.

Habár már 1986-ban megszűntek a vámkezelési illetékek, az EU belső határain átnyúló kereskedelmet még akadályozza a nemzeti szabályzások különbsége²³.

Az egységes belső piac nyújtotta előnyök kihasználása érdekében, ajánlatos lenne az árfolyamkockázatból és a nemzeti valuták használatából adódó tranzakciós költségek kiküszöbölése. Ezek az érvek alátámasztották a közös valuta bevezetését.

1988-ban a miniszteri csúcs megbízta Jaques Delorst egy bizottság felállításával, hogy készítse elő a Gazdasági és Monetáris Unió ütemtervét. Ennek egyik eleme az egységes pénz bevezetése volt, amelyből következik a nemzetek

¹⁹ HALUSTYIK i.m. 176

²⁰ A 2006/48/EK Irányelv a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról

²¹ HALUSTYIK i.m. 178-179

²² 2007/64/EK a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről

²³ A dolgozatban bemutatott történelmi részre vonatkozólag bővebb információ a http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_hu.htm, letöltés 2012

feletti monetáris politika kialakítása és a közös monetáris politikának megfelelő intézményi háttér megteremtése. Az 1992-ben kötötték meg az Európai Unióról szóló (Mastrichti) szerződést, amely 1993 novemberében lépett életbe, nem részletezván ugyan a pénzcseré pontos módját. 1995 decemberében, a madridi csúcson határozták meg a pénzcseré alapjait és a közös pénznek ott adták az euró nevet. Az euró megjelenése 1999 és 2001 közt jött létre, míg a bankjegyek euróra történő átváltását 2002-ben kezdték el.

Az Európai Központi Banknak - ECB²⁴, az 1998 évi megalakulása után, 1999. január 1-től kész kellett lennie a közös monetáris politika folytatására. Az ECB működésének elve a függetlenség, amely magába foglalja az intézményi függetlenséget, személyi függetlenséget, működési függetlenséget és pénzügyi függetlenséget. A központi bank költségvetéstől és politikától való függetlensége eredményezheti azt a gazdaságpolitikai célt, amelyet az integráció alkotói el szeretnének érni, az árstabilitást²⁵.

Ezt a gazdasági életre vonatkozó egységesítést az EU tagállamai között szerették volna továbbfejleszteni a törvényhozók, a napjainkban leginkább használatos banki ügyletekre, a kifizetésekre, hitelezésre illetve a beszedési megbízásokra és ezáltal megalkotni az euró számára az Egységes Hazai Fizetési Térség fogalmát.

E cél megvalósítása érdekében fogadták el előbb a 97/5/EK Irányelvet a határokon átnyúló átutalásokról, majd ezen irányelv hatásainak megerősítése érdekében a 2560/2001/EK Rendeletet a határokon átnyúló, euróban történő fizetésekről, amelyet a 2007/64/EK Irányelv a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK Irányelv módosításáról és a 97/5/EK Irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló rendelkezései követtek, illetve a 924/2009/EK Rendeletet a Közösségben történő határokon átnyúló fizetésekről és a 2560/2001/EK Rendelet hatályon kívül helyezéséről.

²⁴ www.ecb.int

²⁵ BOTOS Katalin, BÓDY László, MÁDL József, *Nemzetközi pénzügyek*, Budapest, PPKE, 1999. 107-110

II Fejezet: A pénzforgalom és egyes bankműveletek rövid bemutatása

Bankműveletek

A pénzpiacok fejlődése, ezen belül az intézmények, ügyletek alakulása feltételezi a kétszintű bankrendszer meglétét és működését. Kétszintű bankrendszer egy országban a központi bank és a kereskedelmi bankok egymástól elkülönülten szabályzott intézményrendszere – Magyarországon ennek megteremtése történt 1987-ben, a kormány döntése alapján²⁶.

A hitelintézetek, pénzügyi intézetek tevékenységének meghatározó tényezője az üzletpolitikai terv, amelyet az igazgatóság dolgoz ki és a közgyűlés fogad el.

A pénzintézetek között folyó éles verseny a hagyományos üzletágakban, mint például betét, hitel, csökkentette a profitjukat, ezért tevékenységüket a bankszolgáltatások széles körére kiterjesztették²⁷. Megszűnt a hosszú időn keresztül élt gyakorlat is, hogy nagy kereskedelmi bankok csak, vagy túlnyomórészt nagyvállalkozások bankügyeit intézték. Ma már sokfajta banki szolgáltatással a lakosságot, az egyéni fogyasztót és a kisvállalkozót célozzák meg, s a verseny ezen a piacon a legerősebb.

Mielőtt rátérnénk a 2560/2001/EK a határokon átnyúló, euróban történő fizetésekről szóló Rendelet céljainak, elért hatásainak bemutatására, szükségesnek tartom a bankügyletek általános jellemzését. Ezekben az ügyleteken át jutnak el a szolgáltatók által ajánlt banki termékek a fogyasztókhöz, az átutalási megbízások teljesítése pedig megteremti a szabályozni kívánt jogi és gazdasági viszonyokat a belső piacon.

A számviteli megközelítés oldaláról, a mérlegszemlélet alapján megkülönböztetünk aktív, passzív és semleges bankműveleteket, attól függően, hogy a mérlegre az egyes műveletek milyen hatással vannak²⁸. A felosztás a bank szempontjából minősíti a különböző fő pénzügyi szolgáltatásokat, és ez a kiindulópont számvitel centrikus, hiszen a mérleg két oldalán elhelyezkedő műveletek

²⁶ HALUSTYIK Anna, *Pénzpiaci fejlődés – a kereskedelmi bankolás az 1990-es években Magyarországon A tulajdonviszonyok alakulása és a bankprivatizációk*, Placet Experiri, Ünnepi tanulmányok Bánrévy Gábor 75 születésnapjára, 2004 Budapest, 102

²⁷ BOTOS Katalin, BÓDY László *Magyar pénz és tőkepiaci rendszer*, Budapest, Szent István Társulat, 2007.67

²⁸ NAGY Zoltán: A faktoring közjogi szabályozásának aspektusai Magyarországon, *Moskolci Jogi Szemle*, II évfolyam, 2007. 2 szám. 72-73

jelzik a tevékenység két pólusát²⁹.

Passzív bankműveletek

A passzív bankműveletek, melynek elnevezése abból az időből származik, amikor a bankok főtevékenysége a letétek kezelése volt. A passzív bankműveletek körébe tartoznak mindazon a műveletek, amelyek a források mértékét és összetételét módosítják³⁰.

Ezen forrásgyűjtő tevékenységek közül a három fő csoport a betét, a kötvény és a letéti jegy³¹, habár a jogirodalomban a forrásképzés módozatai között még megtaláljuk a számlanyitási, értékpapírok kibocsátására vonatkozó, bankközi hitel felvételre vonatkozó, a váltók viszont leszámítása mellett igénybe vett hitelek, jegybanki refinanszírozási hitelek, nemzetközi hitel felvét, tőke emelésére vonatkozó ügyleteket is³².

Mivel a passzív bankműveletek, a forrásszerző ügyleteket nem tartalmazza és szabályozza a tanulmányozott rendelet, ezért bővebben ezeket nem fejtjük ki.

Aktív bankműveletek

Az aktív bankműveletek a rendelkezésre álló források, ügyfeleknek való kihelyezését foglalja magába³³. Megemlíthető elsőként a hitelnyújtás, hitelközvetítés, amely általánosan úgy határozható meg, mint a pénzeszközök, áruk, szolgáltatások ideiglenesen való átengedése, kamatfizetés ellenében, illetve a hitelfelvevő idegen tőkét vesz igénybe meghatározott időre.

Ugyancsak az aktív bankműveletek közé tartozik a bankgarancia nyújtása, kezesség vállalása, pénzügyi lízing, követelések megvásárlása, megelőzése, amely keretén belül megemlítjük a váltóleszámítást, faktorálást, forfetírozást, befektetéseket, értékpapírüzleteket, bankközi hitelkihelyezéseket, nemzetközi hitelkihelyezéseket.

Ezen banki ügyletek különböző szerződések megkötésén át öltenek testet, amelyek részletes, bonyolult szabályzást tartalmaznak, a bonyolult szabályzás oka indoka, hogy a pénzpiacok fejlettsége miatt az angol és amerikai, az úgynevezett angolszász típusú szerződések uralják a világ, mondhatni összes bankjánál a finanszírozási dokumentumokat³⁴.

A hitelszerződések szabályzásának eredete szerint megkülönböztethetünk

²⁹ KÓNYA Judit: A vállalkozások bankügyletei, Budapest, KJK Kerszöv.2001.14

³⁰ BOTOS, BÓDY i.m.2007.89.

³¹ KÓNYA (2001) i.m. 22

³² BOTOS, BÓDY i.m.2007.89.

³³ BOTOS, BÓDY i.m.2007.94.

³⁴ KÓNYA (2001) i.m. 29

nemzetközileg használt hitelszerződéseket és külön elemezhetjük a Ptk. Szerint szabályozott hitelszerződést³⁵.

Azonban a kihelyezési bankügyleteket magába foglaló szerződések bemutatása az ügyletek különböző formái miatt is egy nagyon hosszú kitérőt képezne a jelen tanulmányban, ezért megmaradunk az általános fogalmak ismertetésénél.

Semleges és egyéb bankműveletek

A semleges és egyéb bankműveletek az ügyfelek számára nyújtott szolgáltatásokat ölelik fel és jelentős jövedelmet hoznak létre a felszámítható jutalékok és díjak által és sok esetben minősítik is az üzleti bankokat.

Ennek legfontosabb eleme a fizetési rendszer zavartalan működését kifejező bel- és külföldi pénzforgalom. A pénzforgalom pedig a gazdasági szereplők között lebonyolított fizetések összessége, ez a pénzáramlás pedig követi és ezáltal kifejezi a főbb gazdasági folyamatokat³⁶.

A pénzforgalmi szolgáltatások nyújtása felöleli tehát a pénzforgalmi számlavezetést, a fizetési megbízások teljesítését, továbbá a nemzetközi fizetési forgalom lebonyolítását, amely bankszámlákon keresztül zajlik³⁷.

A semleges ügyletek keretén belül még megemlíthetjük a készpénzforgalmat, készpénzkímélő és helyettesítő ügyleteket, a csekket.

A pénzforgalmi szolgáltatások területén fontos megemlíteni a közelmúltban kialakult, technika fejlődésével kapcsolatba hozható pénzforgalmi szolgáltatásokat, amelyek az elektronikus formában nyújtott banki szolgáltatások. A pénzforgalmi szolgáltatások terén merül fel elsődlegesen a bank-ügyfél kommunikáció hagyományos módozatai mellett az elektronikus csatornák használatának igénye. Olyan ügyletek esetében nem lehetséges az elektronikus adatátvitel útján történő kommunikáció, amelyek teljesítéséhez okmányt is kell csatolni (számla, bírósági vagy hatósági határozat)³⁸.

Ugyancsak a pénzforgalmat megkönnyítő eszközök sorában említhetjük a bankkártyákat is, amelyek a csekkforgalom mellett párhuzamosan fejlődtek ki mint modern és automatizált készpénzkímélő és helyettesítő módozatok, azaz a bankrendszer keretén belül a hitel és betétkártya rendszerek. A kártyarendszerek gyorsan elterjedtek, egyszerűsítvén a fizetéseket, megkönnyítvén a fizetési forgalmat,

³⁵ KÓNYA (2001) i.m. 30-31

³⁶ BOTOS, BÓDY i.m.2007.99.

³⁷ KÓNYA (2001) i.m. 157

³⁸ KÓNYA (2001) i.m. 166

viszont költséges számítástechnikát és szerteágazó kiszolgáló, úgynevezett terminálrendszert igényel. Ez azonban később a forgalmi költségek lényeges csökkenésével térül meg³⁹. A hitel és betétkártyák általánossá váltak a külföldi és belföldi pénzügyi forgalomban egyaránt. Ezek funkciói a készpénzfelvétel pénzkiadó automatáknál (ATM), a fizetés, olyan szolgáltatók, illetve kereskedők esetében, amelyek rendelkeznek számla kiegyenlítésére alkalmas terminállal (POS), a hitelfunkció keretében a kibocsátó garantálja a kártyát fizetésül elfogadónak, hogy a számla ellenértékét a hitelkeret erejéig kifizeti.

A járulékos szolgáltatások megjelenését a bankok közötti versenynek köszönhetjük, amely az árukapcsolással népszerűsítette ezt, különböző termékek megvásárlása esetén más szolgáltatásokat is nyújtanak, pl. a kártyahasználat magába foglalhat bizonyos számú ingyenes banki ügyletet esetleg a hitelszámla nyitása, ingyenes kártya-kibocsátási opciót foglal magába, amelyen át a fogyasztónak lehetősége nyílik a számla ATM -en át való hozzáféréséhez stb.

A semleges ügyletek között találjuk az elektronikus kifizetéseket is, amelynek eredete Amerikára vezethető vissza, ahol naponta több millió darab csekk került feldolgozásra, amely kiváltotta a fizetési forgalom racionalizálásának igényét, olyan értelemben hogy bevezessenek egy elektronikus fizetési és átutalási rendszert a csekkek visszaszorítására.

Az elektronikus jóváírási rendszerek 1972-ben kezdték meg működésüket az Egyesült Államokban. Ebben az esetben a fizetési megbízásokat mágnesszalagon kapják meg. E jóváírási rendszer az USA-ban eleinte az állami szervek bérelszámolásánál ért el nagy népszerűséget.

Az elektronikus számlaterhelési rendszer vagy előzetesen jóváhagyott számlaterhelési rendszer azt jelenti, hogy a magánügyfelek fizetési kötelezettségeit, számlájuk terhére a bankok közvetlenül teljesítik. Az elektronikus terhelési rendszer előnye, hogy kényelmes, kiküszöböli a csekkel kapcsolatos költségeket, illetve a fizető nem veszíti el felette az ellenőrzési lehetőségét, bizonyos esetben le is tilthatja a fizetést⁴⁰.

A bankok ezek nyomán létrehozták az egymás közötti elektronikus elszámolási szervezeteiket. Az egyik legismertebb a CHIPS (Clearing House Interbank Payment System) amelyet 1970-ben New Yorkban alapítottak a klíring bankrendszer tagbankjai az egymás közötti elszámolások lebonyolítására. A

³⁹ BOTOS, BÓDY i.m.2007.103.

⁴⁰ BOTOS, BÓDY i.m.2007.104

későbbiekben a CHIPS a nemzetközi pénzügyi rendszer lényeges elemévé vált.

A nemzetközi fizetések megkönnyítését szolgálja az észak amerikai és európai bankok által 1977-ben alapított SWIFT Társaság is, melynek elsődleges feladata a nemzetközi telekommunikációs kapcsolat megteremtésével és az üzenetek továbbításával a fizetések gyors lebonyolítása⁴¹.

A semleges bankművelet körében még ugyanakkor megemlíthetjük a bankjegy kereskedelmet, bankári szolgáltatások nyújtását, mint a széfbérlet, letétek őrzése és kezelése, a beszedési megbízásokat (azonnali beszedés, csoportos beszedés, határidős beszedés, váltóbeszedési megbízás), az okmányos meghitelezést (akkreditív), adásvételi ügyletek, közvetítő tevékenység, bankügynöki tevékenység, bankári tanácsadás, bankszakértői szolgáltatás.

A pénzforgalom

A pénzforgalom a gazdasági élet szereplői között bonyolított fizetések összessége, amelynek bonyolítási feltételeit a nemzeti bank szabályozza.

A pénzforgalom fogalmát kibővítve, talán szükséges lenne megemlíteni azokat a pénzforgalmi szolgáltatásokat, amelyeket a pénzforgalmi egységek a fogyasztónak ajánlanak.

Ennek kapcsán tevődhet fel a kérdés, miért költenek az emberek olykor többet, olykor kevesebbet jövedelmüknél? Jövedelmi viszonyaik és szükségleteik időről időre változhatnak. Igényeik épp akkor “szaladhatnak meg”, amikor jövedelmük alacsony, vagy megfordítva. Nagyon kényelmetlen volna, ha minden hónapban vagy évben épp annak a hónapnak vagy esztendőnek jövedelmét kellene felhasználnunk. Ha megtakarítunk, vagy ha hitelt veszünk fel, akkor kiadásaink megoszlását szükségleteinkhez igazítjuk⁴².

A pénzforgalom lebonyolítása a kétszintű bankrendszerben elsősorban a kereskedelmi bankok feladata. A lebonyolításnál az eladó és a vevő érdekeinek egyaránt érvényesülnie kell⁴³.

A pénzforgalmi szolgáltatók tehát csak a fogyasztók szükségleteire nyújtanak megoldást, azaz különböző termékeket ajánlanak, amelyek közül elsőként említhetjük a számlavezetési szolgáltatásokat, ugyanis a bankszámlákon át zajlanak a pénzforgalmi szolgáltatások.

⁴¹ BOTOS, BÓDY i.m.2007.105

⁴² MEIR Kohn: *Bank és pénzügyek, pénzügyi piacok*, Budapest, Osiris, 1998.39

⁴³ SZABÓ László: *Banküzemtan*, Janus Pannonius Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar, Pécs, 2005, 9

A bankszámla a pénzforgalmi szolgáltató és a fogyasztó között megkötött szerződés alapján létrejött jogviszony következtében válik használhatóvá.

A számlavezetés a klasszikus banki szolgáltatások egyik alapvetője, a bank és az ügyfél viszonyának legkorábbi megtestesítője, a mindennapi ügyfél-bank közti ügyletek leggyakrabban végzett formája⁴⁴. A gazdaságban a pénzforgalom több mint 90%-a a számlapénz formájában valósul meg. Minél fejlettebb egy ország pénzügyi rendszere, infrastruktúrája, annál inkább elterjednek a készpénz nélküli, készpénzt kímélő fizetési formák, azaz annál kisebb a készpénzforgalom⁴⁵.

Az átutalás alapja ugyancsak a bankszámlaszerződés, amelyben a számlatulajdonos vagy annak megbízottja rendelkezik a hitelintézet fele, hogy a bankszámlája terhére meghatározott összeget utaljon át az általa meghatározott jogosult bankszámlája javára, amely lehet másik vagy ugyanazon banknál. Az átutalás a legegyszerűbb fizetési forma⁴⁶.

A beszedés az ügyfél és a bank között létrejövő megbízási szerződés alapján jön létre, amelyben a jogosult megbízza a számlavezető hitelintézetet, hogy a bankszámlája javára és a megbízásban szereplő kötelezett terhére szedjen be⁴⁷.

Ezen ügyletek mellett még említenénk a betétgyűjtést, amely keretén belül a bank a nyilvánosságtól származó pénzüsségeket fogadja el, ugyanakkor visszafizetési kötelezettséget vállal és joga lesz a pénzüsszeg felett tulajdonosként rendelkezni. Ezen ügyletet kísérheti kamat vagy más pénzügyi előny biztosítása, illetve ezen ügyletben az ügyfél a kölcsönnyújtó, mint betételhelyező és a bank lesz az adós és a kölcsönt elfogadó.

A jogalkotó azonban a betétgyűjtést nem azonosítja a "forrásgyűjtés" fogalmával⁴⁸.

Következőként említhető a hitel és pénzkölcsön nyújtása, amely tevékenységek jól elhatárolhatók egymástól. Míg a hitelnyújtás írásban, szerződés alapján a hitelező és adós között jön létre, amely alapján a bank kötelezettséget vállal és ezért az ügyfél egy díjat fizet, addig a pénzkölcsön nyújtás a bank szerződéses kötelezettségvállalása egy bizonyos pénzüsszeg az ügyfél rendelkezésére bocsátására vonatkozólag⁴⁹.

⁴⁴ HALUSTYIK (2007) i.m. 190.

⁴⁵ KÓNYA Judit, *Banküzemeltani alapismeretek*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1994, 122

⁴⁶ KÓNYA (2001) i.m. 179

⁴⁷ HALUSTYIK (2007) i.m. 191

⁴⁸ HALUSTYIK (2007) i.m. 182.

⁴⁹ HALUSTYIK (2007) i.m. 183-184

Ebben a kategóriában említhetjük a követelésvásárlást vagy faktorálást, amely keretébe foglalva megtaláljuk a követelések vásárlását, megelőlegezését illetve leszámítolását. A faktoring nem a hitelügyletek körében kerül tipizálásra, hanem az egyes különös bankügyletek körében, amelyen át hangsúlyozódik az ügylet speciális jellege és önálló nevesített szerződésenkénti szabályozásának szükségessége is⁵⁰.

Ide sorolható még az értékpapír alapú hitelezés, amelyben az értékpapírok az ellenérték óvadékként lekötöttek, illetve itt említhetjük az önálló zálogjog vásárlását és egyidejű eladását, illetve a zálogkölcsonzést⁵¹.

Egy külön kategóriát képez a pénzügyi lízing, amely alapvetően a lízingbe vevő határozott idejű használatáról szól, ami a lízingtárgyra vonatkozik⁵².

Következőként a készpénz helyettesítő fizetési eszközöket említjük, amelyek csoportjába tartoznak az elektronikus eszközök, a csekk és egyéb hasonló célra használható dolog, illetve az elektronikus pénzkibocsátás. A készpénz helyettesítő fizetési eszközök leggyakoribb példája a kártya, amelynek használatát a bank és az ügyfél között megkötött kártyaszerződés szabályozza. Ezáltal az ügyfél a kártyabirtokos és nem tulajdonos, a bank a kártya kibocsátója és a kártyával végezhető ügyletek alapvető meghatározója. Az elektronikus pénz pedig, egyfajta pénzürték, amelyet elektronikus fizetés céljából a kibocsátón kívül más is elfogad, illetve ez készpénz vagy számlapénz ellenében kibocsátott pénzürték⁵³.

A kezesség, bankgarancia és egyéb bankári kötelezettségvállalás a fő pénzügyi szolgáltatások között kap helyet, illetve a bank által folytatott kereskedelmi tevékenység.

A pénzügyi szolgáltatások közvetítése, amely történhet a pénzügyi intézmény javára, nevében, felelősségére és kockázatára, illetve a pénzügyi intézmény tevékenységének elősegítésére.

A letétkezelés a szerződés tárgya szerint vonatkozhat pénzre, számlára, értékpapírra vagy az értékpapírral szabályozott más eszközre. Itt említhető a letéti szolgáltatás, illetve a széfszolgáltatás, a hitelreferencia szolgáltatása, amely alapján a bank jogosult a hitelreferencia szerződés alapján a szerződésben meghatározott és a mögötte álló törvényes kereteken belül bankinformáció nyújtására.

A pénzforgalmi szolgáltatások között találjuk a vagyonkezelést önkéntes, kölcsönös biztosítópénztár részére, illetve a magánnyugdíjpénztár részére.

⁵⁰ NAGY Zoltán: *A faktoring*, Budapest, HVG-ORAC, 2009, 129

⁵¹ HALUSTYIK (2007) i.m. 185

⁵² HALUSTYIK (2007) i.m. 189

⁵³ HALUSTYIK (2007) i.m. 192-193

A készpénzáttutalást, a 'Western Union' szabály névvel illeti a szakma, ezen ügylet két természetes személy között jöhet létre, két különböző pénzügyintézet között, amely során nem kerül sor számlanyitásra.

A fő banki ügyletekként szabályozottak mellett megemlíthetők a pénzforgalmi szolgáltatók által ajánlott egyéb ügyletek, mint a pénzváltás, elszámolás forgalom, pénzfeldolgozás, illetve a pénzügyi ügynöki tevékenység bankközi piacon⁵⁴.

A bemutatott bankügyletek közül, talán kiemelhető a bankszámlapénzforgalom, amely jelentős helyet foglal el a bankügyletek terén, mivel a törvényes rendelkezések szerint a belföldi jogi személyek, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok, egyéni vállalkozók, pénzeszközeiket kötelesek bankszámlán tartani, pénzforgalmukat bankszámlán át lebonyolítani. Ide sorolhatók még az átutalási ügyletek, amely a bankszámlák közötti elszámolás legelterjedtebb módja. A számlatulajdonos megbízza bankját, hogy bankszámlája terhére meghatározott összeget utaljon át a kedvezményezett bankszámlájának javára. Az átutalás, földrajzi célját tekintve lehet belföldi vagy határon átnyúló átutalás, amely a tanulmányozott rendelet fő szabályzási eleme, illetve ezen két tényezőt szeretné közelíteni és a két szolgáltatástípus közötti különbségeket eltörölni az unió belső piacán.

A bankszámla pénzforgalom körébe tartozik még a beszedési megbízás, elszámolási csekk, akkreditív.

Ezen ügyletek közül, csak a beszedési megbízásokat mutatnám be röviden, amelyek csoportjába megtaláljuk az azonnali beszedési megbízásokat, a csoportos, határidős és váltóbeszedési megbízásokat.

Az azonnali beszedési megbízás esetében a kötelezett felhatalmazást ad a hitelintézetnek, megjelölve a jogosult nevét, pénzforgalmi jelzőszámát, és hivatkozik a szerződésre vagy ötletszabályra, ugyanakkor megjelöli az értékhatárt és a benyújthatóság gyakoriságát. A felhatalmazás visszavonásig él⁵⁵.

Utólagosan azonban, a 2560/2001/EK Rendelet hatályon kívül helyezésén át, illetve a 924/2009/EK Rendelet elfogadásával, a határon átnyúló beszedési megbízásra is kiterjesztette az európai törvénykező a határon átnyúló átutalásra vonatkozó kedvezményes feltételeket.

⁵⁴ HALUSTYIK (2007) i.m. 193-195

⁵⁵ KÓNYA (2001) i.m. 180

III Fejezet: A jogharmonizáció

A jogharmonizáció fogalma

Az Európai Közösség tagállamait érintő jogharmonizációs kötelezettségek jelentősége az 1958-as kezdettől folyton növekszik⁵⁶.

A jogharmonizáció fogalmának keretén belül elsődlegesen ismertetnünk kell a jogforrásokat, amelyeket csoportosíthatunk, mint elsődleges jog és másodlagos jog. Az elsődleges jog alkotói a tagállamok, míg a másodlagos jog alkotói a jogalkotásra felhatalmazott intézmények⁵⁷.

Az elsődleges közösségi jog között említhetjük az alapító szerződéseket, amelyek életre hívták és beindították a tagállamok közötti együttműködést és csatlakozási mechanizmust⁵⁸, az alapítószerződések módosításait, a csatlakozási szerződéseket.

A másodlagos közösségi jog a Közösségek intézményei, illetve az Európai Központi Bank által alkotott jogi aktusok, amelyek a szerződés⁵⁹ 249 cikkelye értelmében lehetnek rendeletek, irányelvek, határozatok, ajánlások vagy vélemények.

A szerződés 249 cikke értelmében a rendelet általános hatállyal bír, minden elemében kötelező és a tagállamokban közvetlenül alkalmazandó, a határozat, az ebben megjelölt címzettek minden elemében kötelező, a vélemények és az ajánlások pedig nem rendelkeznek kötelező jogi erővel.

Az irányelv, ugyancsak a szerződés 249 cikke értelmében, az elérendő célt tekintve valamennyi címzett tagállamot kötelezi, de a tagállami szervekre hagyja a módszerek és az eszközök megválasztásának jogát.

Az irányelv implementálása, a tagállamok belső törvénykezésébe vonja maga után a jogharmonizáció szükségességét, amely a tagállami jogszabályok módosítását, hatályon kívül helyezését, újak megalkotását követeli⁶⁰.

Tehát megállapíthatjuk, hogy a jogharmonizáció, nem egyszeri aktus, hanem állandóan működő mechanizmus, amely szorosan követi az uniós jogi aktusok elfogadását, illetve ezek változásait, azonos törvénykezési feltételeket teremtve a

⁵⁶ KECSKÉS László, *EU Jog és jogharmonizáció*, Hvg Orac, Budapest, 2005, 584

⁵⁷ VÁRNAY Ernő, PAPP Mónika: *Az Európai Unió Joga*, Közgazdasági és jogi kiadványok, Budapest 2001. 145

⁵⁸ Az Európai Szén és Acélközösséget létrehozó Párizsi szerződés, hatályba lépett 1952 júl. 23-án, az Európai Gazdasági Közösséget és Európai Atomenergia Közösséget létrehozó Római szerződés, hatályba lépett 1958 jan. 1-én, és ezek módosításai az Egységes Európai Okmány hatályba lépett 1987 július 1-én, a Maastrichti Szerződés, hatályba lépett 1993 november 1-én, az Amszterdami Szerződés, hatályba lépett 1999 május 1-én, a Nizzai Szerződés.

⁵⁹ A szerződés alatt az Európai Unióról szóló szerződést értem, amelynek tervezetét 1992 február 7-én a hollandiai Maastrichtban írták alá, hatályba lépett 1993 november 01-től kezdődően.

⁶⁰ VÁRNAY, PAPP (2001) i.m. 161

tagállamok területén és egyben ezeknek megfelelő követelményeket állít a tagállamok elé.

A jogharmonizáció legáltalánosabb célja, hogy a Közösségek, illetve az Unió egészére kiterjedően, a szabályzási közeg, a szervezeti, működési előírások, technikai jellemzőkre vonatkozó rendelkezések mindenekelőtt a gazdaság terén, ha nem is egységesek, de legalább egymáshoz közeli, bizonyos standardoknak megfelelők legyenek⁶¹. A jogharmonizáció tehát a belső piac megfelelő működését segíti és biztosítja, amely magába foglalja többek közt a piaci szereplők mozgását, a költségcsökkentéseket az egységes piacon belül, a versenyfeltételek egységesítését stb.

A jogharmonizációra vonatkozóan, rendelkezéseket találunk, már az EK alapítószerződésének 108 cikkelyében, amelynek értelmében minden tagállamnak biztosítani kell, hogy a nemzeti jogszabályai és a szerződés összeegyeztethetők legyenek.

A bővített belső piac központi kérdése tehát, a jogharmonizáció tükrében az, hogy milyen hatása lesz a tagállami sokszínűségnek az Európai Unió piacsabályzási politikájára⁶².

A jogharmonizáció módszerei

A jogharmonizáció módszerei a Várnay Ernő, Papp Mónika „Az Európai Unió Joga”, című műve alapján kerül bemutatásra⁶³.

A közösségi jogharmonizációnak több módszerét különböztetjük meg.

Az eredeti jogalkotást a Közösség szintjén, amely esetben nincsen tagállami szabályozás a szabályzási tárgyat illetően.

A teljes jogharmonizáció esetében, a jogharmonizációs aktus nem hagy semmiféle döntési szabadságot a tagállamnak, megadván az előírandó előírásokat⁶⁴.

Az opcionális harmonizáció esetében, a tagállami gyártó választhat, hogy a harmonizált közösségi szintű előírásokhoz, vagy a nem harmonizált tagállami szintű előírásokhoz tartja magát. Hogyha azonban a gyártott termék a tagállamok közötti forgalomba kerül, meg kell felelnie vagy a harmonizált szabályoknak, vagy a fogadó ország előírásainak⁶⁵.

⁶¹ VÁRNAY, PAPP (2001) i.m. 397-398

⁶² JÓZON Mónika: A jogharmonizáció jövője a bővített belső piacon az alkotmányos szerződés tükrében, *Justum Aequum Salutare*, II/2006, 53

⁶³ VÁRNAY, PAPP (2001) i.m. 398-400

⁶⁴ VÁRNAY, PAPP (2001) i.m. 398

⁶⁵ VÁRNAY, PAPP (2001) i.m. 399

A részleges harmonizáció esetében, a tagállamoknak azt kell biztosítaniuk, hogy a közösségi forgalomba kerülő termékek megfeleljenek a harmonizált előírásoknak⁶⁶.

A minimum-maximum harmonizáció esetében a rendelkezés minimum- vagy maximum értéket határoz meg, amelynél a tagállamok magasabbat illetve alacsonyabbat meghatározhatnak⁶⁷.

A kölcsönös elismerési harmonizáció esetében, a Közösség előírja a tagállamoknak egymás szabályainak elismerését, amelynek hatása a tagállami szabályzások közeledése lehet. A tagállami ellenőrzések kölcsönös elismerése esetében a Közösség kötelezővé teszi az adott terület tagállami ellenőrzési rendszereinek kölcsönös elismerését⁶⁸.

A jogharmonizációt segítő eszközként megemlítendő a közösségi jog elsőbbségének elve, amely megakadályozza, hogy az egyszer jogi szempontból harmonizált területen a tagállamok, a közösségi jortól eltérő szabályzásokat fogadjanak el, illetve a közösségi jog által szabályozott normatívumokkal ellentétes gyakorlatot folytassanak. Ennek megállapításában jelentős szerepet játszik az Európai Bíróság, amelynek hatáskörébe tartozik a tagállamok belső jogrendszerének, illetve normatívumainak felülvizsgálata, illetve ezek alkalmatlanná nyilvánítása, azon esetben, hogyha az akadályozza a belső piac gazdasági szabadságainak érvényesülését, a harmonizált jog alkalmazását a Közösség területén⁶⁹.

A jogharmonizáció stratégiája az Egységes Európai Okmány, a Bizottság Fehér Könyve⁷⁰ nyomán

Az Európai Közösségben a direktívákon alapuló jogharmonizációnak két stílusa alakult ki. Eleinte a részletes megfogalmazású direktívákon nyugvó, szigorúan kemény, úgynevezett „totális” jogharmonizáció volt a jellemző. Az ilyen rendkívül pontos megfogalmazású direktíván nyugvó jogharmonizálást azért nevezik totálisnak, mivel megvalósításuk során alig enged mozgásteret az egyes tagállamoknak. Az úgynevezett „opcionális” harmonizáció ezzel szemben bőven hagy mozgásteret a tagállamoknak. Szabadságuk esetenként arra is kiterjed, hogy választhatnak saját korábbi szabályozásuk és a direktíva által ajánlott szabálytartalom között. Teljesen

⁶⁶ VÁRNAY, PAPP (2001) i.m. 399

⁶⁷ VÁRNAY, PAPP (2001) i.m. 400

⁶⁸ VÁRNAY, PAPP (2001) i.m. 400

⁶⁹ VÁRNAY, PAPP (2001) i.m. 400

⁷⁰ COM (85) 310 final, http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication7416_en.pdf, European economy, Creation of a European financial area, May 1988, 8,

nyilvánvaló, hogy egy tagállamot csak olyan területen lehet jogharmonizálásra kötelezni, ahol annak értelme van⁷¹.

Mivel a tagállamok döntésein alapuló jogharmonizáció meglehetősen nehezen haladt, a Bizottság, az egységes belső piac kialakítását célzó programját tartalmazó Fehér könyvben új jogharmonizációs stratégiát tett közzé.

Nem törekedett többé a tagállami jogharmonizációra, ez ugyanis egy elég lassú folyamatnak bizonyult, ehelyett a kölcsönös elismerés elvét tette szabállyá⁷².

⁷¹ KECSKÉS i.m. 2005, 586-587

⁷² VÁRNAY, PAPP (2001) i.m. 404 - 405

II RÉSZ – A HATÁROKON ÁTNYÚLÓ, EURÓBAN TÖRTÉNŐ FIZETÉSEKRŐL SZÓLÓ SZABÁLYOZÁSOK BEMUTATÁSA ÉS A BELSŐ PIACON KIFEJTETT HATÁSAINAK ELEMZÉSE

I Fejezet: A 2560/2001/EK a határokon átnyúló, euróban történő fizetésekről szóló Rendelet bemutatása

A Bizottság már 1990 -ben⁷³ közzétette a Zöld Könyvet a fizetések belső piacon való feldolgozásáról. Ebben a dokumentumban megállapította, hogy amíg a belső kifizetések működnek a tagállamok határain belül, úgy a határon átnyúló fizetések nem megfelelő képen működnek. Ebben a kezdeti időszakban az euró még csak terv volt⁷⁴.

A 2560/2001⁷⁵ (EK) Rendelet 2001. december 19 én került elfogadásra és 2001. december 31-én lépett hatályba, hatályon kívül helyezve a 924/2009/EK⁷⁶ Rendelete által, a Közösségben történő határokon átnyúló fizetésekről és a 2560/2001/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről.

A 2560/2001 Rendelet elfogadásának szükségessége, több befolyásoló tényező hatására jött létre.

A határokon átnyúló átutalásokról szóló 1997. január 27 i 97/5/EK⁷⁷ Európai Parlamenti Tanácsi irányelv megkísérelte a határokon átnyúló kifizetések hatékonyságának javítását. Ezen Irányelv célja az volt, hogy a fogyasztók, a kis és közép-vállalkozások gyorsan, megbízhatóan és olcsón végezhesék átutalásaikat a Közösség egyik részéből a másikba⁷⁸.

Összevetve az egy országon belüli fizetésekkel, az ilyen átutalások és határokon átnyúló fizetések általában továbbra is rendkívül költségesek voltak. A Bizottság által készített és 2001. szeptember 20-án közzétett tanulmányból kiderül, hogy a fogyasztók hiányos ismeretekkel rendelkeztek, vagy egyáltalán nem

⁷³ “Making payments in the Internal Market”, COM(1990)447

⁷⁴ MAVROMATI Despina, The law of Payment Services in the EU, The EC Directive on Payment Services in the Internal Market, Kluwer Law International, II kötet, 2008, Netherland, 78

⁷⁵ Hivatalos Lap L 344, 28/12/2001 0013 – 0016

⁷⁶ Hivatalos Lap L 266, 9/10/2009 0011 - 0018

⁷⁷ Az Európai Parlament és A Tanács 97/5/EK irányelve (1997. január 27.) a határokon átnyúló átutalásokról, hatálybalépés: 14/02/1997; érvényesség: 31/10/2008; hatályon kívül helyezte: 32007L0064

⁷⁸ 2560/2001/EK Rendelet a határon átnyúló, euróban történő fizetésekről

rendelkeznek semmilyen információval az átutalások költségéről⁷⁹.

Az Európai Unió honlapján közzétett adatok szerint, az átutalások átlagköltsége 24.09 € volt 2001 szeptemberében⁸⁰, míg ugyanezek a költségek 1993 és 1994-ben 23.93 ECU és 25.41 ECU voltak, tehát látszólag a bizottság által tanulmányozott utóbbi 8 évben, a költségek azonos szinten maradtak⁸¹.

A legköltségesebb átutalás Görögországból volt kezdeményezve, célország Dánia volt, amely esetben az átutalás összköltsége 60.85 € volt, ezen átlagköltségeket Görögország (47.33 €), Írország (36.08 €) és Olaszország (28.61 €) követi⁸².

A legalacsonyabb költségek az átutalások esetében Luxemburg és Belgium között voltak észlelhetők, amelyek költségmentesek voltak ugyanazon a bankcsoport keretén belül kezdeményezett átutalások esetében.

2001 márciusában, a 15 tagállamban⁸³, 1480 darab 100 € értékű határon átnyúló átutalást kezdeményeztek, 40 különböző bankszámlát használva.

Az átutalások átlagban 2,97 napot vettek igénybe, amely már jelentős csökkenést jelentett 1993 és 1994-ben készített tanulmányokhoz képest, amelyek megállapítása szerint az átutalások átlag ideje 6,61 és 4,79 nap között mozgott.

Az 1999 és 2001-ben készített tanulmányok⁸⁴ átlagosan 3.41 és 3.31 nap átutalási időt mutattak. Az átutalások 95,4%-a hat munkanap, 99,7%-a pedig 15 munkanapon belül érkezett a rendeltetési helyére.

A leghosszabb átutalási idő Olaszországból Spanyolországba volt, 43 nap. A legrövidebb átutalási idő Németország (0 nap), Görögország (1,82 nap), Írország (1,67 nap) és Luxemburg esetében volt észlelhető, különböző bankokból kezdeményezve a tagállamokban.

Ugyanakkor megkérdezvén a bankokat, egyik sem fogadta el a 97/5/EK Irányelv értelmében előírt kártérítési illeték kifizetését az átutalások teljesítésének késése esetében.

79

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/01/294&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>, Memo 01/294 Brussels, 20th september 2001, letöltés 2012

⁸⁰ Memo 01/294 Brussels, 20th september 2001,

⁸¹ Memo 01/294 Brussels, 20th september 2001

⁸² Memo 01/294 Brussels, 20th september 2001

⁸³ Ausztria, Belgium, Dánia, Finnország, Franciaország, Németország, Görögország, Írország, Olaszország, Luxemburg, Hollandia, Portugália, Spanyolország, Svédország, Anglia, Memo 01/294

⁸⁴ Cf. IP/01/992, letöltés 2012,

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/01/992&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

Tehát, amint a fentiek alapján körvonalazódik előttünk, az egész euró-övezetben, olyan helyzet uralkodott a pénzforgalmi piacon, amely ténylegesen gátolta az uniós szintű szabad kereskedelmet a tagállamok között.

A pénzforgalom gyors és akadálymentes megvalósítása érdekében tehát szükséges volt olyan harmonizált jogszabály elfogadása, amely megoldást nyújt egyszerre az átutalások költségeire, futamidejére és ugyanakkor egységesebb keretbe foglalja ezeket a szolgáltatásokat.

A bevezető részben megfogalmazott egyik hipotézisre talán itt találjuk meg a választ, azaz, hogy milyen jellegű szabályozáson át kell bevezetnie a jogalkotónak az olyan normákat, amelyeken át hogy olyan intézkedéseket hoz a fogyasztók javára, amely megvalósítása által a szolgáltatókat komoly jövedelemkieséssel állítja szembe.

A közösségi jogalkotónak tehát, ezért olyan másodlagos jogi normához kellett folyamodnia, amely megerősíti és kihangsúlyozza a tagállamokban működő szolgáltatók számára a normatívum kötelező jellegét. Ezért választották a rendeletet, amely általános hatállyal bír, minden elemében kötelező és a tagállamokban közvetlenül alkalmazandó.

A határokon átnyúló fizetések volumene a belső piac létrejöttével, illetve ennek folyamatos bővülésével növekszik, amint az új tagországokban is a piaci szereplők a jogharmonizáció során elfogadják az Unió által meghatározott piaci, működési és költségszabványokat.

A rendelet elfogadását kiváltó tényezők szorosan kapcsolódnak a rendelet által orvosolni kívánt problémákhoz, illetve meghatározzák azon területeket és személyeket, gazdasági szereplőket és fogyasztókat, amelyek esetében a rendelet alkalmazása egy pozitív változást idézne elő, a határon átnyúló átutalások költségeinek, a költségekre vonatkozó tájékoztatás és az átutalás teljesítése tekintetében.

A szabályozások célkitűzései és a célzott személyek

A 2560/2001/EK Rendelet, a 97/5/EK⁸⁵ Irányelv rendelkezéseinek és ennek hatásának megerősítése érdekében volt elfogadva, a rendelet előírásai által kedvezményezett célcsoport megegyezik az irányelv által szabályozott személyekével, amelyek egyfelől a szolgáltatók, azaz a bankok és pénzforgalmi intézetek, másfelől az „ügyfelek”, azaz a megbízó vagy a kedvezményezett.

A 97/5/EK Irányelv értelmében, a megbízó az a természetes vagy jogi

⁸⁵ HL L 43, 1997.02.14, 25-30 o

személy, aki utasítást ad a kedvezményezett számára történő, határon átnyúló átutalásra⁸⁶.

A romániai polgárjogi törvénykezésben, egészen az új Ptk. elfogadásáig nem találtunk meghatározást a természetes személyre vonatkozólag, a jogi norma⁸⁷ a természetes személy jogképességét tárgyalta, azaz a jogalanyiségének a feltételét. A magánjog a jogképességet két szinten szabályozta, mint jogképességet, amely a személyek azt a képességét jelenti, hogy jogokat szerezhessen, kötelelességeket vállalhat, jogviszonyok alanya lehet, illetve mint cselekvőképességet, amely a személy azon képességét jelenti, hogy jogait gyakorolhassa és kötelezettségeit végrehajthassa⁸⁸.

A természetes személy meghatározása helyett, a törvényhozó a személyhez fűződő jogok meghatározásával kezdte⁸⁹. A természetes személy meghatározását a joggyakorlatban találjuk meg, „a polgárjogban a természetes személy, az ember, az a jogalany, amely jogképességgel rendelkezik, polgári jogait gyakorolhassa és kötelelességeit végrehajthatja⁹⁰”, olyan szándékos kifejezett vagy hallgatólagos akaratnyilvánításon át, amelynek célja egy jogviszony létrehozása, módosítása vagy megszüntetése.

A jogi személy meghatározását megtaláljuk, habár közvetett módon a 31/1954 Dekrétumban, amely⁹¹ alapján, a jogi személyt úgy határozhatjuk meg, mint azt a kollektív jogalanyt, szervezetet (embercsoportot), amelynek a törvény előírásainak eleget téve, jogai lehetnek, és kötelelességek teljesítését vállalhatja. Ahhoz hogy valaki jogi személyiséget szerezhessen a román polgárjog értelmében három követelésnek kell, eleget tennie: saját szervezési formája legyen, saját vagyona és meghatározott célja, a közérdeknek megfelelően⁹².

Az új Polgárjogi Törvénykönyv⁹³, amely 2011 évben lépett életbe, már külön foglalkozik a természetes és jogi személlyel, külön fejezeteket találunk a jogalanyok szabályozására, a természetes személy fogalmát az I Könyv, II Cím, 34-103 cikkely, a

⁸⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 97/5/EK irányelve (1997. január 27.) a határokon átnyúló átutalásokról, 2 cikk

⁸⁷ 31/1954 Dekrétum 2 cikkelye (5) bekezdés, a természetes személyekre és jogi személyekre vonatkozólag

⁸⁸ JÓZON Mónika: *Általános jogelméleti és polgári jogi ismeretek*, Kolozsvár, Scienta, 2007, 59-60

⁸⁹ 31/1954 Dekrétum, 1 cikkely „a természetes személy, személyhez fűződő jogai elismerésének célja a személy kulturális, anyagi és személyes szükségleteinek kielégítése, a közérdek, a törvények és a társadalmi együttélés szabályainak megfelelően”

⁹⁰ GHEORGHE Beleiu: *Drept civil roman*, XI Kiadás, kibővítve Marian Nicolae, Petrica Trusca, Bukarest, Universul Juridic, 2007. 64.

⁹¹ 31/1954 Dekrétum 26 cikkely, e) betű, a természetes személyekre és jogi személyekre vonatkozólag

⁹² GHEORGHE Beleiu (2007) i.m. 65

⁹³ 287/2009 Törvény a Polgári Törvénykönyv elfogadásáról, közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 511 számában 2009 július 24 én

jogi személy fogalmát pedig az I Könyv, IV Cím, 187-251 cikkely szabályozza. Ugyancsak újdonságként említhető a Ptk.-ban, az a tény is, hogy a természetes és jogi személyek minden azonosító elemét és azonosító adatként használható személyes adatot megfogalmaz és szabályoz, ugyanis erre vonatkozólag nem találtunk megfelelő és egységes jogi szabályzást a román jogban.

A magyar Ptk.⁹⁴ -ban a megtalálható jogi személyre vonatkozó adatokat összevetvén a román törvénykönyv által szabályozott adatokkal, megállapíthatjuk, hogy a román Ptk. általánosan szabályozza a jogi személyt, illetve ennek azonosítását, míg a magyar Ptk. ezt a jogi személy egyes fajtáihoz képest állapítja meg⁹⁵. Általánosan a jogi személy azonosító adataiként az elnevezést, vagy nevét, tevékenységét, székhelyét és képviselőjét említi a törvénykező⁹⁶, amelyet a gazdasági társaságok esetében még kiegészít a jegyzett tőkével, társaság tagjaival, stb⁹⁷. A román Ptk. a jogi személy azonosító adataiként, ennek nemzetiségét⁹⁸, elnevezését⁹⁹, székhelyét¹⁰⁰ és más azonosító adatot jelöl meg (cégjegyzékszám, adószám)¹⁰¹. Megállapíthatjuk tehát, hogy a két Ptk. azonos jellegű adatokat jelöl meg azonosító adatként, egészen kis eltérésekkel (román magába foglalja a nemzetiséget is, míg a magyar nem vonatkoztat rá, a magyar pedig azonosító adatként jelöli meg a tevékenységet, míg a román nem vonatkoztat rá) amelyek csak a törvénykezés elfogadási dátumainak különbségéből erednek, ugyanis nem szabad elfelejtenünk, hogy a román Ptk. egy közelmúltban elfogadott törvénykezés, amely tükrözi és magába hordozza a jelen gazdasági, társadalmi helyzet realitásainak jegyeit.

Az ember, mint jogalany, azaz természetes személy azonosító adataként, a nevet, névviseléshez való jogot¹⁰², lakóhelyet¹⁰³ említi a magyar törvénykező, míg a román¹⁰⁴ ezeket az adatokat kiegészíti az anyakönyvi adatokkal¹⁰⁵, azonosítói adat minősítésben.

Tehát, a Rendelet a fent említettek értelmében alkalmazandó minden természetes és jogi személy esetében, amely a Rendelet által meghatározott értékhatár

⁹⁴ 1959. IV. TÖRVÉNY a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről

⁹⁵ 1959. IV. TÖRVÉNY, Ptk., 29 cikkely (1)

⁹⁶ 1959. IV. TÖRVÉNY, Ptk., 29 cikkely (2)

⁹⁷ 1959. IV. TÖRVÉNY, Ptk., 54 cikkely (2)

⁹⁸ 287/2009 Törvény, 225 cikkely

⁹⁹ 287/2009 Törvény, 226 cikkely

¹⁰⁰ 287/2009 Törvény, 227 cikkely

¹⁰¹ 287/2009 Törvény, 230 cikkely

¹⁰² 1959. IV. TÖRVÉNY, Ptk., 77 cikkely

¹⁰³ 1959. IV. TÖRVÉNY, Ptké., 50 cikkely

¹⁰⁴ 287/2009 Törvény, névviseléshez való jog 82 cikkely, lakóhelyre vonatkozó szabályozások 86 cikkely,

¹⁰⁵ 287/2009 Törvény 98 cikkely

alatt kezdeményez határon átnyúló átutalást, illetve alkalmazandó azon gazdasági szereplők esetében, amelyek a Rendelet szabályozása alá eső pénzügyi szolgáltatásokat nyújtják.

Amint azt a Rendelet a 3 cikkelyben szabályozza, „2002 július. 01-től egy intézmény által a határon átnyúló, euróban történő elektronikus fizetési műveletekért felszámolt költségeknek 12.500 euró összeghatárig meg kell egyezniük a szóban forgó intézmény által az alapítás tagállamán belül lebonyolított hasonló műveletekért felszámolt költségekkel”, majd ezt az összeghatárt 2006. január 1-től 50.000 Euróra növelte a törvénykező.

A szabályozás célja tehát költséghatékonyabb átutalási szolgáltatásokat létrehozni a pénzügyi intézményekben, ennek eredményeképpen pedig tényleges költségcsökkenést elérni az átutalási díjak területén, mindezt a költségek transzparenciájának elvén át, megfelelő tájékoztatást biztosítván a fogyasztók számára a kezdeményezett átutalás tényleges költségeinek tekintetében.

A rendelet a Belső Piac elvein alapul, azaz a belső piac által nyújtott gazdasági előnyöket próbálja meg eredményesen kiaknázni, a fogyasztók számára, így tényleges módon fellendítvén és megkönnyítvén a Belső Piacon zajló átutalásokat.

A rendelet értelmében¹⁰⁶, a határon átnyúló euróban történő fizetések költségei meg kell egyezzenek a tagállamon belül, euróban teljesítendő fizetések költségeivel, legfeljebb az 50.000 € értékhatárig.

Az a kötelesség, hogy ugyanazt a költségeket alkalmazzák a belső és a határon átnyúló, euróban kezdeményezett kifizetésekre kialakította a bankiparnak azon szükségletét, hogy EU szerte olyan infrastruktúrát fejlesszen ki, amely előírja a költségek csökkenését és javítja a szolgáltatások szintjét a határon átnyúló hitelezési ügyletek esetében.

A rendelet és a fejlődés a SEPA¹⁰⁷, Egységes Euró Pénzforgalmi Térség fele változásokat vezetett be a határon átnyúló hitelezés, a bankautomata készpénzkivétel és fizetőkártya hálózatokban. Olyan szolgáltatások megvalósítására törekedett, amelyek biztosítják a fogyasztóknak az átláthatóbb, gyorsabb és olcsóbb átutalási ügyletek jelenlétét a belső piacon, ezáltal pedig fokozzák a versenyt, növelvén a szolgáltatások minőségét.

Amint azt a 2008 februárjában készített jelentésben az Európai Bizottság is megfogalmazta, a rendelet fő célja a határon átnyúló euróban történő átutalások

¹⁰⁶ 1 cikkely 2560/2001/EK

¹⁰⁷ SEPA - Single European Payment Area, Egységes Európai Pénzforgalmi Térség

költségeinek csökkentése a belső euróban történő átutalások költségeinek szintjéig és a pénzügyi ipar bátorítása arra, hogy megtegye a szükséges erőfeszítéseket hogy a „hazai fizetési térség” fogalma a nem készpénzben történő kifizetések esetében valóssággá válhasson, illetve ennek érdekében fejlesszen ki egy sokkal egységesebb fizetési infrastruktúrát¹⁰⁸.

II Fejezet: A rendelet hatása a versenyfeltételekre és a nemzeti banki költségekre a bővített belső piacon

Bevezető

Mivel egyszerű fogyasztóként a banki adatokhoz való hozzáférés elég nehézkes lenne, a határon átnyúló átutalásokra vonatkozó adatokat, illetve ezen szolgáltatások fejlődésére vonatkozó fejezetben az Európai Unió intézmények által készített jelentéseket vettem alapul.

Úgy gondolom, hogy ezek a dokumentumok tényleges és reális képet tárnak elénk ugyanúgy a jogi normák hatásáról, mint a belső piaci szolgáltatások fejlődési irányáról. A jogi szabályozások következtében elfogadott tanulmányok hatása döntő szerepet játszik a piac, illetve a gazdaság további alakulására való tekintettel.

Itten említhetjük meg a dolgozatban felhasznált egyik kutatási módszert az Economic&Law, azaz a jog gazdasági elemzését. Kutatási témánkban azért játszik ez döntő szerepet, mivel a jogalkotónak, az elképzelései megvalósítása érdekében szüksége van a piaci szereplők visszajelzésére az elfogadott jogszabályokra vonatkozóan, illetve a piac fejlődésének trendjei is ugyanolyan mértékben fontosak, az újabb, piaci viszonyoknak megfelelő jogi normák kidolgozásában. Ilyen értelemben megállapíthatjuk hogy a jog, mint tudományág és a gazdaság elválaszthatatlanok egymástól, létezésük külön külön is biztosított, de az igazi hatékony működés érdekében, szoros szövetségben kell állniuk egymással.

A határon átnyúló átutalásokról szóló tanulmányt¹⁰⁹, a 2560/2001 Rendelet versenyfeltételekre kifejtett hatásáról a Retail Banking Research LTD készítette, az Európai Bizottság, Belső Piac és Szolgáltatások Igazgatósága részére, 2005 szeptemberében, elemezvén a tanulmányban a határon átnyúló kifizetések infrastruktúrájának változását, a rendelet elfogadásának és más piaci tényezők befolyásának hatására és a verseny feltételeit a határon átnyúló kifizetésekre

¹⁰⁸ Report from the Commission to the European Parliament and the Council of [...] on the application of Regulation (EC) No 2560/2001 on cross-border payments in euro {SEC(2008) 141}, /* COM/2008/0064 final, 3,8 oldal

¹⁰⁹ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, Final report project nr. MARKT/2004/11/F

vonatkozólag. A tanulmány egyben olyan javaslatokat fogalmaz meg, amelyek a későbbiekben majd hozzájárulnak a pénzforgalmi szolgáltatások javításához.

A tanulmány külön tárgyalja a piaci tényezőket¹¹⁰, hitelezést¹¹¹, a fizetőkártya¹¹² és bankautomata hálózatokat/ügyleteket¹¹³, majd rátér a verseny elemzésére¹¹⁴ és javaslatok összefoglalójára.

A jogalkotás célja és a hatástanulmányok elemzésének célja volt elősegíteni a 2010-re tervezett Egységes Euro Pénzforgalmi Térség megalkotását, amelynek egyik kulcslépése a 2560/2001/EK Rendelet, amelyet 2002. július folyamán alkalmaztak a Bankautomata készpénzkivételi és a fizetőkártya ügyletekre, illetve 2003. július folyamán a hitelügyletekre.

A versenyfeltételekre vonatkozó tanulmány többoldalú banki hálózatokra összpontosított, mint az Eurogiro, amely eredetileg nemzeti postai szervezeteknek volt kialakítva, és más hálózatokra, mint az EBA Clearing, a Step2, Pay Pal, Master Card és Visa, illetve a Western Union¹¹⁵. Ezek a hálózatok, mint általában a piacon jelenlévő szolgáltatók különböző ár és működési költséggel dolgoznak, illetve különbözőek a belépési feltételeik és díjaik, illetve az elszámolási jellemzőjük. A jogalkotás hatásvizsgálata során, adatokat gyűjtöttek a fogyasztók költségeiről¹¹⁶, illetve vizsgálták azt a tényt is, hogy ezeket a költségeket ki határozza meg (hálózati tagok vagy más domináns tényező befolyása jellemző a költségek meghatározásánál).

A piaci környezet elemzése¹¹⁷ a versenyelemzésről készült tanulmány egyik fontos megállójának számít, amelyben mindazon tényezők és irányzatok kerülnek elemzésre, amelyek a bővített Belső Piac működését befolyásolják, illetve hatással vannak a szolgáltatások minőségére és megvalósítására. Ezek között találjuk az Egységes Európai Pénzforgalmi Térséget, melynek célja a piaci akadályok elhárítása, gazdasági növekedés biztosítása a határon átnyúló átutalási szolgáltatások egységesítésén át, így minden kifizetés nemzeti kifizetéssé válik, amely az egységes pénznemet, azaz az eurót használja.

A tanulmány szerzői itt említik a fizetőkártyákat is, mint a pénzügyi integráció egy elemét, mivel ezek a fizetőeszközök számítottak a leghatékonyabbnak.

Amint azt napjainkban is észlelhetjük, és amint azt a dolgozat utolsó részében

¹¹⁰ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 17-22

¹¹¹ Uo. 22-33

¹¹² Uo. 33-43

¹¹³ Uo. 43-46

¹¹⁴ Uo.46-75

¹¹⁵ Uo.14

¹¹⁶ Uo., Költségek és díjak, 16

¹¹⁷ Uo, Piaci környezet, 17 – 22

majd elemezzük a statisztikai adatok alapján, a fizetőkártya ügyleteket jellemzi a leglátványosabb fejlődés, még olyan gazdasági körülmények között is, amelyben a pénzforgalom megcsappanni látszik, bizonyos ügyletek stagnálnak vagy nem mutatnak látványos növekedést. Befolyásoló tényezőnek is lehet a hatása, egyfelől a jogalkotás biztosítja ezen elektronikus termékek fejlődési lehetőségét, másfelől viszont a technikai fejlődés ezeken a termékeken át, egyre nagyobb színteret hódít magának a bankiparban.

Az Európai Központi Bank elkészítette 2006-ban a negyedik tanulmányt is a SEPA fejlődéséről, illetve a fizetési infrastruktúrák változásáról a hitelátutalás, közvetlen terhelés, kártyaügyletek, készpénz és kiskereskedelmi kifizetések területén¹¹⁸.

Megállapíthatjuk tehát, hogy az előrevetített fejlődése azon elektronikus eszközöknek, amelyeken át a bankipar mellőzni tudja a humán erőforrást, mint költségnövelő tényezőt, az előrejelzéseknek megfelelően fejlődött, habár több kérdést is és megoldásra váró problémát is magával hozott. Ezek keretén belül gondolok például a kibocsátott kártyák használati jelegére, amelyek hogyha eltulajdonítódnak, sokkal könnyebb a számlán tárolt összeghez való hozzáférés, mint például a személyes kérvényezés esetén.

Az EPC¹¹⁹ az európai bankipar törvényhozó, koordinációs szerve a fizetésekre vonatkozólag. Célja a SEPA megvalósítása, minden pénzforgalmi ügyletben, illetve, hogy a tagállamok között kezdeményezett ügyletek is teljesítsék a tagállamokon belül kezdeményezett kifizetések, átutalási ügyletek gyorsaságát, biztonságát, elérhetőségét és azonos díjszabásokat állapítván meg ezeknek.

A piaci környezet elemzése után, a tanulmány külön tárgyalja a piaci jellemzőket a hitelezés¹²⁰, fizetőkártya ügyletek¹²¹, ATM készpénzkivételi hálózatok¹²² esetében.

¹¹⁸ ECB, Towards a Single Europe Payment Area, Fourth progress report, 2006 february <http://www.ecb.int/pub/pdf/other/singleeuropaymentsarea200602en.pdf> , letöltés 2012,

¹¹⁹ European Payment Council, Az Európai Pénzforgalmi Tanács (EPC), az Európai bankipar pénzforgalmi döntéseit meghozó és koordináló szerve. Az EPC dolgozza ki a pénzforgalmi tervek és szerkezeteket, amelyek szükségesek az Egységes Euro Pénzforgalmi Térség (SEPA) megvalósításához. Az EPC 2002 júliusában alakult meg, alapítói 38 bank és banki egyesület, a három Európai Hitel Szektor Egyesület (ECSA) és az Európai Banki Egyesület, mára már 32 SEPA országról, 490 millió állampolgárról és évi 71.5 billió elektronikus pénzforgalmi ügyletet említhetünk. <http://www.europeanpaymentscouncil.eu/> , http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=what_is_epc, letöltés 2012

¹²⁰ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 46-56

¹²¹ Uo.56 – 68

¹²² Uo 68 – 70

Versenyelemzés

A tanulmány versenyelemzési része külön tárgyalja a hitelezést, a fizetőkártya ügyleteket és az ATM ügyleteket¹²³.

Hitelezés

A tanulmány azt állapította meg, hogy a határon átnyúló hitelezés, pénzáttalás¹²⁴ ipara gyors változáson ment át. A legtöbb változás hasznos volt a végső felhasználók számára, fellendítvén a versenyt, javítván a szolgáltatásokat a fizetési hálózatok költségcsökkenésén át¹²⁵.

A kutatás a fizetési szolgáltatások felépítésére koncentrált és ezek kezdeményezéseinek a hatásaira és a hálózatok közötti versenyre, illetve a versenykörülmények azonosítására figyelembe véve a pénzforgalmi rendszerek gazdasági, technikai és feldolgozási jellemzőit.

A közvetlen verseny a bankok között a fogyasztók számára a határon átnyúló átutalásokra vonatkozólag virtuálisan nem létező, ugyanis a bankok nincsenek felkészülve olyan fogyasztók és cégek részére való átutalások szolgáltatására, amelyeknek idáig nem voltak kapcsolatban a bankkal¹²⁶.

A jogalkotó céljainak megvalósítását tehát annak a tükrében lehet elemezni, hogy a célzott szolgáltatások növekedési tendenciát mutatnak-e a piacon, avagy sem, illetve a banki hálózatok, amelyek ezek a szolgáltatást nyújtják milyen mértékben vannak kihasználva illetve milyen hálózati előnyöket biztosítanak a tagok számára.

A szolgáltatók azt állítják, hogy egy szolgáltatásnak külsőleg pozitív a fejlődése, hogyha a felhasználók száma növekszik, figyelembe véve a szolgáltatás árát és a szolgáltatás más jellemzőit. A pénzforgalmi rendszerek pozitív hálózati előnyöket mutathatnak, mert a szélesebb hálózat növeli ezek hasznosságát minden tag és felhasználó számára¹²⁷.

Három módja van a pozitív hálózati jellemzők létrehozásának.

Az egyik a további tagok vagy felhasználók bevonása, megállapítván a fix

¹²³ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-2001-2560/competition_en.pdf, letöltés 2012

¹²⁴ Credit transfers – pénzáttalás Az a szisztéma, amelyben egy meghatározott félnek a bankrendszeren keresztül közvetlenül pénzalapot lehet átutalni. Az ilyen átutalásokat bárki kezdeményezheti, attól függetlenül, hogy ügyfele-e a banknak vagy sem, egyszerűen azáltal, hogy kitölti a megfelelő utalványt és befizeti a pénzt. DAVID W. Pearce, *A modern közgazdaságtan ismerettára*, Közgazdaságtani és Jogi könyvkiadó, Budapest, 1993, 134

¹²⁵ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 46

¹²⁶ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 46

¹²⁷ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 47

költségeket egy nagyobb volumenű átutalási értékhatár felett. Ezáltal több felhasználási lehetőséget, illetve magasabb számú ügyletet biztosítanak a tagoknak és felhasználóknak. A kezdeményezhető ügyletek számának növelése és ezen ügyletek a tagok számára elérhetővé válása a rendszer megfelelő kihasználtságát szolgálja¹²⁸.

Egy hálózat esetében, a meglévő tagok mellett az új tagok növelik az ügyletek számát, amelyet a hálózaton át elvégezhetnek.

Az átutalási ügyletek határköltégeire vonatkozólag, amelyek relatív alacsonyak a hálózaton belül, más hálózatokon át kezdeményezett ügyletekhez képest, a hálózati tagoknak előnyük származik az új tagok hálózathoz való csatlakozásából. Az információ közzététele tehát a határon átvéelő hitelezési szolgáltatásokat nyújtó hálózatok jellemzője, amelyet hálózatépítési célból használhatnak fel.

A tagok gyakran segítséget nyújtanak a hálózat fejlesztésében, ilyen területek például a standardok és a technológia fejlesztése.

A belső piacon, a piaci koncentráció magas szintje a hatékony cégek méretét tükrözi és nem a piaci erő megfelelő gyakorlását, ugyanis a hálózat erős hatása maga után vonja a magas koncentrációsintet is. A határon átnyúló átutalások költségének hatását a versenyre vonatkozólag, leghatékonyabban a hálózati hatások figyelembe vételével elemezhetjük¹²⁹.

A hitelátutalás terén létező verseny szintjének megállapítása esetében figyelembe kell venni természetesen a hálózat létezése és működése által nyújtott előnyöket.

A hálózatokra vonatkozó fejezetet fontosnak tartottam ismertetni a tanulmányból, ugyanis a jogalkotónak, habár még nem volt elsődleges célja ebben az időperiódusban az egységes hálózat kialakítása, mégis fontos kérdéseket tárgyal és elemez erre vonatkozólag, amelyek a későbbiekben kulcsfontosságú elemekké fejlődtek ki.

Ilyen értelemben gondolok a hálózati díjakra, tagságra és belépésre, valamint a technikai standardok teljesítésére, amelyek a későbbiekben az egységes hálózaton át ennek előnyeit biztosítják. Ugyanakkor ezekkel az előnyökkel párhuzamosan, amely a bankok számára talán csak kötelesség a megszokott hálózat helyett, megemlíthetjük a hálózati költségeket is, amelyek nemcsak az új technikai standardoknak való

¹²⁸ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 47

¹²⁹ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 31/47

megfelelésből erednek, hanem a személyzet betanítási költségeiből stb., nő a fogyasztóknak biztosított előny, amely abban nyilvánul meg, hogy az egységesített költségek és keretek növelik a bankok közötti versenyt, ezáltal egy minimális szintre csökkentik a fogyasztói árakat.

A tanulmány készítésének időpontjában, a többoldalú, határokat átívelő bankátutalás-hálózatok közül egyik hálózatnak sem volt jelentős többségi százaléka a határon átnyúló átutalások volumenéhez viszonyítva¹³⁰.

A fizetési hálózatok tulajdonosai és vezetősége a hálózatok közötti verseny szintjének fontos meghatározói lehetnek. Elméletileg a kereszt-tagságból és a kereszt-tulajdonosi státusból érdekkonfliktus fejlődhet ki, amely tompíthatja a verseny mértékét¹³¹.

A jogalkotó célja tehát, a verseny növelése a határokon átnyúló átutalások esetében, egy egységes hálózat létrehozása és a költségek optimális szintjének meghatározása, vagyis a költség csökkentés.

Feltevődik ebben az esetben az a kérdés, hogyha a jogalkotó megalkot, a SEPA céljainak megfelelően egy egységes hálózatot, amelyen át majd bonyolít minden határon átnyúló ügyletet, ezzel az egységes hálózattal nem fogja-e korlátozni a versenyt? Nagy valószínűséggel ez a hálózat a mérete miatt majd egyedi lesz Európa szinten, ami meggátolja majd hasonló méretű hálózat kialakítását, habár csak közvetett módon. Feltevődhet a kérdés, hogy milyen szolgáltató tud majd versenyben állni egy kontinens - szinten egységes hálózattal és, az esetlegesen kialakuló piaci monopólium megszüntetheti-e majd a versenyt, amely a szolgáltatók javára, a fogyasztók érdekeinek ellentétes érdekeket képviselhet majd.

Úgy gondolom, hogy még korai lenne erre a kérdésre pontos választ keresni, a jövő és a napjainkban egyre viharosabb gazdasági tényezők befolyásolják és majd el is döntik ennek megvalósulását, de mindenképp egy figyelemreméltó kérdés vagy témakör lehet majd. Nem tudni, hogy az egységesítési terve a jogalkotónak, amelynek célja a verseny mértékének növelése nem-e fog esetlegesen, évtizedek múlva versenykorlátozó tényezőként hatni.

A versenyre befolyással bíró másik tényező a csatlakozási, évi és ügyleti

¹³⁰ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 32/48

¹³¹ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 34/50

díjak.

A csatlakozási, évi és ügyleti díjakat a többoldalú banki hálózatok keretén belül a hálózati tagok képviselői határozzák meg. Ez a tény növelheti a kockázatát annak, hogy olyan díjakat állapítanak meg, amelyek elkedvetlenítik a versenyben lévő bankokat a piacra lépésre tett erőfeszítéseiben¹³².

A rejtett költségek ugyancsak befolyásolhatják a versenyt¹³³, ezek a költségek jelen lehetnek a hálózati csatlakozásnál, a hálózati fejlesztésnél, a bankügyletek esetében egyaránt. Jelentős hatást gyakorolnak a piacra lépő gazdasági szereplőkre, amelyek jelenléte függhet a csatlakozási díjon, a technikai standardoknak való megfelelésen stb.

Mondhatni a fejlesztési költségek kiküszöbölhetetlenek, ugyanis a hálózatoknak, szolgáltatásoknak folyamatos fejlesztésre és piaci igényeknek való megfelelésre van szükségük, ezért ezek a költségek mindig is befolyásolni fogják szerintem a végtermék árát és egyben a versenyt is.

Fizetőkártya ügyletek

A legnagyobb akadály, egy új, többoldalú, nemzetközi fizetőkártya hálózat kiépítésére Európában egy meggyőző „üzleti terv” kiépítésének nehézsége. Ez egy nagyon nagy befektetés, amely megköveteli egy új kártyaterv megalkotását, ugyanolyan elfogadottsági hálózattal, megfelelő tagsággal, kereskedelmi rendszerrel és infrastruktúrával, mint a létező¹³⁴.

Az igényelt beruházások szintje függ a megközelítéstől, de nagyobb akadályt jelent az operációs szabályzások és technikai standardok meghatározása, a kereskedelmi szerkezet elfogadása, a szükséglet, hogy az ATM-et és a kereskedőkkel kötött szerződéseket újratárgyalják, és a kapcsolatok, klíringezési ügyletek és a székhely meghatározási ügyeket az „idegen” engedélyezettnek és ügyleteknek kialakítsák.

A kutatók véleménye szerint, jelenleg kevés nagy akadály van a versenyben a kártyaügyletek területén, egy erős hálózat hatása a piacon viszont akadályként hathat.

¹³² Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 35/51

¹³³ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 38/54

¹³⁴ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., introduction, page iv/9

Ezen kívül meg egy pár versenyakadály említhető, egyesek országonkénti sajátos jellemzők, amely befolyásolhatja a versenyt, például az ügyletek megosztása és volumene, szolgáltatások különbözősége, tulajdonosok és vezetők, verseny a feldolgozásban és standardok¹³⁵.

A fizetési kártyahálózatok erős pozitív hálózati jellemzőket mutatnak. Ez azt jelenti, hogy a fogyasztók számának növekedése növeli a hálózat értékét más szolgáltatóval szemben, az ár és a hálózat jellemzőinek szempontjából. A fizetési kártyahálózatok, a kártyatulajdonosoknak olyan fizetési lehetőségeket nyújtanak, amely növeli a hozzáférhetőséget, felajánlva egyben a kényelmes és biztos kifizetést¹³⁶.

Ez közvetlenül kedvez a kártyatulajdonosoknak és a kereskedőknek egyaránt, növelvén az eladást és a fogyasztói elégedettséget, csökkenti a biztonsági kockázatokat és garantálja a kifizetést. Ez a kedvezmény akkor maximális, hogyha a fogyasztó használhatja a kártyáját bármely kereskedőnél, tehát elérhető a hálózat a kereskedőknél is.

A szélesebb hálózat esetében, a fogyasztó egy olyan kereskedőt keres, aki elfogadja a fizetőkártyát, teljesen kihasználván ennek előnyeit. Hasonlóképpen, hogyha a kereskedő olyan hálózatot választ, amelynek keretén belül nagyobb a kibocsátott kártyák száma, magasabb a hasznossági foka a kártyaelfogadásban¹³⁷.

A fizetési kártyahálózatokat jellemezhetnénk kétoldalú piacokként is, hálózati hatásokkal. A kétoldalú piac egy „program, amely árucikkeket és szolgáltatásokat ajánl két különböző végfelhasználónak, amelyben a program keretén belül meg van határozva az ár mindkét végső felhasználó részére, hogy „mindkét fél a fedélzeten legyen”, mert egyik fél előnye nő a másik fél részvételével¹³⁸”.

A kétoldalú piacok egy fő jellemzője az, hogy az árszerkezet befolyásolja az ügyletek összvolumenét¹³⁹. Ez a jellemző bátorítja a fizetési kártyaterveket, hogy egy

¹³⁵ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services i.m.section 5.3. 56-68

¹³⁶ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 40/56

¹³⁷ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 40/56

¹³⁸ SUJIT Chakravorti, and ROBERTO Roson “Platform Competition in Two Sided Markets: The Case of Payment Networks”, *Federal Reserve Bank of Chicago*, Sept 2004, 1, Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m.,40/56

¹³⁹ ROCHET, Jean-Charles, and Jean TIROLE, “Platform Competition in Two-Sided Markets,” *Journal of European Economic Association*, 2003, 1, 990-1029, Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 41/57

program-meghatározott árszerkezetet használjanak, többoldalú átváltási díjat, hogy maximalizálja a hálózat méretét. Ennek működése azért biztosított, mert a kereskedőnek nem rugalmas az igénye a fizetési kártyák elfogadására vonatkozólag. Az eredmény pedig az, hogy egyes költségek a hálózati szolgáltatásokkal kapcsolatban a szolgáltatók által vannak megalkotva, amelyek alkalmazzák ezeket az MSCs¹⁴⁰ re (a kereskedelmi szolgáltatások költségeire), megalkotván az egységes ár törvényét, ezen költségeknek pedig hatása van a kártyatulajdonosokra is¹⁴¹.

Amint az a dolgozat utolsó részében elemzésre kerül, a fizetőkártya ügyletek növekedése meghatározza a piaci fejlődést a két elemzett országban, mivel úgy gondolom, hogy ezek azok a piacon jelen lévő fizetőeszközök, amelyek a fogyasztóknak bevezetik úgymond az elektronikus bankozás fogalmát. Ezen termékek piaci jelenlétének növekedése illetve fogyasztók általi használatának növekedési aránya jelzi (nemzeti ügyletek esetében és a határon átnyúló használata esetében egyaránt), hogy a banki szolgáltatások fejlődése a jogalkotás által meghatározott irányba történik-e.

A kétoldalú piac létezése fontos befolyást gyakorol a verseny elemzésére, mivel a kétoldalú piacon különböző ügyfeleket találunk (kereskedők és kártyatulajdonosok) amelyeknek a fogyasztói költségei is különböznek. Továbbá ez az alárendeltségi viszony egy hatékony eredményre vezethet. Az előnyöket, amit a hálózat és a kétoldalú piac biztosít, figyelembe kell venni a verseny szintjének megállapításánál a fizetési kártya hálózatokban¹⁴².

Európában a két legnagyobb kártya szolgáltató, a Visa és MasterCard által végzett ügyletek volumene országonként változik. Az euró-övezeti térségben 2004-ben a MasterCard Europe 48,3 %-ban volt használva a határon átnyúló fizetőkártya ügyletek esetében a 12500 € érték alatti átutalások esetében, míg a Visa Europe 50,7 %-ban, a részarány a 15 EU országban 43,9 % illetve 55,1 %. Mindkét esetben a T&E struktúrák közötti ügyletek nem foglaldtak be a vizsgálatba¹⁴³.

A kártyaszolgáltatások és ügyletek Európa szinten a Visa és Master Card

¹⁴⁰ Merchant Service Charges - Kereskedelmi szolgáltató költségei

¹⁴¹ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 41/57

¹⁴² Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 41/57

¹⁴³ A tanulmány nem elemzi a T&E struktúrákat, mivel Európában a határon átnyúló átutalások kevesebb mint 5% a jön létre ezeken a struktúrákon át. Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 41/57

hálózatokban koncentrálódnak, egy kevés, elenyésző rész pedig a T&E struktúrákban és más hálózatokban¹⁴⁴.

A Master Card Europe-nak van a legnagyobb elfogadottsági szintje hat tagállamban¹⁴⁵, a 15 EU tagállamból, de a legmagasabb kibocsátási arányt hét országban állapított meg a tanulmány. A Visa Europe bocsátott ki a legtöbb hitel és költségkártyát 13-ban a 15 EU országból és kereskedelmi kártyát 10 tagállamban. A Master Card Europe érte el a legmagasabb arányt a fizetőkártya ügyletekben, 4 országban¹⁴⁶ a 15 tagállamból, míg a Visa Europe a legjelentősebb piaci résztvevő 11 országban¹⁴⁷.

Ausztriában, Dániában, Finnországban, Luxemburgban és Hollandiában egyetlen nemzeti szolgáltató létezik a MasterCard Europe és/vagy a Visa Europe ügyletekre, amíg Portugáliában egyetlen helyi vállalat szolgáltat vagy virtuálisan szolgáltat minden ilyen ügyletet¹⁴⁸. Más országokban, beleértve Franciaország, Németország, Olaszország, Spanyolország és az Egyesült Királyság nagy fizetőkártya iparát, legkevesebb két nagy szolgáltató van¹⁴⁹.

Finnország egyedi eset, mivel Luottokunta, az egyedüli kereskedelmi szolgáltató a Visa és a Mater Card ügyleteknek, ez a szervezet pedig részben kiskereskedők tulajdona és a kereskedelmi szolgáltatások költségei viszonylag alacsonyak más európai országhoz viszonyítva. A többi tagállam esetében a kialakult piaci helyzet a nemzeti bankok és a banki szervezetek közös megállapodásainak eredménye, amelyek MasterCard vagy Visa tagok¹⁵⁰.

MasterCard Europe és Visa Europe hasonló termékeket ajánlanak a hitel, költség és betéti kártya területén. Mindazonáltal sok terület van, amelyen a felajánlott szolgáltatások különböznek, mint például -operációs szabályok, sajátosan az online letéti kártya a nem szemtől-szembe átutalásoknál, a kártyatulajdonosoknak nyújtott szolgáltatások és a hűséges fogyasztónak ajánlott előnyös kártyák, a kereskedelmi kártyatermékek kiadási, elfogadási és fenntartási jellemzői, különbözőek a szabályok

¹⁴⁴ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 42/58

¹⁴⁵ Ausztria, Belgium, Németország, Olaszország, Luxemburg és Hollandia

¹⁴⁶ Ausztria, Belgium, Németország és Hollandia

¹⁴⁷ ' Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 42/58

¹⁴⁸ Unice az egyetlen nemzeti szolgáltató volt a MasterCard és Visa ügyletek esetében Portugáliában, 2005 márciusában, nem tisztázott, hogy egy új piacra lépő, hogy fogadódna el, vagy lenne működőképes. Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 42/58

¹⁴⁹ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 42/58

¹⁵⁰ Mint például a portugáliai Unice 23 portugál bank tulajdonosa. Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 42/58

a közösen kibocsátott kártyák esetében. A termékkála megkülönböztethető még az átváltási díjak és kategóriák, csatlakozási díjak és költségek, különböző technológia és alkalmazási megoldások (az operációs rendszer és infrastruktúra a többalkalmazású chip kártyák esetében, amelynek a Visa volt a kezdeményezője), kockázat és csalás megelőzési menedzsmentrendszerek, a tagok támogatása szempontjából (egyes esetekben a szolgáltatások magukba foglalják az általános tagtámogatást), online szolgáltatások, marketing és promóciós tevékenység szerint. Mindezen által azonban a Master Card és a Visa által kibocsátott kártyák egyes termékkülönbséggel vagy egyes termékek jellemzőinek minimális különbségével helyettesíthetik egymást¹⁵¹.

A szolgáltatók között többoldalú verseny alakult ki a felhasználók megszerzése érdekében, ugyanakkor vannak olyan tényezők, amelyek felett nem ők döntenek, mint például az átváltási díjak, ezért a piacon kialakult verseny nem foglalja magába a teljes árversenyt¹⁵².

Mellékesen a szolgáltatók különböző termékeket ajánlanak, amelyek befolyásolják a kommunikációs lehetőségeket, telephelyet és értékadatokat, kereskedelmi szolgáltatók és nem a kereskedelmi szolgáltatók költségét, határokat, dinamikus deviza átalakítási lehetőségeket, csalást megelőző rendelkezéseket, elektronikus kereskedelmi protokollokat, visszatérő tranzakciókat a hagyományos és az elektronikus kereskedelem számára, menedzsment jelentési szintjeit, eljárási kérdéseket, költségeket, vitatott tranzakciókkal kapcsolatos eljárásmódokat és más kivételes tételeket, hibakezelési eljárásokat, a hűség terv fenntartását, szolgáltatási szintet, mint például az engedélyezési gyorsaságot¹⁵³.

A szolgáltatások és a kibocsátások a szolgáltatók között majdnem helyettesíthetőek. A szolgáltatásokban az ár változása illetve alakítása korlátozva van az átváltási díj hatása miatt¹⁵⁴.

A Visa Europe megakadályozza, hogy olyan bank váljon tagjává amelyik „olyan kártyastruktúrát működtet, amely versenyben” van a Visa -val, de sem ennek, sem a Master Card -nak nincsen semmi további szabályozása, amely arra vonatkozik, hogy meggátolja a bankokat, hogy más hálózatnak is a tagjai legyenek vagy kapcsolatuk legyen az American Express, Diners Club vagy JCB, kiadókkal, vagy

¹⁵¹ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 43/59

¹⁵² Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 44/60

¹⁵³ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 43/59

¹⁵⁴ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 44/60

más szerepet betöltő piaci szereplőkkel¹⁵⁵.

A legtöbb bank Európában tagja mindkét hálózatnak MasterCard Euro és Visa Europe – 80%-a a legtöbb kártyakibocsátónak kettős tagsággal rendelkezik- és sok bank, amelyik tagja a MasterCard vagy Visa -nak tagja a nemzeti letéti kártyastruktúráknak is¹⁵⁶.

A verseny mértékét a fizetőkártya struktúrák között és ezen belül befolyásolja a nemzeti gyakorlat és nemzeti korlátozások.

A nemzeti korlátozások különösen fontosak a belépni kívánó határon átnyúló szolgáltatók számára. Kereskedelmi, technikai és operációs akadályok megnehezítik a határon átnyúló szolgáltatóknak, hogy felvegyék a versenyt a sikeres nemzeti szolgáltatókkal, amelyek kizárólag nemzeti szolgáltatók a kiskereskedők részére¹⁵⁷.

A „különös akadályok” magukba foglalják az erős nemzeti szolgáltatók létezését, amelyeknek a nemzeti bankokkal már jól kiépített banki kapcsolatuk van; számos nemzeti, műszaki szabályzás, standardok és engedélyezési követelmények létezését, POS terminálokat beleértve, engedélyezési feltételeket, kommunikációs protokollokat, biztonsági terveket, kártyatulajdonosok ellenőrzését és így tovább¹⁵⁸, továbbá akadályt jelenthet a nemzeti fizetési kártya elfogadási infrastruktúra létezése. Portugáliában például, SIBS dolgozza fel az -elő és -utó POS terminálokat és a határon átnyúló szolgáltatóknak csatlakoznia kell a SIBS hálózati rendjéhez, operációs standardjaihoz és protokollokhoz, megemlítendő az a követelmény, egyes országokban, hogy a külföldi szolgáltató a nemzeti szervezetek tagja legyen, mint a Cartes Bancaires Franciaországban vagy az Euro 6000, ServiRed vagy Sistema 4B Spanyolországban. Nem mindig megterhelő a szervezetekhez való csatlakozás, ezeknek a szervezeteknek megvannak a saját tagsági és más szabályzásaik, operációs standardok, protokollok, jóváhagyási eljárásai és kereskedelmi szabályai (beleértve az átváltási díjat), az országra jellemző csalás megelőzési szerkezetei. Annak érdekében, hogy közvetlen feldolgozóvá válhasson a nemzeti betéti kártyák területén egy külföldi bank, országtól függően köteles a tagállamban hatályos követelményeket teljesíteni. A

¹⁵⁵ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 45/61

¹⁵⁶ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., introduction, page iv/9

¹⁵⁷ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 47/63

¹⁵⁸ Mint például, hogyha egy pénzügyi szervezet Németországban elektronikus pénz vagy kártyaműveleti szolgáltatásokat szeretne nyújtani, engedélyt kell szereznie a Netzbetreiber by Zentraler Kreditausschuss (ZKA)tól, a Central Committee of Bank Associations tól és meg kell felelnie a helyi megegyezéseknek. Ez 9 – 12 hónapig is eltarthat egy ilyen engedély megszerzése.

fent említett okokból állapította meg a tanulmány a nemzeti akadályok létezését a betéti kártyák kibocsátására vonatkozólag.

A nemzeti korlátozások fontos versenykorlátot jelentenek a fizetési kártyaiparban, különösképpen a szolgáltatásokra vonatkozóan¹⁵⁹.

A MasterCard Europe és a Visa Europe-nál a feldolgozás sokféle szolgáltatást magába foglal, amelyet a kibocsátók és szolgáltatók belsőleg nyújtanak a harmadik személyeknek és tagjaiknak (például a csalás megelőzési szolgáltatások és részvételi engedélyezés)¹⁶⁰. Ezen tevékenységek létezése miatt a verseny a feldolgozásban erősebb, mint a más kártyafizetési szolgáltatások esetében, a bankok, harmadik személy feldolgozók és szolgáltatók versenyeznek, hogy a kártyafizetési terv tagjai lehessenek¹⁶¹.

A rejtett költségek befolyásolják a versenyt a fizetőkártya iparban, korlátokat állítván az új hálózat létrehozásában, a fizetőkártya iparban és az új hálózat tagsági státuszának megszerzésében¹⁶².

Sok költség létezik az új hálózatok létrehozása esetében, amelyek jellegüket tekintve rejtettek és kikerülhetetlenek. Ezek a költségek egy kockázatot jelentenek a piacra lépéskor mivel nem visszatéríthetők a piacról való kilépés estén¹⁶³.

Ezek a költségek magukba foglalják a hálózat jogi, kereskedelmi és operációs szerkezetének és infrastruktúrájának megalkotását; új tagok toborzásának költségeit, és ezen át új kártyatulajdonosok és kereskedők (ATM hálózat és készpénzkivételi hálózati szolgáltatások megalakítása) toborzását, új tagok bevonását a hálózatba annak érdekében hogy egy megfelelő méretű hálózatot lehessen létrehozni, azért hogy elérhessék ennek pozitív hatásait, itt említhetők még a marketingbe való befektetések, a márka elismertetésének érdekében és a hálózat fejlesztése érdekében tett költségek, a kereskedők és a bank tulajdonában lévő POS terminálok és az ATM hálózatok és más elfogadási eszközök létrehozására irányuló költségek¹⁶⁴.

Megfigyelhetjük, hogy az utóbbi 30 évben világszerte nem jelent meg új többoldalú nemzetközi fizetőkártya-terv. Mindazonáltal, ez a rejtett költségek hatása is lehet (vagy más piacra jutási akadály) vagy a korlátozott igény hatása egy új

¹⁵⁹ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 47/63

¹⁶⁰ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 47/63

¹⁶¹ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 48/64

¹⁶² Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 49/65

¹⁶³ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 49/65

¹⁶⁴ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 49/65

versenytervre¹⁶⁵.

A rejtett költségek tehát fontos versenyt befolyásoló tényezők a bankok jelenlegi tevékenységébe, a banki egyesületek, a nemzeti és nemzetközi kártyatervek együttműködnek, hogy kialakítsanak egy egységes fizetési térséget a kártyaügyletek számára¹⁶⁶.

Általában a nagy hálózatok hajlamosak az újításra, mert jobban elérhető a forgótőke és a tagok által fizetett bevétel. Ezen felül a magas meglévő termékáránnyal rendelkező hálózatok előnyösebb arányra tehetnek szert az új termékek esetében is. Ezek a sajátosságok a kártyaiparban magas újítási szintet eredményezhetnek. Nehéz viszont meghatározni, hogy melyik újítás a Rendelet és a SEPA eredménye, a versennyel ellentétben. Míg az újítás versenyre utalhat, addig ez az együttműködés útján is megvalósulhat¹⁶⁷.

Jelentős újítások mentek végbe a fizetőkártya iparban, mindazonáltal ez nem lehet jeladó a verseny szintjére vonatkozólag. Az újítás a versenyből ered, kezdeményezésekből és más befolyásoló tényezőkből, mint például a SEPA.

ATM készpénzkivételi automaták

A tanulmány azonosított egy jelentős hálózaton belüli és hálózatok közötti versenyt, amely csak a határon átnyúló ATM készpénzkivételre vonatkoztat, és nincs kapcsolatban a határon átnyúló fizetőkártya kibocsátással. Ez az a rendelkezés, amely megelőzi az ATM póttitellék alkalmazását¹⁶⁸.

A verseny szempontjából a készpénzkivételi hálózatok helyzete azonos a fizetőkártya hálózatával, és egy kivétellel ugyanazon szolgáltatók nyújtják ezt a szolgáltatást.

Mindazonáltal a tanulmány csak egy jelentős hálózaton belüli vagy hálózat közötti versenyszervezést azonosított, amely csak a határon átnyúló készpénzkivételi automatákra vonatkozik és nem a határon átnyúló fizetőkártya szolgáltatásokra.

A T&E struktúrák kivételével a Master Card Europe kártya használatossága 66,5% volt a határon átnyúló euróban történő készpénzkivétel esetében az Euró

¹⁶⁵ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 49/65

¹⁶⁶ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 50/66

¹⁶⁷ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 51/67

¹⁶⁸ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 52/68

térségben 2004 -ben, Visa Europe 26,8 %, EUFISERV 6,7%. A 15 EU tagállamban a százalékos arány Master Card Europe 48,9 %, Visa Europe 45,3 %, EUFISERV 5,8 %¹⁶⁹.

Javaslatok

A tanulmány¹⁷⁰ az előző részekben elemezte a határon átnyúló fizetési szolgáltatások infrastruktúráját, azt hogy ezek hogyan változtak a Rendelet és a SEPA eredményeként illetve a versenyt az ilyen szolgáltatásokat nyújtó hálózatok között és a hálózatokon belül.

A tanulmány a továbbiakban pedig kitér minden elemzett szolgáltatásra, illetve megpróbál megoldásokat keresni a fellelt problémákra.

A *határon átnyúló kifizetésekre vonatkozóan*, ajánlatként egy egységes hálózatra való átváltást találunk¹⁷¹, amely helyettesíthetné a bankok közötti megállapodások alapján kezdeményezett ügyleteket.

A SEPA fizetési struktúrák irányításának és menedzsmentjének szétválasztása a banki ügyletektől, a szolgáltatást és infrastruktúrát nyújtó szolgáltatóktól, lehetséges, hogy növelné az újításokat és csökkentené a fizetési hálózati rendszer költségeit, valamint egy nagyobb versenyt biztosítana az infrastruktúra ellátás és a bankügyletek terén. Ez általánosan alacsonyabb árakhoz vezetne, és végső soron alacsonyabb fogyasztói árakhoz. Ez a végső felhasználónak ajánlott szolgáltatások és működés javításához vezethet¹⁷². A tanulmány készítői javasolják a bankügyletek, management és irányítás szétválasztását kutató tanulmány elkészítését az EBA Clearing és más hálózatok ügyleteire vonatkozólag.

A tanulmány készítői arra a megállapodásra jutottak, hogy a SEPA, végső felhasználóra vonatkozó előnyei elvesznek, hacsak minden tőkekezelő nem kapcsolódik be aktívan a SEPA követelményeinek meghatározásába - a fizetési szolgáltatások és az infrastruktúra összeállításába. A tanulmány készítői előre látják, hogy ez az együttműködés és képviselő eredményes lesz a formális mechanizmus és a felhasználók csoportja között, hasonlóan a SWIFT Corporate Access Group – hoz.

¹⁶⁹ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 52/68

¹⁷⁰ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m. section 6, 70-75

¹⁷¹ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 55/71

¹⁷² Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 55/71

Javasolják, hogy a többoldalú banki hálózatok és az EPC -nek változtatnia kell a szabályzatán, olyan értelemben, hogy a vállalatok képviselőit és a fogyasztók direkt képviselőit inkább a tagok szintjére emeljék¹⁷³.

A vállalatok általában korlátozva vannak a többoldalú banki hálózatok közvetlen hozzáféréseiben, amelyek kényelmetlenek lehetnek és költségesebbek, mint hogyha ők hálózati tagok lennének.

A vállalatok közvetlen hálózati hozzáférési jogának biztosítása, mint hálózati tag (a SWIFT MACUG vonalon keresztül) csökkenthetné a vállalatok határon átnyúló hitelezési költségeit, átláthatóbbá tenné a költségrendszert, mint a bankon át végzett átutalás esetében, és nagyobb bankok közötti versenyt eredményezne, és ugyanakkor biztosítaná a vállalatokat, hogy ez nem vezet be elfogadhatatlan rendszeri vagy feldolgozási kockázatot.

A tanulmány azt a javaslatot fogalmazza meg, hogy a többoldalú banki hálózatok változtassák meg szabályaikat és működési szerkezetüket, hogy megteremtsék a közvetlen hozzáférést a vállalatoknak, amelyek a tagjai által vannak támogatva, és amelyek vállalják a felelősséget a vállalatok tetteikért és az elszámolásaikért és más kötelezettségeikért, előírván, az elfogadhatatlan rendszeri és feldolgozási kockázat bevezetésének elkerülését¹⁷⁴.

A *fizetőkártya ügyletek* esetében, az a megállapítás, hogy a Master Card Europe és a Visa Europe kiterjedt átváltási árfolyammal dolgozik, jelentős változásokkal mindkettő, amit a régiók közötti és nemzeti ügyletekre és különböző országok közti ügyletekre alkalmaznak. Ezek a változatok befolyásolják a szolgáltatók versenyét a piacon és érintik a jelenlegi és potenciális nemzetközi kereskedőket (az átváltási díj és a kereskedelmi szolgáltatás költségeinek kapcsolatából kifolyólag) beleértve az elektronikus kereskedelemben résztvevő kiskereskedőket is. A tanulmány javasolja, hogy a Bizottság és a nemzeti törvénykezők állapítsák meg a Master Card Europe és a Visa Europe (és az ezeknek megfelelő fizetőkártya struktúrákat működtető nemzeti szervezetek) által alkalmazott átváltási árfolyam hatását a határon átnyúló szolgáltatókra a régiók közötti (határon átnyúló) és nemzeti (helyi) ügyletekre¹⁷⁵.

¹⁷³ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 56/72

¹⁷⁴ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 56/72

¹⁷⁵ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 57/73

Egyedi nemzeti szolgáltatók vannak a Master Card és / vagy Visa ügyleteknek például Ausztriában, Dániában, Finnországban, Luxemburgban és Hollandiában és Portugáliában, amelyek Finnország kivételével a Nemzeti Bank és a banki szervezetek közös megegyezésének az eredménye. Ezek a megegyezések gyakran követelmények, hogy eredményes és alkalmasok legyenek a megadott országokban, de ezeknek lehet korlátozott vagy nem optimális kereskedelmi szolgáltatásai, és magasabb MSCs -re, mint a nyitott piaci verseny szolgáltatásai esetében lenne.

A tanulmány javasolja, hogy a Bizottság és a nemzeti törvénykezők tanulmányozzák az egyedi nemzeti szolgáltatók hatását a kereskedelmi szolgáltatásokra és az MSCs -re a felsorolt országokban, a verseny és a szociális jólét szempontjából, és úgy gondolják, hogy előírnyozzák majd a jelenlegi szabályzás megváltoztatását az új nemzeti szolgáltatók piacra lépése érdekében¹⁷⁶.

A tanulmány azt ajánlja, hogy a Master Card Europe és a Visa Europe hálózatokat bátorítani kell a nemzeti operációs szabályok és a technikai követelések eltörlése irányában, hogy továbbléphessünk a SEPA fele. A bizottságnak jogában áll megállapítani, hogy a nemzeti törvénykezők vagy a banki társulások szükségtelen vagy megkülönböztető követelményeket alkalmaznak-e a határon átnyúló versenyben ezen a területen¹⁷⁷.

Az *ATM készpénzfelvétel* esetében, a póttileték megengedi az ATM tulajdonosoknak, hogy költségeket használjon, a készpénz felvételi ügyletek esetében és ez az alkalmazandó díj új bankautomata tulajdonosokat vonz a piacra és feltölti a bankautomata piacot a „külső helyeken” is¹⁷⁸. Ez tágítja az alapvető banki szolgáltatásokhoz való hozzáférést, ugyanúgy nemzeti, mint határon átnyúló ATM pénzkivétel esetében.

A tanulmány javaslata, hogy a Visa Card Europe és a Master Card Europe és nemzeti szervezetek az országokban, ahol az automata póttileték nem tilos, változtassák a szabályaikat a bankautomata póttileték megelőzése -képpen, illetve amennyiben ez már létezik, a póttileték betiltására vonatkozólag.

¹⁷⁶ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 57/73

¹⁷⁷ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 58/74

¹⁷⁸ Külső helyek – nem a bank vagy bankfiókoknál működtetett ATM, Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, i.m., 58/74

III Fejezet: A rendelet hatása a nemzeti banki költségekre a bővített belső piacon

Bevezető

A 2560/2001 Rendelet a nemzeti banki költségekre kifejtett hatását az Európai Bizottság és a Belső Piac és Szolgáltatások Igazgatóságának készült jelentés alapján¹⁷⁹ mutatom be.

A 2560/2001/EK Rendeletnek, a Belső Piac egy másik területére kifejtett hatását is vizsgálták, azaz a nemzeti banki költségekre kifejtett hatását¹⁸⁰, amely a Rendeletnek azon rendelkezéseiből ered, hogy a határon átnyúló átutalások költségét, azonos szintre helyezi a nemzeti banki átutalási költségekkel.

Európa szerte a bankoknak növekvő, különböző árstratégiája van, amely bátortalanítani szándékszik a fogyasztókat az alacsony költség-hatékonyságú termék használatára és jutalmazni azokat a fogyasztókat, amelyek a költség-hatékony szolgáltatást választják.

Sokan úgy érvelnek, hogy ez az ár-modell, amely a költségeredményen alapszik, helyesebben kimutatja a szolgáltatás igazi költségeit. Mint például, nem szabványosított szolgáltatások, amelyek kézi bankpénztáros munkáját igénylik vagy versenyben lévő bank automatájának használatát, magasabb költséggel járnak, mint az internetes bankátutalások, vagy a bank saját automatájának használata.

Az ár irányába történő megkülönböztetés ezekben az években erősödött meg. A bankok előidéztek több potenciális tényezőt, amely hozzájárult ehhez a fejlődéshez, erősítette a versenyt, az ár átláthatóságát, az internetes szolgáltatások és a szabályzások hatásainak megerősítése javították a technológiát és infrastruktúrát.

Annak ellenére, hogy az ár megkülönböztetés megnehezítette az árak tényleges összehasonlítását, a tanulmány csak fokozott hatását tudta kimutatni a 2560/2001/EK Rendeletnek az árnövekedés területén a nemzeti banki költségekre vonatkozólag¹⁸¹.

Egyes bankok úgy érvelnek, hogy a költségek is sokkal változatosabbak lettek és a minimális díjak sok esetben stabilak vagy egyes esetekben eltörölődtek.

A fogyasztók egyesülete sok esetben képviseli azt a nézetet miszerint sok bank költséggel terheli a fogyasztókat olyan szolgáltatásokért, amelyek használata

¹⁷⁹ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-2001-2560/impact_en.pdf, letöltés 2012

¹⁸⁰ Study of the impact of Regulation 2560/2001 on bank charges for national payments, Final Report, PROJECT N° MARKT/2004/11/F – LOT 2, Retail Banking Research Ltd, London, September 2005

¹⁸¹ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-2001-2560/impact_en.pdf, letöltés 2012, i/8

ingyenes.

Ezen megállapítások azért emelhetőek ki, mert statisztikailag nem lehetséges elkülöníteni a 2560/2001/EK Rendelet kifejtett hatását a nemzeti átutalások költségeire, a Bizottság által készített tanulmány csak alacsony befolyást tudott kimutatni az árváltozásokra vonatkozólag, amelyek a Rendeletnek tulajdoníthatóak¹⁸².

Az a terület, amelyre a Rendeletnek a legtisztábban kimutatható közvetlen hatása van, az a „nem rajtunk át” ATM költségek, ahol a nemzeti hitelátutalás és a fizetőkártya szolgáltatások esetében nem találtak erős bizonyítékot a rendelet bevezetése és a nemzeti költségek növekedése között. A tagállamokban létező ár-struktúrák átlagosan azt mutatják, hogy a nemzetközi összehasonlítás bizonytalan¹⁸³, egyes esetekben lehetetlen, ugyanis tagállamonként változnak a költségek szintjei, illetve ezen megállapított költségeket a kereset és szociális – gazdasági életszínvonal hatásainak tükrében kell elemezni.

Hitelezés

A hitelügyletek esetében¹⁸⁴, 2001 folyamán a tanulmány által vizsgált Európai államok felében a nemzeti átutalások költsége változatlan maradt.

Sok bank, különböző költségű termékek bevezetésével arra ösztönözte a fogyasztókat, hogy a költség szempontjából sokkal hatékonyabb alternatív szolgáltatási csatornákat használják, mint például az internetes bankozást.

Az STP ügyletek gyakran költségmentesek, míg a papír-alapú ügyletek költségeket vonnak maguk után.

A kereskedelmi fogyasztóknak általában mindig kell ügyletdíjat fizetniük¹⁸⁵.

A legmagasabb költségeket a Francia, Görög, Olasz és Spanyol fogyasztóknak kell fizetniük a nemzeti ügyletekre, amelyek értéke 1.28 és 12 € között mozog.

Megállapítható azonban, hogy a nemzetközi ár-összehasonlítás nehézkes, mivel nagy a különbség a nemzeti ár-struktúrák között¹⁸⁶.

A tanulmány, korlátolt bizonyítékot talált arra vonatkozólag, hogy a Rendeletnek költségnövelő hatása lehetett a hitel átutalási díjakra Olaszországban,

¹⁸² http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-2001-2560/impact_en.pdf, letöltés 2012, i/8

¹⁸³ Commission of the European Communities, Commission staff working document addressed to the European Parliament and to the Council on the impact of Regulation (EC) No 2560/2001 on bank charges for national payments, Brussels, 18.12.2006, SEC(2006) 1783, 10

¹⁸⁴ Study of the impact of Regulation 2560/2001 on bank charges for national payments, FINAL REPORT, PROJECT N° MARKT/2004/11/F – LOT 2, Retail Banking Research Ltd, London, September 2005, 21

¹⁸⁵ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-2001-2560/impact_en.pdf letöltés 2012, i/8

¹⁸⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-2001-2560/impact_en.pdf letöltés 2012, i/8

Luxemburgban és Spanyolországban. A 2003 júliusában bevezetett Rendelet, nem az egyetlen befolyásoló tényezőként jelenik meg, ezért, ennek közvetlen hatását a költségekre vonatkozólag nem lehet elkülöníteni. Egy másik nehézséget képez a Rendelet hatását vizsgálni azokban a tagállamokban¹⁸⁷, amelyek esetében a költségek rejtett számlaköltségeket is tartalmaznak, amelyek magukba foglalnak egy bizonyos számú „ingyenes” ügyletet.

Fizetőkártya ügyletek

A fizetőkártya ügyletek¹⁸⁸ keretén belül a kártyatulajdonosok költségei, a kártyaügyletekre vonatkozólag, tekintettel a Rendelet bevezetésére nem változtak 2002 júliusában és díjmentesek voltak a tagállamokban.

Az egyedüli, a tanulmány során felfedezett különbség a kártyakifizetésekre a töltőállomásnál történő kártyafizetésnél volt érzékelhető Olaszországban és Portugáliában, illetve a kereskedők költségeiben volt érzékelhető, amelyek egyes esetekben a fogyasztók függvényében voltak meghatározva Hollandiában, Dániában, Svédországban és az Egyesült Királyságban¹⁸⁹.

A kutatás magállapításai szerint, a kártyatulajdonosok költségei a javak és szolgáltatások vásárlása esetében az eladási pontoknál nem változtak és általában ingyenesek az összes tagállamban.

Amíg az ügyleti díjak stabilak maradtak, az évi kártyadíjak növekvő tendenciát mutatnak, sok esetben az inflációtól függően. Sok bank bocsát ki alapbetéti kártyát, amely költségmentes, mint az általános bankszámla csomag része, de a bankok egy része most vezetett be vagy növelt évi díjakat ezekre a kártyákra.

Nincsen, mint mindig semmi nyilvános bizonyíték arra, hogy a Rendelet bevezetése okozta a kártyatulajdonosok költségeinek növekedését, úgy például Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Luxemburg, Portugália és Finnország¹⁹⁰ bevezettek vagy növelték az évi kártyadíjakat¹⁹¹.

A kártyadíjak növekedésére az EMV standardok fele történő migráció sokkal ésszerűbb magyarázatnak tűnik, habár részleges. Kereskedelmi szolgáltatási költségek (MSCs) egy lefele haladó irányzatot követtek a mostani években - amely

¹⁸⁷ pl. Ausztria, Németország, Luxemburg

¹⁸⁸ Study of the impact of Regulation 2560/2001 on bank charges for national payments, i.m. 21

¹⁸⁹ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-2001-2560/impact_en.pdf, letöltés 2012. ii/9

¹⁹⁰ Évi költségek és díjak a letéti, hitel és költségkártya esetében – a hitel/költségkártya magába foglalhat biztosítási fedezetet.

¹⁹¹ Commission of the European Communities, Commission staff working document addressed to the European Parliament and to the Council on the impact of Regulation (EC) No 2560/2001 on bank charges for national payments, Brussels, 18.12.2006, SEC(2006) 1783, 12-13.

részben arra irányul, hogy csökkentsék az átváltási díjakat javított hatékonysággal, emelvén az ügyletek volumenét és magasabb ár átláthatóságot biztosítsanak, és részben pedig üzleti nyomást képezvén ezzel (például az idegen szolgáltatók belépése a piacra) és a versenyszabályzó és jogszabályzó hatóságokra (pl. Olaszországban, Hollandiában, és Spanyolországban)¹⁹².

A tanulmány nem talált semmi olyan bizonyítékot, amely alátámasztaná a Rendelet hatását a kereskedelmi költségekre vonatkozóan.

Bankautomata ügyletek - ATM

Általában költségmentes a fogyasztóknak a készpénzkivétel az ATM -nél a letéti kártyák használata esetében, mindaddig, amíg a fogyasztó a kiadó bank automatáját használja („rajtunk át” ügyletek). A fogyasztóknak abban az esetben kell „nem rajtunk át” költségeket fizetniük, hogyha más bank vagy hálózat automatáját használják, ezen költségek egyes tagállamokban a Rendelet elfogadását követően voltak bevezetve, illetve növelve¹⁹³.

A bankok azt sejtették, hatban¹⁹⁴, a 12 EU tagállamból, hogy a „nem rajtunk át” díjak és a Rendelet bevezetése között kapcsolat van. Sok bank úgy érvelt, hogy a határon átnyúló költségmentes készpénzkivétel a Rendelet értelmében nem gazdaságos, a magas átváltási díjak és az ügyletek megnövekedett volumene miatt¹⁹⁵.

Az utóbbi években a fogyasztói ár index alakulása a pénzügyi szolgáltatások esetében minden területen elért növekedésen felől volt. 2001 és 2004 között a banki költségek 7,6%-al gyorsabban nőttek, mint a más területeken elért árindexek, összehasonlítva az EU 15 növekedési differenciálhányadosával¹⁹⁶.

Belgium és Luxemburg a legmagasabb árinflációval tűntek ki a pénzügyi szolgáltatások esetében, mindkettő nőtt 35%-al, a növekedési differenciálhányados 30,1% és 27,5%, viszonylagosan a teljes fogyasztói ár-indexe. Mindazonáltal, bizonytalanná teszi a tagállamok között fennálló árkülönbség a nemzetközi összehasonlítást¹⁹⁷. Továbbá, az index drámai növekedése megmagyarázható talán a bankok által nyújtott kézi kiszolgálással történő szolgáltatások magas költségeivel, így a szolgáltatók arra bátorítják a fogyasztókat, hogy az ár-hatékonyabb

¹⁹² http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-2001-2560/impact_en.pdf, letöltés 2012, i/8

¹⁹³ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-2001-2560/impact_en.pdf, letöltés 2012, i/8

¹⁹⁴ Belgium, Finnország, Franciaország, Olaszország, Luxemburg, Spanyolország

¹⁹⁵ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-2001-2560/impact_en.pdf, letöltés 2012, i/8

¹⁹⁶ Study of the impact of Regulation 2560/2001 on bank charges for national payments, Figure 2.5 Evolution of Price Index for Financial Services, 19

¹⁹⁷ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-2001-2560/impact_en.pdf, letöltés 2012, 11

szolgáltatások fele forduljanak, mint az internetbanki-ügyintézés.

Megállapítható, hogy az index 14 pont volt az Egyesült Királyságban 2001-2004 között és körülbelüli növekedése 18% általában¹⁹⁸.

A 2560/2001 Rendelet ösztönzést adott a fizetőiparnak a fizetési infrastruktúra korszerűsítésére vonatkozólag EU szerte.

A kötelesség, hogy a nemzeti és határon átnyúló kifizetésekre azonos költségeket alkalmazzanak, megalkotta a bankiparnak azt a szükségletét, hogy EU szerte olyan fizetési infrastruktúrát alakítson ki, amellyel csökkenti a határon átnyúló hitelezés költségeit.

Ebből a szempontból, az Európai Fizetési Tanács által a hitelátutalás szabályaira és direkt letéti tervekre, valamint a hitelkártya kifizetésekre vonatkozó szabályzatok elfogadása egy nagy teljesítés.

Emellett a Rendelet olyan szolgáltatásokat nyújtó bankipart alakított ki, amelyek EU szerte a fizetési infrastruktúrába való beruházásra vannak ösztönözve, amely hosszútávon megvalósíthatja a költségek csökkenését minden fogyasztónak és minden kifizetésre vonatkozólag, ugyanúgy nemzeti, mint határon átnyúló kifizetésekre vonatkozólag.

Szélesebb értelemben a Rendelet egy fontos lépése a SEPA megalakításának, amely arra törekszik, hogy a határon átnyúló euróban történő kifizetéseket ugyanolyan egyszerűvé, gyorsá és biztonságossá tegye, mint a nemzeti kifizetéseket.

A fizetési szolgáltatásokra vonatkozó irányelvet (PSD) úgy alkották meg, hogy lerombolja a meglévő piaci korlátokat és piacra lépési akadályokat és lehetővé tegye a SEPA megalakulását, ez pedig kiterjed természetesen a Rendelet gyakorlati következményeire is¹⁹⁹.

A két tanulmány bemutatását azért tartottam fontosnak, mert első beható hatásvizsgálat tárgyát, a jelen tanulmányokban képezték azok a jogszabályok, amelyek a határon átnyúló átutalásokat szabályozzák. A fogyasztók érdekeit képviseli az elemzett jogalkotás, az igazán hatékony költségcsökkenés, csak a piaci helyzet folyamatos követésén át érhető el.

Ezek az első piaci visszajelzések a jogalkotás esetében ugyanakkor fontos szerepet játszottak abban is, hogy a jogalkotó akarta megfelelően érvényesül e a jogi

¹⁹⁸ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-2001-2560/impact_en.pdf, letöltés 2012. 12.

¹⁹⁹ Commission of the European Communities, Commission staff working document addressed to the European Parliament and to the Council on the impact of Regulation (EC) No 2560/2001 on bank charges for national payments, Brussels, 18.12.2006, SEC(2006) 1783, 3

normákon át.

Ugyanakkor az ilyen jellegű tanulmányok eredménye egy nagyon fontos és meghatározó tényezőt képeznek a további piaci, valamint jogalkotási fejlesztésre vonatkozóan.

IV Fejezet: Az Európai Bizottság a Parlament és Tanács fele készített jelentése a 2560/2001 (EK) a határon átnyúló euróban történő kifizetésekről szóló Rendeletének alkalmazásáról

A végleges jelentés²⁰⁰ vizsgálja a legjelentősebb problémákat, amelyek a 2560/2001/EK Rendelet alkalmazása során vetődtek fel a tagállamokban. A jelentés ajánlatokat foglal magába a Rendelet szövegének módosítására vonatkozóan, megállapítván ennek hiányosságait, gyengeségeit a felülvizsgálat során, azzal a céllal, hogy a Rendeletet harmonizálja a piaci realitásokkal, illetve a pénzforgalmi szolgáltatások irányelvén²⁰¹ át bevezetett változásokkal.

A jelentés és a mellékletei bemutatják a rendelet által felvetett különleges kérdéseket, amelyek hozzájárulnak a jövőben az Európai egységes pénzforgalmi piac fejlesztéséhez, figyelembe véve ugyanakkor a Rendelet állampolgári dimenzióját is, amely felöleli az EU fogyasztók körét, akik kedvezményezettjei a jogszabálynak.

A Rendelet, annak céljai és ideológiája szerint, abban az esetben alkalmazandó, hogyha az euróban történő pénzforgalom két Európai Gazdasági Térséghez (European Economic Area EEA - EGT) tartozó tagállam között jön létre²⁰².

A 2560/2001/EK Rendelet rendelkezéseit kiterjesztették az összes EGT Tagállamra, az EGT Vegyes bizottság 154/2003 Döntésén át, kelt 2003 november 07-én, módosítván az EGT Megegyezésnek a XII Mellékletét (A tőke szabad mozgása), amely 2003 november 08-án lépett hatályba²⁰³. A rendelet alkalmazandó attól a naptól Izlandra és Norvégiára vonatkozóan, míg a Lichtenstein-i pénzügyi intézetek mentesítve voltak a rendelet 3 cikkelyének alkalmazása alól 2005 július 01-ig.

A Rendelet 9 cikkelye előírja, hogy a Rendeletet a tagállamok alkalmazhatják egy másik tagállam pénznemében teljesített határon átnyúló kifizetésre, amennyiben

²⁰⁰ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-2001-2560/sec_2008_141_en.pdf, letöltés 2012

²⁰¹ Payment Services Directive, 2007/64/EC (OJ L 319)

²⁰² Jelneleg, a jelentés készítése idején EU27 + Izland, Liechtenstein és Norvégia.

²⁰³ OJ.L.41, 12.2.2004, 47.

ez utóbbi tagállam értesíti a Bizottságot a Rendelet saját pénznemére való kiterjesztéséről. A Svéd hatóságok eldöntötték, hogy a Rendelet alkalmazását kiterjesztik a Svéd koronára (SEK) 2002. július 25-től kezdődően²⁰⁴.

A Rendelet hatályba lépésétől a Bizottság száz meg száz információkérést kapott a Rendelet alkalmazásáról különböző fizetési ügyletekre, illetve értelmezési keresletet és panaszt, ez körülbelül 150 írásos megkeresés évente, amelynek 85% a panaszlevél, amelyek esetében a tényleges rendellenesség megállapításakor a Bizottság a tagállamok hatóságaival együttműködve dönt²⁰⁵. Körülbelül 90 %-a a kéréseknek az árakra és a hitelezés végrehajtására vonatkozik.

A legutóbbi négy év alatt a Bizottság különböző, a bankok által használt terhelési feltételekről kapott bejelentést, mint például: "OUR" (minden költséget a kezdeményező fizet), "BEN" (minden költséget a fogadó fizet) és "SHARE" (a költség a kezdeményező és fogadó között megosztott). Megjegyzendő, hogy mindhárom költség opció használatát magába foglalja a 2560/2001/EK Rendelet. Nem létezik a Közösségben olyan jogszabály, amely elsőbbséget biztosítana egyik opciónak a másikhoz képest. Azonban a költségek a határon átnyúló euróban történő kifizetésekre meg kell egyezzenek a költségekkel a nemzeti euróban történő kifizetésekre, megfelelően mindenik költségopciónál. Az euró térségen a belső kifizetések általában a SHARE költség opcióval bonyolítódnak, más költség opció nem állván rendelkezésre. Legtöbb esetben a határon átnyúló hitelezés teljesítése az európai térségben a SHARE alapján történik (nem ajánlanak fel más költséglehetőséget a fogyasztóknak)²⁰⁶.

A jelentés olyan esetben állapított meg eltérést, illetve problémákat, amikor a bank felajánlja a fogyasztóinak a választást az 'OUR', 'BEN' és 'SHARE' költségopciók között, míg ez a választás nincs felajánlva a belső kifizetésekre vonatkozólag. Ezekben az esetekben a Bizottságnak az a véleménye, hogy a határon átnyúló hitelezési költségek nem különbözhetnek azoktól a költségektől, amelyet valójában a belső hitel átutalási költségekre alkalmaznak²⁰⁷.

²⁰⁴ Svenska författningssamling (SFS) of 24.6.2002. A Bizottság értesítése a 2560/2001 Rendeletének 9 cikkelye alapján, OJ.C.165, 11.7.2002.

²⁰⁵ Report from the Commission to the European Parliament and the Council of ... on the application of Regulation (EC) No 2560/2001 on cross border payments in euro, 5

²⁰⁶ A nem euró térségi országokban, különbözik az álláspont, ahol ugyanis több költségopció van felajánlva a belső euróban történő átutalások esetében. Report from the Commission to the European Parliament and the Council of ... on the application of Regulation (EC) No 2560/2001 on cross border payments in euro, 5

²⁰⁷ Report from the Commission to the European Parliament and the Council of ... on the application of Regulation (EC) No 2560/2001 on cross border payments in euro, 6 o., A 2560/2001 Rendelet 3 cikkelyének gyakorlati alkalmazása, Bizottság, 2004.03.10

A PSD úgy oldja meg a fenti problémát, hogy a SHARE költségek alkalmazását teszi kötelezővé minden nemzeti és határon átnyúló ügyletre²⁰⁸.

Egyéb problémákat a bizottsági jelentés olyan esetben azonosított, amelyekben a hitelátutalás egy tagállam és nem Európai Unió tagállam között jön létre.

Hogyha a kifizetés más közvetítő bankon át zajlik, a mellék költségek sokszor az átutalt összegből vonódnak le vagy külön ügyletként, a fogadó számlájáról. Ilyen esetben megállapítható, hogy a terhelési különbségek, a határon átnyúló fizetésekre alkalmazva a Rendelet megszegését jelentik.

A nemzetközi kifizetés lebonyolítására vonatkozó eljárás kiválasztása a bankok kereskedelmi választása, amelynek költségeit nem hordozhatják a fogyasztók, még olyan megalapozott ok alapján sem, hogy a nemzetközi kifizetések országonként különböznek. A PSD választ ad erre a problémára is, ugyanis bevezeti a “teljes összeg elvét”, amelyen át szabályozza, hogy a fizetési művelet teljes összegét át kell utalni, díj levonás nélkül a kedvezményezettnek²⁰⁹.

Egy másik alkalmazási nehézségként azonosított eset, amelyet tartalmaz a jelentés, a fizetési műveletek visszatérítése, hogyha az nem jöhet létre az STP (straight trough processing – azonnali feldolgozás) ügyleteken át. Ugyanakkor megemlíti a tanulmány a fizetési műveletek helyesbítése esetében beszedett díjakat. A különdíjak beszédése is ellentétes a Rendelet 3 cikkelyével, de lefedhető a Rendelet 4 cikkelyével, a költségek átláthatóságával. A jelentés szerint sok esetben a fogyasztók kevésbé vannak vagy egyáltalán nincsenek informálva ilyen költségek létezéséről, amelyek ellentmondanak a 2560/2001 Rendelet alapelveinek²¹⁰.

Erre a problémára is a PSD ad választ, amely rendelkezik arról, hogy a fogyasztónak csak akkor számíthatnak fel költséget az átutalás visszautasítása esetén, a saját bankján belül (nem közvetítő vagy kedvezményezett banki költségek), hogyha ő előzetesen elfogadta ezen költségek kifizetését (hogyha a szerződés alá van írva vagy módosítva) és csak az objektívan indokolt okok miatt, a bank tényleges költségeihez mérten számíthat fel díjakat²¹¹.

²⁰⁸ A 2007/64/EK Irányelvének, a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről, az 52 (2) cikkelye a költségekre vonatkozólag.

²⁰⁹ A 2007/64/EK Irányelvének, a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről, 67 cikkely.

²¹⁰ Report from the Commission to the European Parliament and the Council of ... on the application of Regulation (EC) No 2560/2001 on cross border payments in euro, 6.

²¹¹ A 2007/64/EK Irányelvének, a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a

Egy más megoldandó probléma, amely sok Tagállamban fennáll (különösen Franciaországban – a jelentés készítésének időpontjában) a határon átnyúló, interneten történő kifizetés kezdeményezési lehetősége, amely nagyjából elérhetetlen marad a belső internetes kifizetésekhez képest. A jelentés értelmében az a politika, amely korlátozza az e-bankos kifizetést a nemzeti kifizetésekhez képest önmagában nem egy áthágása a Rendeletnek. Mindazonáltal, határon átnyúló fizetési szolgáltatás biztosítása, amely egyetlen úton működik, és változatlanul sokkal költségesebb a fogyasztónak, törvényes megalapozás hiányában, az ilyen magatartás úgy tekinthető, mint amely kikerüli a 2560/2001/EK Rendeletet. E felett ilyen jellegű megkülönböztetése a belső és a határon átnyúló kifizetéseknek, egy potenciális versenyproblémára utal. A Bizottságnak és a nemzeti versenyszabályzó hatóságoknak figyelniük kell arra, illetve meg kell, bizonyosodjanak arról, hogy azon intézményeknek, amelyek határon átnyúló kifizetési szolgáltatásokat nyújtanak, más úton, mint a belső kifizetések, ne legyenek ilyen ajánlataik, amelyek megsértenék a versenyjogot²¹².

Végezetül a jelentés hitelezésre vonatkozó része megjegyzi, hogy egyes bankok a nem euró-övezeti térségben lévő országokban, csak látszólag alkalmazták a határon átnyúló kifizetésekről szóló rendelkezéseket, bizonyos fokig, amely ellentétes a törvénykezők akaratával. Ahelyett hogy csökkentették volna a költségeket a határon átnyúló átutalásokra a belső euróban történő átutalások szintjére egy ellenkező jelenség volt megfigyelhető²¹³.

ATM készpénzfelvétel

Amikor a rendelet hatályba lépett, bizonytalanság vette körül az ATM készpénzfelvételi szolgáltatásokra alkalmazott díjakat. Bármilyen határon átnyúló készpénzfelvételi szolgáltatásra alkalmazott díj, nem haladhatta meg azt a díjat, amelyet a nemzeti euróban történő készpénzfelvétel feltételezett más hálózat ATM-jét használva (vagy az úgynevezett nem rajtunk át készpénzfelvétel díjait)²¹⁴.

Megállapítható tehát, hogy az euróban történő készpénzfelvételeknek a nem euró térségben azonos költsége kellett legyen az euróban történő, euró övezetben

2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről, az 52 (1) cikkely.

²¹² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDF>, 5, letöltés 2012

²¹³ Elég kevés a megbízható adat a költségekre vonatkozólag a Rendelet alkalmazása előtt és után a nem eruózóna Tagállamokban (de különösképp az új Tagállamokban) Report from the Commission to the European Parliament and the Council of ... on the application of Regulation (EC) No 2560/2001 on cross border payments in euro, 7

²¹⁴ Commission Staff Working Document, SEC (2006) 1783, 13

végzett készpénzfelvétellel, a Rendelet 3 cikkelyének értelmében. Az ATM kezelők és a bankok, a nem euró térségben meg kellett, bizonyosodjanak arról, hogy az euróban történő készpénzfelvétel díjai azonosak a tagállamokban alkalmazott, euróban történő készpénzfelvétel díjaival²¹⁵.

Kártyával történő kifizetések

A kártyával történő kifizetések nem okoztak sok problémát a 2560/2001 Rendelet tekintetében, az egyetlen kérdés, amely felmerült e tekintetben a pótiteltek voltak vásárlás esetén, de ezen kapcsolatok a tanulmány szerint a rendelet céljain kívül maradtak, ugyanis ezek az illetékek a fogyasztó és a kereskedő kapcsolatába tartoznak²¹⁶.

A pénzforgalmi irányelv 52 cikkelyének (3) bekezdésében választ ad erre a kérdésre is, miszerint a “pénzforgalmi szolgáltató a kedvezményezettet nem akadályozhatja meg abban, hogy a fizető féltől egy adott fizetési eszköz használatáért díjat számítson fel, vagy számára árengedményt nyújtson. Azonban a tagállamok megtilthatják vagy korlátozhatják a díj felszámításának jogát, figyelembe véve a verseny ösztönzésének kívánalmát és a hatékony fizetési eszközök használatának előmozdítására irányuló lépések szükségességét.”

A jelentés szerint a kártyával történő kifizetés esetében a logikus az lenne, hogyha nem lenne különbség a nemzeti pénzforgalmi szolgáltatók által kibocsátott kártyák használata esetében, illetve más tagállamokban működő pénzforgalmi szolgáltatók által kibocsátott kártyák használata esetében az illetékek és díjak között²¹⁷.

Kompetens hatóságok és peren kívüli jogorvoslati testületek

A 2560 Rendelet nem kötelezi a tagállamokat, hogy megállapítsák, vagy rámutassanak a kompetens hatóságokra a rendelet hibás alkalmazása esetében való eljárás keretén belül.

Amint azt a jelentés a fentiekben megemlíti, a Bizottság több száz megkeresést és panaszt kapott a határon átnyúló fizetésekre vonatkozóan.

Az eljárás hatékonyságának növelése érdekében a Bizottság kérte a tagállamokat, hogy tegyék közzé a tagállamban hatályos peren kívüli eljárást, de a

²¹⁵ Report from the Commission to the European Parliament and the Council of ... on the application of Regulation (EC) No 2560/2001 on cross border payments in euro, 7.

²¹⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDF>, 6, letöltés 2012

²¹⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDF>, 6, letöltés 2012

visszajelzések hiányosak voltak a tagállamok részéről, ugyanakkor a jelentés megállapít számos eltérést a teljesítmény és a gyakorlat között, amelyeken át rendezni lehetne a rendelet által felhozott határon átnyúló vitákat. Eredményképpen, egyes országokban a sértett bírósághoz fordult kártérítési igényével, míg a más államban élő fogyasztónak, ez nehéz és kérdéses volt a költség/haszon értelmében²¹⁸.

A hivatkozás hiánya a kompetens hatóságok és a peren kívüli jogorvoslati testületek esetében, úgy tekinthető, mint a 2560/2001/EK Rendelet *nyilvánvaló hiányossága*²¹⁹.

A rendelet egységes alkalmazása érdekében módosítani kellene ezt, a pénzforgalmi irányelven át, rámutatván a panasztételi szervekre, amelyek kompetensek a Rendelet alkalmazása által felvetett kérdések megoldásában²²⁰.

Fogyasztói tudatosság

A fogyasztói tudatosságot a Rendelet a transzparencia elvén át éri el, ugyanis kötelezi a pénzforgalmi szolgáltatókat, hogy informálják a fogyasztókat a határon átnyúló kifizetések költségeiről. Ennek az információnyújtási kötelességnek a pénzforgalom lebonyolítása előtt kell, hogy megtörténjen. A pénzforgalmi intézetek esetében, amint azt a jelentés megállapítja²²¹, a költségekre vonatkozó transzparencia elve megfelelően van alkalmazva, az információk pedig különböző úton jutnak el a fogyasztóhoz, interneten, kifüggesztett árlistákon, szórólapokon, telefonos információkon át vagy közvetlen módon a pénztárnál.

A jelentés általános megállapítása²²², hogy a fogyasztók megkapják a szükséges információkat az alkalmazandó díjakra, illetve ezek változására vonatkozólag.

A jelentés készítői úgy vélik, hogy a fogyasztói jogok, az átláthatóság feltételei és az információ szolgáltatás javítódnak az elektronikus kifizetésekre

²¹⁸ Report from the Commission to the European Parliament and the Council of ... on the application of Regulation (EC) No 2560/2001 on cross border payments in euro, 8

²¹⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDF>, 7, letöltés 2012

²²⁰ A 2007/64/EK Irányelvnek, a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről, a 80 -83 cikk. Megjegyzendő, hogy az Európai Parlament és a Tanács 861/2007/EK rendelete a kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről, egy egységes eljárást vezet be a polgárjogi és kereskedelmi követelésekre vonatkozólag, amely nem haladja meg a 2000 Eurót.

²²¹ Report from the Commission to the European Parliament and the Council of ... on the application of Regulation (EC) No 2560/2001 on cross border payments in euro, 8.

²²² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDF>, 7, letöltés 2012

vonatközülag a PSD hatályba lépésével²²³.

Ugyanakkor megállapították azt is, hogy az átlagos fogyasztóknak szolgáltatott információk egyes esetekben, túl komplexek lehetnek, ezért a jobb megértés céljából ajánlott volna egyszerűsíteni őket, amint ezt a fogyasztói szervezetek és a nemzeti hatóságok is sugallják. Ilyen esetben kihangsúlyozandó a különbség a kötelező információk publikálása és az olvasható, nagy karakterrel a fogyasztó elé tárt információ között²²⁴.

A tagállamok fogyasztóinak az ismerete a rendelet létezéséről, céljairól, alkalmazásáról sokszor hiányos²²⁵, bizonyos EU térségi tagállamokban a fogyasztók közel 70%-a előtt nem ismeretes, hogy a készpénzfelvétel vagy kártyahasználat más tagállamokban, feltételez-e díjakat.

Ilyen értelemben tisztázott, hogy a bankok, média és közhatóságok több erőfeszítést kell, tegyenek annak érdekében, hogy ismertessék a rendelet előnyeit a népességnek, ugyanakkor tisztázni kell a Rendelet célszemélyeit, amelyek azon az állampolgárok, akik külföldi pénzforgalmat bonyolítanak a tagállamok területén²²⁶.

A 2560/2001 Rendelet hatása a határon átnyúló fizetési műveletek költségeire

Amint azt a fentiekben már bemutattuk a Bizottság által készített jelentés alapján megállapíthatjuk, hogy a Rendelet elérte a kitűzött célját, a *költségegyenlőséget a belső és a határon átnyúló kifizetésekre vonatkozólag*.

A Rendelet 3 (2) cikkelyének hatályba lépése után a hitelátutalás költsége az euró övezetben jelentősen csökkent, illetve csökkentek az átutalási költségek is az euró-övezeti tagállamokban, míg a nem euró tagállamokban ezek a költségek azonosak maradtak²²⁷.

A határon átnyúló kártyakifizetések költségei nem változtak a 2560/2001 Rendelet bevezetése során és az ATM készpénzfelvétel költsége azonos a belső „nem rajtunk át” ügyletek lebonyolításának költségeivel. A határon átnyúló ATM készpénzfelvétel általában csak a nagyon kis százalékát képezi az össz.

²²³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDF>, 8, letöltés 2012

²²⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDF>, 8, letöltés 2012

²²⁵ Lásd The Eurozone, 5 years after the introduction of euro coins and banknotes, Analytical report, 16-18 oldal, http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl193_en.pdf, letöltés 2012

²²⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDF>, 7 oldal, letöltés 2012

²²⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDF>, 8 oldal, letöltés 2012

készpénzfelvételi műveleteknek²²⁸.

A bankokra ugyanakkor nyomást gyakorolnak a fogyasztók, hogy csökkentsék a költségeket a határon átnyúló készpénzfelvételre, a belföldi készpénzfelvétel költségeinek szintjére. Mivel külön elérhető adatok nincsenek a határon átnyúló készpénzfelvételre a 2560/2001 Rendelet bevezetése előtt és után, az elérhető információk azt sugallják, hogy a költségek a letéti kártyák esetében csökkentek, míg a költség és hitelkártyával végzett készpénzfelvétel esetében stabilak maradtak²²⁹.

A 2560/2001 Rendelet hatása a nemzeti kifizetések költségeire

A Bizottság Munkadokumentuma a Nemzeti Banki kifizetési költségekre vonatkozóan 2006 december 18-án volt kiadva²³⁰, amely azt állapította meg, hogy a 2560/2001 Rendelet nem vezetett lényeges költségnövekedéshez, amint az előrelátható volt, a nemzeti banki kifizetések területén.

Változások a határon átnyúló kifizetések infrastruktúrájában

Egységes Euro Pénzforgalmi Térség (SEPA)

Egyik fő célja a 2560/2001 Rendeletnek az volt, hogy bátorítsa a pénzügyi szolgáltatások iparát, hogy bővítsen és fejlesszen ki egy sokkal egységesebb fizetési infrastruktúrát. Amikor a 2560/2001 Rendeletet elfogadták, még nem volt figyelembe véve egy szükséges infrastruktúra a határon átnyúló kifizetések hatékony feldolgozására az EU keretén belül. Az EU piaca a pénzforgalmi szolgáltatásokra vonatkozóan nagyon töredezett volt. Jellemzőek voltak az értéknek megfelelő banki megállapodások, lassú és alacsony megbízhatóság a határon átnyúló átutalások esetében, illetve az automatizálás alacsony szintje, magas árakat eredményeztek a fogyasztóknak. Más elektronikus kifizetési szerkezet nem mindig volt használható a tagállamok között. Példaként a jelentés a direkt letétet említi meg, amely a jelentés készítése idején még nem volt használható, mint határon átnyúló szolgáltatás, amelyet mára már belefoglaltak a rendelkezésekbe, mivel ez egy olcsó, megbízható és biztos fizetési eszköz. Hasonlóan legtöbb letéti kártya nem használható a nemzeti határokon túl²³¹.

²²⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDF>, 13, letöltés 2012

²²⁹ Report from the Commission to the European Parliament and the Council of ... on the application of Regulation (EC) No 2560/2001 on cross border payments in euro, 9.

²³⁰ Commission Staff Working Document, SEC (2006) 1783

²³¹ Kivéve, hogyha együtt dolgozik a nemzetközi hálózatokkal, Report from the Commission to the European Parliament and the Council of ... on the application of Regulation (EC) No 2560/2001 on cross border payments in euro, 9.

2002 márciusában az Európai bankipar ismertette azt a kezdeményezését, miszerint 2010-re meg szeretné alakítani az Egységes Euro Pénzforgalmi Térséget (SEPA).

SEPA egy egységes pénzforgalmi térség, amelyben az euróban kezdeményezett belső és határon átnyúló pénzforgalmat azonos körülmények között bonyolíthatják a fogyasztók, vállalatok és gazdasági szereplők. A SEPA lehetővé tette a fogyasztóknak, hogy elektronikus, euróban történő kifizetést kezdeményezhessenek bármely kedvezményezettnek az euró - övezetben, egyetlen bankszámlát és fizetési eszközt használván, amely által nem lesz különbség a nemzeti és a tagállamok között kezdeményezett pénzforgalom költségeiben.

2002 júniusában megalakult az Európai Pénzforgalmi Tanács (EPC)²³², amely a bankipar fizetési szolgáltatásainak döntő és útbaigazító testületeként működik.

Ez a szervezet irányítja és koordinálja a tevékenységet a hálózatokra, eljárásokra vonatkozólag, a három SEPA fizetési eszköz területén, éspedig a hitelátutalás, direkt letét és hitelkártya ügyletek.

A köz és a magán szférának is megvan a jól meghatározott szerepe a működőképes, értékteremtő egységes pénzforgalmi piac kialakításában, és ilyen értelemben három kulcsfontosságú tényezőt kell figyelembe venni. Az első a pénzforgalomra vonatkozó nemzeti szabályozások eltörlése 27 tagállamban, és ezek helyettesítése a közösség szintjén egységes szabályozásokkal. A második az új standardok kidolgozása a kifizetésekben, beszedések esetében és a kártyaügyletek esetében, amely technikailag is közösségi szinten működik. A harmadik ezen termékek forgalmazása az állampolgárok és a gazdasági társaságok számára, amelyek használhatják ezeket a nemzeti és nemzetközi ügyletek esetében is a közösségben²³³.

Az Eurosystem erősen támogatja a SEPA tervet és a katalizátoraként szolgáló Európai Központi Bank követi és monitorizálja a SEPA fejlődését²³⁴.

Pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv (PSD)

A belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló irányelv (PSD) az EU egységes pénzforgalmi piacnak megalakítására szolgáló jogi eszköz.

²³² Az EPC 74 tagból áll, bankok, banki egyesületek, pénzügyi intézmények képviselőiből. Több mint 360 szakember, 32 államból van alkalmazva az EPC aktivitásában, képviselvén a bankipar minden szektorát és méretét Európában.

http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=what_is_epc

²³³ CRIS Skinner, *The future of Finance after SEPA*, John Wiley Sons Ltd, England, 2008, The vision of a Single European Payments Market, Eva King, the European Commission, 61

²³⁴ CRIS Skinner, *The future of Finance after SEPA*, John Wiley Sons Ltd, England, 2008, The economic impact of SEPA on Europe's Banks, Heiko Schmiedel, the European Central Bank, 54

A PSD és a SEPA terv együtt egy sarokköve az Egységes Pénzforgalmi Piacnak. A legfontosabb különbség a két terv között, hogy a PSD magába foglalja a pénzforgalmi szolgáltatásokat bármilyen EU pénznemre vonatkozólag és nincs korlátozva az euróra.

A PSD rendelkezései alkalmazandók minden tagállamban legkésőbb 2009 november 01-től kezdődően.

A SEPA és a PSD hatása a belső piacra

A belső piac az Európai integráció gerince²³⁵.

Az egységes piac a közös pénzforgalmi eszközökkel egyfelől korszerű jogi alap, amely biztosítja az átláthatóságot, egységes megközelítést és egy szintre emel különböző pénzügyi szolgáltatókat másfelől meg nemcsak növelheti a versenyt, de fellendítheti az újításokat a pénzügyi piacon. Egy sokkal hatékonyabb pán európai fizetési rendszer jelentős gazdasági előnyökkel rendelkezik, illetve a társadalom számára is biztosítja a pénzügyi kényelmet²³⁶.

A SEPA és a PSD bevezetésén át, az Európai kifizetési térképen nagy változások jelentek meg. Egyesek ezen változások közül befolyásolják a nemzeti bankokat, mint például a TARGET2 bevezetése az Európai Központi Bank által, míg mások nagy változásokat idéznek elő a verseny jellegében Európában... A bankpiac perspektívájából, két nagy hatásterület létezik: első a nagy és kis-értékű klíring ügyletek infrastruktúrájában, a másik pedig határon átnyúló versenyben és piaci struktúrában²³⁷.

SEPA, PSD és 2560/2001 Rendelet közvetlen beszedés kibocsátása

Amikor a rendeletet elfogadták, úgy határoztak, hogy ennek célja fedje minden határon átnyúló elektronikus kifizetési eszközt. Abban az időben, mint ahogyan még most is a közvetlen beszedés nem volt elérhető. Azonban, a PSD elfogadásával és a SEPA keretén belül az EPC által megalkotott közvetlen beszedési terv által, a határon átnyúló közvetlen beszedés valósággá vált 2009 novemberétől. A Bizottság ajánlatot szeretne benyújtani a rendelet módosítására, olyan értelemben, hogy foglalják bele ennek rendelkezéseibe a közvetlen beszedési ügyleteket is. Ugyanakkor a Bizottság más javaslatokat is tesz, amelyek hozzájárulnak a SEPA terv

²³⁵ GUIDO Ferrarini, KLAUS J Copt, EDDY Wymeersch, *Capital Markets in the Age of the euró, Cross Border Transactions, Listed Companies and Regulation*, Kluwer Law International, 2002, 3

²³⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDE>, 9, letöltés 2012

²³⁷ CRIS Skinner, *The future of Finance after SEPA*, John Wiley Sons Ltd, England, 2008, An introduction to SEPA, 11

megvalósításához, mint például a törvényen kívüli fizetési termékek összehangolásának megszüntetése²³⁸.

A fogyasztói szolgáltatások tökéletesítésének ajánlatossága a verseny körülményeinek szigorításával

A tanulmány által egy kiválasztott szempont a rendelet szabályzásainak vizsgálatában, a fogyasztói szolgáltatások tökéletesítésének ajánlatossága a verseny körülményeinek szigorításával a határon átnyúló fizetési szolgáltatások körében.

2004-ben a bizottság megbízta a független tanácsadót a Retail Banking Research Ltd -t, hogy elkészítse a jelentést a 2560/2001 Rendelet versenyfeltételekre kifejtett hatásáról a határon átnyúló fizetési szolgáltatásokra vonatkozóan. Ez a jelentés előzetes következtetéseket nyújt a verseny szintjéről a határon átnyúló fizetések piacán (a hitelátutalás és a kártyafizetés területén). 2005 júniusában az Európai Bizottság elindított egy vizsgálatot az európai kiskereskedelmi bankok körében is, vizsgálván a versenyt a fizetési kártyák és fizetési rendszerek körében. A vizsgálat eredménye 2007 január 31-én volt közzétéve²³⁹.

A hitelátutalás és a közvetlen letét körében a hangsúly az irányításra és az elérhetőségre fektetődött (pl. a tagsági feltételek és díjak szerkezete a klíring és a letéti rendszerekben) és az átváltási díjak létezésére egyes tagállamban. E felett jelentős versenyt azonosítottak az európai fizetési kártyák piacán. A határon átnyúló szolgáltatások perspektívájából, a jelentés azonosította a következők létezését:²⁴⁰

- a pénzforgalmi piacra lépési akadály
- többfajta kereskedelmi, kártyatulajdonosi és átváltási díjat,
- szabályokat, eljárásokat és piaci struktúrákat, amelyek gyengítik a versenyt a kereskedők szintjén.

Sok versenyakadály, amelyet a jelentés talált, átalakítható a SEPA intézményén át, illetve a PSD elfogadásával. Továbbá, már egyes piaci lépéseket megtettek a struktúra módosítására és a piacra lépési akadályok elhárítására

²³⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDF>, 10, letöltés 2012

²³⁹ Commission Staff Working Document, accompanying the Communication from the Commission - Sector Inquiry under Art 17 of Regulation 1/2003 on retail banking (Final Report) [COM(2007) 33 final] SEC(2007) 106

²⁴⁰ több információért lásd a http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/financial_services/retail.html, letöltés 2012

vonatkozólag.²⁴¹

A Bizottság aggodalmát fejezte ki a felől, hogy az átváltási díjak a MasterCard és a Visa esetében veszélyeztetik a SEPA kivitelezését. Azokban az országokban, ahol a helyi bankok úgy döntenek, hogy a nemzeti letéti kártyákat helyettesítik a MasterCard vagy Visa kártyákkal, az átváltási díjai ezeknek a nemzetközi terveknek költségeket eredményezhetnek a kereskedők és a fogyasztók számára. A bizottság tanulmányozni fogja azokat az eseteket ahol a SEPA terv költségnövekedéshez vezetett. A Bizottságnak egy folyamatban lévő ügye van a MasterCard hálózat átváltási díjaira vonatkozólag.²⁴²

Az átváltási díjak a Visa hálózatban akkor fognak a vizsgálat alanyává válni, amikor 2007 decemberében lejár a mentességi határozat.²⁴³

A Bizottság, a nemzeti versenyhatóságokkal együtt követni fogja a SEPA rendszerének, szerkezetének kompatibilitását a versenyjoggal, ahogy azt az Ecofin Tanács kérte. Alaposan meg fogja vizsgálni, hogy a SEPA oly módon van-e alkalmazva, hogy ez alátámassza a hatékonyabb versenyt és az innovációt, engedélyezvén a költségcsökkentést a kereskedőknek és fogyasztóknak²⁴⁴.

A Bizottság a jelentés értelmében megállapította, hogy a 2560/2001 rendelet nagyjából elérte a két fő célját. Először is csökkentette a határon átnyúló elektronikus úton, euróban történő kifizetések költségeit, a hazai kifizetések költségei szintjére és kiváltotta a határon átnyúló hitelezés költségeinek jelentős csökkenését. Másodsorban, bátorította a pénzügyi szolgáltatások iparát, egy hatékony egységes európai fizetési infrastruktúra hiányában, hogy vállalja a szükséges erőfeszítéseket a "hazai fizetési térség" valóra váltásának érdekében a nem készpénzben, euróban történő kifizetések esetében²⁴⁵.

A 2560/2001 Rendelet alkalmazásáról szóló jelentés fényében, a Bizottság a rendelet megváltoztatását ajánlja a kutatás során fellelt hiányosságok, gyengeségek kiiktatására, hogy jobban tükrözze a piaci fejleményeket, és hogy összehangolja,

²⁴¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDF>, 11, letöltés 2012

²⁴² Case COMP 34579, *Hivatalos Lap C 264*, 06/11/2009 o. 0008 – 0011, *Ebben a Határozatában a Bizottság kötelezte a Master Card fizetési szervezeteket, hogy helyezték hatályon kívül az egységes európai fizetési térségen, euróövezeten belüli bankközi alapidíjakat.*, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDF>, 11, letöltés 2012

²⁴³ Commission Decision of 24 July 2002, OJ L 318, 22.11.2002, p. 17, *A Visa kártya bankközi díjaira vonatkozólag a Bizottság 2010 ben hozott döntést, Case COMP 39398, Hivatalos Lap C 079*, 12/03/2011 o. 0008 - 0009

²⁴⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDF>, 11, letöltés 2012

²⁴⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDF>, 13, letöltés 2012

harmonizálja a PSD által hozott változásokkal²⁴⁶.

Ez magába foglalja:

A 'SHARE' költség opció bevezetését, mint kötelező költségopciót az összes szabályozott ügyletekre, továbbá a kompetens hatóságok tájékoztatására vonatkozó köteleességet a peren kívüli jogorvoslati rendszerek megjelölése érdekében, illetve a PSD és a rendelet céljainak megvalósítása érdekében; hangsúlyt fektet a rendelet céljának kibővítésére, hogy ez fedje a közvetlen beszédést is és a mérlegjelentés mellőzésének növelését sugallja 50000 EUR értékhatárig és a bankok teljes mentesítését a fizetési mérleg jelentésének kötelessége alól;

Mellékesen még szükségesnek mutatkoznak a 2 cikkelyben foglalt egyes meghatározások módosításai és a 8 cikkely módosítása.

Hogyha formálisan válaszoljuk a bizottság ajánlatait, a Bizottság figyelembe fogja venni a haladást, amelyet a SEPA fele tettek, ajánlhat különböző mellékes intézkedéseket, hogy gyorsítsa és megkönnyítse a SEPA terv megvalósítását²⁴⁷.

A rendelet által előidézett változások a közösségi pénzügyi intézményekben

Azt állíthatjuk, hogy a 2560/2001 rendelet az átutalások, hitelezés és más banki ügyletek keretén belül elért *nagymértékű költségcsökkenésen* túl hozzájárult olyan új banki szolgáltatások megjelenéséhez, mint az alternatív csatornákon történő bankozás, amely költséghatékonyabb a pénzügyi intézményeknek, (például az internetes bankozás, mobil bankozás). Ezek a szolgáltatások már a mai napra kényelmüket tekintve, egyre több fogyasztót vonzanak a bankpiacra.

Ugyanakkor megemlíthetjük azt a tényt is, hogy a bankok különböző engedményeket ajánlanak a fogyasztóknak, amelyek a költséghatékonyabb internet vagy mobil bankozási formát választják.

Az új banki szolgáltatások ugyanakkor különböző biztonsági rendszerrel működnek bankonként, amelyek befolyásolhatják a fogyasztók választását, illetve fontos tényező az alternatív csatornák használata esetén felajánlt költségcsökkentés a fogyasztók számára.

Amint azt Stephen Axelrod, a Microsoft pénzforgalmi szakembere (a Step 2

²⁴⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDE>, 13, letöltés 2012

²⁴⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDE>, 13, letöltés 2012

konzorcium tagja) meghatározta, az olcsóbb fizetési ügyletek megváltoztatják a nemzetközi kereskedelmi társaságok fizetési szerepét, megjelennek majd kis befektetők a láthatáron és csökkentik az áruk és szolgáltatások árát az euró térségben. Végül. De előbb Európa jobban kell informálja a banki fogyasztókat²⁴⁸.

Talán a dolgozat ebben a részében bemutatott adatoknak, leíró jellegük van, mégis fontosnak tartottam bemutatni, mivel mint fogyasztó, azaz nem a bankrendszerben tevékenykedő személy, úgy gondoltam hogy ezek ismerete nagymértékben hozzájárul azon piaci környezet tökéletesebb ismertetéséhez, amelyben a határon átnyúló átutalásokra vonatkozó szabályozás kifejti hatását.

A közgazdaság és a jog kapcsolata, illetve ezen tudományágak között kifejtett hatás jellemzésére szerintem leginkább találó hasonlat a 'bumeráng', mivel a jogalkotás egy bizonyos hatást fejt ki a piacon, de szükséges az újabb jogszabályok tökéletesítése céljából a visszajelzés a gazdaság részéről, hogy milyen jellegű szabályozásra lenne még szükség a megálmodott cél megvalósítása érdekében.

Az a tény, amiért a fentiekben bemutatott hatástanulmányok helyet kaptak a dolgozatban, pont az volt, hogy érzékeltethessem, illetve ezeken át bemutassam a jogalkotás tényleges hatását, illetve ezen jogi és közgazdasági, mondhatni szabályozói és piaci kapcsolat komplexitását és sokszínűségét.

Ez ugyanakkor hozzájárul a további jogi normatívumok szabályzásainak megértéséhez, olyan kontextusban, amely betekintést nyújt a gazdasági helyzet elemzésébe is, szem előtt tartva mindig a jogalkotó által elérni kívánt célt, azaz az Egységes Pénzforgalmi Térség teljes kialakítását.

A szabályozás kezdetén, azaz 2001 -ben ez a probléma, a pénzügyi integráció csak egy elenyésző részét érintette az európai állampolgároknak, de a mai napra azonban, ez az arány egyre nagyobb és talán egyre nő. Itten gondolok a más uniós tagállamban dolgozó európai állampolgárokra, amelyeknek a határon átnyúló átutalások kezdeményezése, illetve más bankügyletek nem a lakhely szerinti tagállamban való kezdeményezése ezáltal elérhetővé vált az euró-övezetben.

A jogi szabályozás megfelelő és teljes elemzése tehát megkívánja az utólagos jogszabályok bemutatását is, amelyeket a következő részekben szándéksom bemutatni.

²⁴⁸ Mind your BICs and IBANs, *Economist*, 00130613, 8.9.2003, évfolyam 368, szám 8336, forrás EBSCOhost

V Fejezet: Az Európai Parlament és a Tanács 924/2009/EK Rendelete a Közösségben történő határokon átnyúló fizetésekről és a 2560/2001/EK Rendelet hatályon kívül helyezéséről

Bevezető

Amint azt az előbbiekben bemutattuk a 2560/2001 Rendelet alkalmazása, illetve a rendelet hatásvizsgálata során a Bizottság több olyan hiányosságot fedezett fel, amelyeket a fent említett Rendelet rendelkezései nem fedtek.

A Bizottság által előterjesztett tanulmányokból kiderül viszont, hogy az elfogadott Rendelet elérte fő célját, azaz a költségcsökkentést a határon átnyúló euróban történő átutalások területén, amelyeknek költségei azonosak lettek a tagállamok határain belül, euróban kezdeményezett kifizetések költségeivel.

Megállapíthatjuk ugyanakkor, hogy a rendelet hozzájárult az egységes pénzforgalmi piac kialakításához, mivel az Európai Unió területére kiterjedő infrastruktúra létrehozására ösztönözte a pénzforgalmi intézményeket.

A rendelet alkalmazása során, olyan költségekre vonatkozó kérdések szabályozódtak, illetve kristályosodtak ki a jogalkotó előtt, amelyeknek egységesítése, illetve egységes szabályozása a fogyasztók költségcsökkenéseit eredményezte, ilyen például a pénzautomata használata esetén beszedett pótdíjak szabályozása illetve alkalmazása. Habár ezen díjak létezése és szabályozása bankonként, illetve automata tulajdonosonként változik, a tanulmányok mégis rávilágítottak ezek eltörlésének szükségességére, még olyan körülmények között is, hogyha ez a témakör nem esik a rendelet kifejezett szabályozása alá.

A jelentések, amint azt az előző részben elemeztük, több kis apró hiányosságra, illetve különböző gyakorlatra mutattak rá tagállamonként, azonosítva ugyanakkor a közösségi szintű problémákat is, mint például a rendelet alkalmazásának érvényesítése esetén a nemzeti hatóságok megjelölésének hiánya, a peren kívüli jogorvoslati testületek megnevezésének hiánya tagállami szinten, eltérő statisztikai adatszolgáltatási kötelezettség tagállami szinten, illetve az a tény, hogy a rendelet nem terjed ki a beszédésekre csak a határon átnyúló átutalásokra és a határon átnyúló elektronikus fizetési műveletekre.

A Rendelet²⁴⁹ viszont, ugyanúgy, mint a hatályon kívül helyezett normatívum, nem alkalmazandó a píralapú fizetési műveletekre, illetve csekkekre, mivel ezek jellegükből fakadóan nem olyan hatékonyan feldolgozhatók.

²⁴⁹ 924/2009/EK Rendelet, Közzétéve *HL L 266.*, 2009.10.9., 11–18. o, hatálybalépés 01.11.2009

A papír alapú ügyletekkel kapcsolatosan, a 2560/2001 Rendelet értelmében, egy hatékony költségcsökkentés eléréséhez az ügyletek feldolgozását sokkal előnyösebb elektronikus úton végezni²⁵⁰.

A határon átnyúló fizetések teljesítését a nemzetközi bankszámlaszám és a banki azonosító szám könnyíti meg, amelyet minden átutalási ügylet kezdeményezése esetében fel kell tüntetni.

A fizetési mérleggel összefüggő jelentések készítését, illetve a határon átnyúló fizetési műveletekre vonatkozó adatszolgáltatási kötelezettségek egységesítését is szükségszerűnek tekinthetjük az egységes euró pénzforgalmi térség keretén belül, ugyanis ezeken az adatokon át kaphatunk egységes képet a Rendelet alkalmazására vonatkozólag.

A Rendelet hatálya alá vonták a határon átnyúló beszedési megbízást is, amely vélhetően lehetővé teszi majd egy egységes beszedési rendszer, illetve üzleti modell, infrastruktúra kifejlesztését a pénzügyi intézetek által, ahogy ez a határon átnyúló átutalások esetében is történt. A határon átnyúló beszedési megbízás ugyanakkor felveti a bankközi díjak mértékének szabályozását az Unió keretén belül, illetve egy legmagasabb összeghatár megállapítását, amelynek, mint a határon átnyúló átutalások esetében is közvetlen hatása van a bankpiacra a versenyjog szempontjából is.

Egy másik fontos tényező a beszedések végrehajtásával kapcsolatosan a fizető fél, illetve a kedvezményezett, szolgáltató számlájának a határon átnyúló hozzáférhetősége, melynek célja, hogy a határon átnyúló beszedési művelet is ugyanolyan költséghatékonyan és gyorsan megvalósítható legyen, mint a belföldi beszedési megbízás. Abban az esetben, hogyha a számlahozzáféréshez manuális beavatkozásra van szükség, ez növelheti a költségeket, amely ellentmond a Rendelet céljainak.

Amint azt a Rendelet preambuluma is elénk tárja, a határon átnyúló beszedési műveletek teljesítése érdekében a pénzforgalmi szolgáltatóknak megfelelő időt kell biztosítani, hogy az elérhetőséghez szükséges technikai követelményeknek eleget tehessenek.

A másik fő cél, amellyel a normatívum kibővíteni próbálja az új rendelet által hatályon kívül helyezett régi rendeletet, az a tagállamokban működő peren kívüli panasztételi és jogorvoslati szervek megnevezése, illetve a jogorvoslati eljárások kidolgozása a pénzforgalmi szolgáltatók és a szolgáltatást igénybe vevő fél között

²⁵⁰ 924/2009/EK Rendelet bevezető rész, 5 pont

kialakult viták esetében. A Közösségen belül az illetékes hatóságok és peren kívüli panasztételi és jogorvoslati testületek tevékeny együttműködése alapvető jelentőséggel bír a rendelettel összefüggésben felmerülő, határokon átnyúló viták zökkenőmentes és megfelelő időben történő rendezése szempontjából. Ugyanakkor a szabályozások megszegésének következtében visszatartó erejű szankciókat kellene, a tagállamok megállapítsanak, amely a pénzforgalmi szolgáltatókat, a rendelet betartására ösztönöznék.

Az újonnan elfogadott szabályozás, ugyanúgy, mint a hatályon kívül helyezett rendelet, ajánlásokat tartalmaz azon tagállamoknak, amelyeknek nem az euró a pénznemük, a rendelet alkalmazását, ennek kiterjesztését a nemzeti pénznemre, amelynek várható hatása a hatálya alá tartozó kifizetések növekedése²⁵¹.

A 924/2009 Rendelet általános célkitűzései

A Rendelet a határokon átnyúló fizetésekre vonatkozóan olyan szabályokat állapít meg, melyeknek célja, a tagállamon belül teljesítendő kifizetésekre felszámított díjak és költségek megegyezése a tagállamok között ugyanazon valutában kezdeményezett kifizetések díjaival.

A határon átnyúló fizetés, a fizető fél vagy kedvezményezett által, illetve a kedvezményezetten keresztül kezdeményezett, elektronikusan lebonyolított fizetési művelet, ahol a fizető fél pénzforgalmi szolgáltatója és a kedvezményezett fél pénzforgalmi szolgáltatója különböző tagállamban található.

A belföldi fizetés pedig a fizető fél vagy kedvezményezett által, vagy kedvezményezetten keresztül kezdeményezett, elektronikusan lebonyolított olyan fizetési művelet, ahol a fizető és a kedvezményezett fél pénzforgalmi szolgáltatója egyaránt ugyanazon tagállamban található.

Az újonnan hatályba lépett és hatályon kívül helyezett rendelet között fellelhető különbségek

Az első cikkelyben fellelhető lényeges különbségként megemlítendő a Rendelet úgymond „rugalmassága”, olyan irányban, hogy az már sejtetni véli a nemzeti valutákra való kiterjesztését a rendeletnek, azon tagállamok esetében,

²⁵¹ A 2560/2001 Rendelet alkalmazását kiterjesztették a Svéd Koronára, Communication from the Commission pursuant to Article 9 of Regulation (EC) No 2560/2001 of the European Parliament and of the Council, Official Journal C 165 , 11/07/2002 P. 0036 – 0036, illetve a 924/2009 Rendelet alkalmazását a Román lejre, A Bizottság közleménye a Közösségben történő határokon átnyúló fizetésekről és a 2560/2001/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 924/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 14. cikkének (1) és 3. cikkének (3) bekezdése alapján, HL C 209., 2011.7.15., 20—20.

melyeknek még nem pénznemük az euró.

Ilyen értelemben a törvénykező, a rendelet nemzeti valutára való alkalmazása esetében, nemcsak a határon átnyúló ügyletek mutatójának növekedési lehetőségére fektet nagy hangsúlyt, hanem egy sokkal hosszabb és nehezebb technikai folyamatnak a fejlesztésére ad lehetőséget a tagállamoknak, amelyet a preambulumban is megemlít. Ez a rendelet által, már figyelembe vett infrastruktúra, az egységes euró fizetési térség kialakításához szükséges infrastruktúra tagállami szintű kifejlesztése, amely az euróra való átváltás esetében egy problémamentes csatlakozást jelenthet, pénzügyi szempontból a tagállamokban működő pénzügyi szolgáltatást nyújtó egységek számára.

Ezáltal a szabályozás alkalmazása kiterjed mindazon tagállamokra, melyeknek pénznemük az euró, illetve azokra, amelyek bejelentik azon döntésüket, hogy a rendelet alkalmazását kiterjesztik saját pénznemükre²⁵².

Míg a 2560/2001 rendelet fokozatosan vezette be az értékhatárokat, amelyre ez alkalmazandó²⁵³, az ezt követő rendelet már átveszi és megtartja az előző által szabályozott összeghatárt, azaz az 50.000 eurót²⁵⁴, amely értéken alól a határon átnyúló pénzügyi szolgáltatások díjai meg kell, egyezzenek az azonos összegű és azonos pénznemben történő nemzeti átutalások költségeivel. Annak érdekében, hogy a rendeletet céljainak megfelelően alkalmazni lehessen, a pénzforgalmi szolgáltatónak meg kell, határozza a határon átnyúló ügyleteknek megfelelő belföldi ügyletet.

Egy nagyon fontos aspektus, amelynek megemlítése elengedhetetlen, az a rendelet hatálya alá eső ügyletek típusa, amelyek csakis az elektronikusan lebonyolított fizetési ügyletekre²⁵⁵ alkalmazandó, ugyanis a szakterületen végzett felmérések és kutatások kimutatták, hogy a manuális beavatkozást igénybe vevő ügyletek nem annyira költséghatékonyak. Ez viszont nem alkalmazandó a pénznemek közötti átváltási díjakra.

Az elektronikus pénzforgalmi ügyletek automatizálásának megkönnyítését az egységes IBAN számlaszám és a pénzforgalmi szolgáltató azonosító száma, BIC

²⁵² Ezidáig Svédország terjesztette ki a Svéd koronára és Románia a román lejre

²⁵³ 2560/2001 Rendelet 3 cikk, 2002 július 1-től értékhatár 12.500 euró, míg 2006 január 01 -től az összeghatárt 50.000 euróra kellett megemlíteni

²⁵⁴ 924/2009/EK Rendelet 3 cikk

²⁵⁵ A fizetési művelet a fizető fél vagy a kedvezményezett által vagy a kedvezményezetten keresztül kezdeményezett pénzbefizetés, -átutalás vagy -felvétel, függetlenül a fizető fél és a kedvezményezett közötti alapkötelezettségektől.

száma könnyíti meg²⁵⁶, amely egységesen létező adat az uniós pénzforgalmi szolgáltatók esetében. Ezen azonosító adatokat közölni kell a pénzforgalmi szolgáltatók között, illetve fel kell tüntetni a számlakivonatokon vagy mellékletein²⁵⁷, amely tájékoztatás ingyenes a fogyasztók számára.

Annak függvényében, hogy ki kezdeményezi az ügyletet, hogyha a fizető fél, akkor annak a kötelessége a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatójának IBAN és BIC számát közölni, míg a kedvezményezett fél által kezdeményezett műveletek esetében, ez köteles közölni a fizető fél IBAN és a pénzforgalmi szolgáltatójának a BIC számát.

Ezen kötelező adatok hiányában, a pénzforgalmi szolgáltató kiegészítő díjat számíthat fel, amennyiben a kezdeményező fél kéri a fizetési művelet végrehajtását ezen adatok nélkül. Ugyanakkor a transzparencia elvének betartása érdekében, a pénzforgalmi szolgáltató az ügylet lebonyolítása előtt köteles tájékoztatni a kérelmezőt ezen díjak összegéről.

A rendelet eltörli az 50.000 euró értékű fizetési műveletekkel kapcsolatos fizetésmérleg statisztikára vonatkozó adatszolgáltatási kötelességeit a pénzforgalmi szolgáltatóknak.

A rendelet az adatgyűjtés területén engedélyezi azon adatok gyűjtését, amelyek automatizált módon elérhetőek, illetve az összesített adatokat.

A rendelet következő három cikkelye az újonnan bevezetett beszédési megbízási²⁵⁸ műveletek körét szabályozza, illetve azon díjakat, amelyek befolyásolják ezen műveletek költségeinek mértékét.

A beszédés olyan pénzforgalmi szolgáltatás, amelynek során egy fizető fél²⁵⁹ fizetési számláját megterhelik, és amikor a fizetési műveletet a fizető fél által a kedvezményezettnek²⁶⁰, a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatójának²⁶¹ vagy a

²⁵⁶ Kezdetben az IBAN és a BIC kód feltüntetése csak az Európai Unió tagállamai és Norvégia, Svájc, Lichtenstein között volt kötelező, majd az EPC ezt kiterjesztette az összes kifizetési ügyletre 2006 január 1 -től kezdődően. Az IBAN és BIC számlaszámok és azonosítószámok egyik első alkalmazója az Eiger System, Európa vezető szolgáltatója az automatizált bankozási szolgáltatásokban, e kereskedelemben, amely sürgősen tájékoztatta a szervezeteket az IBAN és a BIC kötelező használatára az Euró átutalások esetében. IBAN's and BIC's to become mandatory for Euro cross-border payments, *M2PressWIRE*, oct 18, 2005, forrás EBSCOhost

²⁵⁷ 924/2009 Rendelet, 4 cikkely

²⁵⁸ A fizetési megbízási a fizető félnek vagy a kedvezményezettnek a saját pénzforgalmi szolgáltatója számára adott, fizetési művelet teljesítésére vonatkozó utasítása.

²⁵⁹ Úgy határozható meg, mint az a természetes vagy jogi személy, aki vagy amely egy fizetési számla tulajdonosa, és aki vagy amely az adott fizetési számláról fizetési megbízást engedélyez, vagy – fizetési számla hiányában – az a természetes vagy jogi személy, aki vagy amely fizetési megbízást ad.

²⁶⁰ A kedvezményezett az a természetes vagy jogi személy, aki vagy amely valamilyen fizetési művelet tárgyát képező pénzeszköz szándékolt jogosultja.

fizető fél saját pénzforgalmi szolgáltatójának adott hozzájárulás alapján a kedvezményezett kezdeményezi.

A rendelet a bankközi díjakra fektet nagy hangsúlyt, amelyet úgy határozhatunk meg, mint a fizető fél és a kedvezményezett pénzforgalmi szolgáltatói között az egyes beszedési megbízási műveletért fizetett díj.

Azon beszedések, amelyek a belföldi beszedési megbízási műveletek teljesítésére elérhetőek, elérhetőnek kell lenniük a fizető fél számára egy másik tagállamban található pénzforgalmi szolgáltatón át kezdeményezett beszedési műveletek teljesítésére is. Ezen rendelkezések, csak a fogyasztók rendelkezésére álló beszedési megbízási műveletekre alkalmazandóak. A rendelet alkotói, figyelembe véve a megvalósítandó technikai fejlesztéseket a határon átnyúló megbízási műveletek teljesítésének érdekében, ugyanakkor az adat hozzáférési nehézségeket, a pénzforgalmi szolgáltatóknak egy év időperiódust adott a határon átnyúló beszedési műveletek elérhetőségének biztosítása érdekében, amelyet 2010 november 01 -től tett kötelezővé.

Azon tagállamok megfelelési időpontjaként, amelynek nem pénzneme az euró, 2014 november 01 -ét jelöli meg. Amennyiben a tagállamok 2013 november 01 -ét megelőzően pénznemként az eurót vezetik be, azon tagállamok pénzforgalmi szolgáltatói egy éven belül kötelesek megfelelni a rendelet előírásainak.

Egy másik szabályzási terület, amely a költségkülönbségekhez hozzájárul, az a pénzforgalmi szolgáltatók által alkalmazott bankközi díjak összege, amelyet a rendelet 2012 november 01 -től maximálisan 0,088 Euró értékben határoz meg. Abban az esetben, hogyha ezen bankközi díjak mértéke, amelyet a rendelet által említett dátum előtt használtak a pénzforgalmi szolgáltatók, alacsonyabb, mint a rendelet által megszabott maximális bankközi díj összege, a pénzügyi szolgáltatók ezt is használhatják.

Amennyiben, 2009 november 01 előtt a belföldi beszedési megbízások esetében multilaterális bankközi díj van érvényben a kedvezményezett és a fizető pénzforgalmi szolgáltató között, ez alkalmazandó a beszedésekre 2012. november 01 ig.

A rendelet, amint azt már a fentiekben is bemutattuk, a hatályon kívül

²⁶¹ A pénzforgalmi szolgáltató a 2007/64/EK irányelv 1. cikkének (1) bekezdésében említett típusok egyikébe tartozó jogi személy, valamint az ugyanazon irányelv 26. cikkében említett természetes vagy jogi személy, azonban nem tartoznak ide a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló, 2006. június 14-i 2006/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv [6] 2. cikkében felsorolt azon intézmények, amelyek a 2007/64/EK irányelv 2. cikkének (3) bekezdése alapján tagállami felmentéssel rendelkeznek;

helyezett jogi norma által fedetlenül hagyott területeket is szabályozni próbálja, amelynek keretén belül, kötelezi a tagállamokat a rendeletnek való megfelelés biztosításáért felelős illetékes hatóságok kinevezésére, illetve ezeket közlik a Bizottságnak 2009 április 29-ig²⁶².

A hatályon kívül helyezett rendelet egyik másik hiányossága a peren kívüli panasztételi és jogorvoslati eljárások szabályzása, amelynek létezése ugyanúgy a pénzforgalmi szolgáltató, mint a szolgáltatások igénybe vevőinek előnyére szolgál, abban az esetben hogyha a fogyasztó a rendelet rendelkezéseit megsérteni véli a pénzforgalmi szolgáltató által²⁶³. A hatékony és peren kívüli panasztételi és jogorvoslati eljárások létrehozása esetében a tagállamok már meglévő hatóságokat jelölhetnek ki vagy új testületeket hozhatnak létre, de ezen testületekről értesíteniük kell a bizottságot 2010 április 19 ig.

A határokon átnyúló pénzforgalmi szolgáltatásokkal kapcsolatosan felmerülő jogi viták esetében, elengedhetetlen a tagállamok által megnevezett kompetens testületek és hatóságok együttműködése a viták megoldása érdekében.

Egy másik kulcsfontosságú pont a rendelet alkalmazására vonatkozóan, a kiszabható szankciók meghatározása a rendelet megsértése esetében, amelyeknek, hatékonyaknak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lenniük, annak érdekében, hogy megakadályozzák és megelőzzék az azonos kihágások elkövetését a jövőben a pénzforgalmi szolgáltatók által.

A rendelet a 14 cikkben megadja a lehetőséget azon tagállamoknak, amelyeknek nem az euró a pénznemük, hogy a rendeletet rendelkezéseit kiterjesszék a nemzeti pénznemükre. A beszédési megbízási ügyletek a nemzeti pénznemre való kiterjesztése esetén külön kell értesíteni erről is a Bizottságot.

VI Fejezet: A 924/2009 Rendelet hatásvizsgálatának összefoglalása a bizottsági szolgálati munkadokumentum alapján

A Rendelet piacon kifejtett hatása és megoldásra váró kérdések

A Bizottság a munkadokumentum alapján²⁶⁴, a 2560/2001 Rendelet elsődleges céljaitól már továbbhaladva egy nagyobb gazdasági méretű terv megvalósításának

²⁶² Több információt a http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-924_2009/competent_authorities_en.pdf, letöltés 2012

²⁶³ Több információt a http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-924_2009/redress_bodies_en.pdf, letöltés 2012

²⁶⁴ Bizottsági Szolgálati Munkadokumentum a hatásvizsgálat összefoglalása, Brüsszel 2010.12.16 SEC (2010) 1583 végleges, http://eur-lex.europa.eu/Result.do?RechType=RECH_celex&lang=hu&code=52010SC1584, letöltés 2012

elemzésére tér rá, amely az Egységes Euró Pénzforgalmi Térség (SEPA). Az erre vonatkozó megvalósítási erőfeszítések természetesen a költséghatékonyság elvét figyelembe véve történnek, illetve a belföldi és határon átnyúló kifizetések és beszedések költségeinek azonosságán alapszik, amely az elfogadott Rendeletek célja.

Az egységes euró-pénzforgalmi térségben, az elfogadott normatívumok tükrében ki kell, alakuljon az elektronikus fizetések integrált piaca, amely azonos költségekkel működik a tagállamokon belül és a tagállamok között kezdeményezett kifizetések esetében is.

A Rendeletek által azonosított problémák körében említhető különböző pénzforgalmi hálózat, standard, bankközi megállapodások jelenléte, amelyek keretén belül a SEPA kezdeményezi egy egységes struktúra kialakítását, amely képes lenne fellendíteni a pénzforgalmi piacon létező versenyt, illetve a pénzforgalmi piacon kezdeményezett ügyletek számára alacsony költséget, gyors teljesítést biztosítana a fogyasztóknak.

A bizottság munkadokumentuma, a SEPA, közvetlen és közvetett előnyeit, számokban is kifejezi, amely hat év alatt meghaladja a 300 milliárd eurót az európai gazdaság számára, amennyiben a SEPA pénzforgalmi eszközeire gyors és átfogó az átállás. A SEPA pénzforgalmi piac megvalósításának jelenleg két mérföldköve van, a SEPA átutalási (2008 január 28) és a SEPA beszedési (2009 november 02) rendszer kialakítása és működésbe helyezése²⁶⁵.

A Bizottság munkadokumentumában szereplő hatásvizsgálat két pénzforgalmi eszközre, az *euróban kezdeményezett átutalásokra* illetve az *euróban kezdeményezett beszedésekre* korlátozódik.

A bizottságnak készített jelentések alapján, az egységes euró fizetési térség megvalósításához 30 évre lenne szükség, mivel a 2010 áprilisában feldolgozott átutalásokból csak 7,5% volt SEPA átutalás, amely azt jelzi, hogy a pénzforgalmi szolgáltatók, még mindig a nemzeti hálózatokat használják, amelyeket nem helyettesítenek a páneurópai pénzforgalmi eszközökkel²⁶⁶.

A *SEPA -ra való átállás lassúságának*²⁶⁷ egyik alapvető oka a *közös határidők hiánya*, amely nem ösztönzi a piaci szereplőket az új struktúrára való átállásra, mivel ezek használhatják a meglévő pénzforgalmi eszközöket.

²⁶⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2010:1584:FIN:EN:PDF>, 5-6, letöltés 2012

²⁶⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2010:1584:FIN:EN:PDF>, 14, letöltés 2012

²⁶⁷ Bizottsági Szolgálati Munkadokumentum a hatásvizsgálat összefoglalása, Brüsszel 2010.12.16
SEC (2010) 1583 végleges, 4

Ugyanakkor a pénzforgalmi szolgáltatók tartózkodnak a SEPA hoz szükséges infrastrukturális beruházásoktól²⁶⁸, amíg az ügyfelek is nem fogadják el megfelelőképpen az új hálózatot. Mára viszont már a SEPA számára kialakított hálózatot használják a pénzforgalmi szolgáltatók, még sokszor olyan esetben is, hogyha a tagállamnak nem az euró a hivatalos pénzneme. Ez ugyanúgy a szolgáltatók, mint a fogyasztók számára előnyöket biztosít, ugyanis, majd az egységes pénznemre való átváltás esetében mindkét fél könnyebben tud alkalmazkodni, amennyiben már ismerős a termék, illetve rendszer.

Az átmeneti időszakban a pénzforgalmi szolgáltatóknak ez az átállás kettős költséget eredményezne, mivel fel kellene tartásuk a régi rendszert, párhuzamosan működtetve a SEPA rendszert is. A pénzforgalmi szolgáltatók által ez idáig használt régi nemzeti rendszerek és az új páneurópai rendszer bevezetésének és használatának, illetve ezek párhuzamos fenntartásának eredményeképpen fennáll a veszélye annak is, hogy a meglévő beruházások megtérülése elmarad a pénzforgalmi szolgáltatók számára²⁶⁹.

Mivel a pénzforgalmi szolgáltatóknak a SEPA termékek forgalmazásának kialakítása újabb beruházást jelent, illetve új termékek bevezetése és ezek népszerűsítése a fogyasztók körében még plusz költségeket eredményezhet, ezért elégtelen a motivációjuk az ügyféligenyeket kielégítő SEPA termékek forgalmazására²⁷⁰.

A kínálati oldal motivációjának elégtelenségének talán még táptalajként szolgál a keresleti oldal tájékozatlansága is, amely még nem ismeri eléggé a SEPA előnyeit²⁷¹.

A lassú átállás hatásaként a jelentés a kihasználatlan méretgazdaságossági előnyöket említi meg elsőként.²⁷² A pénzügyi szolgáltatók által, a különböző nemzeti adatfeldolgozó infrastruktúra és hálózat használatán át meggátolódik a tagállamok közötti kölcsönös átjárhatóság és ez csökkenti a méretgazdaságossági előnyök kiaknázását.

A multinacionális vállalatoknak előnyére szolgálna egy egységes infrastruktúra

²⁶⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2010:1583:FIN:HU:PDF>, 4 letöltés 2012

²⁶⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2010:1583:FIN:HU:PDF>, 4, letöltés 2012

²⁷⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2010:1584:FIN:EN:PDF>, 68, letöltés 2012

²⁷¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2010:1583:FIN:HU:PDF>, 4, letöltés 2012

²⁷² Bizottsági Szolgálati Munkadokumentum a hatásvizsgálat összefoglalása, Brüsszel 2010.12.16 SEC (2010) 1583 végleges, 5

kialakítása és használata, ugyanis jelenpillanatban ezen vállalkozások pénzügyeit és pénzforgalmi műveleteit a nemzeti szintű szolgáltatókon át kell, bonyolítsák, amelyek különböző szintű szolgáltatásokat ajánlnak és eltérő pénzforgalmi formátumot használnak²⁷³.

A verseny korlátozása a pénzforgalmi szolgáltatások piacán még mindig a piacra lépési akadályokban rejlik, amelyeket már a 2560/2001 Rendelet versenyre kifejtett hatását vizsgáló jelentés²⁷⁴ is megállapított, illetve felhívta ezen piacra lépési akadályokra a figyelmet. A piacra lépni kívánó pénzforgalmi szolgáltatónak számos technikai jellegű követelménynek kell eleget tennie, illetve számos üzleti követelményt kell teljesítenie, amelyek költségei és összetettsége jelentős mértékben akadályozzák a piacra lépést más tagállamban.

Egy fontos tényező napjainkban a tagállamok lakosainak az Unió keretén belül történő mobilitása különböző célokból, ugyanakkor a fogyasztók ilyen esetben gátolva vannak a pénzforgalmi szolgáltatásokhoz való hozzáféréshez, számlanyitáshoz, mivel a fogyasztó nem lakosa vagy állampolgára a tagállamnak, amelyben tartózkodik. Ezért gyakorlatilag a fogyasztók választási lehetősége a számlanyitást és ebből eredően a pénzforgalmi szolgáltatásokat tekintve arra a tagállamra szűkül, amelynek állampolgára, illetve amelyben a lakhellyel rendelkezik.

A bankközi díjak a beszédés esetében fontos gátat támasztanak a verseny kialakulásában, mivel egyes tagállamokban olyan üzleti modellt használnak a beszédés teljesítésére, amely szerint a beszédési rendszer működését a bankközi díjakból finanszírozzák²⁷⁵.

A bizottsági munkadokumentum, felhívja a figyelmet a SEPA átállás elhúzódásának következményeire, már egy csekélynek tűnő időtartamra is, amely hat hónapos időszak esetében is 43 milliárd eurós veszteséget okozna a gazdaságnak, amelyet leginkább a piacon lévő gazdasági szereplők éreznének, a fogyasztók kivételével²⁷⁶.

Amint azt a bizottsági munkadokumentum megállapítja a SEPA Uniós szintű megközelítést kíván, mivel a háttérben meghúzódó előírásoknak, szabályoknak és eljárásoknak minden tagállamban egységesnek kell lenniük.

²⁷³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2010:1583:FIN:HU:PDF>, 5, letöltés 2012

²⁷⁴ Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, Final report project nr. MARKT/2004/11/F

²⁷⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2010:1583:FIN:HU:PDF>, 4 letöltés 2012

²⁷⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2010:1583:FIN:HU:PDF>, 5, letöltés 2012

A Bizottság a feltárt problémák kapcsán azonosította az általános-, egyedi- és működési célokat.

„Általános célok:

- Az uniós pénzforgalmi piac hatékonyságának és versenyképességének fokozása a méretgazdaságossági előnyök és a működési szinergiák kínálati és keresleti oldalon történő kiaknázása révén.
- Nyitott, egyenlő versenyfeltételeket biztosító környezet kialakítása a pénzforgalmi szolgáltatások európai piacán, valamint az európai pénzforgalmi szolgáltatások lefelé tartó árkonvergenciájának elősegítése.
- Olyan páneurópai platform létrehozása, amelyből kiindulva innovatív és értéknövelő pénzforgalmi szolgáltatások és termékek hozhatók létre.

Egyedi célok:

- Az európai pénzforgalmi piacok teljes körű működési integrációjának megvalósítása az átutalások és a beszedések terén.
- A kínálati és a keresleti oldalon a pénzforgalmi platformok párhuzamos fenntartásából eredő túlzott összetettség és a kettős költségek megszüntetése.

Működési célok:

- Átláthatóság és piaci biztonság teremtése a SEPA átutalásokra és beszedésekre vonatkozó kiterjesztése, valamint a hagyományos nemzeti pénzforgalmi eszközök kivezetése tekintetében.²⁷⁷„

A fokozott ösztönzés elvét elvetették, mivel a keresleti és kínálati oldalon nyújtható, a pénzforgalmi szolgáltatásokra ösztönzően ható, illetve az egységes euró fizetési térség megvalósítására irányuló átállás lassúságát felgyorsító normatívumok és tagállami szintű intézkedések jólétnövelő hatása nehezen mérhető, habár nem igényelnek hosszas jogalkotást²⁷⁸.

²⁷⁷ Bizottsági Szolgálati Munkadokumentum a hatásvizsgálat összefoglalása, Brüsszel 2010.12.16
SEC (2010) 1583 végleges, 6-7.

²⁷⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2010:1583:FIN:HU:PDF>, 6, letöltés 2012

Az átállási határidő kitűzése esetében, a tanulmányok készítői²⁷⁹ több gazdaságilag mérhető adatot adnak meg, úgy gondolván, hogy a gyors átállás előnyei elérhetik a 123 milliárd eurót hat év alatt²⁸⁰.

A SEPA átutalások és beszedések kapcsán, az előírt átállási határidő esetében a fokozott egységesítés csökkentené az összetettséget és elvezetne a méretgazdaságossághoz. Ennek előnyei megmutatkoznának ugyanúgy a vállalkozások keretén belül, amelyek ezáltal központosíthatnák euró készpénz gazdálkodásukat és automatizálhatják pénzforgalmi eljárásaikat, mint a fogyasztók körében, akik számára nem lenne szükséges több fizetési számla fenntartása különböző országokban²⁸¹.

Az euró fizetési térség integrációja csökkentené a pénzforgalmi szolgáltatók számára a határon túli piacokra való piacra lépési akadályokat, ezáltal fokozná a versenyt. A piaci integráció ugyanakkor átláthatóbbá tenné a pénzforgalmi piacot a fogyasztók számára és egy könnyebb termék összehasonlítást biztosítana, amely élénkítené a versenyt a piacon és csökkentené a fogyasztói árakat.

A SEPA átállás kiteljesítése, az európai versenypiac megteremtése előmozdítaná a költséghatékonyabb pénzforgalmi szolgáltatások²⁸² fejlődését, amelyek bevezetését a Rendeletek tették szükségessé a pénzforgalmi szolgáltatók számára, melyek célja a költségcsökkentés volt, illetve nem elhanyagolható körülmény ebben a fejlődésben a technika folyamatos fejlődése, amelyet a szolgáltatók megpróbálnak az ők javukra fordítani és kiaknázni a benne rejlő lehetőségeket.

Az érdekeltekre gyakorolt hatás alapján, az első helyet a vállalkozások foglalják el, amelyek körében javulna a készpénzgazdálkodás, csökkennének a banki díjak és a pénzforgalommal kapcsolatos belső igazgatási költségek, előnyöket élvezvén az azonnali és közvetlen feldolgozásból is, de ezzel párhuzamosan megjelenének az átállási költségek, illetve a személyzet képzésének költségei az új vagy korszerűsített fizetési rendszerekre illetve folyamatokra vonatkozólag²⁸³.

A második helyen, mérsékelt hatást megállapítván, a közigazgatás szereplőit

²⁷⁹ Cap Gemini tanulmánya, bővebb információ

http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/files/com712_hu.pdf, letöltés 2012

²⁸⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2010:1583:FIN:HU:PDF>, 6, letöltés 2012

²⁸¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2010:1583:FIN:HU:PDF>, 7, letöltés 2012

²⁸² Online vagy mobiltelefonos pénzforgalom, e számlázás.

²⁸³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2010:1583:FIN:HU:PDF>, 8, letöltés 2012

és a fogyasztókat találjuk. A közigazgatás esetében csökkennének a banki díjak illetve nőnének a pénzforgalmi szolgáltatások közbeszerzésével járó előnyök, mivel az ajánlatok jobban összehasonlíthatóak lehetnének, eltűnének a nemzeti formátumok által okozta hatékonysági hátrányok, viszont a vállalkozások esetében fellehető költségek megjelenének a közigazgatás esetében is. A fogyasztónak az élénkülő verseny miatt csökkennének a banki díjaik, költségeik, bővülne a szolgáltatások köre, viszont szükség lenne a banki szolgáltatások használatának szokásai megváltoztatására²⁸⁴.

A harmadik helyen a bankokat találjuk, amelyek esetében előnyt jelentene a méretgazdaságosság, illetve a működési költsége csökkenése és az új üzleti lehetőségek megjelenése a piacra lépési akadályok ledöntésén át, viszont nőnének a beruházási költségek, illetve a pénzforgalmi szolgáltatók bevételei a verseny élénkülése miatt²⁸⁵.

A SEPA átállási határidők kitűzésére vonatkozóan egy nagy akadályt azonosíthatunk a hatásvizsgálatba foglaltak alapján, és pedig a technikai standardok bevezetése és ennek egységes szabályozása, amelynek megoldása, illetve ezen standardok bevezetése és ezeknek való megfelelés viszont csak idő kérdése.

Mivel ezek a megvalósulandó célok célok, folyamatos fejlesztést és bővítést feltételeznek, a kutatás során megfogalmazódott bennem a kérdés, hogy mi lett volna abban az esetben, hogyha ez a kezdeményezés nem a gazdasági válság küszöbén veszi kezdetét. Erre a kérdésre választ már hiába keresünk, de nagy valószínűséggel, hogy egy hamarabbi kezdeti időpont megoldotta volna a technikai standardok nehézkes teljesítésének problémáját is, illetve az egységes pénzforgalmi piacnak egy jóval gyorsabb és gördülékenyebb lefolyású kialakítást biztosított volna.

Ezen technikai standardok és lehetőségek egységesítése érdekében meg kell határozni olyan általános alapkövetelményeket, amelyeket minden tagállam pénzügyi szolgáltatója teljesít. Ajánlott még a számlanyitás keretén belül megszüntetni a nem rezidensek és a nem állampolgárok hátrányos megkülönböztetését. Az átalakítások kivitelezéshez 3-5 év átmeneti időszakot kellene engedélyezni, amely időkorlát keretén belül a tagállamok pénzügyi intézményeinek meg kellene, feleljenek az alapkövetelményeknek²⁸⁶.

²⁸⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2010:1583:FIN:HU:PDF>, 8, letöltés 2012

²⁸⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2010:1583:FIN:HU:PDF>, 8, letöltés 2012

²⁸⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2010:1583:FIN:HU:PDF>, 9, letöltés

A munkadokumentumban meghatározott és a tanulmányok során fellelt problémák alapján, a Bizottság elkészítette a 924/2009 Rendelet módosítására vonatkozó javaslatát²⁸⁷.

A fent tanulmányozott témakörre vonatkozólag az Európai Unió Tanácsa, már 2009 -ben, az egységes euró fizetési térség megvalósításának ütemtervével kapcsolatos ülésén, a következőket állapította meg a SEPA -ra vonatkozólag²⁸⁸.

Kihangsúlyozta „Az egységes euró pénzforgalmi térség (SEPA) megvalósítása: ütemterv a 2009 és 2012 közötti időszakra” című bizottsági közlemény fontosságát, illetve a SEPA teljes körű megvalósításának jelentőségét, amelynek létrejötte a polgárok és a vállalkozások javát szolgálja, a két elindított SEPA termék és rendszer tükrében (az átutalási és beszedési rendszer). Megemlíti a bankok ösztönzését a SEPA termékeinek forgalmazása érdekében, illetve hogy dolgozzanak ki és forgalmazzanak az ügyfelek igényeit kielégítő, legalább a jelenlegiekhez mérhető árakat, szolgáltatásokat, biztonságot és garanciákat is kínálnak az ügyfeleknek, megkönnyítve ezáltal a létező belföldi beszedési megbízásokról az új SEPA közvetlen terhelési termékekre való átállást. Ehhez az átálláshoz viszont széleskörű tájékoztatást kell, nyújtani a fogyasztók számára, hogy ezek megismerhessék a SEPA előnyeit. A költséghatékony szolgáltatásokra való átállása a fogyasztóknak ugyancsak egy olyan elem, amely befolyásolja a SEPA sikeres kialakulását, mivel ezen normatívumok, csak az elektronikus kifizetések esetében alkalmazandók²⁸⁹.

A tanács, a közzétett sajtóközleményében, már a 2009 év végén felismeri azt a technikai átalakulás szükségességét, amely elősegíti a beszedésekre való kiterjesztését a „költségegyenlőség” elvének, mivel a rendelet leginkább a határon átnyúló átutalásokra alkalmazják a fizetési iparban.

A sajtóközlemény kihangsúlyozza ugyanakkor azt is, hogy a pénzforgalmi szolgáltatóknak szükséges áttérniük a SEPA rendszerére, annak érdekében, hogy az

2012

²⁸⁷ Javaslat: AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE az euroátutalások és -beszedések technikai követelményeinek megállapításáról és a 924/2009/EK rendelet módosításáról, COM/2010/0775 végleges

²⁸⁸ Bővebb információ http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=hu&DosId=198573, Sajtóközlemény, a Tanács 2981. ülése, Gazdasági és pénzügyek, Brüsszel, 2009. dec. 2., 6838/09 (Presse 352), letöltés 2012

²⁸⁹

http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=PRES/09/352&format=HTML&age_d=0&lg=hu&guiLanguage=en, pdf dokumentum 24, letöltés 2012

euró fizetési térség előnyei megvalósuljanak. A Tanács, már a 2009 -s állásfoglalásában is megemlítette az átállást elősegítő végső határidő bevezetésének szükségességét, amellyel “meg lehetne teremteni a piac számára szükséges tisztánlátást és ösztönzést, és ezáltal biztosítani lehet az egységes euró-pénzforgalmi térség jelentős előnyeinek gyors megvalósulását, valamint az előrendszerek és az egységes euró-pénzforgalmi térség párhuzamos működtetéséből adódó magas költségek kiküszöbölését²⁹⁰.”

Az Európai Parlament második állásfoglalásában²⁹¹, megállapítja, hogy a 2009 márciusi állásfoglalás óta alig történt előrelépés az állásfoglalásban említett kérdésekkel kapcsolatosan, hangsúlyozván, hogy továbbra is támogatja a SEPA létrehozását, amely térségben tényleges verseny folya, és nem lenne különbségtétel a határokon átnyúló és a belföldi euró fizetések között.

Méltatta a SEPA magvalósításával kapcsolatos ütemtervet²⁹², amelyet támogat a hat kiemelt területen, azaz támogatja az átállás előmozdítását, a SEPA és a SEPA -termékek jobb megismertetését, a megbízható jogi környezet kialakítását a SEPA számára, valamint a SEPA -nak való megfelelés erősítését, az innováció ösztönzését, a szükséges szabványosítás, együttes működtethetőség és biztonság biztosítását, illetve a SEPA irányításának tisztázását és fejlesztését.

A dolgozat kutatóhelyi vitára bocsátott változatában elemeztem a 924/2009/EK Rendelet módosítására vonatkozó javaslatot is, de mivel ezt a jogi normatívumot a kutatóhelyi vita előtt egy pár nappal elfogadták, ezért a jelenleg hatályos törvénykezés bemutatása érdekében, ezt már nem tartom szükségesnek bemutatni, inkább a rendelet módosításaira helyeznék hangsúlyt. Ugyanakkor igyekszem a törvénykezés bemutatására vonatkozó részt mihamarabb befejezni, de a téma teljes megismerése érdekében szükségesnek tartottam kronológiailag bemutatni ugyanúgy a piaci környezet változásait, mint a törvénykezés menetét, amint követte ezt a vonalat.

²⁹⁰

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=PRES/09/352&format=HTML&age=d=0&lg=hu&guiLanguage=en>, pdf dokumentum, 26, leöltés 2012

²⁹¹ Bővebb információ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P7-TA-2010-0057+0+DOC+WORD+V0//HU>, letöltés 2012, Az Európai Parlament 2010. március 10-i állásfoglalása az egységes eurófizetési térség (SEPA) megvalósításáról, Strasbourg 2010 március 10, az első állásfoglalás - Az Európai Parlament 2009. március 12-i állásfoglalása az egységes euró-pénzforgalmi térség (SEPA) megvalósításáról, bővebben <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P6-TA-2009-0139&language=HU>

²⁹² P7_TA(2010)0057 Egységes eurófizetési térség, Az Európai Parlament 2010. március 10-i állásfoglalása az egységes eurófizetési térség (SEPA) megvalósításáról, Strasbourg 2010 március 10, 3 pont

VII Fejezet: A 260/2012/EU Rendelete az euroátutalások és -beszedések technikai és üzleti követelményeinek megállapításáról és a 924/2009/EK rendelet módosításáról

A rendelet²⁹³ célja már túlmutat az eddig elfogadott normatívumok céljain, ezalatt az ügyletek költségcsökkentését értem, és ezt, az elektronikus eurofizetések integrált piacának megteremtése érdekében fogadták el, amelyen a belföldi és a határon átnyúló fizetési művelet nincs megkülönböztetve. Célja tehát egy olyan piaci környezet megteremtése, amelyben ugyanúgy a fogyasztók, mint a szolgáltatók ki tudják használni az integráció által biztosított gazdasági előnyöket.

Ezek a gazdasági előnyök, amelyeket a dolgozat előbbi részében bemutatam bizottsági és más dokumentumok alapján, csak akkor fordíthatóak az unió és az uniós állampolgárok előnyére, hogyha ezek megvalósítása érdekében minden piaci szereplő megfelelő nyitottságot tanúsít, illetve igyekszik megfelelni a közösségi jogalkotó által, ennek elérése érdekében kidolgozott és elfogadott technikai standardoknak és ezeket a meghatározott határidőn belül teljesíti.

A fogyasztói részről is szükségeltetik ugyanolyan mértékű nyitottság, hogy minden új feltétel és termék, amelynek megjelenését az új szabályozások idézik elő, megfelelően értékesülhessen a piacon, a természetes és jogi személy fogyasztói körében.

Amint azt az 1 cikkelyben leszögezi a törvénykező, a technikai standardok kizárólag az átutalási és beszedési ügyletekre vonatkoznak, tehát a a rendelet nem vonatkozik ez esetben a kártyás kifizetésekre és az ATM készpénz-felvéti ügyletekre.

A fogyasztók számára a belföldön elérhető átutalási és belföldi beszedési ügyleteknek elérhetőnek kell lenniük, egy fizető fél által egy másik tagállamban található pénzforgalmi szolgáltatókon át kezdeményezett átutalás teljesítésére²⁹⁴.

Továbbá a törvénykező meghatározza mindazon technikai és szabályozási standardokat, amelyeknek meg kell felelniük a pénzforgalmi szolgáltatóknak az ügyletek zökkenőmentes teljesítése érdekében, amelyeknek a szolgáltatók 2014 február 1 -jétől a belföldi fizetési műveletek esetén, a külföldi fizetési műveletek

²⁹³ Közzétéve *Hivatalos Lap L 094*, 30/03/2012 o. 0022 - 0037

²⁹⁴ 260/2012/EU Rendeletből, 3 cikkely

esetén pedig 2016 február 1 -jétől kell megfelelniük²⁹⁵.

Amint az a hatástanulmányokból kiderült, a leghatásosabb és egyben leggyorsabb módja az egységes piac megvalósításának a szigorú megfelelési határidők meghatározása, amelyre az újonnan elfogadott rendeletben sort kerít a közösségi jogalkotó, miszerint a pénzforgalmi szolgáltatóknak tilos a bankközi díjak alkalmazása a beszedési belföldi fizetési műveletek esetében 2017. február 1-jétől, határon átnyúló fizetési műveletek esetében pedig 2012. november 1-jétől. A z átutalásokat és a beszedéseket 2014 február 1 -jétől a rendeletben meghatározott technikai standardoknak megfelelően kell lebonyolítani²⁹⁶.

Egy másik újdonság amit a rendeltben fellelünk, az a rendeletnek való megfelelés biztosításáért felelős illetékes hatóságok megjelölése, amely keretén belül illetékes hatóságként közhatóságokat jelölnek ki, vagy olyan testületeket, amelyeket a nemzeti jog, vagy a nemzeti jogban ilyen célra kifejezetten felhatalmazott közhatóság elismer, ideértve a nemzeti központi bankokat is.

Amint azt már a fentiekben bemutattuk, a 924/2009 Rendelet kötelezte a tagállamokat, a Rendelet betartására vonatkozó hatóságok megjelölésére, de nem állította ki tétül, hogy ezek a megnevezett hatóságok közhatóságok, vagy ezek által elismert testületek legyenek. Ezeket az illetékes hatóságokat 2013. február 1-jéig kötelesek a tagállamok a Bizottságnak közölni a kijelölt hatóságokat²⁹⁷.

Véleményem szerint, ezzel a rendelkezéssel a közösségi törvénykező bevonta a tagállamokat is a rendelet alkalmazására vonatkozó felelősség alá, mint biztosítékot emeli a közhatóságokat a magánszféra fölé.

A rendelet betartása érdekében, a szabályozó kötelezi a tagállamokat a rendelet megsértéséért kiszabható szankciókra vonatkozó szabályok meghatározására, 2013. február 1-jéig²⁹⁸, illetve ezek leközlésére 2013. augusztus 1-jéig.

A belföldi beszedési megbízások esetében a bankközi díjakra vonatkozó szabályok alkalmazásának határidejét 2012 helyett áthelyezi 2017 február 01 -re.

Továbbá a közösségi törvénykező szabályozza azon technikai standardokat és követelményeket, illetve eljárási szabályokat, amelyeknek meg kell felelniük a pénzforgalmi szolgáltatóknak.

²⁹⁵ 260/2012/EU Rendeletből, 4,5 cikkely

²⁹⁶ 260/2012/EU Rendeletből, 6 cikkely

²⁹⁷ 260/2012/EU Rendeletből, 10 cikkely

²⁹⁸ 260/2012/EU Rendeletből, 11 cikkely

Amint azt a fentiekben bemutattam, a közösségi jogalkotó, egy 15 évvel ezelőtt megszületett ötlet alapján elindulva, azaz a határon átnyúló átutalások költségegyenlőségének szabályozásán át, olyan nagyszabású terv véghezviteléhez jutott el, amelynek jelentősége és gazdasági hatása kiterjed az összes uniós tagállamra, sőt versenyjogi szempontból talán majd évek múltán egy földrajzilag kiterjedtebb területen is érezhető majd gazdasági előnyeit a pénzügyi piaci integráció.

A dolgozatban megemlített unós jogi aktusok²⁹⁹, összhangban vannak az uniós célkitűzésekkel és több téren is hatással vannak az uniós szakpolitikára, ezáltal javítani kívánják a pénzforgalmi szolgáltatások belső piacának működését, fogyasztóvédelmi szempontból biztonságos, belső piaci fizetési rendszerek kialakításáért küzdenek, míg versenypolitikai szempontból fontos megemlíteni a költségcsökkenést eredményező hatásait, amellyel egységesítik az unió területén a pénzforgalmi szolgáltatók által kínált termékeket és ezek költségeit, így fokozván a versenyt. Megjegyzendő, hogy a Közösségi versenypolitika az EK legfontosabb és legeredményesebb területeinek egyike³⁰⁰.

A Bizottság a Digitális menetrend³⁰¹-ről készített közleményében, a *SEPA termékeit* úgy határozza meg, mint amelyek *úttörőnek számítanak az elektronikus fizetés és számlázás piacán, amelyek hozzájárulnak és előfeltételeit képezik az európai e-számlázás kereteinek kialakításában, illetve kulcsintézkedésként említi a SEPA létrehozását, kötelező érvényű jogi intézkedések révén.*

A dolgozat következő részében egy olyan területet szeretnék elemezni, amelyre a bemutatott jogi aktusoknak a legnagyobb hatásuk volt, ezáltal módosítván a piaci viszonyokat és ez nem más, mint a versenyjog.

Az elemzett jogszabályoknak nemcsak a pénzforgalmi szolgáltatók körében volt beható és nagy változásokat előidéző hatása, hanem megváltoztatták ezek a szabályozások a versenyfeltételeket is. A jogszabályok új termékek megjelenését és előnyösebb forgalmazását vonzották a piacra, ezek pedig befolyásolták és folyamatosan változtatták a versenykörülményeket is.

²⁹⁹ 2560/2001/EK Rendelet, 924/2009/EK Rendelet, 2007/64/EK Irányelv (PSD, pénzforgalmi irányelv)

³⁰⁰ BOYTA Györgyné, HARGITA Árpád, SÁRAI József, TÓTH Tihámér: *Versenyjogi esetek*, Osiris, Budapest, 2000, 11

³⁰¹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, Digitális menetrend, Brüsszel, 2010.08.26, COM (2010) végleges/2, 13-14

A versenyjognak pedig fontos szerepe van a fogyasztói jogok biztosításában és érvényesítésében, a banki szolgáltatásokra vonatkozó költségcsökkentés elve, pedig a fogyasztói érdekeket próbálja érvényesíteni, ezáltal szorosan kapcsolódván és támaszkodván egyben a versenyjog szabályozásaira.

A továbbiakban, tehát azt szeretném az olvasónak bemutatni, hogy a piaci integráció elérésének érdekében, a közösségi jogalkotó milyen egységes módon, vagy inkább összefüggésben próbál szabályozni a különböző közösségi politikákat, mint például pénzügyi jogi és versenyjogi politika.

III RÉSZ – A PÉNZFORGALMI SZOLGÁLTATÁSOK FEJLŐDÉSE A PIACI VERSENY, VERSENPOLITIKA TÜKRÉBEN

I Fejezet: Általános fogalmak, a jogi háttér bemutatása

A dolgozatban bemutatott jogi normák, illetve ezen hatástanulmányai egy *fokozatos és piacorientált fejlődést mutatnak a pénzforgalmi szolgáltatások piacán.*

A pénzforgalmi szolgáltatásokat befolyásoló közösségi politikák közül, egyik ilyen a versenypolitika, amelyen át a közösségi jogalkotó egy olyan belső pénzforgalmi piacot kíván teremteni, amelyben a versenyfeltételek a szolgáltatók számára azonosak, ezzel előlendítvén és megfelelő feltételeket teremtven a belső piac működéséhez. Ugyanakkor, befolyásolja az áruk szabad mozgását,³⁰² ezek ellenértékének kifizetését, amely tagállamok közötti pénzforgalmi ügyleten át jöhet létre, a szolgáltatásnyújtás szabadságát³⁰³, amely megnyitja a tagállamok kapuit a pénzforgalmi szolgáltatók előtt és a tőke mozgások és a fizetések szabadságát, amelyek keretén belül a hatvanas években megalkotott irányelvek alapján megtaláljuk a pénzügyi ügyleteket is³⁰⁴.

Érdemes megjegyezni, hogy a bankszektorok versenyképességének növekedése az esetek egy részében a jövedelmezőség csökkenésével járt együtt, miközben a termelékenység nőtt és az egységnyi munkaköltség csökkent. A pénzügyi szektorok egységes európai piacra való felkészülésének általános tanulságaként levonható, hogy a liberalizálás azokban az országokban fejtett ki különösen kedvező hatást, ahol az Európai Unió által inspirált deregulációt megelőzte a nemzeti dereguláció.³⁰⁵

A versenyhatások által, az unió intézményei biztosították a pénzforgalmi piacon a termékek alacsonyabb árát, jobb szolgáltatásminőséget, ösztönözték a pénzforgalmi szolgáltatókat a hatékonyság fokozására, illetve ezen versenypolitika alkalmazásán át kibővítették a fogyasztók választási lehetőségeit a pénzforgalmi szolgáltatások területén.

³⁰² Az EK szerződés 23 cikke szabályozza, amely kimondja a tagállamok közötti exportra és importra kivetett vámok, és bármilyen azzal azonos hatású díj tilalmát, illetve a 25 cikk az adójellegű vámokra is kiterjeszti a tilalmat.

³⁰³ Az EK szerződés 49-50 cikke szabályozza, amely kimondja, hogy tilos a Közösségen belől a szolgáltatások nyújtásának korlátozása, illetve meghatározza a szolgáltatás fogalmát, amelyet rendszerint ellenszolgáltatás fejében nyújtanak, de nem vonatkoznak rá az áruk, tőke és a személyek szabad mozgására vonatkozó rendelkezések

³⁰⁴ VARNAY, PAPP, i.m. 2002, 389

³⁰⁵ VÁRHEGYI Éva, GÁSPÁR Pál: *A tőke mozgások szabadsága – az Európai Unió kihívásai*, Pénzügykutató RT, Budapest, 1997, 99

A verseny támogatásán át elősegíthető a piaci versenygyakorlat kialakulása, amelyhez szükséges a versenyt a szabályozott ágazatokba bevezetni. A törvénykező célja pedig a tökéletes verseny feltételeinek kialakítása. Tökéletesnek mondható pedig egy olyan versenyszituáció, amely esetében az adott piacon egyfelől nagyszámú, hasonló nagyságú, erejű eladó, másfelől nagyszámú vevő található. A tökéletes verseny működésének a legfontosabb piaci tényezője az ár, a tökéletes verseny pedig két fő előnyt biztosít a fogyasztók számára, és pedig az árak alacsony szintjét és a hatékony termelést.³⁰⁶

Mivel a szabályozott terület egyik első hatékony lépése a 2001-ben elfogadott Rendelet, ezért a versenypolitika és a piaci politika fejlődésének követése is ettől az időperiódustól indokolt. Úgy gondolom, hogy a hatékony jogalkalmazás változásokat idéz elő a közösség belső piacán, amely befolyásolja a piaci szegmensekkel kapcsolatban álló politikákat, esetünkben a versenypolitikát.

Ezen dokumentumok összegezését a piaci politikák illetve a pénzügyi belső piaci politika tükrében kell vizsgálni, amelynek elengedhetetlen eleme az egységes pénzforgalmi piacon az átutalások és beszedések teljesítése, melynek amint az a hatástanulmányok alapján már elemeztük jelentős gazdasági előnyei vannak.

Az átutalások egységesítési gondolatának egy elsődleges megfogalmazása a 97/5/EK³⁰⁷ a határokon átnyúló átutalásokról szóló Irányelvében található meg, amely magába foglalta az átutalások feltételeinek átláthatóságát, az ügyletekre vonatkozó előzetes és utólagos tájékoztatás kötelezettségét, illetve próbálkozást tett az ügyletek futamidejének lerövidítésére, tehát magába foglalta mindazon elemet, amely táptalajként szolgálhatott a későbbi rendeletek alkalmazásában.

A közösségi jogalkotás keretén belül a másodlagos közösségi jog egyik eszközét használták a jogalkotásra felhatalmazott intézmények az unió keretén belül, ez pedig az irányelv³⁰⁸, amely tartalmazza a megfelelési követelményt, illetve a kötelezően elérendő eredményt, de az alkalmazási forma és a módszer a tagállamokra van hagyva³⁰⁹.

Mivel a pénzforgalmi piac tagállami szinten a megfelelő társadalmi viszonyok értelmében, illetve a társadalmi-gazdasági viszonyok szükségleteinek megfelelően kialakított szolgáltatásokat foglalja magába, ezért az irányelven át való szabályzás

³⁰⁶ TÓTH Tihamér, *Az Európai Unió versenyjoga*, Complex, Budapest, 2007, 20-21

³⁰⁷ Közzétéve *Hivatalos Lap L 043*, 14/02/1997 o. 0025 - 0030

³⁰⁸ Az irányelv az elérendő célt tekintve valamennyi címzett tagállamot kötelezi, de a tagállami szervekre hagyja a módszerek és eszközök megválasztásának jogát. EU Szerződés 249 cikk

³⁰⁹ VARNAY, PAPP, i.m. 2002, 160

nem hozott teljes egységesítést a pénzforgalmi piac területén, csupán egyes szabályozott elvek jelenlétét biztosította a tagállamok belső piacán.

Az Unió jogalkotó szervek, továbbá a Rendeleteken³¹⁰ át történő szabályzást látták a leghatékonyabb megoldásnak, amely minden elemében kötelezően alkalmazandó, illetve minden közvetítés, további tagállami aktus, végrehajtásról szóló rendelkezés nélkül a tagállamok jogának részévé válik³¹¹, ezért sokkal célszerűbb az egységes rendszer kialakításának szabályzásában.

Ugyanakkor nem elhanyagolhatóak az említett jogi dokumentumok *célszemélyei* sem, míg az irányelv esetében a címzettje a tagállam, addig a rendeletek címzettjei a jogalanyok általánosan meghatározott köre, a Bíróság értelmezésében³¹².

Ezáltal tehát közelebb lehetett kerülni a tagállamokban működő pénzforgalmi szolgáltatókhoz, a rendeletek hatásvizsgálata esetében.

Tehát az uniós jogalkotó egy általános irányelv elfogadása után rátért a kötelező hatállyal bíró rendeleten át való szabályzásra, felismervén a szabályozandó pénzforgalmi piac összetettségét és tagállami szinten ennek sokszínűségét.

Elsősorban, a Rendelet a Bizottság által is tanulmányozott szempont a már általunk is elemzett, a versenyfeltételekre kifejtett hatása volt³¹³, a versenyelemzés során pedig három fő pénzforgalmi szolgáltatás elemzésére tért ki, a hitelezés, a fizetőkártya ügyletek és az ATM készpénzkivételi automaták esetében hozott költségváltozásra.

A Bizottság által készített másik tanulmány a Rendelet hatásaira vonatkozólag a nemzeti átutalások költségeinek alakulását tanulmányozta³¹⁴, amely megállapította, hogy a rendeletnek nem volt költségnövelő hatása a belső kifizetések költségeire vonatkozólag, viszont elérte a költségcsökkentő hatását a határon átnyúló átutalások esetében.

Érdemes megjegyezni, hogy a bankszektorok versenyképességének növekedése az esetek egy részében a jövedelmezőség csökkenésével járt együtt, miközben a termelékenység nőtt és az egységnyi munkaköltség csökkent. A pénzügyi szektorok egységes európai piacra való felkészülésének általános tanulságaként

³¹⁰ A rendelet általános hatállyal bír, minden elemében kötelező és valamennyi tagállamban közvetlenül alkalmazandó.

³¹¹ VARNAY, PAPP, i.m. 2002, 157-158

³¹² C 16, 17/62, Confederation Nationale des Producteurs de Fruit et Legumes v. Council (1962) ECR 471, Jogi háttér (Ground of judgement) I. 2 pontja

³¹³ Bővebb információ a http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-2001-2560/competition_en.pdf, letöltés 2012

³¹⁴ Bővebb információ a http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-2001-2560/impact_en.pdf, letöltés 2012

levonható, hogy a liberalizálás azokban az országokban fejtett ki különösen kedvező hatást, ahol az Európai Unió által inspirált deregulációt megelőzte a nemzeti dereguláció³¹⁵.

A bemutatott versenyhatások által, az unió intézményei biztosították a pénzforgalmi piacon a termékek alacsonyabb árát, jobb szolgáltatásminőséget, ösztönözték a pénzforgalmi szolgáltatókat a hatékonyság fokozására, illetve ezen versenypolitika alkalmazásán át kibővítették a fogyasztók választási lehetőségeit a pénzforgalmi szolgáltatások területén.

A verseny ugyanakkor szoros kapcsolatban áll a fogyasztók jogaival és legfőképpen érdekeivel, ugyanis ezen alacsony költségek biztosítása a végső felhasználók érdekeinek védelmében a fogyasztók védelmét képviseli.

A verseny támogatásán át elősegíthető a piaci versenygyakorlat kialakulása, amelyhez szükséges a versenyt a szabályozott ágazatokba bevezetni. A törvénykező célja pedig a tökéletes verseny feltételeinek kialakítása, tökéletesnek mondható pedig egy olyan versenyszituáció, amely esetében az adott piacon egyfelől nagyszámú, hasonló nagyságú, erejű eladó, másfelől nagyszámú vevő található. A tökéletes verseny működésének a legfontosabb piaci tényezője az ár, a tökéletes verseny pedig két fő előnyt biztosít a fogyasztók számára, és pedig az árak alacsony szintjét és a hatékony termelést³¹⁶.

A szabályzások tökéletesebb végrehajtása érdekében, biztosítani kell a célok megfelelő körülhatárolását és olyan szabályok kialakítását, amelyek elősegítik a határokon átnyúló versenyt, illetve olyan mellékhatások kialakulásának meggátolását, amelyek visszafogják a versenyt. Ezért az ágazatokban végzett vizsgálatok elősegítik az adott piac működésének megértését, felismerhetővé teszik a piaci akadályokat, illetve meghatározhatóak azon piacok, amelyek működése közvetlenül befolyásolja az általános versenyképességet, amelyek között az uniós versenypolitika az egyik ilyen befolyásos piacként a pénzügyi szolgáltatások piacát említi. A fejlődés vonal nyomán követését, illetve a SEPA céljainak megvalósítását a bizottság több tanulmánnyal is biztosítja, mint például a SEPA hatásainak vizsgálata a fogyasztókra vonatkozólag³¹⁷.

³¹⁵ VÁRHEGYI Éva, GÁSPÁR Pál: *A tőkemozgások szabadsága – az Európai Unió kihívásai*, Pénzügykutató RT, Budapest, 1997, 99

³¹⁶ TÓTH Tihamér, *Az Európai Unió versenyjoga*, Complex, Budapest, 2007, 20-21

³¹⁷ http://ec.europa.eu/consumers/rights/docs/SEPA_monitoring_study.pdf, letöltés 2012

II Fejezet: versenypolitikai szabályozások pénzügyi vonatkozásai

A versenypolitika alkalmazásának általános célja *egy versenyképes és hatékony európai pénzforgalmi piac létrehozása*. Ezen törekvések hozzájárulnak a fogyasztói jólét növeléséhez, illetve egy dinamikus, ismeretalapú európai gazdaság létrehozásához illetve jelentős gazdasági fejlődés eléréséhez.³¹⁸

Figyelembe véve, hogy az egységes pénznem bevezetése 2001, január 1-től kezdődött, az egységesítés, integráció fogalma új jelentést és talán kezdő lendületet kapott, amely segít majd véghezvinni a megálmodott célokat, mint például globalizáció, piaci liberalizáció, integráció. Az egységesítés viszont, a piaci integráció kétségtelenül a verseny szintjének növekedését eredményezte, ugyanis a körülmények azonossá válása, azaz a közös pénznem bevezetése, elérhetővé tette és egységesítette a piaci szolgáltatókat és szolgáltatásokat.

*Ugyanakkor ez az egységesítés a versenypolitika szempontjából egyes piaci akadályokra is fényt derített, amelyre a Bizottság gyors és hatékony választ próbált adni.*³¹⁹

*Az egységes pénznem bevezetését, amint azt a Bizottság is megállapítja jelentős fejlődés követi a pénzforgalmi piacon a versenyjog alkalmazására vonatkozólag.*³²⁰ A pénzügyi szolgáltatások viszont nem kizárólag a pénzforgalmi ügyletek körét tartalmazzák, ezért egy folyamatos fejlődést figyelhető meg a biztosítások és ezek európai szabályzásának területén is³²¹.

A banki szolgáltatásokra vonatkozólag, a Bizottság vizsgálta a Master Card többoldalú bankközi díjait³²² is a határon átnyúló fizetőkártya ügyletek esetében az EU és az EGT keretén belül. Amint az, a 2003 évi versenyjogi jelentésben is említésre kerül, a bankközi díj költségalapú és átlátható kell, legyen, illetve meg kell határozni ennek maximális értékét a kereskedők és fogyasztók érdekében.³²³

³¹⁸ http://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2001/en.pdf, 60, letöltés dátuma 2012

³¹⁹ Erre vonatkozólag említhetjük a Case COMP 29373/09.08.2001 Visa International ügyet, majd ugyancsak a Visa International esetében a többoldalú átváltási díjakra vonatkozó ügyet 2002 ben Case COMP/D-1/29.373 (OJ L 318, 22.11.2002).

³²⁰ http://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2002/en.pdf, 58, letöltés dátuma 2012

³²¹ A Bizottság 358/2003/EK rendelete (2003. február 27.) a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének a biztosítási ágazatbeli megállapodások, döntések és összehangolt magatartások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról, közzétéve HL L 53., 2003.2.28., 8–16. o.

³²² COMP/34.579

³²³ http://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2003/en.pdf, 57, letöltés dátuma 2012

A pénzügyi szolgáltatások ágazata esetében a versenypolitika szigorú alkalmazásának, pozitív befolyása lehet az európai gazdaság versenyképességére és növekedésére, valamint a belső piac működésére, megerősítve a fogyasztók érdekeit és bizalmát.³²⁴ Ugyanazon dokumentum³²⁵ megállapítja, hogy a versenypolitika három tekintetben nyújthat jelentős hozzájárulást, a *tudásalapú társadalom előmozdítása területén*, amely esetben az erős versenynyomás fokozottan ösztönzi a társaságokat, hogy innovációval, kutatásokkal és fejlesztéssel foglalkozzanak, amely hozzájárulhat az EU gazdaságának dinamikusabbá tételéhez; a *belső piac fellendítése területén*, amely a papíralapú megvalósulása után 12 évvel még nem használta ki teljes kapacitását. A kapacitás kihasználásának elmaradása okaként a határokon átnyúló kereskedelem előtt álló akadályokat azonosítja. Az akadályok leküzdését a szabályozói keret által teremtett környezet segítheti elő, amely ténylegesen serkenti a versenyt, előnyben részesítvén az innovációt és új piacra lépést, illetve segít a gazdasági növekedés feltételeinek megteremtésében; a *kedvező üzleti légkör megteremtésének előmozdítása területén*, amely esetében a versenypolitika nagymértékben képes hozzájárulni az üzlet számára kedvező feltételek megteremtésében. A dolgozatban tanulmányozott határon átnyúló pénzforgalmi szolgáltatások területén, a versenypolitika segít az egységes szabályok kifejlesztésében, amelyek szükségesek a határon átnyúló szolgáltatások működéséhez.

Ezt a periódust (2004), az Unió bővítését követően,³²⁶ a gazdasági növekedés, illetve a belső piac növekedése jellemezte, amely egy folyamatos és fokozatos fejlődés része. Az EU bővítés feltételezte ugyanakkor a jogszabályok harmonizálását és folyamatos megújítását az új gazdasági, szociális helyzetnek megfelelően, ezért számos irányelv-módosítási javaslat, pénzügyi cselekvési terv született.³²⁷

³²⁴ http://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2004/hu.pdf, 13 oldal, letöltés dátuma 2012

³²⁵ http://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2004/hu.pdf, 14 oldal, letöltés dátuma 2012

³²⁶ 2004 -ben csatlakoztak az Európai Unióhoz a következő államok - Ciprus, Cseh Köztársaság, Észtország, Magyarország, Lettország, Litvánia, Málta, Lengyelország, Szlovákia, Szlovénia

³²⁷ a Tanács 2004/106/EK Irányelve a tagállamok illetékes hatóságainak a közvetlen adózás, a bizonyos jövedéki adók és a biztosítási díjak adózása területén történő kölcsönös segítségnyújtásról szóló 77/799/EGK tanácsi irányelv, valamint a jövedékiadó-köteles termékekre vonatkozó általános rendelkezésekről és e termékek tartásáról, szállításáról és ellenőrzéséről szóló 92/12/EGK irányelv módosításáról; a 2004/39/EK irányelv a pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK és a 93/6/EGK tanácsi irányelv és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről, az Európai parlament és Tanács 2004/18/EK irányelve az építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról, a Tanács 2004/56/EK irányelve a tagállamok illetékes hatóságainak a közvetlen adózás, a bizonyos jövedéki adók és a biztosítási díjak adózása

Megállapíthatjuk tehát, hogy ebben az időszakban az unió régi és új állampolgárai ismerkedtek a belső piac által nyújtott lehetőségekkel, illetve ismerkedtek a piac által felkínált jogaiknak gyakorlási lehetőségeivel.

Majd „A lisszaboni stratégia új kezdete”³²⁸ tovább folytatja a belső piac által nyújtotta előnyök kiaknázásának tervét, központi céljaiként, pedig Európát vonzóbbá szeretné tenni befektetési és munkavégzési szempontból. Az európai növekedés mozgatórugójaként a tudást és innovációt ajánlja, illetve a szakpolitikák olyan jellegű alakítását, amely által a vállalkozások több és jobb minőségű munkahelyeket tudjanak teremteni. Jelentős hangsúlyt fektettek a versenyképesség fokozására és ennek alapjainak megújítására, a termelékenység növelésére és a szociális kohézió erősítésére. A pénzügyi szolgáltatások piacán pedig kulcsfontosságú reformokat javasol.

A közösségi szabályozó ugyanakkor hangsúlyt fektet a versenypolitika nem megfelelő alkalmazásának okaira és ezek meghatározására is, mint a piac felaprózottsága, az áruk rugalmatlansága és az ügyfelek mobilitásának hiánya, illetve a piacra lépési korlátok valamint a fizetőkártya kibocsátóinak és vevőinek nagyfokú összefonódása.³²⁹

A pénzügyi szolgáltatások szempontjából fontosnak mondható, az átláthatósági kezdeményezésről szóló zöld könyv,³³⁰ amelyet majd később az egységes piaci lakossági pénzügyi szolgáltatásokról szóló zöld könyv³³¹ követett, ugyanis ezek a szolgáltatások az uniós állampolgárok mindennapjainak részét képezik.

A kutatásra és a belső piac kielemezésére fordított időszak elteltével, a pénzügyi szolgáltatások piaca és az erre vonatkozó szabályozások elfogadása új lendületet kapott.

A pénzügyi szolgáltatások, továbbra is a versenypolitika fő célterületét képezi. A pénzügyi piacok és egyéb hálózatos ágazatok megfelelő működésének biztosítása nemcsak a fogyasztói vásárlóerő vonatkozásában jelentős, hanem az EU átfogó versenyképessége tekintetében is.³³²

2007 év decemberében tette közzé a Bizottság a 2008-2010 -es Lisszaboni

területén történő kölcsönös segítségnyújtásról szóló 77/799/EGK irányelv módosításáról

³²⁸ COM (2005) 24 végleges

³²⁹ http://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2006/hu.pdf, 23, letöltés dátuma 2012

³³⁰ COM (2006) 194 final

³³¹ COM (2007) 226 final

³³² http://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2007/hu.pdf, 3, letöltés dátuma 2012

közösségi programról szóló javaslatát,³³³ a Lisszaboni közösségi program megerősítése és megújítása címmel. A program alapjaként szolgáló és úttörőként számon tartott két dokumentum, a pénzügyi szolgáltatásokról szóló cselekvési terv³³⁴ és a szolgáltatási irányelv,³³⁵ amelyek elfogadásával, illetve megvalósításával jelentős előrelépést tettek az egységes piac jogi keretének javítása érdekében. Az első lépés az egységes piac megvalósításában, a jogi keret harmonizálása a pénzforgalmi szolgáltatásokra vonatkozóan, hogy ezek a szolgáltatások ugyanolyan módon szabályozott kereteken belül legyenek elérhetők a fogyasztók számára Európa szerte.

Ugyanakkor a Lisszaboni közösségi programról szóló javaslat 5 pontja a belső piac egységes működésének megerősítése, a szolgáltatások versenyének fokozása és a pénzügyi szolgáltatások piacának integrációja.³³⁶

A több éves kutatások megállapították, hogy az EU-ban a szolgáltatások terén kisebb a verseny, mint az áruk esetében. A verseny élénkítése és a hatékonyság növelése hozzájárul az egységes piac kialakításához a pénzforgalmi szolgáltatások esetében.³³⁷

A bankiparban a lakossági banki szolgáltatások piacaival kapcsolatos ágazati vizsgálatról szóló végleges jelentés,³³⁸ megállapította, hogy a lakossági banki szolgáltatások területén a verseny nem megfelelően működik, a piacok továbbra is a nemzeti határok mentén vannak szétterjedve.

Összegezve a Bizottság által 2007-ben kibocsátott dokumentumokat, megállapíthatjuk, hogy az elkészített tanulmányokon át a törvénykező világosan rámutatott olyan tényleges hiányosságokra és versenytorzító illetve versenykorlátozó akadályokra és tényezőkre, amelyek elhárításával egy új fejlődési szakasz indítható el

³³³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0804:FIN:hu:PDF>, letöltés dátuma 2012,

A 2000 márciusában Lisszabonban tartott európai tanácson fogadták el az állam- és kormányfők a lisszaboni stratégiát, amely az európai munkahelyteremtést és gazdasági növekedést célzó cselekvési és fejlesztési terv. A 2005-ben elfogadott "Közös munkával a növekedésért és munkahelyekért, a Lisszaboni stratégia továbbfejlesztése", a megújult cselekvési program tartalmazta a "belső piac kibővítésének és elmélyítésének" célját, ennek megvalósítása érdekében pedig elengedhetetlen a kiemelt figyelem a pénzügyi szolgáltatások piacára. Az európai polgárok számára elengedhetetlen a magas színvonalú közérdekű szolgáltatások nyújtása elérhető áron.

Bővebb információ a http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/hu/com/2005/com2005_0024hu01.pdf, letöltés dátuma 2012

http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs/pdf/COM2005_330_hu.pdf, letöltés dátuma 2012 oldalon,

³³⁴ http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/actionplan/index/action_en.pdf, letöltés 2012

³³⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2006/123/EK irányelve (2006. december 12.) a belső piaci szolgáltatásokról, Hivatalos Lap L 376, 27/12/2006 o. 0036 - 0068

³³⁶ Com 2007 (804) végleges, 4

³³⁷ Com 2007 (804) végleges, 8-9

³³⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52007DC0033:EN:NOT>, letöltés 2012, COM (2007) 33 végleges, 3 oldal

a belső piacon (pl. átváltási díjak, piaci monopólium).

A Bizottság szerint az *egységes piac kiépítése csak akkor fejeződhet be, hogyha a munkaadók, munkavállalók és fogyasztók saját érdekének tekintik azt,*³³⁹ *illetve a jobb szabályozás nagyobb átláthatóságot teremt a fogyasztók szempontjából,* ennek megvalósítása érdekében pedig új lendületre van szükség a szabályozások tökéletesítése érdekében, hogy ezek meg tudjanak felelni az új kihívásoknak

A fent elemzett adatok alapján levonhatjuk a következtetést, hogy a 2007 év *valódi áttörést jelentett elsősorban annak a felismerésében, hogy a pénzforgalmi szolgáltatások milyen jelentős behatással bírnak a belső piac kialakításában illetve ennek tökéletesítésében és hangsúlyozódik a szabályozó szervek által kibocsátott dokumentumokban a versenyjog és a szolgáltatások piacának szoros kapcsolata.*

A 2000 -2007 időszakot a pénzforgalmi szolgáltatások terén a fokozatos fejlődés jellemzi a pénzügyi piac integrációja, a globalizáció fele. A globalizáció – amely egyrészt kihívás, másrészt lehetőség – olyan tényező, amely egyre nagyobb jelentőségre tesz szert. A kihívásnak csak úgy lehet megfelelni, ha az egységes piacon rejlő összes lehetőséget kihasználjuk.³⁴⁰

Sajnos az elkövetkező időszak ezt a fejlődésvonalat élesen megszakítja, mondhatnánk, hogy az eddig felépített vár befejezetlenül marad és olyan politikák elfogadását teszi szükségessé, amely az eddig elért eredmények megtartására koncentrál.

A belső piacot, legfőképpen a pénzügyi piacot meghatározó irányvonal a gazdasági válság lett, amely az unió tagállamait sújtja.

A pénzügyi szolgáltatások területén az Európai Unió Bizottsága által elkészített 2008 évi jelentésben³⁴¹ a versenypolitikáról, elsőként, mint a gazdasági élet meghatározó tényezőjét a pénzügyi válság jelenségét találjuk.

A pénzügyi válság hatásainak enyhítése, illetve a pénzügyi stabilitás helyreállítása érdekében sok tagállam kormánya intézkedéseket fogadott el, amelyeknek fő célja a pénzpiacok iránti bizalom helyreállítása és a súlyos hitelmegszorítások kockázatának a legkisebbre csökkentése.

³³⁹ Bizottsági vélemény az egységes piac felülvizsgálatáról, HL C 93, 2007.04.27, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:093:0025:0030:HU:PDF> , letöltés 2012, 25 oldal 1.1.1 pont

³⁴⁰ Bizottsági vélemény az egységes piac felülvizsgálatáról, HL C 93, 2007.04.27, 27 oldal 3.2 pont

³⁴¹ http://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2008/hu.pdf, 15 oldal, letöltés 2012, AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA, Brüsszel, 23.7.2009, COM(2009) 374 végleges, A BIZOTTSÁG JELENTÉSE 2008. évi jelentés a versenypolitikáról, {SEC(2009) 1004}

A Bizottság iránymutatást³⁴² és útmutatókat³⁴³ adott ki, amelyek lehetővé tették a nemzeti intézkedések gyors válságkezelő intézkedéseinek kidolgozását és jóváhagyását, illetve több esetben is szerkezetátalakítási és megmentési célú támogatást adott ki a kezességvállalási program, feltőkésítési program, eszközfelvásárlási program illetve holisztikus programokon át. A Bizottság számos olyan intézkedést³⁴⁴ hozott, amellyel segítséget próbált biztosítani a reálgazdaságban adódó helyzet megoldására illetve a hitelmegszorítások enyhítésére.

A reformokat a november 15–16-i washingtoni G20-csúcstalálkozón lefektetett alapelvek alapján – átláthatóság, a banki szolidaritás, a felelősségvállalás, a feddhetetlenség és a globális kormányzás – kell majd végrehajtani.³⁴⁵

Sajnálatos módon az egységes euró fizetési térség (SEPA), ilyen gazdasági nehézségekkel küszködő időszakban³⁴⁶ kezdte meg működését. A SEPA célja az euróban teljesített pénzügyi szolgáltatások olyan integrált piacának a megvalósítása, amelyre a hatékony verseny jellemző, és amely nem tesz semmilyen különbséget az Unión belül a határokon átnyúló és a belföldi pénzforgalom között.

Mindezen tevékenységek mellett a Bizottság folyamatosan nyomon követte a jogi normatívumok hatását is a piacon, illetve február 11-én jelentést³⁴⁷ fogadott el a határokon átnyúló, euróban történő fizetésekről szóló rendelet³⁴⁸ végrehajtásáról.

A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a rendeletet módosítani kell annak érdekében, hogy az jobban alkalmazkodjék a piaci helyzethez (a SEPA

³⁴² „A pénzügyi intézetek feltőkésítése a jelenlegi pénzügyi válságban: a támogatás szükséges minimális szintre történő korlátozása és az indokolatlan versenytorzulás kiküszöbölését célzó biztosítékokról szóló közlemény (HL C 10., 2009.1.15., 2. o.).

³⁴³ Az állami támogatásokról szóló szabályoknak a pénzügyi intézetek vonatkozásában a jelenlegi pénzügyi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre történő alkalmazásáról szóló közlemény (HL C 270., 2008.10.25., 8. o.)

³⁴⁴ „Ideiglenes közösségi keretrendszer a finanszírozási lehetőségek elérésének támogatására irányuló állami támogatási intézkedésekhez a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban” HL C 16., 2009.1.22., 1. o.

³⁴⁵ A BIZOTTSÁG JELENTÉSE 2008. évi jelentés a versenypolitikáról, {SEC(2009) 1004}, 18 o.

³⁴⁶ 2008. január 28

³⁴⁷ Com(2008) 64 (HL C 207., 2008.8.14.) Report from the Commission to the European Parliament and the Council of [...] on the application of Regulation (EC) No 2560/2001 on cross-border payments in euro, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0064:FIN:EN:PDF>, letöltés 2012

³⁴⁸ 2560/2001/EK rendelet (HL L 344., 2001.12.28.), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2001R2560:20011231:HU:PDF>, hatályon kívül helyezve Az Európai Parlament és a Tanács 924/2009/EK rendelete által, HL L 266., 2009.10.9., 11–18. o, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:266:0011:0018:HU:PDF> letöltés 2012

létrehozása) és összhangban álljon a belső piaci fizetési szolgáltatásokra vonatkozó irányelvvel.³⁴⁹ E jelentés alapján a Bizottság október 9-én javasolta az említett rendelet rendelkezéseinek módosítását.³⁵⁰

Annak érdekében, hogy az Európai Unióban kialakuljon az elektronikuspénz-szolgáltatások valódi egységes piaca, a Bizottság október 13-án elfogadta az elektronikus-pénz irányelv³⁵¹ és a pénzforgalmi irányelv³⁵² módosítására vonatkozó irányelvjavaslatot.³⁵³ A javaslat célja, hogy új, innovatív és biztonságos elektronikuspénz-szolgáltatások kifejlesztését tegye lehetővé, piachoz való hozzáférést biztosítson az új szereplőknek, valamint elősegítse a piac összes szereplője közötti valódi és hatékony versenyt.

Az egységes piac “elérhetősége” azonban még mindig akadályokba ütközik. Ilyen értelemben, az Európai Bizottság határokon átnyúló e-kereskedelemtől szóló jelentése szerint³⁵⁴ valamely másik tagállamban online vásárolni próbáló európai fogyasztók megrendeléseinek 60% át visszautasítják.

A kutatás azt állapította meg, hogy a kereskedő nem vállalta az áru kiszállítását a vásárló lakóhelye szerinti országba vagy nem kínált fel a határokon át is használható, megfelelő fizetési módot³⁵⁵. A fogyasztók legkevésbé Lettországból, Belgiumból, Romániából és Bulgáriából tudtak külföldön vásárolni.

Meglina Kuneva biztos a következőket nyilatkozta: „A kutatás eredményei megdöbbentőek, hiszen immár konkrét tények és számok mutatják, hogy a fogyasztók számára mennyire nem működik az európai egységes piac az online kiskereskedelem terén. A hatalmas európai piacon a fogyasztótól csupán egyetlen egérkattintásnyira kellene lenniük a jobb ajánlatoknak és a nagyobb termékválasztéknak. Ehhez képest a valóságban a vásárlók jórészt még mindig az országhatárok közé vannak szorítva. Ily

³⁴⁹ 2007/64/EK irányelv (HL L 319., 2007.12.5.), HL L 319., 2007.12.5., 1—36. o., <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:319:0001:0036:HU:PDF> letöltés 2012

³⁵⁰ Com(2008) 640, 8 oldal, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2008:2599:FIN:HU:PDF> letöltés 2012

³⁵¹ 2000/46/EK irányelv (HL L 275., 2000.10.27.), hatályon kívül helyezve Az Európai Parlament és a Tanács 2009/110/EK irányelve az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységének megkezdéséről, folytatásáról és prudenciális felügyeletéről, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról, valamint a 2000/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről, HL L 267., 2009.10.10., 7—17. o., <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:267:0007:0017:HU:PDF> letöltés 2012

³⁵² 2007/64/EK irányelv (HL L 319., 2007.12.5.),

³⁵³ Com(2008) 627, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2008:2572:FIN:HU:PDF> letöltés 2012

³⁵⁴ COM(2009)557 végleges, 6 oldal

³⁵⁵ COM(2009)557 végleges, 7 oldal

módon Európa fogyasztóitól megtagadják a szélesebb választékot és a jobb ár/érték arányt, pedig nem ezt érdemlik. Egyszerűsíteniük kell azt a jogi labirintust, amely megakadályozza az internetes kereskedőket abban, hogy termékeiket más országokban is árusítsák.”

A pénzügyi szolgáltatások területén a Bizottság április 23-án olyan irányelvjavaslatot³⁵⁶ fogadott el, amelynek célja az elszámolások véglegességéről és a pénzügyi biztosítékokról szóló két fő közösségi jogi eszköznek³⁵⁷ a pénzügyi piacok alakulásához és a szabályozás módosulásaihoz való hozzáigazítása.

Ezt a szabályozásilag, a piaci követelményeknek és a gazdaság helyzet követelményeinek megfelelő aktív időszakot, olyan dokumentumok kibocsátása követte, amelyek a gazdaság élénkítésére fektetnek hangsúlyt.³⁵⁸ A gazdasági fellendülési terv fő pillérei a vásárlóerő megteremtése a gazdaságban, amelynek hatása a kereslet ösztönzése és a bizalom helyreállítása, amely összhangban van a lisszaboni stratégia célkitűzéseivel, illetve a meghatározott elsőbbséget élvező cselekvési területekkel.³⁵⁹

A gazdasági fellendülés mozgatóerői között, a pénzforgalmi szolgáltatások területén a belső piacot említeném, illetve a versenyképességet, amely a válság idején a fogyasztói árak szintjén dönti el a pénzforgalmi szolgáltatók fennmaradásának kérdését.

Amint azt a bemutatott fejlődési szakaszok alapján megállapíthatjuk, az idáig elméleti alapokat lefektető normatívumok gyakorlatba ültetése történt meg a 2008 évben, a SEPA elindításával, amely további fejlődési kapukat tárt fel a pénzforgalmi szolgáltatók előtt és egy olcsóbb, kényelmesebb és biztonságosabb termékkálát a fogyasztók előtt.

Elgondolkodtató, az a tény, hogy a közösségi jogalkotó, hogyha ilyen sikerrel vitte véghez tervét egy olyan időszakban, amelyre a pénzforgalmi szolgáltatások hanyatlása volt jellemző, milyen fejlettségi szintet érhetett volna el ez a koncepció, hogyha egy olyan időszakban indul, amelyben a tagállamok gazdasága és a pénzforgalmi szolgáltatók nincsenek befolyásolva a gazdasági válság által.

³⁵⁶ Com(2008) 213 (HL C 202., 2008.8.8.).

³⁵⁷ 98/26/EK irányelv (HL L 166., 1998.6.11.) és a 2002/47/EK irányelv (HL L 168., 2002.6.27).

³⁵⁸ Com(2008) 800, Com(2008) 876

³⁵⁹ Tudás és innováció, üzleti környezet, foglalkoztatás, energia és éghajlatváltozás

Nagy a valószínűsége, hogy abban az esetben, hogyha a SEPA elindítása egy nagyobb időperiódussal előzte volna meg a gazdasági válság beköszöntét, a pénzforgalmi piacon elért fejlődés szintje jóval dinamikusabb hatást váltott volna ki.

A következő évek gazdasági fejlődési vonalát is a pénzügyi válság határozza meg. A válság hatásainak minimalizálása, a bankok összeomlásának megelőzése céljából és a kezességvállalás, a feltőkésítés és állami támogatásokra vonatkozó programok alkalmazása és ebben az esetben adandó iránymutatás meghatározása érdekében a Bizottság elfogadta a feltőkésítésről szóló közleményt,³⁶⁰ amelyet az EKB -al és a tagállamokkal szoros együttműködésben dolgozott ki. Ezt követően a Bizottság szerkezet átalakító közleményt³⁶¹ fogadott el, amely a rövid távú mentési célokon túl, az üzleti modellek strukturális változtatásainak végrehajtásához is támogatást nyújt, igazodván a pénzügyi válság nehéz körülményeihez.

A bankok visszafogták hitelezési tevékenységüket az előbbi évekhez képest, kockázatkerülőbbé váltak, ezért a vállaltok és ugyanakkor a természetes személyek is, nehezebben jutottak hitelhez. Ennek leküzdése érdekében a bizottság olyan finanszírozási keretrendszer³⁶² dolgozott ki, amely az engedélyezhető kezességvállalási díj kiszámításakor figyelembe veszi a különböző szintű hitelbiztosítékot. Ezek az intézkedések megakadályozták a pénzügyi rendszer összeomlását, hozzájárulván a piacok újbóli megnyitásához, pénzeszközöket biztosítván a reálgazdaságnak.

A versenypolitika ebben a gazdaságilag nehéz időszakban is a piacok stabilitásának megőrzésén fáradozott, illetve megpróbálta fenntartani a versenyt a belső piacon, figyelembe véve a változó gazdasági realitásokat, ezáltal stabilizáló szerepet játszván a reálgazdaságban és a pénzügyi rendszerben. A 2009 év során is folytatódott a pénzügyi piacok megbízhatóságának fokozása,³⁶³ amely a stabil és

³⁶⁰ A Bizottság közleménye – A pénzügyi intézetek feltőkésítése a jelenlegi pénzügyi válságban: a támogatás szükséges minimális szintre történő korlátozása és az indokolatlan versenytorzulás kiküszöbölését célzó biztosítékok (HL C 10., 2009.1.15., 2. o.)

³⁶¹ A Bizottság közleménye a pénzügyi szektor életképességének helyreállítása és a jelenlegi válságban hozott szerkezetátalakítási intézkedések értékelése az állami támogatási szabályok alapján (HL C 195., 2009.8.19., 9. o.) Szerkezetátalakító terveket hagytak jóvá a Commerzbank, ING, RBS, KBC és Lloyds Banking Group javára.

³⁶² „Ideiglenes közösségi keretrendszer a finanszírozási lehetőségek elérésének támogatására irányuló állami támogatási intézkedésekhez a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban” HL C 83., 2009.4.7.

³⁶³ Impulzusok az európai gazdaság élénkítéséhez, Com (2009) 114

megbízható pénzügyi rendszer helyreállítására és fenntartására irányult, amely előfeltétele a gazdaság fenntartható helyreállításának. Ez a dokumentum öt kulcsfontosságú tényezőt határoz meg, a felelősségteljes és megbízható jövőbeni pénzügyi piacok létrehozása érdekében, amely a megfelelő felügyeleti keret biztosítása, amely megfelelően kezeli a komplex nemzetközi pénzügyi piac jelentette kihívásokat, a megfelelő szabályzás amely tagállami szinten is kitölti a joghézagokat, a pénzügyi termékek és szolgáltatások további használata a befektetők és fogyasztók által, a pénzügyi vállaltok keretén belül a kockázatkezelés javítása, illetve ezen célok mihamarabbi megvalósítása érdekében, a piaci visszaélések elleni leghatékonyabb szankciók biztosítása.

A sikeres gazdasági fellendülés azonban nem elérhető a belső piac által nyújtott lehetőségek teljes kiaknázása nélkül, ezért fenn kell tartani a belső piacok nyitottságát, illetve ösztönözni kell a munkaerőpiac megőrzését, a növekedést és a versenyt a piacon.³⁶⁴

2010-re az állami támogatások alkalmazásával a Bizottságnak sikerült minimálisra csökkentenie a belső piacon a verseny torzulását, jelentős összegű támogatásokat nyújtván a pénzforgalmi szolgáltatóknak,³⁶⁵ a szerkezetátalakítás véghezvitele érdekében és egy hosszútávon működő „túlélési terv” kidolgozása és megvalósítása érdekében.

A Bizottság még mindig úgy vélte, hogy szükség van a célzott támogatásokra a bankszektor területén, ezért meghosszabbította 2011. december 1-ig a pénzügyi szektorban alkalmazható válságkezelő intézkedések érvényességét,³⁶⁶ 2011. január 1-től bevezetvén azon követelményt, hogy minden olyan bank, amely feltőkésítési vagy értékevesztett eszközökkel³⁶⁷ kapcsolatos intézkedés kedvezményezettje köteles benyújtani a szerkezetátalakítási tervet.

Ha azokat a különlegesen nagy egyensúlyzavarokat, amelyek a gazdaság viruló szakaszából a pangás szakaszába történő átmenetkor tapasztalhatók, meg

³⁶⁴ Általános jelentés az Európai Unió tevékenységéről, 2009, 12-28 oldal

³⁶⁵ 2008 októbere és 2010 októbere között a Bizottság több mint 200 határozatot hozott a pénzügyi szektort érintő állami támogatási intézkedésekről, amelyek célja a tagállamok gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetése volt. Több mint 40 programot engedélyeztek, módosítottak vagy hosszabbítottak meg, az egyedi döntések száma is több mint 40 pénzügyi intézkedést érintett. A tagállamok által a pénzügyi szektornak nyújtott támogatások nominális összege 2009-ben 1107 milliárd EUR volt (az EU GDP-jének 9,3 %-a), 2008-ban pedig 1236 milliárd EUR. Versenypolitikai jelentés 2010, 12 oldal

³⁶⁶ Az állami támogatási szabályok 2011. január 1. utáni alkalmazásáról a pénzügyi válság idején bajba jutott bankok megsegítéséről szóló közlemény (HL C 329., 2010.12.7., 7. o.)

³⁶⁷ Az értékevesztett eszközök közösségi bankszektorban történő kezeléséről szóló közlemény (HL C 72., 2009.3.26., 1. o.).

akarjuk érteni, két alapvető felismerésre támaszkodhatunk: az első a pangás tulajdonképpeni oka nem önmagában, hanem az azt megelőző prosperitásban keresendő. A második a prosperitás mechanizmusa, ami végül is a depresszióba torkollik, a tőkebefektetések (a pénztőke átváltása termelőeszközzé) emelkedésében tetőz. Az egymásra kölcsönösen ható tőkebefektetések az egész gazdaságot mozgásba hozzák. A konjunktúra változásának lényegét a beruházások növekedése és csökkenése alkotja. Ezeket a hitelek növekedése illetve csökkenése kíséri.³⁶⁸

A SEPA céljainak megfelelő megvalósítása érdekében a Bizottság 2010. dec. 16-án fogadta el a javaslatát az euróban történő átutalások és közvetlen terhelések technikai követelményeire vonatkozólag, amely alapján, később az Európai Parlament és Tanács elfogadta a 260/2012/EU rendeletét, az euró átutalások és beszedések technikai és üzleti követelményeinek megállapításáról és a 924/2009/EK rendelet módosításáról³⁶⁹.

Mivel a gazdasági helyzet alakulása még napjainkban is eléggé kedvezőtlen, a közösség szintjén változó minden tagállamban, figyelembe véve, hogy a beszédre kiterjesztett normáknak a pénzforgalmi szolgáltatóknak még technikailag is meg kell felelniük, ezeknek a standardoknak való megfelelésnek a közösségi jogalkotó egy hosszabb kimenetelű időperiódust biztosított egy újabb rendeleten át³⁷⁰. Ezen a törvényes dokumentumom keresztül pedig a törvénykező bevonta a tagállamokat is, a rendelet rendelkezéseinek való megfelelés biztosításáért felelős szerveket, ezek közhatóságaiakon át. Ebből a törvénykezési lépésből arra következtethetünk, hogy az unió a tagállamok segítségét és autoritását is igényli a teljes pénzügyi integráció megvalósítása érdekében.

III Fejezet: A jövőre vonatkozó közösségi stratégiák

Az egységes piac megvalósítása, illetve az egységes és gazdaságilag is mérhető fejlődés fenntartása érdekében, a Bizottság 2010. márciusában fogadta el az Európa 2020 stratégiát,³⁷¹ amely elismerte, hogy Európa az átalakulás korát éli és hogy a 2008-ban kezdődött gazdasági válság megsemmisítette az előbbi periódusban

³⁶⁸ WILHEIM Röpke, Emberséges társadalom – emberséges gazdaság, Budapest, Aula, 2000, 80

³⁶⁹ HL L 094, 30.03.2012, 22-37 oldal

³⁷⁰ 260/2012/EU Rendelet

³⁷¹ Com (2010) 2020 végleges, [http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:HU:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:HU:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:HU:PDF) letöltés 2012

elért gazdasági³⁷² és szociális haladást.³⁷³

Az Európa 2020 stratégia³⁷⁴ három, egymást kölcsönösen megerősítő prioritást tart szem előtt: - Intelligens növekedés: tudáson és innováción alapuló gazdaság kialakítása. - Fenntartható növekedés: erőforrás-hatékonyabb, környezetbarátabb és versenyképesebb gazdaság. - Inkluzíve növekedés: magas foglalkoztatás, valamint szociális és területi kohézió jellemezte gazdaság kialakításának ösztönzése.

A belső piac megfelelő működése elengedhetetlen az Európa 2020 stratégia megvalósításához, szükséges tehát a nyílt, egységes piac létrehozása, amelyen megfelelően van ösztönözve a verseny és az innováció, ezzel biztosítván a fogyasztóknak a szolgáltatások elérhetőségét és minőségét.

A piac nyitottsága szoros kapcsolatban áll és befolyásolja ezt a fogyasztók bizalma, a kereslet, amelyet ösztönözni kell, hogy növeljék az online határon átnyúló termék- és szolgáltatás-vásárlásokat. Ezen határon átnyúló ügyletek fellendülése közvetlen módon fogja fellendíteni a pénzforgalmi piac e kis szegmensét, a határon átnyúló kifizetések piacát.

Ezen célok megvalósítása érdekében, azonban elengedhetetlen a pénzügyi piac stabilitásának helyreállítása, amely az átláthatóság fokozásán, egységes fogyasztóvédelmi és versenyjogi politikán és szabályokon át valósulhat meg.

A kutatás legátfogóbb területét és a pénzügyi érdekek tükröződését a pénzügyi piacok hatékonyságában találjuk. A piaci hatékonyságot nagyon sok szempontból vizsgálhatjuk. Jelen esetben, úgy határozhatjuk meg a tőkepiac hatékonyságát, hogy mennyire jók a tőke-erőforrások felhasználásában a versenyen át. Az ideális világban, a tőke a cégekhez kellene jusson, amelyek ennek a legjobb visszaszolgáltatását kellene elérjék.³⁷⁵

A verseny élességének szélsőséges esete a közgazdászok szerint „tökéletes verseny”, ahol a belépés szabad, a már meglévő vállalatok nincsenek kedvezőbb alkupozícióban, mint vevőik és szállítóik, a vetélkedés pedig korlátlan, mivel a sok

³⁷² A GDP 2009 nem 4% al csökkent, az ipari termelés visszaesett az 1990 es évek szintjére, az aktív lakosság 10% a, 23 millió ember munkanélküli.

³⁷³ A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE EURÓPA 2020, Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája, 6 oldal

³⁷⁴ több javaslatot tartalmaz a haladás erősítésére és ösztönzésére, mint az „Innovatív Unió”, „Mozgásban az ifjúság”, „Európai digitális menetrend”, „Erőforrás-hatékony Európa”, „Iparpolitika a globalizáció korában”, „Új készségek és munkahelyek menetrendje”, „Szegénység elleni európai platform”

³⁷⁵ KEITH Pilbeam, *Finance and Financial Markets*, Palgrave, New York, 1998, 195

vállalat és termék tökéletesen hasonló.³⁷⁶

A bemutatott versenypiaci hatások tükrében megállapíthatjuk, hogy a határon átnyúló átutalásokra vonatkozó jogi normák jelentősen befolyásolták (befolyásolják) a belső piac alakulását. Ez a piaci hatás pedig kialakítja majd a közösségi törvénykező azon szükségletét, hogy a jogi normák piacon kifejtett hatásának megfelelően újabb szabályozásokat dolgozzon ki.

Következtetésként megállapíthatjuk, tehát hogy a tanulmányozott pénzforgalmi piac e kis szegmense olyan jelentőséggel és befolyással bír más jogi és gazdasági területeken is, amely növeli ennek gazdasági fontosságát a belső piacon.

A szabályozás során a jogalkotó által ezidáig sikeresen áthidalta jelentős akadályt, a tagállamokban hatályban lévő jogszabályok és belső pénzügyi rendszerek közötti különbségek képezik, figyelembe véve a tagállamonként különböző társadalmi gazdasági viszonyokat.

Az idealizmus és a realizmus harcában, avagy a fejlődési politika kidolgozása és a gyakorlatba ültetése során viszont az uniós jogalkotó jelentős akadályokba ütközik, amelyeknek oka az uniós pénzpiac sokszínűsége, azaz a tagállamokban hatályban lévő eltérő szabályozások és versenyviszonyok, amelyek a piac felaprózottságának, az ügyfelek mobilitása hiányának, a piacra lépési akadályoknak az okai³⁷⁷.

Úgy gondolom, hogy a pénzforgalmi szolgáltatások piacának fejlődésére vonatkozólag meghatározó lépés volt, ezen szolgáltatások jelentőségének felismerése. A pénzforgalmi szolgáltatások több szempontból való tanulmányozása mutathat igazán reális képet a jogalkotónak a további szabályozás hatékony kidolgozása érdekében. Tehát ezen szolgáltatások versenyjogi, fogyasztóvédelmi, számviteli, szolgáltatói szempontból történő elemzése elengedhetetlen a mindenki számára megfelelő és hatásos szabályozás kidolgozásában.

Az „Európa – digitális menetrend” keretén belül, tekintettel az e-kereskedelem lassú fejlődésére Európában, a Bizottság javasolta, az EU szerte elérhető online

³⁷⁶ MICHAEL E. Porter, *Iparágak és versenytársak elemzési módszerei*, Akadémiai Kiadó Budapest, 1993, 27

³⁷⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:HU:PDF>, 13, 14, letöltés 2012

jogorvoslati szerv létrehozását az e-kereskedelem esetében, abból a célból, hogy fellendítse az online vásárlási ügyleteket.³⁷⁸ Ez az intézkedés megvalósulása nagyon fontos lenne a fogyasztóvédelem szempontjából.

Mivel a vizsgált bankjogi terület, ugyanilyen jellegű szolgáltatások nyújtását foglalja magába megfogalmazhatjuk a kérdést, hogy *a pénzforgalmi szolgáltatások esetében, növelné-e a panaszok megoldásának hatékonyságát egy EU szinten egységes, online elérhető, közös panasztételi szerv létrehozása?*

Véleményem szerint az online elérhető szerv növelné a panaszlevél benyújtásának kényelmét a fogyasztók körében. Nem biztosítaná a bizonyító dokumentumok eredeti példányának bemutatását a keresettel együtt, mellékelését esetlegesen csak szkennelt változatban igényelhetik a hatóságok, ez a tény pedig, szerintem drasztikusan növelné a bizonyító dokumentumok hiányában vagy megalapozatlanul benyújtott keresetek számát. Mivel minden beérkezett keresetet a hivatal köteles lenne kivizsgálni, ez egy megnövekedett munkavolumenhez vezetne, amely azonban nem tükrözné a tényleges jogsértések számát. Viszont mindezek ellenére, biztosítaná a panaszok észlelési időpontjához legközelebbi időpontban való benyújtását, a panaszlevél benyújtására vonatkozó kötetlen programot, amely érvek ugyancsak a fogyasztói kényelem és jólét növelése mellett szólnak.

Az egységesen elérhető online közös panasztételi szerv döntései képesek lennének egy közösségi szinten egységes joggyakorlatot kialakítani? Véleményem szerint ez a kérdés megválaszolása sokkal nehezebb, mint látszik, mert a tagállamok belső törvénykezése különböző lehet egyes kérdések szabályzására vonatkozólag és nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a tényt sem, hogy különböző jogrendszerek megfelelő alkalmazásáról kellene majd egységes döntés szülessen. Tehát, amint azt a fentiekben már elemeztük, a tagállami jogrendszerek sokszínűsége akadályt jelentene az egységes döntéshozatalban. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt sem, hogy a közösségi jogalkotás, az egységesítési folyamatban nem törekszik a tagállami szabályozások teljes egységesítésére, főleg nem a pénzügyi jog területén, csak az egységes piac megteremtéséhez szükséges minimális követeléseket szabályozza, ezért az egységes joggyakorlat kialakítása a tanulmányozott területen majdhogynem lehetetlenné válik.

³⁷⁸ COM (2011) 791F- 4 oldal

A bizottság az egységes piac tényleges megvalósítása érdekében elfogadta azt a 12 lépést, amelyet figyelembe kellene venni a meghatározott cél, egységes piac elérése érdekében.³⁷⁹ A bizottság, a digitális egységes piac fejletlenségének okaként a fogyasztói bizalom hiányát, az elektronikus pénzforgalmi ügyletek biztonságának fokát, illetve a fogyasztói jogok végrehajthatóságát határozza meg.³⁸⁰ Ugyanakkor megemlíti egy határon átnyúló szerződéses jog kialakítását, amely segítené a határon átnyúló pénzforgalmi ügyletek végrehajtását a közösségben és a határon átnyúló adósság behajtó eljárások kidolgozását.³⁸¹

Erre válaszul a Bizottság, már ki is dolgozta az Európai adásvételi jog alapjait képező dokumentumot,³⁸² amely konkrét megoldást jelenthet a kereskedők és fogyasztók kérdéseire, költségi és jogi bizonytalanságára vonatkozólag, az uniós belső piacon végzett adás-vételi ügyletek esetében, amelyen viszont még az Uniós szervek és intézmények jelen pillanatban is dolgoznak.

Amint az a későbbi közösségi jogi normatívumokból és ezek alkalmazásából kiderül, a határon átnyúló átutalásokra vonatkozó *törvénykezés egységesítette az európai gazdasági térségben a határon átnyúló euróban történő kifizetések költségeit*, azaz a határon átnyúló euróban történő kifizetések költségei napjainkban megegyeznek a tagállamon belül, euróban kezdeményezett kifizetések költségeivel, *csökkentette a határon átnyúló átutalások teljesítésének idejét és átláthatóbbá tette ezeket az ügyleteket*. Ugyanakkor bővítette a pénzforgalmi szolgáltatók által nyújtott termékek skáláját, *elindította a pénzforgalmi szolgáltatások esetében az innovációt*, mivel megalkotta a szolgáltatók azon szükségletét, hogy költséghatékonyabb termékeket ajánljanak a fogyasztóknak és rábírják a fogyasztókat arra, hogy ezeket a termékeket alkalmazzák a régi, a pénzforgalmi szolgáltatók számára is sokkal költségesebb termékek helyett.

Amint azt tapasztalhattuk az uniós jogalkotónak első lépésként meg kellett találnia azon szabályzási módot, amelyen át a leghatékonyabban tudja egységesíteni a tagállamok belső piacán hatályba lévő jogi normákat, ilyen értelemben az irányelven

³⁷⁹ Communication from the Commission to the European Parliament, The Council and the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions, single Market Act, Twelve levers to boost growth and strengthen confidence „Working together to create a new growth” COM (2011) 206 Final

³⁸⁰ COM (2011) 206, 13 oldal

³⁸¹ U.o. 19

³⁸² Communication from the Commission to the European Parliament, The Council and the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions, A Common European Sales Law to facilitate Cross Border Transactions in the Single Market, COM (2011) 636 Final

át való szabályzással ellentétben, a Rendelet bizonyult a leghatékonyabbnak.

Egy másik jelentős akadály, amelyet ugyancsak az Unió jogalkotónak kellett leküzdenie, a tagállamokban hatályban lévő jogszabályok és belső pénzügyi rendszerek közötti különbség, figyelembe véve a tagállamonként különböző társadalmi gazdasági viszonyokat.

Tehát, a fentiekben bemutatott, nagyon vázlatos versenypolitikai és szabályozási leírást véve alapul, a pénzügyi jog keretén belül, a bankjog ezen kis piaci szegmensén a közösségi jogalkotó, igenis tudott olyan egységes, a tagállamok számára kötelezően alkalmazandó szabályozást alkotni, amely elősegíti a gazdaság hatékony működését.

A megnövekedett verseny elsődleges célja tehát a pénzforgalmi szolgáltatások esetében az alacsonyabb költségek, nagyobb fejlesztés és jobb minőség³⁸³.

A közösségi belső piacot viszont, nem lehet csak egyoldalúan, tárgyalni vagy értékelni, ugyanis ez egy olyan működő mechanizmus, amelyben a legkisebb meghibásodás is komoly gondokat okozhat.

A belső piac célja az integráció és az átláthatóság növelése, amely az euró bevezetésével startolt, illetve a tagállami szintű belső piachoz képest, földrajzilag egy jóval nagyobb terület bevonása a belső piac fogalma alá, amely növeli a versenyképességet, ezzel pedig javítja a piaci termékek minőségét egy jóval nagyobb termékkála elérhetővé válásán át. Ezen törekvések fontossága és alappillérként való kezelése az Unió által a belső piac szempontjából, kitűnik abból is, hogy a pénzforgalmi szolgáltatások piacának fejlődésére vonatkozó tanulmányok, a versenytanulmányok külön figyelmet fordítanak a pénzforgalmi szolgáltatások elérhetőségére és fejlődésére.

Ezen gazdasági realitásokat figyelembe véve kidolgozták a Lisszaboni Közösségi Programot, amelynek egyik fontos pontja a pénzügyi szolgáltatások piacának integrációja.

Meghatározó lépés volt a pénzforgalmi piac fejlődésében az a tény is, hogy felismervén a pénzforgalmi piac jelentőségét, illetve ennek befolyását más termékpiacok fejlődésére és a belső piac általános fejlődésére, ezeknek a szolgáltatásoknak kiemelt figyelmet szenteltek, illetve kiindulópontként használták a gazdasági szereplők jogainak és kötelezettségeinek meghatározásában

³⁸³ STIJN Claessens, Competition in the Financial Sector: Overview of competition Policies, IMF Working Paper, March 2009, 6

(fogyasztóvédelem, verseny).

Amint azt bemutattuk a tanulmányozott periódust stratégiailag jól megalapozott, jogszabályokon át tökéletesített fejlődés jellemzi, amely a belső piac tökéletesítését, folyamatos bővítését és minden gazdasági előnyének maximális kihasználását vette célba, azonban ezt a fokozatos fejlődést félbe szakította az időközben kirobbanó gazdasági válság.

Ha azokat a különlegesen nagy egyensúlyzavarokat, amelyek a gazdaság viruló szakaszából a pangás szakaszába történő átmenetkor tapasztalhatók, meg akarjuk érteni, két alapvető felismerésre támaszkodhatunk: az első a pangás tulajdonképpeni oka nem önmagában, hanem az azt megelőző prosperitásban keresendő. A második a prosperitás mechanizmusa, ami végül is a depresszióba torkollik, a tőkebefektetések (a pénztőke átváltása termelőeszközzé) emelkedésében tetőz. Az egymásra kölcsönösen ható tőkebefektetések az egész gazdaságot mozgásba hozzák. A konjunktúra változásának lényegét a beruházások növekedése és csökkenése alkotja. Ezeket a hitelek növekedése illetve csökkenése kíséri³⁸⁴.

A gazdasági válság által kifejtett hatás miatt, a pénzforgalmi intézményeknek a megmaradásért folytatott küzdelem lett az első számú céljuk, illetve a lakosság pénzpiacok iránti bizalmának helyreállítása, amelyet a szerkezetátalakítási, feltőkésítési és eszközfelvásárlási programokon át próbáltak megvalósítani.

A gazdasági válság kirobbanásával majdnem egy időben kezdte meg a működését az egységes euró fizetési térség is, amely céljainak megvalósításában, azaz a pénzügyi szolgáltatások integrált piacának a megvalósításában, olyan akadályba ütközött, amely pontosan az általa szabályozott és egységesíteni kívánt szolgáltatáscsoportot érintette a legjobban.

Amint az a bemutatóból, illetve az elemzett időszak piaci fejlődéséből is kiderült az egységes piac számtalan előnyt biztosít az uniós állampolgárok számára, ugyanúgy fogyasztói, mint vállalkozói minőségben, de ezen előnyök maximális kihasználásához szükséges a piaci integráció és az átláthatóság biztosítása.

Ezen intézkedéseket és ideológiákat már a határokon átnyúló euróban történő kifizetésekről szóló rendeletben, illetve az utólagos hatályon kívül helyező rendeletben is megtaláljuk, valamint az egységes euró fizetési térség fogalmában is, azonban kiteljesedésüket és teljes hatásaiknak kifejtését megakadályozza az a gazdasági és szociális valóság, amely a tagállamokra nehezedik és Európa lakóira.

³⁸⁴ WILHEIM Röpke, Emberséges társadalom – emberséges gazdaság, Budapest, Aula, 2000, 80

Sajnálatos módon abban a periódusban, amelyben beteljesedni látszott az elérendő cél megvalósítása a gazdasági szereplőkre az őket megbénító válság súlya nehezedett, amely aztán egy sorozat más intézkedés megvalósításának szükségességét vonta maga után, ezen problémák hatásának elhárításával még a mai napig küzdenek az unió tagállamai és szervei, habár további fejlődés figyelhető meg a kitűzött cél, azaz az egységes pénzforgalmi térség megvalósítása érdekében. Erre vonatkoztatván megemlítenék az Európai Bizottság, a Parlament és a Gazdasági és Szociális Bizottság fele készített közleményét³⁸⁵, amelyet a 2011 év végén fogadtak el, és habár nem érinti közvetlen módon a dolgozatban bemutatott pénzügyi kérdéseket, mégis döntő jelentősége van az Unió keretén belül, a fogyasztók védelmének szempontjából. A dokumentum az „Európa 2020 stratégia” keretén belül célul kitűzött egységes piac megvalósítása érdekében, a gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés érdekében, fontosnak tartja a fogyasztók megfelelő védelmét a piacon, megállapítván, hogy az Európai Unióban, a fogyasztók magas védelmi szintjét érték el, de a fogyasztóknak még mindig nehézségeik akadnak jogaik érvényesítésében. A dolgozat szempontjából a fogyasztók számára biztosított alternatív jogorvoslati megoldások, ezek megfelelő elérhetősége és nem túl magas költsége, fontosnak minősíthetőek, ugyanis ezek a jogviták a határon átnyúló kereskedelmi ügyletek során jönnek létre³⁸⁶, amelyek jelentős mértékben befolyásolják a határon átnyúló pénzforgalmi ügyleteket is. Tehát a fentiek értelmében, hogyha a közösségi jogalkotó nem is a határon átnyúló pénzforgalmi ügyleteket elemzi az említett dokumentumon át, mégis igyekszik megteremteni az egészséges piaci környezetet a határon átnyúló kereskedelem számára, amelynek zökkenőmentes működése egyik alapkövetelményét jelenti a pénzforgalmi szolgáltatások volumenének növekedésére vonatkozóan.

Az „Európa – digitális menetrend” keretén belül, tekintettel az e-kereskedelem lassú fejlődésére Európában, a Bizottság javasolta, az EU szerte elérhető online jogorvoslati szerv létrehozását az e-kereskedelem esetében, abból a célból, hogy fellendítse az online vásárlási ügyleteket³⁸⁷.

2012 folyamán jelentős lépésként tarthatjuk számon a Zöld Könyv elfogadását

³⁸⁵ Communication from the Commission to the European Parliament, The Council and the European Economic and Social Committee „Alternative dispute resolution for consumer disputes in the Single Market”, COM (2011) 791F

³⁸⁶ COM (2011) 791F- 2 oldal

³⁸⁷ COM (2011) 791F- 4 oldal

a kártyás, internet és mobil fizetések területén³⁸⁸, amely elfogadása már azt jelzi, hogy a jogalkotó szabályozni próbálja a rendeletek hatására kialakult új szolgáltatásokat, illetve az egységes fizetési térség megvalósítása érdekében szabályozni szeretné a határon átnyúló pénzforgalom zömét felölelő bankügyleteket. Ezáltal próbálja segíteni a piac fragmentálódásának kiküszöbölését, illetve ennek négy követendő irányzatot ír elő, a verseny növelését, a választási lehetőség és az átláthatóság növelését a fogyasztók számára, a több újítást, illetve biztonságosabb fizetési ügyleteket és nagyobb fogyasztói bizalmat.

A 2012 -ben elfogadott Zöld Könyv, a fokozott piaci integrációból fakadó előnyöket a következő négy tényezőnek tulajdonítja³⁸⁹:

Nagyobb verseny – az olyan hálózatos ágazatban, mint például a pénzforgalom, az integráció megkönnyíti az új belépők és a más tagállamokból származó versenytársak piacra jutását. A szolgáltatók a közös, nyílt szabványoknak köszönhetően nem kizárólag egyetlen országban kínálhatnák jelenlegi fizetési megoldásaikat.

Szélesebb választék és nagyobb átláthatóság a fogyasztók számára – az egymással versenyben álló szolgáltatások szélesebb körének köszönhetően a pénzforgalmi szolgáltatást igénybe vevők az igényeiknek leginkább megfelelő fizetési eszközöket és szolgáltatókat választhatják.

Jelentősebb mértékű innováció – az integrált piac fokozza a méretgazdaságossági hatásokat. Ez azt jelenti, hogy a jelenlegi piaci szereplőknek több lehetőségük nyílna költségmegtakarításra vagy bevételnövelésre. Továbbá az új belépők jobban ösztönöznének az innovációra, amelynek a földrajzi hatóköre is növekedne.

Növekvő pénzforgalmi biztonság és fogyasztói bizalom – az értékesítési helyen a fizetések biztonsága terén elért eredményeknek megfelelően az integrált piac növelné a távoli fizetés – például az e-fizetés és az m-fizetés – biztonságát és a belévetett fogyasztói bizalmat.

A dokumentum jövőképe, elénk tárja a SEPA-jövőképet, amely szerint nem szabad különbséget tenni a határokon átnyúló és a belföldi fizetések között, ennek a különbségtételnek meg kellene szűnnie az Unióban az eurótól eltérő pénznemben teljesített fizetések esetében is. Ezáltal megteremtődne a valódi egységes digitális

³⁸⁸ Green paper Towards an integrated European market for card, internet and mobile payments, COM (2011) 941 Final, 11.1.2012

³⁸⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011DC0941:EN:NOT>, 2-3, letöltés 2012

piac³⁹⁰. Ennek eredményeképpen pedig a természetes személy és jogi személy fogyasztóknak is elégséges lenne egyetlen bankszámla használata minden fizetési művelethez, amelyhez azonban, hogy ez a jövőkép valósággá váljon a kártyás, e- és m-fizetések esetében, számos további kérdést kell megoldani többek között a biztonsággal, a választás szabadságával, az akadálytalan műszaki és üzleti innovációval³⁹¹ kapcsolatos problémákat.

A közösségi törvénykező a dokumentum alkalmazására vonatkozó további lépéseket viszont nyitva hagyja a piaci szereplők és fogyasztók számára, várva ezek visszajelzését, majd további lépések megtételére 2012 év végén vagy 2013 első negyedévében készül³⁹².

³⁹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011DC0941:EN:NOT>, 6, letöltés 2012

³⁹¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011DC0941:EN:NOT>, 7, letöltés 2012

³⁹² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011DC0941:EN:NOT>, 24, letöltés 2012

IV RÉSZ - A HATÁRON ÁTNYÚLÓ ÁTUTALÁSOK SZABÁLYZÁSA ROMÁNIÁBAN ÉS MAGYARORSZÁGON

I Fejezet: A határon átnyúló átutalásokat szabályzó törvénykezési történelem bemutatása

A Román Nemzeti Bank rövid történelmi bemutatása

Nehéz meghatározni időben a banki kereskedelem megjelenését. A banki tevékenység megjelenésére vonatkozólag, azt feltételezik, hogy az első bankügyletek a pénzürmék alapanyag szerinti cseréjét jelentették, egyes kereskedők között, amely kereskedőket a görögöknél „trapezitae” -nak, a rómaiaknál „argentar, mensar vagy mensular” -nak, a románoknál pedig „zarafi” -nak hívták. Az említett csereügyletek mellett, még megemlítődnek a kölcsön nyújtás, letétek bevételezési és átutalási felhasználási ügyletek. Krisztus előtt 2000-ben már készpénzes kifizetést és kölcsönügyleteket bonyolítottak, a kínaiak pedig a csekkhez hasonló fizetési eszközöket és bankjegyeket használtak, amelyek bemutatás esetén aranyra és ezüstre válthatók voltak³⁹³.

Ugyanilyen jellegű megállapításokat találunk még a jogirodalomban, amely szerint a banki gyakorlatok eredete elveszik az idők ködében. Az ókorban a templomok nem csak kegyhelyek voltak, hanem egyben a kincsek őrhelyei is. Ezeket a kincseket kölcsönadva a papok egy kettős célt értek el, elismerést nyertek és jövedelemre tettek szert³⁹⁴.

A bank-irodalomban úgy van feljegyezve, hogy a Román Országokban az első banki intézmény a XIX század első felében, két aromán, a Pindului Hegységből eredő testvér, Stefan és Gheorghe Meitani által volt létrehozva, elnevezése pedig a „Meitani Ház” volt³⁹⁵.

1832-ben, a „Curierul Ramanesc” újság, egy Nemzeti Bank megalapítására vonatkozó kezdeményezési tervet tesz közzé, román tőkével, Bukarestben, a dokumentum szerkesztését egy csoport földesúr vállalja, a Román Országok Közös Gyülekezete (Obstestii Adunari a Tarii Romanesti) nevében. George Bibescu uralkodónak is szándékában volt egy bank megalapítása Bukarestben, 1847-ben³⁹⁶.

Erdélyben az első bank jellegű intézmények a szászok és a magyarok által

³⁹³ SAGUNA Dan Drosu, RATIU Monica Amalia, *Drept bancar*, CH Beck, Bucuresti, 2007, 10-11

³⁹⁴ ION Turcu, *Operatiuni si contracte bancare*, Lumina Lex, Bukarest, 1997, 41

³⁹⁵ SAGUNA, RATIU (2007) i.m. 14

³⁹⁶ SAGUNA, RATIU (2007) i.m. 15

voltak létesítve, élvezvén a politikai támogatást a Bécsi és Budapesti politikai vezetők részéről³⁹⁷.

Feljegyzetelődött Brassóban a Peter Traugott Lange által alapított első szász szövetkezeti hitelbank alapítása 1835-ben „Kronstadter Allgemeiner Spakassa”, 1840-ben az első két magyar bank alapítása Budapesten és Aradon, 1841 -ben pedig Nagyszebenben megalapítják a „Hermannstadter Allgemeine Spakassa” bankot, amely rövid időn belül a szászok legfontosabb hitelbankja lesz. A német szövetkezeti bankok modellje alapján a magyarok 1855-ben Kézdivásárhelyen létrehozzák a „Kézdivásárhelyi letéti Pénztárát”³⁹⁸.

Úgy vélik, hogy fontos szerepet töltött be Erdély és a Román Ország közötti kapcsolatok fejlesztésében a „Hagi Constantin Pop Aromán Ház” Nagyszebenből, amely a legnagyobb aromán nagyszebeni kereskedelmi ház, amely biztosította a kapcsolatot Európa nyugati és keleti része között³⁹⁹.

Az 1867-ben, a szász modell alapján román Letéti és hitelházak voltak létrehozva⁴⁰⁰.

Az első időben megfigyelhető több magántőkés bank létrehozása, amely pénzkibocsátást is végzett, de fokozatosan, az államok szintjén ez egy központi szerepet játszó bankra korlátozódott. A pénzkibocsátást végző bankok koncentrációja és központi bankká való alakítása, azon szükséglet által volt befolyásolva, hogy a bankjegyek elismertsége már nem csak a kicsi közösségeken belül szükségeltetett, hanem nemzeti szinten és az államok érdeke volt, amelyek fokozatosan eldöntik a monopólium szükségességét a pénzkibocsátásra vonatkozólag⁴⁰¹.

1865 és 1875 között több bankot is hoztak létre „Casa de depuneri si consemnatiuni ” 1865, Banca Romaniei 1865, Creditul funciar rural si urban 1873 és 1875, Banca Marmorosch Blank 1874⁴⁰².

Romániában a Román Nemzeti Bank (Banca Nationala a Romaniei) 1880 április 17 én alakult meg⁴⁰³, mint Románia központi bankja, a belga nemzeti bank modellje alapján⁴⁰⁴, melynek szerepe, mint minden központi és nemzeti banknak az érmekibocsátás, az áruk stabilitásának biztosítása, illetve az állam monetáris

³⁹⁷ SAGUNA, RATIU (2007) i.m. 15

³⁹⁸ SAGUNA, RATIU (2007) i.m. 15

³⁹⁹ SAGUNA, RATIU (2007) i.m. 15

⁴⁰⁰ SAGUNA, RATIU (2007) i.m. 15

⁴⁰¹ SAGUNA, RATIU (2007) i.m. 17

⁴⁰² SAGUNA, RATIU (2007) i.m. 19

⁴⁰³ Megalakítási törvénye a 90/1880 számú Hivatalos Közlönyben volt közzétéve „Legea pentru infiintarea unei banci de scont si circulatiune ”, www.bnr.ro/Istorie-BNR-1052.aspx, letöltés 2012

⁴⁰⁴ SAGUNA, RATIU (2007) i.m. 23

politikájának kidolgozása és ez a bank az ország nemzetközi tartalékainak ügyintézője. A bank tőkéje egészében román volt és egyharmad részben az állam tulajdonát képezte, kétharmad részben pedig magán személyek tulajdona volt. A nemzeti bank fontos szerepet játszott az ország nemzeti gazdaságának fejlesztésében és fenntartásában, figyelembe véve a kiadott hitelek mennyiségét és a kamatlábak alacsony szintjét.

A Nemzeti Bank megalapítása és az első Világháború kirobbanása közötti időszak alatt, a Fejedelemségekben (Principate) 195 magántőkés bankot hoztak létre⁴⁰⁵.

Az 1900 és 1925 évek között az állam kivonult a részvényesek közül, ezért a nemzeti bank egy különleges státussal rendelkező magán kézben lévő bank lett, amelynek azonban ugyanazon nemzeti felelősségei voltak⁴⁰⁶.

Romániában a banki tevékenységet, illetve a bankok típusait Weiss Neumann 1902-ben, a végzett bankműveletek függvényében osztotta fel⁴⁰⁷. Eszerint három bank-kategória létezett:

1. bankok, a kereskedelem pénztárosai, amelyek kereskedelmi ügyleteket végeznek: kifizetések, készpénz bevételezése, kompenzálás, átutalás; ebbe a kategóriába tartoznak a nagy bankok és a Nemzeti Bankok, amelyek a következő ügyleteket végzik: leszámítolás, kölcsön,

2. létesítmények, amelyeknek kapcsolatuk van az ügyfelekkel, készpénzletét a kereskedőktől és a természetes személyektől,

3. bankárok, amelyek tőkét fogadnak el, amelyek hosszabb időre a bankár rendelkezésében maradnak, hogy ő gyümölcsöztethesse (kamatoztassa), ezek részére a leszámítolás és a kölcsönügyletek csak mellékes tevékenység. A bankároknak különleges az ügyfélkörük, mint például a kereskedők vagy a szövetgyártók, de jobban ki vannak téve a kockázatoknak is.

Ugyanez a mű állítja, hogy az első bankműveletek, amelyeket a tevékenység kezdetén az első bankok végeztek a pénzváltás és az egységes és fix pénzszerzés, letétek elfogadása és a számlák közti átutalás volt. Neumann úgy véli, hogy a banki ügyletek fejlődésüknek megfelelően, két nagy kategóriába oszthatók, megkülönböztethetünk tényleges hitelezési ügyleteket és kereskedelmi ügyleteket,

⁴⁰⁵ SAGUNA, RATIU (2007) i.m. 20

⁴⁰⁶ <http://www.bnr.ro/Istorie-BNR-1052.aspx> , letöltés 2012

⁴⁰⁷ CARMEN Adriana Gheorghe, *Drept bancar*, CH Beck, Bucuresti, 2006,101

mint pénzbevétel, kifizetés, kompenzálás, visszaszolgáltatás és tőkeszállítás⁴⁰⁸.

Amint az a fenti elemzésből és a nagyszámú bank piaci jelenlétéből kitűnik, Romániában a banki tevékenység eléggé fejlett volt, ugyanis a jogirodalomban már az 1902 évben, a tevékenység kategorizálására kerülhetett sor, megemlítvén számos olyan ügyletet, amelyek lényegükben még ma is léteznek.

Az első és a második világháborút, illetve az 1918-as pénzügyi válságot is túlélve a nemzeti bankot új kihívások várták⁴⁰⁹, mint a háború utáni gazdasági válság, a lej konvertibilitásának visszaállítása és a fiókjainak kiterjesztése az egész ország területére.

Az 1925 években tért vissza az állam a részvényesei közé, amelyet követően a bank implikálódott az 1929 -s pénzügyi stabilitási programba, a deviza és az aranykereskedelem ellenőrzésébe, valamint 1934 -et követően a bank részt vállalt a banki kereskedelem megszervezésében és szabályzásában⁴¹⁰.

A második világháború idején a RNB⁴¹¹ támogatta a kormányt a katonai akciók okozta költségekben, ezzel egy időben pedig munkálkodott az infláció stabilizálásán és saját kincseinek megőrzésén.

Az 1945 években kezdődött el a bankrendszer államosítása, amely folyamat két szakaszban zajlott, 1946-ban átvették a felügyeletet a Nemzeti Bank Vezető Tanács felett, majd 1948-ban határozatot hoztak a legtöbb magántőkés bank és hitelszövetkezet feloszlásáról és megszüntetéséről⁴¹².

1946 évektől, a RNB -ot államosították, majd 1948-ban újrászerveződött, figyelembe véve a kommunizmus által teremtett politikai helyzetet, amelynek következtében megváltozott az elnevezése is, azaz a Román Népköztársaság Bankja lett, állami bankként működött⁴¹³.

A kommunista rendszer, jelentős változásokat hozott a nemzeti gazdaságban. Figyelembe véve a bank által alkalmazott díjakat, az 1970 -s évekig, ezek a díjak a kormány által voltak meghatározva, míg ez a dátum után a díjakra vonatkozó döntés teljes mértékben a bank vezetőségére hárult⁴¹⁴. A törvény értelmében⁴¹⁵, amelyek a

⁴⁰⁸ CARMEN Adriana Gheorghe, *Drept bancar*, CH Beck, Bucuresti, 2006,101

⁴⁰⁹ <http://www.bnr.ro/1919---1939--1055.aspx>, letöltés 2012

⁴¹⁰ <http://www.bnr.ro/Istorie-BNR-1052.aspx>, letöltés 2012

⁴¹¹ RNB Román Nemzeti Bank

⁴¹² SAGUNA, RATIU (2007) i.m. 24, 197/1948 Dekrétum, amely előírta az összes bank megszüntetését a Casa nationala de Economii si Cecuri Postale és a Casa de Depuneri si Consemnatiuni bankokon kívül

⁴¹³ <http://www.bnr.ro/1947---1989--1057.aspx>, letöltés 2012

⁴¹⁴ <http://www.bnr.ro/1947---1989--1057.aspx>, letöltés 2012

⁴¹⁵ 504/1970 Dekrétum a Nemzeti Bank Statutumának jóváhagyására vonatkozólag, közzétéve a Hivatalos Közlöny 143 számában, 1970 december 16 án

tevékenységét szabályozták, RNB őrizte a jogi személyek pénzét, egyedi elszámoló központ volt, kincstári szolgáltatásokat biztosított az állami intézményeknek, monopóliumot élvezett az aranykereskedelem, deviza és valutaügyletek terén, megállapította a valuta árfolyamát, intézményén át a kormány rendelkezett az ország valuta alapjával, ellenőrizte banki eljárásokkal a pénzügyi rendet, rövid lejáratú kölcsönöket biztosított a gazdasági tevékenységek támogatására és részt vehetett a nemzetközi hitelszervezetek tevékenységében.

A központosított rendszer korlátozott minden versenyt a bankok között, megengedvén ezek működését szigorúan meghatározott keretek között⁴¹⁶.

A dolgozatban tanulmányozott határon átnyúló átutalások tükrében, a legfontosabb szerep, amit ez a bank betöltött és amiért helyet is kapott a jelen dolgozatban az igen vázlatos történelmi leírása, az a valutaügyletek végzésében betöltött monopóliuma, azon intézmény volt, amelyen át a kormány az ország összes valutaügyletét bonyolította.

Majd a szovjet rendszernek megfelelően újraszerveződött a nemzeti bank és egyes tevékenységi ágaknak megfelelően több bank vált ki belőle⁴¹⁷, amelyek közül a kutatási témánknak megfelelően a legfontosabb a Román Külkereskedelmi Bank, amelyet 1969-ben alapítottak⁴¹⁸.

A Román Nemzeti Bank 1990-ben nyerte vissza eredeti szerepét, segítséget nyújtott a központosított gazdaságról a piacgazdaságra való áttérésre, illetve megkapta a központi bankoknak járó tisztségét, mint bármely más európai országban⁴¹⁹.

A Magyar Nemzeti Banknak is azonos a jogállása és alapvető funkciója, az ország jegybankja és a minőségben a nemzetgazdaság központi bankja. A rendelkezésre álló pénz- és hitelpolitikai eszközökkel (monetáris eszközökkel) támogatja a Kormány gazdaságpolitikai programjának a megvalósulását. Alapvető feladata a hazai fizetőeszköz (forint) belső és külső vásárlóerejének védelme. Az MNB jogosult kizárólag bankjegy és éremkibocsátására. Eme alapvető feladataival összhangban aranyból és devizából készleteket gyűjt⁴²⁰.

⁴¹⁶ SAGUNA, RATIU (2007) i.m. 24

⁴¹⁷ 1948 - Banca de Credit pentru Investiții, Beruházási Hitelbank, Casei de Economii și Consemnațiuni – Takarékos és Betétpénztár, 1969-ben a Mezőgazdasági Bank – Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară

⁴¹⁸ <http://www.bnr.ro/1947---1989--1057.aspx>, letöltés 2012

⁴¹⁹ <http://www.bnr.ro/Istorie-BNR-1052.aspx>, letöltés 2012

⁴²⁰ NAGY Zoltán, Törő, Károlyi, Kövesházy – Gazdasági Jog I, Gazdasági Közjog, 2000, Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó, 291

A határon átnyúló átutalásokra vonatkozó törvénykezés történelmi bemutatása Romániában

Amint azt a szocialista rendszer uralma alatt álló országokban tapasztalhatjuk, az állam a határon átnyúló átutalásokat majdnem teljesen állami „privilegiumként” kezelte, ezért a lakosságnak ezek a szolgáltatások nem voltak elérhetőek, illetve nem minősíthetjük ezen szolgáltatásokat szükségszerűnek sem, ugyanis az akkori politika a piacot, a fogyasztók számára, mint az állam határain belüli földrajzi területet határozta meg, ezért a természetes vagy jogi személyek által kezdeményezett határon átnyúló átutalások nem voltak szükségszerűek, illetve az ország vezetősége által elfogadottak a gazdasági tevékenységek bonyolításához.

A kommunizmus időszakában, csak pár pénzforgalmi szempontból fontosnak minősülő jogi normatívumot találunk⁴²¹.

A határon átnyúló átutalások szabályzásának kezdetei tehát a kommunizmust követő korszakig nyúlnak vissza, ezek a pénzforgalmi ügyletek és szabályzásuk a piacgazdaság beköszöntével együtt léptek a romániai piacra.

A banki tevékenységet szabályzó normatívum a kommunizmusban a 61/1974 Dekrétum volt, közzétéve a Hivatalos Közlöny 25 számában, amely a Román Népköztársaság nemzeti Bankjának és a Román Külkereskedelmi Bank felhatalmazása a valuta letétekre alkalmazandó kamatról, illetve a dolgozatban említett további két dekrétum. Ezen hosszú időperiódus alatt hatályban lévő jogszabályok, bizonyítják az akkori politikai elveknek megfelelő, a banki szolgáltatásoknak állami privilegiumként való kezelését, az egészséges piaci verseny hiányát és a fogyasztók hozzáféréseinek korlátozását a banki szolgáltatásokhoz.

Az 1989 -s forradalom, azaz a rendszerváltás után, az első legfontosabb pénzforgalmi piacra vonatkozó szabályzás⁴²² a bankok körét kibővítette, illetve ezen tevékenység az országban a „Román Nemzeti Bankon⁴²³ és más kereskedelmi társaságként működő banki szervezeteken át” folytatódik.

Amint azt megállapíthatjuk a mai értelemben vett kereskedelmi banki tevékenység kezdetén, a bankok alakítása érdekében a törvénykezés már tartalmazott

⁴²¹ Két ilyen szabályzást említhetünk, a 77/1973 Dekrétumot a Pénzügyi-Banki Tanács megalapítására, szervezésére és működésére vonatkozólag, közzétéve a Hivatalos Közlöny, I rész, 22 számában, 1973 március 4, és a 160/1986 Dekrétumot, a Pénzügyi-Banki Tanács megalapítására, szervezésére és működésére vonatkozólag, közzétéve a Hivatalos Közlöny, 27 számában, 1986 május 4, amely hatályon kívül helyezi az előbbi.

⁴²² 33/1991 Törvény a banki tevékenységekre vonatkozóan, közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 70/1991 számában

⁴²³ A Román Nemzeti bank statútumát jelenleg a 312/2004 Törvény szabályozza, közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 582 számában, 2004 június 30 - án

különböző követeléseket, más kereskedelmi társaságokkal szemben, például kiköti, hogy nem létesíthető bank korlátolt felelősségű társaság szervezési formájában⁴²⁴, illetve a Központi Bank (RBN) általi engedélyezéshez köti a bankok létesítését, amely egyben a banki társaságok felügyelő szervének szerepét is betölti az országban, visszavonhatja a kibocsátott engedélyt a törvény értelmében vagy más esetekben.

Megengedő normát találunk azonban a bankok törzstőkéjére vonatkozólag, ugyanis a törzstőkét a bank a megalakulásától számítva két éven belül kellett jegyezzen és befizessen pénzben⁴²⁵.

Az országban legelsőként elfogadott kereskedelmi társaságokra vonatkozó törvényben, amelyben a banki tevékenység is szabályozva volt, a valutaalapú ügyletek, mint melléktevékenység voltak feltüntetve⁴²⁶.

Azonos helyzet uralkodott Magyarországon is, ugyanis a jogirodalomban, a gazdasági törvény elfogadására vonatkozóan, megtaláljuk, hogy ez 'egy szerteágazó és hosszú jogalkotási folyamatot indított el, a tényleges jogalkotástól a jogértelmezésig. A folyamathoz szakemberek is kellettek, kialakult egy újfajta, a gyakorlatra nagyon erősen támaszkodó okulási-oktatási rendszer.⁴²⁷

Az 1991 évben kibocsátott törvényt az 58/1998 törvény a banki tevékenységre vonatkozóan helyezte hatályon kívül, közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 121 számában 1998 március 23-án.

Ebben az új jogi dokumentumban több újdonság is fellelhető, amely a piacgazdaság fejlődésének köszönhető, ugyanis a törvénykezés mindig követi az ország határain belül végbemenő gazdasági és társadalmi változásokat és az újonnan kialakult jogviszonyokat próbálja szabályozni, ezeknek próbál jogi keretet és ugyanakkor határokat biztosítani, figyelembe véve a jogviszonyban résztvevő felek érdekeit, jogait és kötelezettségeit.

A „kereskedelmi társaságként működő banki szervezetek” kifejezést már felváltotta a „hitelintézetek” megnevezés, amely a különleges banki tevékenység mellett már több szervezési formát is magába foglal, mint például a bankokat, elektronikus pénzkibocsátó egységeket⁴²⁸, lakossági letéti pénztárakat és hitelszövetkezeteket.

⁴²⁴ 33/1991 Törvény, 5 cikk

⁴²⁵ 33/1991 Törvény, 8 cikk

⁴²⁶ 33/1991 Törvény, 24 cikk

⁴²⁷ HALUSTYIK Anna, *20 éve hatályos a GT., avagy egy elegáns úr szmokingban*, Gazdaság és Jog 2010 március, 3 szám, 14

⁴²⁸ Az elektronikus pénzkibocsátó intézményekre vonatkozó jelenleg hatályos jogszabály Romániában a 127/2011 Törvény az elektronikus pénzkibocsátási tevékenységre vonatkozóan, közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 437 számában, 2011 június 22 én

Ugyanakkor itt találjuk meg legelsőként a törvénykezésben meghatározva a fizetési rendszert⁴²⁹, „ amely egy alakisághoz kötött közös megegyezés, magába foglalván közös standardokhoz kötött szabályokat és eljárásokat a résztvevők átutalási megbízásainak teljesítése érdekében, illetve a megfelelő infrastruktúrát, amelyen át a fizetési megbízások teljesen vagy részlegesen feldolgozódnak, kompenzálódnak vagy elszámolódnak, vagy a kifizetés bármely fizetési úton át megvalósul. A megegyezés minimum három résztvevő között kell létrejöjjön, amelyek lehetnek hitelintézetek, pénzügyi befektetési szolgáltatásokat nyújtó társaságok, az Állami Kincstár vagy más külföldi egységek, amelyeknek tevékenységi köre a hitelintézetek különleges tevékenysége vagy pénzügyi befektető egység.”

Ugyancsak törvénykezési újdonságnak számított azon tevékenységek meghatározása, amelyek tilosak előzetes engedélyezés nélkül, mint például a hitelintézetként nem engedélyezett természetes vagy fizikai személy által a letétek elfogadása vagy a hitelnyújtás vagy a kereskedelmi társaságok esetében a bank vagy bármely ebből eredő vagy ehhez hasonló szó, elnevezésében való alkalmazása, amennyiben nincs engedélyezve a Nemzeti Bank által⁴³⁰.

A valuta kifizetések az engedély által meghatározott módon, most már a bankok és hitelintézetek tevékenységi körének részét képezik a szabályzás szerint (11 cikk).

Az új normatívum részletesen szabályozza a bankok engedélyezési eljárását (15 cikk és köv.), feltüntetve ugyanakkor a minimális törzstőkét is⁴³¹, illetve az engedély visszavonásának körülményeit.

A dolgozatban tanulmányozott témakörben egy fontos és új elemet tartalmaz a törvény, amely a fizetési rendszerek szabályozása⁴³². Ezen szabályzások értelmében, a Romániában működő fizetési rendszerek engedélyezése, szabályozása és felülvizsgálata, illetve ezen rendszerek ügyvezetőinek felügyelete a Román Nemzeti Bankra hárul, amely biztosítja, hogy ezen rendszerek megfeleljenek a nemzetközi standardoknak. A Román Nemzeti Bank tehát szabályzásokat bocsát ki a fizetési rendszerekre vonatkozólag, a technikai és működési standardoknak való megfelelés érdekében, szabályozza ezen rendszerek szervezési formáját és engedélyezési

⁴²⁹ 58/1998 Törvény 3 cikk 25 pontja

⁴³⁰ 58/1998 Törvény 7 és köv. cikkek

⁴³¹ Az induló törzstőke az 58/1998 Törvény 58 cikkelyének (2) bekezdése értelmében 5 millió eurónak megfelelő nemzeti pénz, amelyet a banknak jegyeznie és befizetnie kell a bejegyzésnél, tehát eltörölte a két éves időszakot, amelyen belől be kellett fizessék a bankok a törzstőkét

⁴³² 58/1998 Törvény 89 és köv. cikkek

eljárását, a felügyeleti szempontokat és szabályokat dolgoz ki és más különleges kéréseket határoz meg a fizetési rendszer megfelelő működése érdekében.

Az 58/1998 Törvény, az utólagos módosításokkal, újra közzé volt téve Románia Hivatalos Közlönyének 78 számában, 2005 január 24 én, majd hatályon kívül helyezte ezt a 99/2006 Sürgősségi Kormányrendelet, közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 1027 számában, 2006 december 27 én, amely utólagos módosításokkal még ma is érvényben van.

A 99/2006 Sürgősségi Kormányrendelet a 2006/48/EK Irányelv, a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról és a 2006/49/EK Irányelv, a befektetési vállalkozások és hitelintézetek tőke megfeleléséről, a 2000/46/EK Irányelv az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységének megkezdéséről, folytatásáról és prudenciális felügyeletéről, a 2001/24/EK irányelv a hitelintézetek újraszervezéséről és felszámolásáról, a 2004/39/EK irányelv a pénzügyi eszközök piacairól, európai jogi normatívumok belső törvénykezéssel való harmonizálásának eredménye. Általánosan a törvény által szabályozott fogalmak már léteztek a belső törvénykezésben, egy új elem azonban a hatályon kívül helyezett törvényhez képest a kockázat és kockázatkezelésre vonatkozó rendelkezések.

A fizetési rendszereknek egy teljesen külön fejezetet⁴³³ szentelt a törvénykező, amelyben megtartja a Román Nemzeti Bank felügyelő szerepét a fizetési rendszerekre vonatkozóan, illetve szabályozza a fizetési rendszerekhez való szabad hozzáférés elvét azon személyek számára amelyek fizetési szolgáltatásokat nyújtanak.

A fizetési rendszerek szabályzásán túl, a törvénykezésben helyet kapott a határon átnyúló fizetési szolgáltatások szabályzása is, amelynek első törvényes dokumentumát Romániában 2004 -ben találjuk, a 6/2004 Kormányrendelet⁴³⁴, amely a határon átnyúló átutalásokat szabályozza.

A 6/2004 Kormányrendelet elfogadásának szükségességét kifejtő dokumentumból⁴³⁵ megtudjuk, hogy a Román Állam a 97/5/EK Irányelv a határon átnyúló hitelezésről szóló rendelkezéseinek a nemzeti törvénykezéssel való harmonizálását 2003 év végére vállalta, illetve 2004 évtől kezdődően ennek alkalmazását.

Amint azt már említettük a 97/5/EK Irányelv céljai, a dolgozatban tanulmányozott jogi dokumentum elődjének minősítésében, a határon átnyúló euró

⁴³³ 99/2006 Sürgősségi Kormányrendelet, VI Cím, 404 cikk és következők

⁴³⁴ Közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 82 számában, 2004 január 30 án, hatályon kívül helyezve a 113/2009 Sürgősségi Kormányrendelet által s fizetési szolgáltatásokra vonatkozóan

⁴³⁵ http://www.gov.ro/nota-de-fundamentare-o-g-nr-6-22-01-2004_11a82946.html, letöltés 2012

zónában történő átutalás gyors, biztonságos és gazdaságos lebonyolítása és az ügyfelek megfelelő informálása az ügyletek részleteire vonatkozóan ezek teljesítése előtt és az ügylet teljesítése után is egyben.

Erre vonatkozóan a közösségi szabályzás egy sor minimális előírást állapít meg azon intézmények részére, amelyek a tagállamokban ilyen átutalásokat végeznek, az átutalás átláthatóságára vonatkozólag, az átutalások egy időkorláton belüli lebonyolítására vonatkozólag, az ügyfél által adott megbízás szigorú betartására vonatkozólag, és ezek a köteleességek elmulasztásának jogkövetkezményeire vonatkozólag attól függetlenül, hogy az ilyen nemű kihágásokért milyen büntetés jár a közjog szerint. Ugyanakkor az irányelv kötelez arra, hogy minden tagállam biztosítson egy hatékony intézményi és eljárási rendszert az ilyen panaszok megoldására vonatkozólag és az okozott kár megtérítésére vonatkozólag, illetve az ügyfél és a pénzügyi intézmény között, az átutalás teljesítése során keletkezett jogvita, panasz esetén.

Amint azt már említettük, a Román Nemzeti Bank a kompetens hatóság az átutalások során keletkezett jogviták peren kívüli megoldásában.

A 90/109/EGK⁴³⁶ ajánlás tartalmazza azon elveket, amelyek alapján, a határon átnyúló átutalások a tagállamokban létrejönnek, ezek az elvek nagyjából megtalálhatóak az irányelvben is, és pedig az átutalások átláthatóságára vonatkozó alapszabály, az intézmények köteleessége ezen átutalások végrehajtására vonatkozóan, az ügyfelek kártérítési joga és egy bíróságon kívüli, gyors és hatékony eljárás kidolgozása.

Az ajánlat mellékletében a Bizottság bővebben kifejti az alkalmazandó alapelveket, és pedig a határon átnyúló átutalás banki feltételeinek átláthatóságára vonatkozó alapelv, amely keretén belül megemlíti a szolgáltató azon köteleességét, hogy a fogyasztó számára írásban, könnyen megérthető módon elérhetővé tegye a határon átnyúló átutalásra vonatkozó információkat, értesítenie kell a fogyasztót a kezelési költségekről és az átváltási árfolyamról, az átutalást teljesíteni kell maximum két munkanapon belül, ahogy az átutalandó összeg a rendelkezésre áll.

Az 559/2003 Törvény⁴³⁷ 1 cikkelyének, II pontjának 7 pontja alapján, a Kormány rendelkezhet azon területeken, amelyek nem képezik az organikus törvények tárgyát, ezen szabályzási területek között találjuk a határon átnyúló

⁴³⁶ 90/109/EEC Commission recommendation of 14 February 1990 on the transparency of banking conditions relating to cross-border financial transactions, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31990H0109:EN:HTML>, letöltés 2012

⁴³⁷ Közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 909 számában, 2003 december 09-én

átutalások szabályzását is.

A 6/2004 -s Kormányrendelet főbb előírásai meghatározzák azon határon átnyúló átutalások körét, amelyek a rendelet szabályzása alá esnek, azaz azon átutalások, amelyeket Románia és más Unió tagállamok között kezdeményeznek, illetve amelyek az Európai Gazdasági Térséghez tartoznak, amelyeket a nemzeti pénznemben (Lej), euróban vagy más tagállam pénznemében kezdeményeznek, és amelyeket jogi vagy természetes személyek kezdeményeznek, kivételt képezvén a pénzforgalmi szolgáltatást nyújtó intézmények és a pénzügyi intézmények.

A természetes személyek nem nyújthatnak a határon átnyúló átutalási szolgáltatásokat.

A kormányrendelet kötelezi a pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújtó intézményeket, hogy előzetes írásbeli információkat nyújtsanak a határon átnyúló átutalások általános feltételeiről⁴³⁸, könnyen érthető módon, illetve az átutalás által igénybe vett időről, megjelölve pontosan azt az percet amelyben az átutalás teljesítése megkezdődik, a határon túlról kezdeményezett átutalás esetében a fogadás időtartamát, amelyen belül a pénz a kedvezményezettnek elérhető lesz a számláján, a kezelési költség és ennek kiszámítási módozata, a használt átváltási árfolyamokról való tájékoztatás és a peren kívüli panasztétel lehetőségei és ezen lehetőségek elérése a fogyasztók által.

Az átutalás teljesítése után⁴³⁹ a pénzforgalmi szolgáltatást nyújtó intézmény köteles írásban tájékoztatni a kezdeményezőt az átutalás teljesítéséről, amelyben fel kell tüntetnie az átutalás referenciaadatait, az átutalás értékét, az összes díj és költség értékét, illetve az átváltási árfolyamot, hogyha ez szükséges volt az átutalás teljesítése esetében.

A jogi norma a pénzforgalmi szolgáltatók számára olyan minimális kötelezettségek betartását írja elő, mint az átutalás teljesítésére adandó írásos ajánlat az átutalás teljesítésére vonatkozó különleges feltételekkel, a szolgáltató köteles abban az időperiódusban teljesíteni az átutalást, amelyet a kezdeményezővel megállapítottak, vagy maximum 5 munkanapon belül.

Amennyiben a szabályozott időperióduson belül nem teljesítette az átutalást vagy ezt késéssel teljesítette, a pénzügyi intézmények kötelesek az ügyfeleknek kárpótlást fizetni (6 cikk).

A pénzügyi intézmények kötelesek, az átutalás értékéből tévedésből vagy

⁴³⁸ 6/2004 Kormányrendelet 3 cikk

⁴³⁹ 6/2004 Kormányrendelet 4 cikk

jogalap nélkül visszatartott pénzüsszeget visszaszolgáltatni a kezdeményezőnek, saját költségére és más összegek levonása nélkül.

Amennyiben a pénzforgalmi szolgáltató nem teljesítette az átutalást a kedvezményezettnek, ez köteles a kezdeményezőnek a számlájára visszautalni az átutalás teljes értékét és az összegre járó kamat értékét, arra az időperiódusra, amely eltelt a kezdeményezés és a pénz visszaérkezése között és bármilyen más költséget, amelyet a kezdeményező viselt.

Vis major esetében, a szolgáltatók mentesülnek a rendeletben előírt köteleességek alól, amennyiben a vis major befolyásolta az ügylet teljesítését, ezek a rendelkezések azonban nem mentesítik a pénzforgalmi szolgáltatókat azon kötelezettségek alól, amelyek a pénzmosás megelőzésére és büntetésére vonatkoznak.

Az európai normáknak megfelelően, a jogszabály tartalmazza az alternatív megoldási eljárást, peren kívüli jogorvoslati eljárást a határon átnyúló átutalások teljesítése során keletkezett jogviták megoldására (10 cikk), amelyre, mint közvetítő hatóság az állam részéről a Román Nemzeti Bank van kijelölve. A fogyasztók nem kötelesek az alternatív megoldási lehetőséget választani, ennek fakultatív jellege van.

A Román Nemzeti Bank keretén belül egy külön szakosztályt hoznak létre, amely feladatkörébe tartozik a panaszlevelek vizsgálása és a megoldási ajánlatok megtétele, a közvetítési eljárás hozzáférhetőségének biztosítása, a Román Nemzeti Bank szintjén pedig éves jelentés készítésére kötelezi a törvény a szakosztályt a közvetítési tevékenységről. A peren kívüli eljárás ingyenes és az eljárás következtében keletkezett döntésnek nincsen kötelező jellege, ezen eljárás befejezése után a kérelmező bírósághoz fordulhat jogainak érvényesítése érdekében, amely keretén belül tanácsadó jellege van az előzetes eljárásban meghozott döntésnek.

A Román Nemzeti Bank 2004 április 25-én tette közzé a 3/2004 március 25 számú szabályzatát a határon átnyúló átutalások teljesítése esetén keletkezett jogviták közvetítési eljárására vonatkozólag⁴⁴⁰.

A határon átnyúló átutalások szabályzása érdekében elfogadott, 6/2004 Kormányrendeletet, a 113/2009 Sürgősségi Kormányrendelet⁴⁴¹ a fizetési szolgáltatásokra vonatkozóan, helyezte hatályon kívül.

A 113/2009 Sürgősségi Kormányrendelet, magába foglalja az ország határian

⁴⁴⁰ Közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 296 számában, 2004 április 5, hatályon kívül helyezve a 6/2010 szabályzattal, a Román Nemzeti Bank által kiadott egyes jogszabályok hatályon kívül helyezésére vonatkozólag, közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 450/2010 július 02 i számában

⁴⁴¹ Közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 685 számában, 2009 október 12 én

belül kezdeményezett kifizetések szabályzását és az euróban vagy más tagállam pénznemében kezdeményezett kifizetések szabályzását is – 3 cikk (2) bekezdés.

A Sürgősségi Kormányrendelet szabályozza a pénzforgalmi szolgáltatásokhoz való hozzáférés körülményeit és a kifizetési szolgáltatások lebonyolításának szabályait Románia területén, a fizetést lebonyolító intézmények felügyeletére vonatkozó rendelkezéseket, a fizetési szolgáltatásokra vonatkozó tájékoztatási követelményeket és a fizetési szolgáltatást nyújtó szolgáltatók és a szolgáltatást igénybe vevő fogyasztók kötelezettségeit és jogait.

A 113/2009 Sürgősségi Kormányrendelet értelmében⁴⁴², a Román Nemzeti Bank biztosítja a peren kívüli eljárásokat azon keresetek megoldása érdekében, amelyeket a fizetési szolgáltatás felhasználói nyújtanak be, és amelyekben azzal keresik meg a Nemzeti Bankot, miszerint érdekeikben sértettek a Románia területén működő fizetési szolgáltatók által biztosított fizetési szolgáltatásokon át.

A Sürgősségi Kormányrendelet alkalmazása érdekében a Nemzeti bank elfogadta a 21 számú szabályzást⁴⁴³ a fizetési intézményekre vonatkozólag, amelyben szabályozza a kifizetési szolgáltatásokat biztosító intézmények megalakítási követelményeit és tevékenységük végzése során támasztandó követelményeket és az ellenőrzésre vonatkozó rendelkezéseket.

A román törvénykező tehát nem szabályozta a 113/2009 Sürgősségi Kormányrendelet elfogadása után külön a belső és határon átnyúló átutalásokat, hanem olyan törvénykezési politikát figyelhetünk meg, amelyen át a törvénykező megteremt a fizetési szolgáltatásokra vonatkozó általános szabályzást, a többi különleges törvényben pedig erre tesz utalást.

A 113/2009 Sürgősségi Kormányrendeletet június végén módosult a 31/2012 Sürgősségi Kormányrendelet⁴⁴⁴ értelmében, amely a közvetítésre és peren kívüli eljárásra vonatkozólag, illetékesként a 192/2006 Törvény értelmében kinevezett békéltetőket jelöli meg.

A határon átnyúló átutalásokra vonatkozó rendeletek bevezetése a román törvénykezésbe

A romániai törvénykezésbe a határon átnyúló euróban történő kifizetésekről

⁴⁴² 113/2009 Sürgősségi Kormányrendelet 179 cikk

⁴⁴³ Közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 735 számában, 2009 október 29

⁴⁴⁴ Közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 433 számában, 2012 június 29

szóló Rendelet (2560/2001/EK) rendelkezései az 1232/2008 Kormányhatározat⁴⁴⁵ által voltak bevezetve.

Az 1232/2008 Kormányhatározatot tanulmányozván megállapíthatjuk, hogy a törvénykező ebben a normatívumban nem szabályozza a határon átnyúló kifizetéseket általában, hanem a rendelet kötelező alkalmazására fektet hangsúlyt.

A Rendelet hatályba lépése és a Kormányrendelet elfogadása között eltelt időszak tükrében megállapíthatjuk, hogy a jogharmonizáció ezen a területen egy kis időperiódust vett igénybe, habár ezt a gazdasági szempontból még lényegtelen 'lemaradást', napjainkban megfordítani látszik a román jogalkotó és komoly előrelépések megtételét bizonyította a tanulmányozott piaci területen. Amint azt a magyar szakirodalom is megemlíti, mivel ezek a rendelkezések az euróban denominált ügyleteket szabályozzák, ezért nem érintik a tagállamok belső törvénykezését, mindaddig amíg a nemzeti pénznemet nem váltja fel az euró. Románia helyzete abból a szempontból másabb Magyarorszáéhoz képest, hogy itt a törvénykező kiterjesztette a rendelet alkalmazását a saját pénznemre, tehát a közösségi rendelkezés emiatt gyakorol hatást a belső törvénykezésre.

Ki kell hangsúlyoznunk azt is, hogy a rendelet által hozott változásokra, illetve költségcsökkentésre fel kell készülniük a nemzeti piaci szereplőknek is. A saját pénznemre való kiterjesztése a rendeletnek, a véleményem szerint inkább a szabályozás jobb megismeréséhez, illetve a gazdasági szereplők, a rendelet követeléseinek és a technikai standardoknak való mihamarabbi elsajátítására és megfelelésére szolgál.

Ilyen szempontból megjegyzendő hogy piacot kellett keresni az új, a rendelet által leginkább felölelt és úgynevezett „bevezetett” új banki szolgáltatásoknak, termékeknek, mint az alternatív csatornákon történő bankozás, internet banking és a mobile banking.

A 2560/2001 Rendeletet a nemzeti törvénykezésbe elfogadó 1232/2008 Kormányrendelet a határon átnyúló kifizetésekről 2008 november 01 -től lépett életbe.

A kormányrendelet betartását és ennek megfelelő alkalmazását biztosító ellenőrző szerv a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság, ugyanis, amint az a rendelet első cikkelye is kimondja, a Rendelet elsősorban a fogyasztók érdekeit védi és az

⁴⁴⁵ 1232/2008 Kormányhatározat a határon átnyúló euróban történő kifizetésekről, közzétéve Románia Hivatalos Közlönye 711 szám, 20.10.2008, hatályba lépett 2008 november 01 -től kezdődően

egészséges versenyt a belső piacon a szolgáltatók között.

A kormányhatározat harmadik részében, a szankciókat sorolja fel a törvénykező és a 2560/2001/EK rendelet előírásainak betartását felülvizsgáló szervet nevezi meg, amely egyben illetékes ezeket a szankciókat alkalmazni.

A 3 cikk szerint kihágásnak minősül a határon átnyúló euróban történő kifizetés díjai meghatározott mértékének figyelmen kívül hagyása, az ügyfelek megfelelő, előzetes informálásának elmulasztása az átutalás díjaira és ezek mértékére vonatkozóan, a póttílletekre vonatkozó értesítés elmulasztása illetve a pénzforgalmi szolgáltatók által, a nemzetközi bankszámlaszám (IBAN) és az intézmény banki azonosító száma (BIC) közlésének elmulasztása és ezek az adatok a számlakivonaton való feltüntetésének elmulasztása.

Amint azt a dolgozat előbbi részében bemutattuk, a pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó törvénykezés a tanulmányozott periódusban folytonos átalakulásban volt, érthető módon, ugyanis ebben a periódusban vált Románia Uniós tagállammá⁴⁴⁶, amely maga után vont nemcsak az egységes piac által nyújtott előnyök kihasználásának lehetőségét, hanem eleget kellett tennünk bizonyos kötelezettségeknek is, amelyek a csatlakozással járnak, ezeknek pedig egyik fontos és legalapvetőbb pontja a tagállami törvénykezés harmonizálása az uniós normatívumokkal.

Kronológiailag tekintve a pénzforgalmi szolgáltatások szabályzását megállapíthatjuk, hogy a törvénykező a belső piac megfelelő működése érdekében mindig is hangsúlyt fektetett a határon átnyúló átutalások szabályzására⁴⁴⁷, törvényes keretbe foglalván ezáltal a társadalom és a piac működéséhez elengedhetetlen jogviszonyokat, ugyanakkor megpróbálta az európai unióban a belső piacon használatos előnyöket is biztosítani a fogyasztók számára.

Ezt a periódust egy olyan időszak követte, amelyben a törvénykezési hiányosságokat próbálták pótolni, újabb európai normáknak megfelelő szabályzásokat fogadván el a banki tevékenységek szabályzására⁴⁴⁸ és ezt követően hatályon kívül helyezték az 1232/2008 Kormányhatározatot.

Az 1259/2010 Kormányhatározat⁴⁴⁹, megteremti azon jogi keretet, amely szükséges a 924/2009/EK Rendelet alkalmazására. Ezt a normatívumot módosítja a

⁴⁴⁶ Csatlakozás az Európai Unióhoz - 2007

⁴⁴⁷ A határon átnyúló átutalások szempontjából fontos a 6/2004 Kormányrendelet, amelyet a 2/2004 Román Nemzeti Banki szabályzás követ, majd az 1232/2008 Kormányhatározat

⁴⁴⁸ 99/2006 Sürgősségi Kormányrendelet, 113/2009 Sürgősségi Kormányrendelet, 21/2009 Román Nemzeti Bank Szabályzata

⁴⁴⁹ Közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 847 számában, 2010 december 17 én

386/2012 Kormányhatározat⁴⁵⁰, amely kötelezi a Pénzügyminisztériumot és a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságot, hogy kidolgozza és elfogadja közös rendeleten át, azokat a kritériumokat, amelyek alapján a belső kifizetéseknek megfelelő határon átnyúló átutalásokat azonosítják.

Ebben a dokumentumban azonban a törvénykező különbséget tesz a rendelet alkalmazását felülvizsgáló szerv között a jogi személyek és a természetes személyek esetében.

A Kormányhatározat 2 cikkének (1) bekezdése értelmében a természetes személyek esetében a Rendelet betartásának felülvizsgálása a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságra⁴⁵¹ hárul, míg jogi személyek esetében az állami Pénzügyőrségre⁴⁵².

Amint azt a 924/2009 rendelet 14 cikkében szabályozza az uniós törvénykező a Rendelet alkalmazása kiterjeszhető a tagállamok saját pénznemére is, a román állam, pedig kiterjesztette a rendelet alkalmazását a lejre (saját pénznem) is. Ezen dokumentum értelmében a román kormány a rendelet alkalmazását kiterjesztette a román lejben teljesített kifizetésekre is, amely az Európai Unió hivatalos lapjában való közzétételt követő 14 napon belül lépik életbe⁴⁵³. *Ez a szabályzás szerint a román lejben teljesített határokon átnyúló fizetésekre a román lejben teljesített belföldi fizetésekre vonatkozó díjakkal azonos díjakat számolhatnak fel a pénzforgalmi szolgáltatók.*

2012 január 1 -jétől, pedig a román lejben denominált belföldi fizetések határokon átnyúló, lejben vagy euróban denominált fizetéseknél lesznek megfelelőek. Ezen rendelkezés szerint a román lejben vagy euróban teljesített határokon átnyúló fizetésekre a román lejben vagy euróban teljesített belföldi fizetésekre vonatkozó díjakkal azonos díjakat kell felszámolni.

A román kormány ezáltal egy jelentős lépést tett a tagállami szintű belső piac megnyitásától az uniós szintű belső piac elérhetősége fele, ezzel óriási költségcsökkentést eszközölve az euróban kezdeményezett átutalások esetében, amint azt a későbbiekben majd bemutatjuk, illetve elemezzük a pénzforgalmi intézmények jelenleg felszámolt díjakat az euróban kezdeményezett átutalások esetében.

⁴⁵⁰ Közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 300 számában, 2012 május 7-én

⁴⁵¹ Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor

⁴⁵² Romániában az intézmény elnevezése „Garda Financiară”

⁴⁵³ A román hatóságok a Bizottságot 2011 május 26-án értesítették, közzétéve az Európai Unió Hivatalos Lapjában HL C 209, 2011.07.15 20. oldal

A peren kívüli panasztételi és jogorvoslati eljárások keretén belül a Kormányhatározat két lehetőséget szabályoz, és pedig a közvetítőn át kezdeményezett panasztételi eljárást⁴⁵⁴ és a peren kívüli jogorvoslati eljárást⁴⁵⁵.

A jogi dokumentumban meghatározott állami szervek kötelesek értesíteni a panasztevő jogi vagy természetes személyeket a kereset békés úton történő megoldási lehetőségéről, amennyiben nem a peren kívüli eljárást választják a felek, ezeknek lehetőségük van az illetékes bírósághoz benyújtani a perkeresetet a rendelet rendelkezéseinek vélt megsértésére vonatkozólag.

Amint azt a dolgozat előbbi részében említettük, a 113/2009 Sürgősségi Kormányrendelet értelmében, a peren kívüli jogorvoslati eljárás esetében az illetékes hatóság, közvetítői minőségben a Román Nemzeti Bank.

A Román Nemzeti Bank, a jelenleg hatályos törvénykezés szerint, mint közvetítő vehet részt a panasztételek megoldásában több területen is, mint például a kifizetési szolgáltatások esetében⁴⁵⁶, az elektronikus pénzkibocsátó intézmények tevékenységére vonatkozó panaszok megoldása esetében⁴⁵⁷, a határon átnyúló átutalásokra vonatkozó kérések megoldása esetében⁴⁵⁸.

Következésképpen, megállapíthatjuk, hogy a román törvénykezés harmonizálásának az európai normákkal jelentős közigazgatási, politikai, gazdasági és szociális implikációi vannak, amely hozzájárul a poszt-kommunista, demokratikus társadalom új intézménykeretének kialakításához, amely a piacgazdaság fele irányul⁴⁵⁹.

Amint az a magyarországi szakirodalom tanulmányozásából kiderül, Magyarországon, ezeknek a rendelkezéseknek, nincsen közvetlen hatása a magyar pénzforgalmi szolgáltatók tevékenységére, mivel a rendelet csak az euróban denominált átutalási és beszedési műveletekre terjed ki⁴⁶⁰.

II Fejezet: A határon átnyúló átutalásokra vonatkozó hatályos törvénykezés bemutatása Magyarországon

A pénzügyi jog tárgyának és tartalmának meghatározása nem egységes, mivel

⁴⁵⁴ 192/2006 Törvény a közvetítés és a közvetítői foglalkozás megszervezésére vonatkozólag, közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 441 számában, 2006 május 22 én

⁴⁵⁵ A 113/2009 Sürgősségi Kormányrendelet 179 szakasza értelmében

⁴⁵⁶ 113/2009 Sürgősségi Kormányrendelet 179 szakasza értelmében

⁴⁵⁷ A 127/2011 Törvény 101 cikke értelmében az elektronikus pénzkibocsátásra vonatkozólag

⁴⁵⁸ 1259/2010 Kormányhatározat 7 cikke értelmében

⁴⁵⁹ CARMEN Adriana Gheorghe, *Drept bancar*, CH Beck, Bucuresti, 2006, 294

⁴⁶⁰ Dr. Turján Anikó-Brosch Judit: Egységes eurofizetési övezet (SEPA): Teljes gőzzel előre, MNB SZEMLE, 2012 június, 55

ezen a területen erősen keverednek a közjogi és a magánjogi szabályozási elemek. Elegendő ha csak a legfőbb területeket tekintjük: adójog, államháztartás joga, pénz- és tőkepiacok joga és a hozzá tartozó részterületek. Ezért a szabályozás kérdései is többnyire komplex jellegűek, a jogalkotás megoldási kísérleteit nehéz egy minta szerint vizsgálni. Ugyanakkor mind a szűkebb, mind a tágabb szabályozási területen a szabályozó és tulajdonos és piaci szereplő, állam sokarcúságát látjuk⁴⁶¹.

A magyar törvénykezés alapos, múltra visszatekintő ismerete hiányában, azonban nem mernék egy szakirodalmilag helyes történelmi kommentárt fűzni, a szabályozások fejlődéséhez, mivel ezek egy ország keretén belül egy komplex folyamatnak a részei, ezért szükségem lenne a gazdasági-politikai helyzet teljes ismeretére is.

Amint azt a romániai törvénykezés esetében is tettem, elsősorban meg szeretném határozni a Magyar Nemzeti Bank, mint gazdasági és ellenőrző szerv szerepét Magyarországon.

A Magyar Nemzeti Bank (továbbiakban MNB), a jelenleg hatályos törvénykezés⁴⁶² alapján, az árstabilitás eléréséért és fenntartásáért felelős szerv Magyarországon, illetve a Kormány gazdasági politikájának támogatója a rendelkezésére álló monetáris politikai eszközökkel⁴⁶³.

A szakirodalmi felfogások, mintegy szinonimaként használják a bankrendszer, pénzügyi intézményrendszer kifejezéseket⁴⁶⁴.

Ezáltal tehát a monetáris politika megvalósítója és meghatározó szerve, jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra, amely Magyarország törvényes fizetőeszköze, hivatalos deviza- és aranytartalékot képez, és kezeli azt, devizaműveleteket végez, felvigyázza a fizetési és elszámolási, valamint az értékpapír-elszámolási rendszereket, ennek keretében felvigyázza a rendszer, valamint a központi szerződő fél tevékenységét végző szervezet tevékenységét e rendszerek biztonságos és hatékony működése, továbbá a pénzforgalom zavartalan lebonyolítása érdekében, részt vesz a fizetési és elszámolási, valamint az értékpapír-elszámolási rendszerek kialakításában, statisztikai információkat gyűjt és hoz nyilvánosságra, támogatja a hitelintézetek prudenciális felügyeletére és a pénzügyi

⁴⁶¹ HALUSTYIK Anna, Sokarcú szabályozó állam, Ünnepi tanulmányok Balásházy Mária tiszteletére, 2010 Budapest, 156

⁴⁶² 2011. évi CCVIII. Törvény a Magyar Nemzeti Bankról

⁴⁶³ 2011. évi CCVIII. Törvény a Magyar Nemzeti Bankról, 3 cikkely

⁴⁶⁴ Nagy ZOLTÁN, *A faktoring intézményi háttere*, Competitio, 2007 november, 73

közvetítőrendszer stabilitására vonatkozó politika hatékony kialakítását és vitelét⁴⁶⁵.

Megállapítható, tehát a fentiek alapján, hogy a román és a magyar bankrendszerben, a nemzeti bankok által betöltött szerep azonos, a dolgozatban tárgyalt témakörre vonatkozóan pedig mindkét nemzeti banknak különös szerepet biztosít a törvénykező a fizetési rendszerek felülvizsgálásában⁴⁶⁶.

Külön-szabályozást találunk Magyarország esetében is, a pénzforgalmi szolgáltatások nyújtásáról⁴⁶⁷, amelynek alkalmazandó a Magyarország területén nyújtott pénzforgalmi szolgáltatásokra. A törvény elfogadásának célja a belső jogrendszer és törvénykezés harmonizálása az Európai Parlament és a Tanács 2007. november 13-i 2007/64/EK irányelvvel a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről⁴⁶⁸.

A tanulmányozott román törvénykezésben, a pénzforgalmi szolgáltatásokról szóló jogi normatívumnak is ugyanezt a célt jelöli meg a törvénykező⁴⁶⁹, tehát a két jogi normatívumnak a tüzetes összehasonlítása nélkül is megállapíthatjuk, hogy a cél amelyért elfogadódtak a belső törvénykezésben a két államban azonos. Ezáltal a szabályozásokon át kialakított fizetési rendszereknek is a közösségi szinten egységes standardoknak kell megfelelniük, tehát nem létezhet közöttük lényeges különbség, amiben mégis eltéréseket találhatunk, az a különböző tagállamokon belül működő rendszerek átalakítási folyamata vagy szabályozása.

A szabályozás tartalmazza a pénzforgalmi szolgáltatók által, az ügyfelek tájékoztatására vonatkozó kötelezettségeket⁴⁷⁰, a fizetési számla megnyitásának és a számla feletti rendelkezések körülményeit⁴⁷¹, a keretszerződésen alapuló fizetési megbízást⁴⁷², illetve az egyszeri fizetési megbízást⁴⁷³.

Továbbá a törvénykező a pénzforgalmi szabályozás lebonyolításának közös szabályait tárgyalja⁴⁷⁴.

A törvénykező a fogyasztókkal szembeni kereskedelmi gyakorlatra vonatkozó

⁴⁶⁵ 2011. évi CCVIII. Törvény a Magyar Nemzeti Bankról, 4 cikkely

⁴⁶⁶ 2011. évi CCVIII. Törvény a Magyar Nemzeti Bankról, 19, 2o cikkely, 312/2004 Törvény a Román Nemzeti Bank Statútumáról, 2 cikkely (2) bekezdés b) pontja, és 22 cikkely

⁴⁶⁷ 2009. évi LXXXV. Törvény a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról

⁴⁶⁸ 2009. évi LXXXV. Törvény a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról, 67 cikkely

⁴⁶⁹ 113/2009 Sürgősségi Kormányrendelet a pénzforgalmi szolgáltatásokról, utolsó megjegyzés

⁴⁷⁰ 2009. évi LXXXV. Törvény a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról, 3-18 cikkely

⁴⁷¹ 2009. évi LXXXV. Törvény a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról, 18-21 cikkely

⁴⁷² 2009. évi LXXXV. Törvény a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról, 22- 27 cikkely

⁴⁷³ 2009. évi LXXXV. Törvény a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról, 28 - 33 cikkely

⁴⁷⁴ 2009. évi LXXXV. Törvény a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról, 34-36 cikkely

rendelkezések megsértése esetén, külön-törvényt jelöl meg⁴⁷⁵, amely értelmében és amelynek rendelkezései szerint a jogvita szabályozódik.

A Romániában hatályos törvény is azonos módon szabályozza a szolgáltatásokat, azonban a szolgáltatások kifejezett szabályozásán kívül, még kitér a pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújtó gazdasági szereplők engedélyezési és felügyeleti eljárására⁴⁷⁶, illetve a fogyasztói érdekek megsértése esetében, megjelöli, mint illetékes hatóságot a jogvita megoldására a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságot és a Román Nemzeti Bankot, mint a jogvita megoldásában kompetens, peren kívüli szervet. Ugyanitt szabályozza a peren kívüli eljárás lefolyásának módját is.

Összevetve, tehát a két törvénybe foglaltakat megállapíthatjuk, hogy zömében azonos rendelkezéseket tartalmaznak, a pénzforgalmi szolgáltatásokra vonatkozóan. Fontosnak tartom viszont megemlíteni, hogy a Romániában elfogadott törvény, magába foglalja a peren kívüli panasztételi eljárást is, amely szerintem nem csak a szabályozás céljából foglaltatott bele a rendelkezésbe, hanem a törvénykező ez által szeretné tudatosítani a fogyasztóban azokat az eljárásokat, amelyek a rendelkezéseikre állnak jogvita esetén.

A fogyasztók szempontjából ez egy nagyon fontos információ, mivel sok panasztétel esetlegesen a bírósági eljárás díjai vagy ezek komplexitása miatt marad el a fogyasztó részéről, mivel egy természetes személy sokkal nehezebben küzd meg egymagában azokkal a helyzetekkel, amelyek egy szolgáltatónak a napi rutin tárgyát képezik, ezért a törvénykező minden lehetőséget kihasznál a fogyasztói tudatosság növelése érdekében.

III Fejezet - A pénzforgalmi szolgáltatások teljesítését felülvizsgáló szervek Romániában

A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság

Romániában a fogyasztók jogainak kialakulása a XVIII századra tehető, azonban a fogyasztóvédelem fogalma és ezeknek a jogoknak a jogszabályokba való foglalása csak a XX század második felében történt meg. A folyamatban döntő szerepe John F. Kennedy -nek, az Egyesült Államok elnökének volt, aki 1962 március

⁴⁷⁵ 2008. évi XLVII. Törvény a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról

⁴⁷⁶ 113/2009 Sürgősségi Kormányrendelet a pénzforgalmi szolgáltatásokról, 178-180 cikkely

15 én, a Fogyasztók védelméről tartott beszédében megfogalmazta a fogyasztók négy alapjogát, amely magába foglalta a biztonsághoz való jogot, az információhoz való jogot, a választás jogát és a szólásszabadsághoz való jogot⁴⁷⁷.

1960 -1970 -tól kezdődően, különböző európai államokban olyan jogszabályok jelentek meg amelyek a fogyasztók jogainak védelmét szabályozták, mint például Svédország, Nagy Britannia, Németország, Belgium, Franciaország⁴⁷⁸.

Romániában ez a szakterület az 1990-es éveket követően foglaltatott törvénybe, azaz 1992 -ben jelent meg a 21/1992 Kormányrendelet a fogyasztók védelmére vonatkozóan⁴⁷⁹, amely első normatívumként szabályozza országunkban a fogyasztók jogait és ezen a normatívumon át érvényesíthetik érdekeiket. Ez a periódus óta az elfogadott rendelet több módosításon esett át⁴⁸⁰, amelyek szükségesnek mutatkoztak a piacgazdaság alkalmazásában, illetve fel próbál zárkózni jelenleg egy számára új Európai Egységes Piachoz, amelynek csak pár éve lett tagja.

Ebben a kezdeti időszakban a törvénykezés azon alapelveket kereste, amelyeken át a legjobban szabályozhatják a fogyasztó és a gazdasági egységek közötti kapcsolatot, illetve ezeknek a kapcsolatoknak az alkalmazását olyan történelmi – gazdasági viszonylatban, amelyben az ország frissen tépett le magáról egy évtizedek óta eluralkodott rendszert, a kommunizmust, illetve megnyitotta kapuit a piacgazdaság fele.

Az 1990 éveket megelőzően Romániában a fogyasztóvédelem területén hatályos jogszabály a 4/1989 Törvény⁴⁸¹ volt a termékek és szolgáltatások

⁴⁷⁷

http://www.anpc.gov.ro/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=7&Itemid=8, letöltés 2012

⁴⁷⁸

http://www.anpc.gov.ro/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=7&Itemid=8, letöltés 2012

⁴⁷⁹

Közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 212 számában, 1992 augusztus 28 -n, az utólagos módosítások következtében, a ma is hatályos Kormányrendeletet kétszer tették újból közzé, elsőként 1994 -ben Románia Hivatalos Közlönyének 75 számában (1994 március 23) majd 2007 -ben Románia Hivatalos Közlönyének 208 számában (2007 március 28)

⁴⁸⁰

A 21/1992 Kormányrendelet módosításai – jóváhagyva módosításokkal 11/1994 Törvény, újra közzétéve Románia Hivatalos Közlönye 75 számában 1994, módosítva 178/1998 Törvény, 58/2000 Kormányrendelet, 752/2001 Kormányhatározat, 146/2001 Sürgősségi Kormányrendelet, 37/2002 Törvény, 322/2002 Törvény, 84/2002 Sürgősségi Kormányrendelet, 37/2003 Törvény, 449/2003 Törvény, 240/2004 Törvény, 363/2005 Törvény, 476/2006 Törvény, újra közzétéve Románia Hivatalos Közlönye 208 számában 2007, módosítva 363/2007 Törvény, 174/2008 Sürgősségi Kormányrendelet, 71/2011 Sürgősségi Kormányrendeleten át.

⁴⁸¹

Közzétéve a Hivatalos Közlöny 24 számában 1989 július 05 én.
Ezen témakörhöz tartozó szabályzásként megemlíthetjük a 335/1990 Kormányhatározatot egyes intézkedések a termékek, építkezési munkálatok és szolgáltatások minőségére vonatkozólag és a metrológiában, illetve az 545/1991 Kormányhatározatot a termékek és szolgáltatások minőségének

minőségére és ennek ellenőrzésére vonatkozólag.

A termékek és szolgáltatások minőségét felülvizsgáló szerv a Standardok, Metrológia és Minőségbiztosításért felelős Nemzeti Bizottság⁴⁸² volt, amelyet az 1992 években a 18/1992 Kormányrendelet⁴⁸³ „oszlalt fel”, ugyanis nem megszünteti ennek létezését, hanem külön szabályzási területet biztosít ezen tevékenységeknek és a behatóbb, jobb szabályzás és megfelelő működés érdekében szétválasztja a Nemzeti Bizottságot és három külön intézménnyé szervezi újjá őket, mint a központi közigazgatás szakhatóságai, amelyek a Román Minőségügyi Intézet, a Román Törvényes - Mérésügyi Iroda és a Fogyasztóvédelmi Hivatal.

A Fogyasztóvédelmi Hivatal, a központi közigazgatás szerveként alakult meg⁴⁸⁴, amelynek tevékenységi körében megtaláljuk a fogyasztók élet, egészség, biztonság és a jogaik védelmét, amely tevékenység keretén belül megvalósította a piac felülvizsgálását és vizsgálta a fogyasztóktól érkező panaszleveleket. Ugyanebben az évben megfogalmazódott az a szükséglet is, hogy ezen intézmény részt vegyen a fogyasztók informálásában, illetve a fogyasztóvédelmi szervezetek támogatásában⁴⁸⁵.

A számos tevékenységi kör, megfelelően hatékony átfogása érdekében a Fogyasztóvédelmi Hatóság, Megyei Fogyasztóvédelmi hivatalokat hozott létre, amelyek a központi fogyasztóvédelmi hivatal alárendeltségében állnak és külön jogi személyiséggel rendelkeznek.

Jelenleg a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság szervezeti felépítését és

ellenőrzésére vonatkozólag, melynek célja az olyan tettek megelőzése és hatálytalanítása, amelyek befolyásolhatják az emberek, állatok életét vagy egészségét vagy a környezet minőségét
⁴⁸² Megalakítva a 86/1990 Dekrétumon át, amelyet hatályon kívül helyez a 18/1992 Kormányrendelet a Standardok, Metrológia és Minőségbiztosításért felelős Nemzeti Bizottság tevékenységének megszűnésére vonatkozólag

⁴⁸³ Közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 212 számában, 1992 augusztus 28 -n

⁴⁸⁴ 18/1992 Kormányrendelet, amely az intézmény létesítési dokumentumát képezi, habár indirekt módon, mert ez a törvény csak a megalakulásáról rendelkezik, hiányos az intézmény tevékenységi körére és minden más szabályzási területre vonatkozólag, tehát csak fogalom meghatározó szerepet tölt be a jogszabály

⁴⁸⁵ A Fogyasztóvédelmi Hivatal szervezeti felépítését és a működési szabályzását a 482/1992 kormányhatározat tartalmazza, közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 212 számában, 1992 augusztus 28 -n, amelyet hatályon kívül helyez a 26/1994 Kormányhatározat a Fogyasztóvédelmi Hivatal újjászervezésére és működésére vonatkozólag, amelyet majd a 223/1995 Kormányhatározat helyez hatályon kívül, amelyet a 776/2000 Kormányhatározat követ, amelyet a 166/2001 Kormányhatározat helyez hatályon kívül, amely nagy fontossággal bír abból a szempontból, hogy ebben a jogi normatívumban jelenik meg először a Hivatal új elnevezése, azaz a Nemzeti Fogyasztóvédelmi hatóság, amelyet majd hatályon kívül helyez a 775/2003 Kormányhatározat, amelyet a 748/2007 Kormányhatározat követ, majd a 284/2009 Kormányhatározat, amíg el nem érkezik a jelenleg hatályban lévő jogszabályhoz, azaz a 882/2010 Kormányhatározathoz a nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság működésére és szervezésére vonatkozólag. Közzétéve Románia hivatalos Közlönyének 612 számában, 2010 augusztus 30 -n.

működését a 882/18.08.2010 Kormányhatározat szabályozza⁴⁸⁶. Ezt a szabályozást hatályon kívül helyezte a 700/2012 Kormányhatározat⁴⁸⁷, amely nem módosít alapvetően a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság tevékenységi körén, viszont szervezési formájaként újra a régiók szerinti tagozódást adja meg.

Amint azt észlelhetjük, nem a gazdasági szereplőket és a piacot ellenőrizni hivatott szerv tevékenységi körének változásairól van szó, hanem az állami hatóság szervezési formájáról, amely több tényezőnek lehet az eredménye, egyfelől a közösségi normáknak való megfelelésnek, másfelől pedig a kormányváltásnak. Erre vonatkozólag a jogirodalomban egy érdekes, ide illő helyzetelemzést találtam, amely a végén levonja a következtetést az állam gazdaság-irányítására vonatkozólag 'A másik ok az állam gazdasági tevékenységének (irányításának, koordinálásának, stb) a központi kormányzat többnyire spontán módon, és az aktuális politikai-hatalmi váltások ideológiáit követve lépett be a gazdaság éltebe.⁴⁸⁸

A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság, közigazgatási intézmény, a központi közigazgatás szakhatóságaként működik, önálló jogi személyiséggel rendelkezik, alárendeltségi viszonyáról, pedig megemlíthetjük, hogy a Kormány alárendeltségében működik, a Gazdasági, Kereskedelmi és Kereskedelmi Közeg miniszterének irányításával⁴⁸⁹.

A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság alárendeltségében 8 regionális Fogyasztóvédelmi Bizottság működik, amelyek alárendeltségében működnek a jogi személyiséggel nem rendelkező megyei irodák⁴⁹⁰.

A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság főbb tevékenységi köréből megemlíthetjük a fogyasztóvédelmi stratégia kidolgozásában való részvételét, más központi közigazgatási szervvel és fogyasztóvédelmi szervezettel együtt, ezáltal biztosítván az ország saját stratégiájának harmonizálását az Európai Unió fogyasztóvédelmi stratégiájával; elfogadásra előterjeszti és jóváhagyja a törvénytervezeteket a fogyasztóvédelem területén a termékek gyártására, csomagolására, címkézésére, tartósítására, tárolására, szállítására, behozatalára és kereskedelmére vonatkozóan, oly módon, hogy ezek ne veszélyeztessék a fogyasztók életét, egészségét vagy testi épségét, illetve ne csorbítsák a törvényes jogaikat és érdekeiket; a közigazgatási szervekkel együtt közreműködési és együttműködési

⁴⁸⁶ közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 612 számában, 2010 augusztus 30 -n

⁴⁸⁷ közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 491 számában, 2012 július 18 -n

⁴⁸⁸ HALUSTYIK Anna, *Az állami gazdaságirányítás egy történelmi torzója: Peru 1968 után*, Jogtudományi Közlöny, 1984 július, 424

⁴⁸⁹ 700/2012 Kormányhatározat, 1 cikkely

⁴⁹⁰ 700/2012 Kormányhatározat, 7 cikkely

eljárásokat dolgoz ki a fogyasztóvédelmi tevékenység gördülékenységének biztosítása érdekében; részt vesz a nemzeti és nemzetközi fogyasztóvédelmi program megvalósításában, próbákat és vizsgálatokat készít a saját laboratóriumaiban vagy az elfogadott laboratóriumokban a piacon található termékekről; összehasonlító tanulmányokat készít a termékek és szolgáltatások minőségére vonatkozóan, amelyeket nyilvánosságra hoz; informálási, tanácsadási, oktatási tevékenységet biztosít a fogyasztóknak, kiadványokat készít a tevékenységi köréről; támogatja a fogyasztói alapítványokat a tanácsadási központok létrehozására és működésére vonatkozóan, állandó jelleggel informálja a fogyasztókat azokról a termékekről és szolgáltatásokról, amelyek kockázatot jelentenek a fogyasztók egészségére és biztonságára vagy amelyek a gazdasági érdekeiket veszélyeztetik; periodikus jelentéseket készít a Kormány és az érdekelt központi közigazgatási szervek fele a tevékenységéről, illetve a fogyasztók jogainak és érdekeinek betartásáról, ugyanakkor ellenőrzi a fogyasztóvédelemre vonatkozó törvényes előírások betartását; megállapítja a kihágásokat, betiltja azon szolgáltatások és termékek forgalmazását, behozatalát, illetve gyártását amelyek nem tartják be a törvényes szabványokat, a büntetések kiszabásán és alkalmazásán át, illetve megkeresi a bűnügyi nyomozó szerveket amennyiben a büntető-törvénykönyv szabályainak áthágását állapítja meg; iktatja és megoldja, illetve továbbítja a kompetens hatóságoknak azon megkereséseket amelyek a fogyasztóvédelmi szövetségektől, illetve a természetes vagy jogi személyektől érkeznek, a törvényben megállapított feltételeknek megfelelően; felkészítőket tart a fogyasztóvédelmi szakemberek számára, jogi személyeknek szaktanácsadást biztosít a fogyasztóvédelem területén; követi a törvény értelmében a fogyasztóknak ajánlott termékek és szolgáltatások reklámjának törvényességét, bejegyzi a piacon megjelenő védett márkákat, illetve saját márkákat és más törvény által szabályozott tevékenységeket folytat⁴⁹¹.

A hatóságot egy elnök és két alelnök vezeti, az elnök képviseli a hatóságot a Kormány előtt, a minisztériumokkal kialakított kapcsolatban, a központi és helyi intézmény közti kapcsolatok lebonyolításában, nemzeti és nemzetközi intézmények, román és külföldi állampolgárokkal, jogi vagy természetes személyekkel való kapcsolatban, illetve Rendeleteket és Utasításokat bocsát ki, amelyek a hivatalos közlönyben való megjelenés esetén szabályzat jellegűek.

Az alelnökök mindazon tevékenységeket végzik, amelyeket az elnök rendelet

⁴⁹¹ 700/2012 Kormányhatározat, 3 cikkely

útján átad nekik.

Ezáltal, a törvényes előírásoknak megfelelően, a Fogyasztóvédelmi Hatóság a piacon jelen lévő árukat és szolgáltatásokat ellenőrizheti, a fogyasztók érdekeinek védelme képviseletében. A fogyasztók meghatározása a törvény értelmében, olyan, az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységi körén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személy, aki árut vesz, rendel, kap, használ, igénybe vesz vagy az áruval kapcsolatos kereskedelmi kommunikáció, ajánlat címzettje⁴⁹².

Az áruk⁴⁹³ fogalma közé sorolandók a szolgáltatások⁴⁹⁴ is, amelyek széles skálája közül a jelen tanulmányban csak a pénzügyi szolgáltatásokra szeretnék kitérni.

Ezáltal a pénzügyi szolgáltatások keretén belül megemlítenénk a legfőbb területeket, amelyeket a fogyasztóvédelem szempontjából normatívum szabályoz, mint például a természetes személyeknek címzett használati hitelt⁴⁹⁵ nyújtó kereskedelmi társaságokat, a reklámot⁴⁹⁶, ilyen értelemben fontos a kereskedelmi szerződések jogtalan záradékait szabályzó törvény⁴⁹⁷, a lízingügyleteket és a lízinggel foglalkozó kereskedelmi társaságokat⁴⁹⁸ szabályzó törvénykezés, a valutaváltási ügyletekkel foglalkozó társaságokat⁴⁹⁹, biztosító és viszont-biztosító társaságokat⁵⁰⁰ szabályzó törvények és rendeletek.

Amint azt a fogyasztók védelmének jogi fogalma is magában foglalja, a

⁴⁹² 21/1992 Kormányrendelet

⁴⁹³ Élelmiszer-ipari termékek, hentesáru és hústermékek, tej és tejtermékek, bor és alkoholt tartalmazó termékek, liszt, kakaót tartalmazó termékek és csokoládé, olaj, majonézok és kenhető zsírtermékek, cukor és méz, friss-, konzerv-, fagyasztott-, szárított zöldség és gyümölcs, ásványvíz és üdítők, só, ecet, élelmiszer-ipari adalékanyagok, génmódosított termékek, öko-termékek, hagyományos élelmiszer-ipari termékek, élelmiszer-ipari szolgáltatások körében találunk szabályzásokat a román törvénykezésben a fogyasztóvédelemre vonatkozóan. A nem élelmiszer-ipari termékek esetén több normatívumban szabályozza a törvénykező a fogyasztók jogait a nemesféműből készített ékszerek, elektromos berendezések és háztartási gépek, mobil telefonok, más elektronikus berendezések, lábbeli és ruhanemű, bútorok, játékok, kozmetikai termékek, mosószeres, gépjárművek, szerszámok, építkezési anyagok, festékek, szemüvegek, illetve veszélyes anyagok esetében.

⁴⁹⁴ A szolgáltatások közül megemlítenénk a turisztikai-, ingatlan-, légúti szállítási-, valutaváltási-, biztosítás és viszontbiztosítási-, személyes higiénia- vonatkozó-, a kereskedelmi egységeken kívül kötött szerződésekre vonatkozó-, postai-, kémiai tisztítási-, autómossási-, ivóvíz és szennyvízellátási-, elektronikus kereskedelmi-, elektromos energia-, köztisztasági szolgáltatások területén.

⁴⁹⁵ 50/2010 Sürgősségi Kormányrendelet, közzétéve RHK 389 szám 2010 június 11 én

⁴⁹⁶ 148/2000 Törvény a reklámokra vonatkozóan, közzétéve RHK 359 számában, 2000 augusztus 02 n

⁴⁹⁷ 193/2000 Törvény, közzétéve RHK 560 számában, 2000 november 10 én,

⁴⁹⁸ 51/1997 kormányrendelet, közzétéve RHK 224 számában 1997 aug. 30 -n

⁴⁹⁹ 632/2009 ANPC Rendelet a valutaváltási tevékenységet folytató gazdasági egységek által a fogyasztók informálására vonatkozó intézkedésekről (ANPC Fogyasztóvédelmi Hatóság), közzétéve RHK 886 számában, 2009 december 17 én

⁵⁰⁰ 32/2000 Törvény a biztosító társaságokra vonatkozólag és a biztosítások felügyeletére vonatkozólag, közzétéve RHK 148 számában, 2000 április 10 én

fogyasztóvédelmi hatóság egyik fő célja a fogyasztó megfelelő informálása, amelynek további célja azt elérni, hogy a megvásárolandó termék vagy szolgáltatás alapvető tulajdonságainak tudomásul vétele a fogyasztó által, még a megvásárlás előtt egy természetes és elengedhetetlen eleme legyen a felek között létrejött jogviszonynak az adásvétel során. A Fogyasztóvédelmi hatóság 2009-ben kitűzött céljai egy magas fogyasztóvédelmi szint elérése, a fogyasztóvédelmi normatívumok és törvények tényleges alkalmazása és a fogyasztók informálásának, tanácsadásának és tanításának megerősítése⁵⁰¹.

A pénzügyi szolgáltatások felügyelete terén a fogyasztóvédelmi hivatal (a központi és a megyei székhelyeken összesen) 3000 benyújtott panaszlevelet iktatott melyek különböző banki tevékenységek ellen irányultak.⁵⁰²

Ezen panaszlevelek a következő problémákra vonatkoztak: a szerződött hitelek kamatának emelése a futamidő alatt, az euróban és a svájci frankban szerződött hitelek esetében a kamatláb csökkentésének elmulasztása, habár a referenciaértékek jelentősen csökkentek, a hitelszerződések esetében jogosulatlan kikötések, a kamatlábak emelése a hitelek esetében, a szerződésben megadott kezelési költség csak egy meghatározott időre való meghosszabbítása, a hitelek újraosztásának visszautasítása, a számla ügyintézésének ellenértékének visszatartása, amelyről a fogyasztók nem voltak értesítve.

A kártyaműveletek esetében több panasz érkezett többszörös terhelés, az ATM-ben a kártya bezárása, az ATM által a kért összeg visszatartása, miközben a terhelés megjelent a számlán, online ügyletek hozzáférhetőségének lehetetlensége, illetve a határon átnyúló átutalások esetében olyan költségek levonása, amelyek előzetesen nem voltak közölve a fogyasztóknak⁵⁰³.

2009 év folyamán a Fogyasztóvédelmi Hatóság, központi szerve a 2560/2001/EK Rendelet betartásának felülvizsgálására indított ellenőrzést, amely keretén belül 32 bankot ellenőriztek, 5 esetben találtak kihágásokat a Rendelet szabályozása alól, amelynek következtében, az 1232/2008 Kormányhatározat értelmében 65.000 lej értékű pénzbeli bírságot róttak ki és egy írásos fenyítést alkalmaztak⁵⁰⁴.

⁵⁰¹ Autoritatea nationala pentru Protectia Consumatorilor, raport activitate 2009 (Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság, Tevékenységi jelentés 2009) 3 oldal,

http://www.anpc.gov.ro/anpcftp/interes_public/raport_activitate_anpc_2009.pdf, letöltés 2012

⁵⁰² http://www.anpc.gov.ro/anpcftp/interes_public/raport_activitate_anpc_2009.pdf, 18, letöltés 2012

⁵⁰³ Autoritatea nationala pentru Protectia Consumatorilor, raport activitate 2009 (Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság, Tevékenységi jelentés 2009) 19 oldal

⁵⁰⁴ Autoritatea nationala pentru Protectia Consumatorilor, raport activitate 2009 (Nemzeti

A pénzforgalmi piac, ennek keretén belül, pedig a fizetési szolgáltatásokra vonatkozó tematikus ellenőrzés eredményeit fellelhetjük a 2010 évi jelentésben is, amelyben viszont csak annyit említ meg a hatóság, hogy 1686 pénzforgalmi szolgáltatók és ezek fióktelepeinél végeztek ellenőrzést, amelyből 1350 esetben állapítottak meg kihágásokat, amelyek miatt büntetést alkalmaztak⁵⁰⁵.

Egy nagyon érdekes adatot viszont találtam a tevékenységi jelentésben, amely habár nem kötődik szorosan a dolgozat témájához, viszont érdemesnek tartom megemlíteni, és pedig azt a tényt, hogy a benyújtott panaszlevelek alapján a legtöbb megkeresés a bankhitelek esetében érkezett, amely, a panaszlevelek 16,5% -át teszi ki⁵⁰⁶.

A fentiekben említett tevékenységi beszámolókból arra a következtetésre juthatunk, hogy a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság ténylegesen segítséget nyújt a fogyasztóknak, ezek jogainak megsértésére vonatkozó kivizsgálási eljárásban és megpróbál ezen érdekeket megsértő gazdasági szereplőknek visszatartó hatású, illetve a jövőbeni kihágások elkerülése érdekében meghatározott szankciókat alkalmazni. A fogyasztóvédelmi hatóság tevékenységét, az általa kirótt szankciókat, illetve folytatott eljárásokat kizárólagosan pozitívnak lehet minősíteni, ugyanúgy a belső piac, mint a fogyasztók számára, amely biztosítja egyben a termékek minőségét is a piacon.

A Pénzügyőrség

Romániában, a másik illetékes hatóság, amely a Rendelet alkalmazását ellenőrzi a Pénzügyőrség, amely a jogi személyek esetén jogosult eljárni a határon átnyúló átutalások esetében keletkezett jogviták megoldása érdekében.

A Pénzügyőrség az állam talán legfontosabb pénzügyi ellenőrzési egysége, amelynek létezése és működési szabályzata visszanyúlik a kommunizmus alatt is működő ellenőrzési egységekre, tehát nem tekinthető új intézménynek.

A kommunizmus idejében a pénzügyi ellenőrzés szervezését és működését, illetve az anyagi javak és pénzüsszegek felhasználását az 5/1970 Törvény⁵⁰⁷ szabályozta. Ezen rendelkezés mellett még megemlítendő a 9/1974 Törvény⁵⁰⁸ az

Fogyasztóvédelmi Hatóság, Tevékenységi jelentés 2009) 19 oldal

⁵⁰⁵ http://www.anpc.gov.ro/anpcftp/interes_public/raport_activitate_anpc_2010_110701.pdf, 16., letöltés 2012

⁵⁰⁶ http://www.anpc.gov.ro/anpcftp/interes_public/raport_activitate_anpc_2010_110701.pdf, 26., letöltés 2012

⁵⁰⁷ Közzétéve Hivatalos Közlöny 80/1970 július 10 i számában

⁵⁰⁸ Közzétéve a Hivatalos Közlöny 53/1974 április 05 i számában

előzetes pénzügyi ellenőrzésre vonatkozólag, amely még most is használatos a nagyobb vállalkozásoknál, illetve kötelező az állami intézmények esetében, mivel közvagyon és közpénzek kezeléséről van szó.

A Pénzügyőrség elődjének a 2/1973 Törvény⁵⁰⁹ által szabályozott Pénzügyi Ellenőrzési szerv tekinthető és minősíthető, amely normatívumot a 94/1990 Dekrétum⁵¹⁰ helyezett hatályon kívül, amely megalakítja a Kormány első miniszterének a gazdasági-pénzügyi ellenőrző szervét.

Ezen jogi normatívumokat a 30/1991 Törvény⁵¹¹ a Pénzügyőrség megszervezésére és működésére vonatkozólag helyezi hatályon kívül, amely a Pénzügyőrség megalakításának alapidokumentuma. Az említett normatívum alapján a Pénzügyőrség illetékessége kiterjed az állami intézményekre és a kereskedelmi társaságokra is, mint gazdasági szereplők. A Pénzügyminisztérium alárendeltségében működik és operatív és bejelentés nélküli ellenőrzéseket kezdeményezhet a pénzügyi és vámtörvények betartásának ellenőrzése érdekében és a kereskedelmi jogszabályok betartásának felülvizsgálata érdekében⁵¹².

Ezt a rendelkezést egy sor újabb jogi norma követte⁵¹³, majd elérkezünk a jelenleg hatályos szervezeti és működési szabályzathoz, amely az 1324/2009 Kormányhatározaton⁵¹⁴ át volt jóváhagyva.

A Pénzügyőrség ellenőrzési közintézmény, amely jogi személyiséggel rendelkezik és a Nemzeti Pénzügyi Igazgatási Ügynökség alárendeltségében van, amely gyors és bejelentés nélküli ellenőrzéseket végez amely a csalás, adócsalás és más törvény által az illetékességébe tartozó tettek feltárására, megelőzésére és elhárítására irányul.

A Pénzügyőrség egy különleges ellenőrző szervként működik, a keretén belül dolgozó ellenőrző biztosok pedig különleges státussal rendelkező köztisztviselők, amelyek az államhatalmat képviselik munkájuk végzése során.

⁵⁰⁹ Közzétéve a Hivatalos Közlöny 44/1973 március 30 i számában

⁵¹⁰ Közzétéve a Hivatalos Közlöny 21/1990 február 08 i számában

⁵¹¹ Közzétéve a Hivatalos Közlöny 64/1991 március 27 i számában

⁵¹² Jelenleg a hatályos jogszabály a gazdasági egységeknél végzett pénzügyi és gazdasági ellenőrzés területén a 94/2011 Sürgősségi Kormányrendelet, közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 799/2011 november 11 i számában

⁵¹³ 91/2003 Sürgősségi Kormányrendelet a Pénzügyi Örség szervezésére vonatkozólag, közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 712 számában, 2003 október 23 -n, amely ma is hatályban van, 1538/2003 Kormányhatározat a Pénzügyi Örség szervezésére és működésére vonatkozólag, közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 12 számában, 2004 január 08 -n, 533/2007 Kormányhatározat a Pénzügyi Örség szervezésére és működésére vonatkozólag, közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 407 számában, 2007 június 18 -n,

⁵¹⁴ Közzétéve RHK 800 számában, 2009 november 24 én

A Pénzügyőrséget a fő ellenőrző biztos vezeti, amely képviseli az intézményt harmadik személyekkel szemben, munkáját pedig egy első al-ellenőrző biztos és három al-ellenőrző biztos segíti, amelyek vezető köztisztviselő státusszal rendelkeznek.

A pénzügyőrség megyei és Bukarest Muncípiumi osztályai a Pénzügyőrség területi képviseletei országszerte, amelyek jogi személyiséggel rendelkeznek. Ezek vezetéséért a helyi igazgatók a felelősek, illetve ezek az egységek abban a földrajzilag behatárolt megye területén kompetensek ellenőrzéseket végezni, amelyekben működnek.

A pénzügyőrség, az ellenőrzések során észlelt kihágásokat jegyzőkönyvbe foglalja és az elkövetett kihágásnak megfelelő törvényes büntetést alkalmazza⁵¹⁵.

A Pénzügyőrség, a nemzetközi egyezmények alapján együttműködik, más állambeli, hasonló tevékenységet folytató intézménnyel és az Európai Unió intézményeivel, amelyek a csalás megelőzését és leleplezését szolgálja.

Román Nemzeti Bank – mint peren kívüli panasztételi és jogorvoslati szerv (közvetítő) a fogyasztók és a pénzforgalmi szolgáltatók között felmerülő viták rendezésében

A tanulmányozott terület különleges szabályzásainak megfelelően⁵¹⁶, a Román Állam, a határon átnyúló euróban történő kifizetésekről szóló rendeletnek megfelelően, a peren kívüli panasztételi és jogorvoslati eljárások esetében illetékes hatóságként a Román Nemzeti Bankot jelölte meg⁵¹⁷.

Elsődlegesen a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság volt megjelölve illetékes hatóságként a 2560/2001/EK Rendelet betartását felülvizsgáló állami szervként, a fogyasztók és a szolgáltatók között keletkezett jogviták esetében⁵¹⁸, majd ezt a hatáskört tovább bővítette a gazdasági kapcsolatban résztvevő felek minősítése szerint, azaz természetes vagy jogi személy, melyik állami hatóság illetékességi körében található⁵¹⁹. Habár a törvénykezés nem teszi kötelezővé a peren kívüli jogorvoslati eljárás használatát, ebben az esetben az illetékes hatóságként a Román

⁵¹⁵ EMIL Balan, Drept financiar, All Beck, Bukarest, 2004, 310

⁵¹⁶ A 924/2009/EK Rendelet 10 és 11 cikkének értelmében

⁵¹⁷ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/reg-924_2009/redress_bodies_en.pdf, megjegyzendő, hogy a dolgozat előbbi részében bemutatott két hatóságot is megjelöli, mint panasztételi szerv, külön szabályozván a természetes személy és a jogi személyek esetében illetékes hatóságokat

⁵¹⁸ 1232/2008 Kormányhatározat egyes intézkedésekről a 2560/2001/EK Rendelet alkalmazására vonatkozóan a határon átnyúló euróban történő kifizetésekre vonatkozólag

⁵¹⁹ 1259/2009 Kormányrendelet, 2 cikk

Nemzeti Bankot jelöli meg, illetve a Rendelet alkalmazását felügyelő szerveket kötelezi arra, hogy a felek tudomására hozzák a békés úton történő megoldási lehetőségét a keletkezett jogvitának⁵²⁰. Amennyiben a sértett fél úgy dönt, keresetét, illetve követelési jogát, közvetlenül a bíróságon is érvényesítheti.

A határon átnyúló átutalások teljesítése érdekében, a tagállamoknak tehát kötelességük megfelelő feltételeket teremteni a fogyasztók számára az átutalások elérhetősége érdekében a szabályozott díjak ellenértékében, és kötelesek ugyanakkor biztosítani a törvényes előírások alkalmazását a megfelelő intézkedéseken át. Ezeket a rendelkezéseket a közösségi jogalkotó még jobban erősítette a 2012-ben elfogadott rendeletben, ahol már a kiszabható és visszatartó erejű szankciók kidolgozására is kötelezi a tagállamokat⁵²¹, illetve a közhatóságokat is bevonja, mint a rendeletnek való megfelelés biztosításáért felelős illetékes szervek⁵²² és kötelezi a tagállamokat a hatékony jogorvoslati eljárás kidolgozására⁵²³.

Mindezen intézkedések olyan célt szolgálnak, amelyeken át a rendelet kötelező ereje megerősödik, illetve ennek a tagállamokban működő pénzforgalmi szolgáltatók általi figyelmen kívül hagyása lehetetlenné válik.

Az alkalmazásra, megfelelésre és felügyeletre vonatkozó rendelkezések szigorításának, egyetlen célja van, véleményem szerint a közösségi jogalkotó szemében, éspedig az egységes pénzforgalmi térség tényleges és teljes megvalósítása, amely ugyan nem minden piaci szereplőnek megfelelő és előnyös (gondolok itt a pénzforgalmi szolgáltatókra, amelyek esetében kötelező költségcsökkenéshez vezet), mégis az egységes közösségi pénzügyi piac megvalósítása érdekében elengedhetetlen.

A 924/2009/EK Rendelet 11 cikkének (2) bekezdése értelmében a Román Nemzeti Bankot jelölte meg az állam mint peren kívüli jogorvoslati eljárásban illetékes szervet, amely a felépítésében lévő megfelelő szakértelemmel és hatékonysággal rendelkező szakosztályokon át, biztosítani tudja a határon átnyúló átutalások esetében a fogyasztók és a szolgáltatók között keletkezett jogviták békés úton történő megoldását.

Több állami intézmény megjelölését, mint a rendelet betartását felülvizsgáló szerv, illetve mint peren kívüli jogorvoslati eljárásban illetékes szervet ezen intézmények tevékenységi köre befolyásolta, ugyanis a Fogyasztóvédelmi hatóság, a

⁵²⁰ 1259/2009 Kormányrendelet, 7 cikk

⁵²¹ 260/2012/EU Rendelet, 11 cikk

⁵²² 260/2012/EU Rendelet, 10 cikk

⁵²³ 260/2012/EU Rendelet, 12 cikk

21/1992 Kormányrendelet 2 cikkének értelmében, a természetes személyek által benyújtott panaszlevelek kivizsgálására illetékes, míg a 91/2003 Sürgősségi kormányrendelet értelmében a Pénzügyőrség a jogi személyek esetében illetékes a panaszok megoldására, de mindezek ellenére a peren kívüli jogorvoslati eljárást egy olyan hatóság kezébe adja, amelynek döntő gazdasági szerepe van az országban és ugyanakkor személyzete megfelelő szakértelemmel rendelkezik az ilyen jellegű jogviták megoldásában.

A román törvénykező a Nemzeti Banknak azonban nem csak azt az illetékességet biztosítja, hogy megoldja a hozzá iktatott panaszleveleket, hanem közvetítői minősítést is biztosít neki, amely a fogyasztó és a szolgáltatók között keletkezett jogvita békés úton, peren kívüli megoldása esetében döntő szerepet játszik.

A Román Nemzeti Bank keretén belül használatos peren kívüli jogorvoslati eljárást a 3/2004 Szabályzat⁵²⁴ (Román Nemzeti Bank) tartalmazta, azonban a határon átnyúló átutalásokra vonatkozó új törvénykezés hatályba lépésével majdnem egy időben teremtett meg a törvénykező egy egységes szabályzási keretet a fizetési szolgáltatásokra vonatkozóan, amely magába foglalja a peren kívüli jogorvoslati eljárást is, ezzel hatályon kívül helyezvén az előbbi szabályzatot és a külön törvényekből csak utalván erre a normatívumra⁵²⁵.

A hatályon kívül helyezett, Nemzeti Bank által kibocsátott normatívumban a törvénykező az 50.000 Euró értékhatárig eszközölt határon átnyúló átutalásokat állapítja meg, mint illetékességet a peren kívüli jogorvoslati eljárás használatára vonatkozólag, de az új rendelkezés nem tartalmaz ilyen értékhatárokat, tehát a Román Nemzeti Bank, a peren kívüli jogorvoslati eljárás keretén belül kompetens eljárni az átutalás értékétől függetlenül.

A legelső lépés, amelyen át a peren kívüli jogorvoslati eljárás elindítottnak tekintendő, az a fogyasztó által benyújtott panaszlevél, amelyen át jelezte a közte és a Romániai székhellyel rendelkező pénzügyi intézmény között, a határon átnyúló átutalás során keletkezett viszályokat.

A Román Nemzeti Bank keretén belül a megkeresések megoldásában kompetens szakosztály, a Jogi Igazgatóság, az eljárás pedig ingyenes, nem kötelezi a panasztévőt díjak vagy illetékek fizetésére.

⁵²⁴ Közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 296 számában, 2004 ben

⁵²⁵ 113/2009 Sürgősségi Kormányrendelet a fizetési szolgáltatásokra vonatkozóan, 179 cikk

A Román Nemzeti Bank által kiadott szabályzásban⁵²⁶ megtaláljuk a megkereséseket kivizsgáló és elbíráló bizottság összetételét is, amely három személyből áll, egy közülük az elnökségi tisztséget tölti be, amely tisztség betöltésének, negyedévenként változtatva a bizottság összes tagja eleget tesz. A szakosztály tevékenységét a Jogi igazgatóság igazgatója vagy aligazgatója felügyeli. A hatályon kívül helyezett banki normatívum tartalmazott ugyanakkor egy kötelező előzetes eljárást is, amelyet a panasztétel előtt teljesítenie kellett a fogyasztónak, amely keretén belül a panasztételt elsődlegesen a jogvitában résztvevő pénzügyi intézményhez kellett benyújtani.

Amennyiben az intézménynek nem sikerült békés úton megoldania a keletkezett jogvitát vagy amennyiben passzív hozzáállást tanúsított a panaszlevél megoldásában, a fogyasztó a Román Nemzeti Bankhoz fordulhatott a peren kívüli jogorvoslati eljárás elindítása érdekében, a kéréséhez pedig csatolnia kell minden bizonyító dokumentumot, ami a birtokában van a határon átnyúló átutalásra vonatkozólag.

A Román Nemzeti Bank közölte a panasztévővel a dátumot, helyet és órát, amikor a közvetítő eljárást tartják, és a megkeresést tárgyalják, minimum 15 nappal az erre kijelölt dátum előtt, hogy a felek megjelenhessenek illetve lehetőségük nyílik ügyvéden át is képviseltetni magukat az eljárás keretén belül.

Amennyiben szükségesnek tartotta a nemzeti bank kérvényezhette az átutalást teljesítő pénzügyi intézménytől még szükségesnek tartott információk szolgáltatását az átutalásra vonatkozólag, amelynek kötelessége volt ezt megküldeni a szabályzás 10 cikkének értelmében.

A közvetítői eljárás maximális megoldási időtartama 30 nap a megkeresés bejegyzésétől számítva, ezt az időtartamot még 30 nappal lehet hosszabbítani, amennyiben a megoldáshoz más dokumentumok rendelkezésre bocsátása is szükséges.

A közvetítői eljárás eredményét egy jelentésbe foglalták, amelyet a kitöltéstől számítva 5 napon belül közölni kellett a felekkel.

Amennyiben a közvetítői eljárás keretében született döntésben foglalt megoldással elégedetlen fél bírósághoz fordul, a közvetítői eljárásban kitöltött

⁵²⁶ 3/2004 Román Nemzeti Bank Szabályzása a határon átnyúló átutalások végrehajtása során keletkezett jogviták esetében alkalmazandó közvetítői eljárásra vonatkozólag, közzétéve Románia Hivatalos Közlönyének 296 számában, 2004 április 5 én, hatályon kívül helyezve a 6/2010 Román Nemzeti Bank Szabályzása által egyes Román Nemzeti Bank által kibocsátott szabályzások hatályon kívül helyezésére vonatkozólag, közzétéve RHK 450 számában, 2010 július 2 -n

jelentésnek tanácsadó jellege van a bíróság előtt folytatott eljárásban.

A jelenleg hatályos, peren kívüli jogorvoslati eljárásra vonatkozó szabályozás értelmében⁵²⁷, a Román Nemzeti Bank nem csak a peren kívüli jogorvoslati eljárás esetében illetékes eljárni a természetes vagy jogi személyek által beadott panaszlevél alapján, hanem kifejezheti nézőpontját is a határon átnyúló átutalások esetében keletkezett jogvitákra vonatkozóan, amennyiben a bírósági eljárás keretén belül ezt az illetékes bíróság kifejezetten kéri⁵²⁸.

A jelenleg hatályos törvénykezést elemezve tehát arra a következtetésre juthatunk, hogy az elemzett állami szervek (Pénzügyőrség, Román Nemzeti Bank, Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság) megjelölése, mint a Rendelet alkalmazásáért és betartásáért felelős állami hatóság, illetve mint peren kívüli panasztételi és jogorvoslati eljárásban illetékes szervek biztosítják a fogyasztók számára a panaszok magas szintű szakmai kivizsgálását és a keletkezett jogviták képzett szakemberek általi megoldását.

A Román Állam tehát, a bemutatott törvénykezés tükrében és az eljárásban illetékes hatóságok és állami szervek bemutatása tükrében, maximálisan biztosítja a fogyasztóknak, bármilyen kategóriába tartozzanak is azok, a peren kívüli panasztételi és jogorvoslati eljáráshoz a könnyű és díjmentes hozzáférést. A fogyasztók rendelkezésére bocsátva a közvetítői eljárást is a jogviták megoldása érdekében pedig minden erőfeszítést megtesz annak érdekében, hogy a fogyasztók és a pénzforgalmi szolgáltatók között keletkezett jogviták békés úton megoldódhassanak egy nagyon gyors és hatékony eljárás keretében.

IV Fejezet - A pénzforgalmi szolgáltatások teljesítését felülvizsgáló szerv Magyarországon, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete

A pénzügyi és tőkepiaci ügyletek, tevékenységek és intézmények szabályozása érzékeny kérdés. Amellett, hogy a piac és annak mozgásai irányítják az ezen szektorokban folytatott tevékenységet, tudnunk kell, hogy ezen a területen a

⁵²⁷ 113/2009 Sürgősségi Kormányrendelet, 179 cikk

⁵²⁸ 113/2009 Sürgősségi Kormányrendelet, 179 cikk (3) bekezdés

pénzügy-politikai megfontolások és a különböző állami intézkedések és szabályozások is rendkívül fontosak. Az utóbbiak egyik megtestesítője minden országban az állami felügyelet, amely a pénz és tőkepiaci mozgásokat, tevékenységeket és intézményeket ellenőrzi. A piacérzékeny, valamint az állami felügyeletet befolyásoló eszközökön túlmenően igen fontos a versenyszabályok érvényesülése is, minden olyan keretet meg kell teremteni és működtetni, amelyek között a legszerteágazóbb követelmények is teljesülni tudnak.

A magyar állam,⁵²⁹ a határon átnyúló átutalási rendeletnek való megfelelésért felelős és illetékes szerveként a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletét jelölte meg⁵³⁰, amelynek célja, a törvény értelmében megteremteni a pénzügyi piacok zavartalan és eredményes működését, a tisztességes piaci verseny fenntartását, a pénzügyi piacokkal szembeni bizalom erősítését, a pénzügyi szervezetek ügyfeleinek védelmét, a nemzetközi felügyeleti együttműködés erősítését, valamint a szabályozó hatóság megteremtését.

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete Magyarország pénzügyi közvetítő rendszerét felügyelő, ellenőrző hatósági feladatokat ellátó önálló szabályozó szerv, amely csak a törvénynek van alárendelve⁵³¹.

A felügyelet tevékenységének célja (3) A Felügyelet tevékenységének célja a pénzügyi közvetítőrendszer stabil, zavartalan, átlátható és hatékony működésének biztosítása, a pénzügyi közvetítőrendszer részét képező személyek és szervezetek prudens működésének elősegítése, a tulajdonosok gondos joggyakorlásának folyamatos felügyelete, az egyes pénzügyi szervezeteket, illetve a pénzügyi szervezetek egyes szektorait fenyegető, nemkívánatos üzleti és gazdasági kockázatok feltárása, a már kialakult egyedi vagy szektorális kockázatok csökkentése vagy megszüntetése, illetve az egyes pénzügyi szervezetek prudens működésének biztosítása érdekében megelőző intézkedések alkalmazása, együttműködés a Magyar Nemzeti Bankkal a rendszerszintű kockázatok kialakulásának megelőzésében, a már kialakult rendszerszintű kockázatok csökkentésében vagy megszüntetésében, a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybe vevők érdekeinek védelme, a pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni közbizalom erősítése⁵³².

A törvény 4 cikkelye (1) bekezdésének o) pontja értelmében a pénzforgalmi

⁵²⁹ HALUSTYIK Anna, *Gazdasági szektorok és jogharmonizáció*, Szerkesztette Forgács Imre, Osiris, 2000, Budapest, 345

⁵³⁰ 2010. évi CLVIII. törvény a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről

⁵³¹ 2010. évi CLVIII. törvény a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről 1 cikkely

⁵³² 2010. évi CLVIII. törvény a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről 1 cikkely (3) bekezdés

szolgáltatások nyújtásáról szóló törvény hatálya alá tartozó szervezetek, személyek és tevékenységek felügyeletét, illetve a 6 cikkely (4) bekezdése értelmében a 924/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtását.

A felügyelet a törvény 12 cikkelyének értelmében Felügyeleti kollégiumot hoz létre, amely biztosítja többek között a pénzügyi felügyeleti hatóságok közötti információcserét; a felügyeleti munka hatékonyságának növelését illetve részt vesz más külföldi pénzügyi felügyeleti hatóság által alapított felügyeleti kollégium tevékenységében is amennyiben ez szükségesnek bizonyul.

A felügyelet vezetését a törvény 13 cikkelyének értelmében a felügyelet elnöke látja el, amelyet a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök hat évre nevezi ki, a Felügyelet két alelnökét pedig a Felügyelet elnöke hat évre nevezi ki, ugyanúgy mint a Pénzügyi Békéltető Testület elnökét is.

A felügyelet elnöke továbbá, a 21 cikkely értelmében, kiadja a Felügyelet szervezeti és működési szabályzatát és egyéb szabályzatait, irányítja a Felügyelet munkaszervezetét, meghatározza a Felügyelet létszámkeretét, és a kiadmányozás rendjét, a Felügyelet jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető felügyeleti ajánlást ad ki, kialakítja a Pénzügyi Békéltető Testület szervezeti kereteit, meghatározza stratégiai feladatait, jóváhagyja szabályzatait, így különösen a működési rendre vonatkozó szabályzatot, elfogadja éves összefoglaló tájékoztatóját, félévente meghatározza a Felügyelet ellenőrzési tevékenységének kiemelt célterületeit, képviseli a Felügyeletet, gyakorolja a hivatali szervezet vezetője számára meghatározott hatásköröket, gyakorolja a Felügyelettel munkaviszonyban álló alkalmazottak feletti munkáltatói jogkört, a Felügyelet költségvetése tekintetében ellátja mindazon feladatokat, amelyeket az államháztartásról szóló törvény a fejezetet irányító szerv vezetőjének hatáskörébe utal, részt vesz a Pénzügyi Stabilitási Tanács munkájában, évente beszámol az Országgyűlésnek a Felügyelet munkájáról, illetve külön felkérésre tájékoztatást ad az Országgyűlés feladatkörrel rendelkező bizottságának, ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket törvény vagy a Felügyelet szervezeti és működési szabályzata a hatáskörébe utal, együttműködési megállapodást köthet más állami szervekkel, tagállami felügyeleti hatóságokkal, törvényben kapott felhatalmazás alapján rendeletet ad ki.

A törvény a felügyelet köztisztviselői számára, titoktartási kötelezettséget ír elő, amely értelmében ezek a személyek kötelesek a feladatkörük ellátása során tudomásukra jutott banktitkot, fizetési titkot, értékpapírtitkot, pénztártitkot, biztosítási

titkot, foglalkoztatói nyugdíjtitkot és üzleti titkot megőrizni⁵³³, sőt ezt a kötelezettséget kiterjeszti a jogviszony megszűnését követő időszakra is. Ennek értelmében, tehát a felügyeleti teendők és az itt feldolgozott információk teljes diszkrécióját garantálja, ezzel bátorítván azokat a fogyasztókat, amelyek jogsértések következtében a felügyelethez fordulnak.

Továbbiakban a törvénykező több eljárást is szabályozott, amelyek különböző piaci helyzetnek megfelelően alkalmazandóak, elsőként említi az eljárások közös szabályait⁵³⁴, majd kitér a felügyelet által alkalmazható különleges eljárásokra, azaz az engedélyezési, az ellenőrzési, a fogyasztóvédelmi ellenőrzési és a piacfelügyeleti eljárásra.

Ilyen értelemben szabályozza, hogy az ügyfél⁵³⁵ köteles a a tevékenységére vonatkozó, a hatósági eljárás tárgyával összefüggő adatot, beszámolót, bizonylatot, vizsgálati anyagot, számviteli nyilvántartásait, szabályzatait, az egyes ügyletekhez kapcsolódó dokumentációit, ügyvezető, ellenőrző, illetve legfőbb szerve előterjesztéseit, azok jegyzőkönyveit, a könyvvizsgáló írásos észrevételeit, a könyvvizsgálati jelentést, a belső ellenőrzés jelentéseit, jegyzőkönyveit, továbbá meghatározott formájú és tagolású kimutatást a Felügyelet által meghatározott formában a Felügyelet rendelkezésére bocsátani, valamint köteles a Felügyelet feladatellátásához kért egyéb adatot, információt rendelkezésre bocsátani, kimutatást elkészíteni⁵³⁶. A felügyelet helyszíni ellenőrzéssel (megbízólevél alapján⁵³⁷), a rendszeres és eseti adatszolgáltatásból származó adatok, a Felügyelet részére megküldött dokumentumok, valamint a hivatalosan ismert tények ellenőrzésével és elemzésével valósul meg⁵³⁸.

Amennyiben az ügyfél magatartása az eljárás elhúzására, akadályozására, a valós tényállás feltárásának megghiúsítására irányul vagy azt eredményezi, a felügyelet az ügyfél ellen eljárási bírság szabhat ki⁵³⁹.

Egy nagyon érdekes aspektus, amelynek kihangsúlyozását nem hagyhatom ki,

⁵³³ 2010. évi CLVIII. törvény a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről, 30 cikkely

⁵³⁴ 2010. évi CLVIII. törvény a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről 36-47 cikkelyek

⁵³⁵ A 2010. évi CLVIII. törvény 37. cikkelye értelmében ügyfél az, akire nézve a Felügyelet jogot vagy kötelezettséget állapíthat meg, akit a Felügyelet ellenőrzése alá von, aki engedélyezés iránt a Felügyelethez kérelmet nyújt be, akire nézve a Felügyelet által vezetett nyilvántartás adatot tartalmaz.

⁵³⁶ 2010. évi CLVIII. törvény 38 cikkely

⁵³⁷ 2010. évi CLVIII. törvény 39 cikkely

⁵³⁸ 2010. évi CLVIII. törvény 38 cikkely (2) bekezdés

⁵³⁹ 2010. évi CLVIII. törvény 44 cikkely

habár ez újra nem kötődik szorosan a dolgozat témavizsgálatához, az az eljárási bírság elleni bírósági felülvizsgálati kérelem, amelynek a végzés végrehajtására nincs halasztó hatálya⁵⁴⁰. Ilyen értelemben megemlíteném, hogy Romániában, a hatályos kihágási eljárás szabályozására vonatkozó törvény értelmében a jogerős bírósági döntésig a kihágást megállapító okirat, jegyzőkönyv alkalmazása felfüggesztődik⁵⁴¹. Ez a szabályozás hátrányosnak minősül a jelenleg tanulmányozott magyar szabályozáshoz képest, habár ez a kihágásokra vonatkozó általános szabályozás, mivel nemcsak, hogy nagy mértékben növeli a bíróság elé terjesztett keresetek számát hanem a pénzbírságok befizetési kötelezettségét sokszor éveket halasztja, amíg a perkereseti eljárásban végleges döntés nem születik.

A szabályozásban fellelhető egy másik érdekes elem, a hatósági szerződés, amelyet a Felügyelet a feltárt jogsértés megszüntetése érdekében határozathozatal helyett köthet az ügyféllel, aki vállalja, hogy felhagy a jogsértő magatartással és magatartását a hatósági szerződésben meghatározott módon hozza összhangba a tevékenységét a vonatkozó jogszabályok rendelkezéseivel⁵⁴².

Ez újra egy nagyon érdekes eleme a magyar törvénykezésnek, mivel a Romániában hatályos kihágásokra vonatkozó törvénykezés nem tartalmaz ilyen alternatívát az ellenőrzött kereskedelmi társaságoknak, illetve nem vállalhatnak, tudomásom szerint olyan kötelezettséget, amelyen át egy hatóság egy bizonyos dokumentum alapján követheti egy időperiódusban ezek tevékenységét, ezzel elkerülvén a kiszabható bírságot.

Ennek az intézkedésnek, véleményem szerint ténylegesen újabb kihágások elkövetésére vonatkozó megelőző jellege van, már azáltal is, hogy egy állami hatóságnak jogot biztosít a törvény a folyamatos ellenőrzésre.

Továbbá az engedélyezési eljárás szabályait elemzi a törvénykező, illetve ebben az eljárásban betartandó határidőket, majd rátér az ellenőrzési eljárásra. Szabályozza a legalább háromévenként átfogó ellenőrzési eljárás lefolytatását banknál, szakosított hitelintézetnél, biztosító részvénytársaságnál és viszontbiztosítónál⁵⁴³, illetve az ötévenkénti átfogó ellenőrzési eljárást a szövetkezeti hitelintézetnél, összevont felügyelet alá tartozó pénzügyi vállalkozásnál, pénzforgalmi intézménynél, az elektronikuspénz-kibocsátó intézménynél, befektetési

⁵⁴⁰ 2010. évi CLVIII. törvény 44 cikkely (3) bekezdés

⁵⁴¹ 2/2001 Kormányrendelet, 32 cikkely (3) bekezdés

⁵⁴² 2010. évi CLVIII. törvény 44 cikkely

⁵⁴³ 2010. évi CLVIII. törvény 54 cikkely (3)

vállalkozásnál, árutőzsdei szolgáltatónál, kockázati tőkealap-kezelőnél, befektetési alapkezelőnél, magánnyugdíjpénztárnál, önkéntes kölcsönös biztosító pénztárnál és a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézménynél, az elszámolóházi tevékenységet végző szervezetnél, a központi értéktárnál, a központi szerződő fél tevékenységet végző szervezetnél és tőzsdénél⁵⁴⁴, amely ellenőrzéseket a működési megbízhatóság és a rendszerkockázatok kezelése tekintetében a Magyar Nemzeti Bank bevonásával végzi. Jelentős kockázat észlelése esetén értesíti erről a Magyar Nemzeti Bankot és intézkedik a Pénzügyi Stabilitási Tanács összehívásáról.

Az ellenőrzési eljárásról az ügyfeleket az ellenőrzés megkezdése előtt legalább 15 nappal értesíteni kell, kivéve, ha az előzetes értesítés az ellenőrzési eljárás eredményességét veszélyezteti⁵⁴⁵.

A fogyasztóvédelmi eljárás elindítható abban az esetben, hogyha az fogyasztó a panaszát már a szolgáltatónak előterjesztette, de erre szóban vagy írásban nem kapott választ, a panasz kivizsgálása nem a jogszabályokban előírtak szerint történt, vagy hogyha a fogyasztó a szervezet válaszából meghatározott jogszabályokban előírt fogyasztói jogot sértő körülményt vélelmez⁵⁴⁶.

A fogyasztóvédelmi eljárás a jogsértés bekövetkezését követő három éven túl nem indítható meg⁵⁴⁷. A fogyasztóvédelmi eljárásban a felügyelet próbaügylet kötését is eszközölheti, illetve elrendelheti a jogsértő állapot megszüntetését, megtiltja a jogsértő magatartás további folytatását, a feltárt hibák, hiányosságok megszüntetésére kötelezheti a jogsértőt, a jogszerű állapot helyreállításáig feltételhez kötheti vagy megtilthatja a jogsértéssel érintett tevékenység végzését, illetve szolgáltatás nyújtását, fogyasztóvédelmi bírságot szabhat ki⁵⁴⁸.

A Felügyelet által a piacfelügyeleti eljárás keretében a felügyeleti engedély nélkül vagy bejelentés hiányában végzett pénzügyi szolgáltatási, kiegészítő pénzügyi szolgáltatási, tőzsdei, árutőzsdei szolgáltatási, befektetési alapkezelési, kockázati tőkealap-kezelési, központi értéktári, elszámolóházi, önkéntes kölcsönös biztosító pénztári, magán-nyugdíjpénztári, viszontbiztosítási, biztosítási, biztosítási szaktanácsadói, foglalkoztatói nyugdíj szolgáltatói, befektetési szolgáltatási tevékenység, kiegészítő szolgáltatás, közvetítói (ügynöki) tevékenység, illetve

⁵⁴⁴ 2010. évi CLVIII. törvény 54 cikkely (4)

⁵⁴⁵ 2010. évi CLVIII. törvény 57 cikkely

⁵⁴⁶ 2010. évi CLVIII. törvény 64 cikkely

⁵⁴⁷ 2010. évi CLVIII. törvény 66 cikkely

⁵⁴⁸ 2010. évi CLVIII. törvény 71 cikkely

bennfentes kereskedelem vagy piacbefolyásolás észlelése esetén, továbbá a bennfentes személyre vonatkozó bejelentési és közzétételi kötelezettségre vonatkozó szabályok, valamint a vállalatfelvásárlásra vonatkozó szabályok ellenőrzése céljából indíthatja⁵⁴⁹.

Az engedély nélkül végzett tevékenység megállapítása esetén a Felügyelet, megtiltja a tevékenység végzését, büntetőeljárást kezdeményez az illetékes nyomozó hatóságnál, hatósági intézkedést, kivételes intézkedést alkalmaz, illetőleg piacfelügyeleti bírságot szab ki⁵⁵⁰.

Ugyancsak érdemesnek tartom megjegyezni, hogy ugyanezen jogszabály szabályozza a Pénzügyi Békéltető Testület intézményi keretét is, amely a Felügyelet által működtetett szakmailag független testület⁵⁵¹. Az elnök pedig irányítja a Pénzügyi Békéltető Testület munkáját⁵⁵², kialakítja ennek működési rendjét, kijelöli az adott fogyasztói jogvitában eljáró tanács tagjait, javaslatot tesz a Felügyelet elnökének a Pénzügyi Békéltető Testület létszámkeretének megállapítására. A Pénzügyi Békéltető Testület háromtagú tanácsban jár el⁵⁵³, eljárása a fogyasztó kérelmére indul, amelyet írásban kell benyújtani, egyezség hiányában pedig kötelezést tartalmazó határozatot hoz, ha a kérelem megalapozott vagy ajánlást tesz⁵⁵⁴. A jogszabály tartalmazza a Pénzügyi Békéltető Testület eljárását a határon átnyúló pénzügyi fogyasztói jogvita esetén is⁵⁵⁵.

Amint az a fent ismertetett jogszabályból kitűnik, a PSZAF, illetékessége kiterjed egészen a szolgáltatás minőségi ellenőrzésétől, a fogyasztóvédelmen át a piacfelügyeletig, amely a pénzforgalmi szolgáltatások esetében, mondhatni felölel mindent. Tehát a törvénykező egy általános és piaci, szolgáltatási szemszögből megítélve teljes kompetenciát biztosít ennek az intézménynek a piac és a piacon jelen lévő termékek tényleges ellenőrzésében.

A törvénykezés tanulmányozása során, egy másik szembeötlő pozitív oldala a szabályozásnak, hogy megtalálhatjuk benne a közösségi jogalkotó által követelményként támasztott eljárások szabályozását, tehát azon túlmenően, hogy a

⁵⁴⁹ 2010. évi CLVIII. törvény 75 cikkely

⁵⁵⁰ 2010. évi CLVIII. törvény 76 cikkely

⁵⁵¹ 2010. évi CLVIII. törvény 78 cikkely

⁵⁵² 2010. évi CLVIII. törvény a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről, 23 cikkely

⁵⁵³ 2010. évi CLVIII. törvény 80, 85 cikkely

⁵⁵⁴ 2010. évi CLVIII. törvény 94 cikkely

⁵⁵⁵ 2010. évi CLVIII. törvény 105 - 111 cikkely

jogalkotó ismerteti a kihágásoknak minősülő tetteket és a PSZAF ellenőrzési kompetenciáját szabályozza a különböző esetekben alkalmazandó eljárásokat is.

Talán túl merész dolog lenne, kizárólag jogi kompetenciával rendelkező személynek a Romániában és Magyarországon a rendeletnek való megfelelésért felelős felügyeleti szervként megjelölt intézmények összehasonlítása.

Ezen teljes körű összehasonlítás elvégzésére véleményem szerint szükség lenne országonként az intézményrendszerek teljes elemzésére, de figyelembe véve a közösségi jogalkotó céljait a rendelet alkalmazását biztosító szervekre vonatkozóan, megállapíthatjuk, hogy ugyanúgy a magyar mint a román törvénykező igyekezete kitűnik a szabályozásokból, amelyet annak érdekében állított, hogy a közösségi szabályozások a jogalkotó akaratát szentesítsék a tagállamok határain belül is.

Budapesti Békéltető Testület - mint peren kívüli panasztételi és jogorvoslati szerv (közvetítő) a fogyasztók és a pénzforgalmi szolgáltatók között felmerülő viták rendezésében

Budapesti Békéltető Testület, mint peren kívüli panasztételi és jogorvoslati szerv jogállását az 1997 évi CLV törvény a fogyasztóvédelemről szabályozza.

A békéltető testület hatáskörébe tartozik a fogyasztó és a vállalkozás közötti, a termék minőségével, biztonságosságával, a termékfelelősségi szabályok alkalmazásával, a szolgáltatás minőségével, továbbá a felek közötti szerződés megkötésével és teljesítésével kapcsolatos vitás ügy bírósági eljáráson kívüli rendezése⁵⁵⁶.

A békéltető testületek a megyei kereskedelmi és iparkamarák mellett működő független testületek. Területi megszervezése tehát elérhetőséget biztosít e testületek megkeresésére Magyarország összes megyéjében.

Az eljárásra a fogyasztó lakhelye szerinti, vagy pedig külföldi lakhellyel rendelkező fogyasztó esetén a vállalat székhelye szerinti békéltető testület illetékes⁵⁵⁷.

A békéltető testület elnökből, szükség esetén elnökhelyettesből és legalább 10 tagból áll, amelyeket a kamara és a fogyasztói érdekek képviselőit ellátó

⁵⁵⁶ 1997 évi CLV törvény a fogyasztóvédelemről, 18 cikkely

⁵⁵⁷ 1997 évi CLV törvény a fogyasztóvédelemről, 20 cikkely

egyesületek egyenlő arányban jelölnek ki⁵⁵⁸. A békéltető testület háromtagú tanácsban jár el, illetve legalább egy tagja jogi végzettséggel kell rendelkezzen⁵⁵⁹.

Az eljárás megindításának feltétele, hogy a fogyasztó az érintett vállalkozással közvetlenül megkísérelje a vitás ügy rendezését⁵⁶⁰, azonos szabályozást találunk a román törvénykezésben is, amely rendelkezés biztosítani szeretné azt, hogy a jogvita alapját képező nézeteltérés megoldására már történt egy kísérlet a két fél között.

Az eljárás a fogyasztó írásban benyújtott kérésére indul⁵⁶¹, a békéltető testület elnöke pedig az eljárás megindulásától számított nyolc napon belül megvizsgálja, hogy az ügy a testület hatáskörébe és illetékessége alá tartozik-e. A testület hatáskörének és illetékességének megállapítása esetén az elnök az eljárás megindulásától számított hatvan napon belüli meghallgatási időpontot tűz ki a felek számára⁵⁶².

Az eljárás során a tanács elnöke egyezséget kísérel meg létrehozni a felek között. Ha az egyezség megfelel a jogszabályoknak, a tanács azt határozattal jóváhagyja, ellenkező esetben, illetve egyezség hiányában az eljárást folytatja⁵⁶³.

Egyezség hiányában a tanács az ügy érdekében kötelezést tartalmazó határozatot hoz, ha a kérelem megalapozott, és a vállalkozás, az eljárás kezdetekor vagy legkésőbb a döntés meghozataláig nyilatkozatában a békéltető testület döntését magára nézve kötelezőként elismerte, vagy ajánlást tesz, ha a kérelem megalapozott⁵⁶⁴, illetve dönthet a fogyasztó kérelmének elutasításáról, ha ezt megalapozatlannak találja⁵⁶⁵.

A tanács határozata, illetve ajánlása nem érinti a fogyasztónak azt a jogát, hogy igényét bírósági eljárás keretében érvényesítse⁵⁶⁶.

Romániában és Magyarországon hatályos békéltetési eljárásra vonatkozó törvénykezés sok azonos elemet tartalmaz, viszont a magyar törvénykezés tartalmazza a végrehajtási záradékkal való ellátását a békéltetői testületek

⁵⁵⁸ 1997 évi CLV törvény a fogyasztóvédelemről, 21 cikkely

⁵⁵⁹ 1997 évi CLV törvény a fogyasztóvédelemről, 25 cikkely

⁵⁶⁰ 1997 évi CLV törvény a fogyasztóvédelemről, 27 cikkely

⁵⁶¹ 1997 évi CLV törvény a fogyasztóvédelemről, 28 cikkely

⁵⁶² 1997 évi CLV törvény a fogyasztóvédelemről, 28 A cikkely

⁵⁶³ 1997 évi CLV törvény a fogyasztóvédelemről, 30 cikkely

⁵⁶⁴ 1997 évi CLV törvény a fogyasztóvédelemről, 32 cikkely

⁵⁶⁵ 1997 évi CLV törvény a fogyasztóvédelemről, 32 A cikkely

⁵⁶⁶ 1997 évi CLV törvény a fogyasztóvédelemről, 34 cikkely

határozatának, de nem találtam olyan rendelkezést, amely azt szabályozná, hogy egy esetleges, utólagos bírósági jogvita esetén, ezt a határozatot milyen mértékben vehetik figyelembe a bírósági eljárásban.

A romániai szabályozások értelmében ezen határozatoknak ajánló jellegük van, illetve a nemzeti bank, kifejezheti nézőpontját is a határon átnyúló átutalások esetében keletkezett jogvitákra vonatkozóan, amennyiben a bírósági eljárás keretén belül ezt az illetékes bíróság kifejezetten kéri.

Összehasonlítván a két ország elemzett törvénykezését, úgy gondolom, hogy nem ragadhatunk le egy egy apróságnak tűnő különbség elemzésénél, amely jelentkezhethet az intézményrendszerek szervezési formájának különbsége miatt, az intézmények illetékességének különbözősége miatt, hanem olyan szempontból kell megvizsgálni az elemzett szabályozásokat, hogy ezek milyen mértékben segítik elő a közösségi jogalkotó tanulmányozott másodlagos jogforrásainak tagállami szintű alkalmazását.

Úgy gondolom, hogy mindkét tagállam olyan pénzforgalmi szempontból jelentős szervein át próbálja biztosítani a rendeletnek való megfelelést, amelyek meghatározó szerepet játszanak az ország gazdasági életében és kiemelkedő szerepük van a gazdasági normatívumok betartásának felülvizsgálásában (Románia esetében a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság és Pénzügyi Őrség, míg Magyarország esetében a PSZAF).

Valószínűnek tartom, hogy mindkét ország inkább a peren kívüli jogorvoslati eljárás 'népszerűsítésére' kell inkább hangsúlyt fektessen, illetve a fogyasztók körében ezt a megoldási lehetőséget kell népszerűsíteni.

Erre vonatkozólag a magyar szakirodalomban találtam is hivatkozást, miszerint - az Országgyűlés Fogyasztóvédelmi bizottságának állásfoglalása szerint a bizottság szükségesnek tartja a lehető legszélesebb körben megismertetni a testületek munkáját⁵⁶⁷.

⁵⁶⁷ <http://www.bekeltet.bkik.hu/1-Hirek/115-Bizottsagi-allasfoglalas-novelni-kell-a-bekelteto-testuletek-ismertseget>, 2012 szept 18

V RÉSZ - A NEMZETI BANKI STATISZTIKÁK ÁLTAL KÖZZÉTETT ADADTOK ELEMZÉSE ROMÁNIÁBAN ÉS MAGYARORSZÁGON

I Fejezet: Romániai pénzügyi adatok

Amint azt a dolgozatban bővebben elemeztem, a határon átnyúló átutalásokat szabályzó rendeletek egész sora⁵⁶⁸, nem csupán az átutalások terén hozott változásokat, hanem átalakította a bankok és a pénzügyi intézmények által biztosított szolgáltatások körét, kibővítvén azokat és egyben új szolgáltatások megjelenését vonván maga után, elindította az innovációt a pénzforgalmi piacon.

A bankipar és a pénzügyi szolgáltatások iparának fejlődéséhez hozzájárult és elengedhetetlen volt a technikai fejlődés is, ami lehetővé tette a szolgáltatóknak azt, hogy egyre nagyobb mértékben elszakadjanak a manuális szolgáltatásoktól és a számítógépes rendszereket hívják a szolgáltatások feldolgozásának biztosításához segítségül. Ezen technikai eszközök alkalmazása egy nagyobb mértékű kényelmet biztosítanak a fogyasztóknak, illetve bármikor hozzáférhetővé teszik a szolgáltatásokat, amely a népesség általános 'időhiánya' miatt egy nagyon fontos szempont. Egyben, ezek a technikai fejlesztések elérhetővé teszik a szolgáltatásokat bárhol, azaz az ügyfél úgymond távolsági kapcsolatban tud maradni pénzforgalmi szolgáltatójával.

Ezt az innovációt a szolgáltatók megpróbálják saját javukra fordítani, ezzel csökkentvén a humán erőforrás irányába tett költségeiket.

Azonban, az alternatív csatornákon bonyolított pénzforgalmi szolgáltatások biztosítása nem csak a piacra jutáshoz szükséges időt veszi igénybe, amíg a fogyasztók megismerkednek az új szolgáltatásokkal, hanem a piaci verseny kialakulásán át tökéletesítődnek majd ezek a termékek.

Megjegyzendő, hogy a kutatás alanyául szolgáló két tagállam közül egyiknek sem a pénzneme az euró, ezért még nem igazán vezetne eredményre a határon átnyúló euróban kezdeményezett ügyletek számának, illetve értékének tanulmányozása. E helyett viszont egy reális képet nyújtanak ezek a statisztikai adatok arról a tényről,

⁵⁶⁸ Itt gondolok a 97/5 Irányelvre, majd a 2560/2001/EK Rendreletre és a 924/2009/EK Rendeletre

hogy milyen irányba fejlődnek a piaci termékek és szolgáltatások a pénzforgalmi piacon. Ezekből az adatokból ki indulva, majd meghatározhatjuk a piaci fejlődés irányát.

Véleményem szerint nem csak a közös pénznemre kell felkészülni a nem is olyan régen csatlakozott tagállamok, hanem egy olyan piacot kell a tényleges pénzforgalmi csatlakozás időpontjáig kialakítani, amelyben a piacon jelen lévő áruk minősége megfelel a bővített belső piacon jelen lévő hasonló termékekéhez. Ellenkező esetben úgy gondolom, hogy amint realitássá válik a tényleges digitális egységes európai piac, azok a pénzforgalmi szolgáltatók, amelyek termékei majd nem felelnek meg minőségileg, a verseny magas szintje miatt eltűnnek majd a piacról.

Nem külön pénzügyi intézményekre leosztva, hanem a Nemzeti Bankok által rendelkezésre bocsátott statisztikákon át szeretném bemutatni a szolgáltatások mértékének alakulását, mivel úgy gondolom, hogy ez egy átfogóbb képet tud nyújtani az ágazatokban elért fejlődésről.

Amint azt az Unió, illetve a Bizottság által közzétett tanulmányok alátámasztják és elemzik, a határon átnyúló átutalások törvénykezésein át szabályozott és módosított költségcsökkentésével párhuzamosan olyan új termékek jelentek meg a piacon, amelyek inkább az automatizált feldolgozást részesítik előnyben.

Az egyik ilyen termék a kártyával végzett pénzforgalmi ügyletek, amelyek Romániában, 2008 márciusa és 2011 szeptembere között jelentős növekedést mutatnak. Ezek az adatok azonban csak a kibocsátott kártyák számát tükrözik és nem a használatban lévő aktív kártyák számát, ugyanis a szolgáltatóknál sok esetben jelen van az árukapcsolás, azaz egy egy termékkel kártyát is ajánl a szolgáltató, amely belefoglaltatik a fogyasztó által megvásárolt termék ajánlatába. Ugyanakkor megfigyelhető, hogy az aktív kártyák száma követi a kibocsátott kártyák számát, ami azt jelenti, hogy a fogyasztók körülbelül ugyanolyan arányban használják a pénzforgalmi egységek által kibocsátott kártyákat.

A kibocsátott kártyák közül a legtöbb a készpénzkártya, amely a kibocsátott kártyák mintegy 38% át képezi, ezt követik a letéti kártyák, amelyeknek aránya 32 %, majd a hitelkártyák 6%⁵⁶⁹. Értékben meghatározva a letéti kártyával kezdeményezett ügyleteket a hitelkártyával kezdeményezett ügyletek követik.

⁵⁶⁹ 2 Melléklet

A kártyakibocsátásokat követően, ezeknek megfelelően nőtt a POS és EFTPOS pontok száma is, amelyek a 2008 – 2011 időszakban a POS pontok esetében 31% - s növekedést, míg az EFTPOS esetében 34% - s növekedést mutat, az ATM -ek száma viszont aránylag stabil maradt, százalékban kifejezett növekedése csak 25%, tehát nem mutat olyan jelentős növekedést mint a vizsgált értékesítési pontok esetében⁵⁷⁰.

Az országban elhelyezett ATM -nél, az országban kibocsátott kártyák esetében kezdeményezett ügyletek legtöbbször a készpénzfelvétel volt, ezt követik az országban kibocsátott kártyával kezdeményezett POS ügyletek, majd legalacsonyabb arányt a pénztétel képezi az ügyletek számának megfelelően. Amennyiben azonban értékre vonatkozóan vizsgáljuk a kezdeményezett ügyleteket, megállapíthatjuk, hogy a POS ügyletek, értéküket tekintve jóval alulmaradnak a pénzfelvételi ügyletekhez képest⁵⁷¹.

Az ország határain kívül használt kártyákkal kezdeményezett ATM és POS ügyletek számukat tekintve majdnem azonos szinten vannak, viszont értékben kifejezve az ATM készpénzfelvételi ügyletek magasan meghaladják a POS tranzakciókat⁵⁷².

Romániában kibocsátott, de külföldön használt kártyák esetében ez az arány az előbbinek pont a fordítottja, mivel ezek az ügyletek esetében, mint értéket, mint tranzakciószámot tekintve a POS ügyletek vannak előnyben, a készpénzfelvételt magasan maguk mögött hagyván⁵⁷³.

Tehát, amint azt a fentiekben is bemutattuk, Románia és az itt működő pénzforgalmi intézmények lépést tartanak az Unió, a belső piac és az uniós állampolgárok által támasztott elvárásokkal, kialakítván egy versenyképes piacot nem csak a pénzforgalmi eszközök számára, hanem az alternatív bankozási szolgáltatások számára is. A pénzforgalmi intézmények által piacra dobott termékek esetében meghatározó az a tény is, hogy számos szolgáltató, valamelyik más európai országban működő pénzforgalmi szolgáltatónak a fiókja vagy leányvállalata, ez pedig sokban befolyásolja a termékkála változatosságát és különböző módon való elérhetőségét, ugyanis ez a gazdaságilag fejlettebb országban nyújtott szolgáltatások példáját követi.

Nagyon fontosnak tartom megemlíteni azt a tényt is, hogy nemcsak a

⁵⁷⁰ 3 Melléklet

⁵⁷¹ 4 Melléklet

⁵⁷² 5 Melléklet

⁵⁷³ 6 Melléklet

pénzforgalmi szolgáltatók által lebonyolított ügyletek számánál, hanem a valutában kezdeményezett ügyletek esetében is folyamatos növekedést és fokozatos fejlődést figyelhetünk meg, amelyen habár látszanak a gazdasági válság által kifejtett negatív hatások, mégis jelentősnek minősíthető a dolgozatban vizsgált Rendeletek megjelenésétől kezdve.

A törvénykezést figyelembe véve, amely tökéletesen megfelel a mai gazdasági kapcsolatok szabályozásának, sőt a törvénykező még a nemzeti valutára, a lejre is kiterjesztette a Rendelet alkalmazását, azaz a költségegyenlőség elvét a belföldi és a határon átnyúló átutalások esetében, úgy gondolom, hogy most már csak a szolgáltatást nyújtó egységeken és a szolgáltatásokat igénybe vevő jogi vagy természetes személyeken áll minden belső piac által nyújtott lehetőség kiaknázása a pénzforgalmi szolgáltatások tekintetében. Azért minősíthető a gazdasági szereplők kizárólagos döntésének és gazdasági potenciáljának ez a folyamat fejlődése az országban, mivel a törvénykező minden lehetőséget, jogot biztosított a fogyasztóknak a határon átnyúló átutalások költségegyenlőségére vonatkozólag. A vizsgált rendelet, nemzeti valutára való alkalmazásán át, megpróbálja feltárni a belső piac kapuit a gazdasági szereplők fele, amelyek kevesebb költséggel vagy legalábbis a belső átutalásra alkalmazott ügyletköltségekkel juthatnak hozzá a belső piacon forgalomban lévő termékekhez.

Ugyanakkor megemlítendő a bankpiacon az egyre növekvő határon átnyúló hitelezési ügyletek száma (vegyes tőkével rendelkező kereskedelmi társaságok, vegyes vagy külföldi tőkével rendelkező banktól kérnek illetve jutnak hitelhez), amely nem csak a törvénykezés ‚fellazulásának‘ az eredménye, hanem annak a ténynek is betudható, hogy a külföldi bankok által alkalmazott költségek szintje alacsonyabb a Romániában létező bankok költségeinél, és nem utolsósorban a belső bankrendszer egyre inkább ‚nemzetközi‘ jelleget kap, a piacra betörő külföldi bankok és hitelintézmények jelenléte által⁵⁷⁴.

⁵⁷⁴ FLORIN Sandor, Aspecte juridice privitoare la operatiunile bancare transfrontaliere, *Current Issues in banking law*, Bucuresti, Wolters Kluwer Romania, 2008, 319-321

II Fejezet: Magyarországi pénzügyi adatok

Romániával azonos módon, Magyarország is a tervgazdaságtól indult a piacgazdaság irányába. A szabályozott piacok megjelenése a pénzügyi jog keretei közt, csak a tervgazdaságból kilépve újdonság: a pénzügyi piacok, a bankvilág, a biztosítási piac, a tőkepiac, a tőzsde világa és a körülöttük kialakult határterületek kezdetektől fogva különös szabályozási formát alkottak. A különös jelleget az adja, hogy az adott pénzügyi területen a klasszikus piaci viszonyok közvetlen hatását letompítja az állami szabályozás – állami felügyelet kerete⁵⁷⁵.

Amint azt a jogirodalomban megtaláljuk, a tervgazdálkodás után, a piacgazdaságra való áttérés, jelentősnek mondható változásokat hozott a magyar gazdasági életben. Ezen változások legdinamikusabb területe kétségtelenül a pénzügyi szféra⁵⁷⁶.

A magyar bankszektort eddig inkább extenzív fejlődés jellemezte, és csak az utóbbi években figyelhető meg a minőségi szempontok előtérbe kerülése⁵⁷⁷.

A Magyar Nemzeti Bank statisztikai adatai szerint, a Magyarországon kibocsátott kártyák száma aránylag stabil maradt a 2009-2011 periódusban, nem mutatván jelentős növekedést, viszont a kibocsátó által megkülönböztetett statisztika elemzése alapján, a MasterCard esetében növekedést észlelhetünk.

A kártyahasználatra vonatkozó statisztikai adatok, megkülönböztetve a kibocsátott kártyákat funkciójuk szerint, a legtöbb piacon lévő kártya a letéti kártya, amelyet a hitelkártya követ. Ezek közül a legtöbb a készpénz és fizetési funkcióval rendelkező kártya, majd ezt a csak fizetési funkcióval rendelkező kártyák követnek az adatok szerint. Értékben való meghatározás szerint is a letéti kártyaügyletek érték el a piacon a domináns, vezető szerepet.

Az ATM készpénz-kibocsátási pontok esetében, ezek száma általában stabil maradt, míg a POS pontok száma mutat növekedést. Az ügyletek alapján viszont a fizikai POS vásárlások töltik be a vezető szerepet, amelyet az ATM készpénzfelvétel követ az ügyletek száma szerint. Az ügyletek értéke szerint azonban ez az arány megfordul, tehát értékben meghatározva a pénzfelvétel veszi át a vezető mutatók

⁵⁷⁵ HALUSTYIK Anna, A pénzügyi jog szabályozási trendjei, *Iustum Aequum Salutare*, II, 2006/1-2, 28

⁵⁷⁶ HALUSTYIK Anna, *Alapfokú tőzsdei szakvizsga tananyaga I*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1990, 9

⁵⁷⁷ VÁRHEGYI Éva, *Bankok versenyben, A magyar bankpiac állapota, fejlődése és jövője*, Pénzügykutató RT, Budapest, 1995, 123

szerepét a fizikai POS vásárlásokkal szemben, az országban kibocsátott kártyák esetében.

Az ország határain kívül kibocsátott kártyák használata esetén pedig az ügyletszám szerint a POS vásárlás rendelkezik magasabb mutatóval az ATM készpénzfelvételhez képest, míg értékben meghatározva az ügyletek értéke nagyon közeli mutatót ért el.

A Magyarországon kibocsátott és külföldön használt kártyák esetében a kártyával kezdeményezett vásárlási ügyletek meghaladják ugyanúgy darabszám, mint érték függvényében a készpénz felvételi ügyleteket.

A jogirodalomban, már rég felbukkant a bankipar átrendeződésének kérdése és lehetősége, figyelembe véve a piacon jelen levő termékeket, keresletet és a szolgáltatók piaci kapacitásait. Piaci pozíciójuk megőrzése szempontjából a hagyományos nagy bankok kettős szorításban vannak. Az eszközök oldaláról egyrészt az szorítja őket, hogy – miközben a hagyományos nagyvállalati ügyfélkör összeomlik – a jó ügyfeleket a külföldi és vegyes bankok csábítják el kedvezőbb hitelkondíciókkal és magasabb színvonalú szolgáltatásaikkal. Ugyanakkor a nagyobb perspektívában kitörési lehetőséget jelentő lakossági üzletág fejlesztésére jelenleg nincsenek meg az anyagi eszközeik. A nagy kereskedelmi bankok azonban nemcsak kihelyezési, hanem forrásoldalról is beszorultak egy csökkenő piacra⁵⁷⁸.

A hagyományos bankok köreiben prognosztizált piacvesztések más bankok, bankcsoportok térnyerésével fognak együtt járni. Hogy a piac átrendeződését milyen mértékű leépülések kísérik, nemcsak a versenytársaktól függ, hanem attól is, hogy a magyar bankpiac összességében milyen üzleti volument bír el a közeljövőben⁵⁷⁹.

Az előjelzéseknek megfelelően, napjainkban megfigyelhető tehát, nem csak tagállami szinten, hanem az Európai Unió keretén belül is az igyekezet, ugyanúgy a törvénykező, mint a szolgáltatók részéről, hogy a természetes személyt, illetve kisvállalkozásokat emeljék a szolgáltatások és szabályzás középpontjába, mint pénzforgalmi szolgáltatást igénybe vevő fogyasztót.

Mivel, a magyarországi pénzpiaci adatok feldolgozását egy olyan periódusban kezdeményeztem, amelyben az időjárás viszontagságai nem tették lehetségessé kiutazásomat a megfelelő szakirodalmi véleményezések gyűjtése és a törvénykezés megfelelő tanulmányozása érdekében, ezért a dolgozatnak ez a része joggal

⁵⁷⁸ VÁRHEGYI Éva, *Bankok versenyben, A magyar bankpiac állapota, fejlődése és jövője*, Pénzügykutató RT, Budapest, 1995, 128

⁵⁷⁹ VÉRHEGYI, u.o. 138

hiányosnak tekinthető, amelyet a dolgozat véglegesítése időpontjáig orvosolni igyekszem.

A tanulmányozott bankügyletek esetében, a jogi szabályzásnak gazdaságilag mérhető hatása van és a szabályozás az egységesítést célozza, amint azt a jogelméletben, már megfogalmazták, itt a szabályozás egyrészt egységesítési célokkal készül: helyi, nemzeti, regionális, nemzetközi piacokon 'egy nyelven' beszélnek, a termékek, ügyletek összevethetők⁵⁸⁰.

⁵⁸⁰ HALUSTYIK Anna, A pénzügyi jog szabályozási trendjei, *Iustum Aequum Salutare*, II, 2006/1-2, 28

ÖSSZEFOGLALÓ

Kutatásaimat a pénzügyi jog területén kezdtem, ez volt az a kutatási terület, amely kísérte életem már az egyetem padjaitól, habár tevékenységemet nem ezen a szakterületen folytatom. Már a szakvizsga dolgozatomat is a pénzügyi jogból készítettem, akkor elemezvén az éppen megvalósult, kezdetleges európai közösségi pénzügyi intézményeket.

A pénzügyi jogi normák országonként karakterisztikusan különböző jellemet biztosítanak napjainkban is az Unió tagállamoknak, amelynek keretén belül fellelhetjük a nemzeti egyediséget, amelyet még a tagállammá válásnak sem sikerült eltörölnie, habár az Európai Uniónak nem is ez a fő célja.

Amint azt a jogelméletben is megtaláljuk, az egyik legszerteágazóbban fejlett, a pénzforgalmi szolgáltatások piaca. Ennek kiteljesedése sokkal több időt vett fel, mint el tudnánk képzelni, részben a pénzügyi piac érzékenysége miatt, részben pedig a tagállamok általi szabályozások miatt⁵⁸¹.

Nagyon érdekes kutatási területnek tartom a pénzügyi normák vizsgálatát, amelyeknek harmonizációja a legnehezebben magvalósítható feladat különböző gazdasági és szociális fejlettségi szinttel rendelkező tagállamok között.

Az európai közösség krónikája, az integráció nézetével kezdődött és folytatódott, az új „törvényi rend” majd később az alaptörvény megteremtésével. Az integráció az a jellemző kulcsszó, amely rávilágít, ez a szolid és mégis kifinomult gazdasági és politikai szervezet, érdekes fejlődésére és növekedésére⁵⁸².

Az integráció első lépéseit már 1970 -ben megtették, forradalmian új változásokkal. Az áruk egységes piacának megteremtése eredményezte a legnagyobb haladást⁵⁸³.

Ugyanakkor, ezen alapelvek és az egységesítés folyamatának tovább álmodása és megteremtése szükségessé tette további területek bevonását az egységesítési folyamatba. Az áruk egységes piacának kialakítása pedig magával rántotta a piac integrációs folyamatába a pénzügyi egységes szabályozásának elengedhetetlen bevonását is.

A kereskedelem zavartalan lebonyolítása érdekében, szükségszerű a

⁵⁸¹ MAVROMATI Despina, The law of Payment Services in the EU, The EC Directive on Payment Services in the Internal Market, Kluwer Law International, I kötet, 2008, Netherland, 7

⁵⁸² MAVROMATI Despina, The law of Payment Services in the EU, The EC Directive on Payment Services in the Internal Market, Kluwer Law International, I kötet, 2008, Netherland, 5

⁵⁸³ MAVROMATI Despina, The law of Payment Services in the EU, The EC Directive on Payment Services in the Internal Market, Kluwer Law International, I kötet, 2008, Netherland, 6

pénzforgalom közösségi szintű elérhetősége, amely biztosítja az alapszabadságok elérhetőségét, az állampolgárok, mint fogyasztók által.

A pénzforgalmi piacon, tehát az egységes feltételek megteremtését az áruforgalmi integrált piac megteremtése tette szükségsszerűvé.

A dolgozatban megpróbáltam a pénzforgalmi szolgáltatásokra vonatkozó integráció folyamatát az első lépésektől bemutatni.

Az első, határon átnyúló átutalásokra vonatkozó irányelv, csak a transzparencia és a fogyasztók megfelelő informálását szerette volna bevezetni kötelezettségként a pénzforgalmi szolgáltatóknak.

A közösségi törvénykezőnek olyan akadályokat kellett ez irányában leküzdenie, mint például a szabályozott területen való változások másodlagos jogi formájának legmegfelelőbb kiválasztása, amely ugyanolyan mértékben biztosít hatékonyságot a fogyasztók számára és egyben kötelezően alkalmazandó normákat vezet be, az amúgy elég zárt bankpiacon jelen lévő szolgáltatók számára.

Amint ezt elemeztem, a legmegfelelőbb szabályozási forma, a kötelezettségek rendeleteken át való bevezetése volt, amelynek a gazdaságban is mérhető szerepe volt.

A közösségi jogalkotó előtt viszont a két alapidokumentum (97/5/EK és 2560/2001/EK) elfogadása és bevezetése között eltelt időszak alatt kristályosodott ki az a tény, hogy az integrált, egységes belső piac megteremtése érdekében nem lesz elegendő a költségek transzparenciájának szabályozása, illetve a fogyasztók megfelelő informálása, hanem a tagállami szinten nagy mértékben különböző költségeket is egységesíteni kellene.

Ezen célokat figyelembe véve, határozta meg a törvénykező az azonos költségek elvét, amelynek értelmében a belső euróban kezdeményezett átutalások költsége azonos kell legyen a határon átnyúló átutalások költségeivel.

Talán a dolgozatban túl leíróként ható hatásvizsgálatokon át, azt a tényt szerettem volna érzékeltetni az olvasóval, hogy milyen nagy mértékű különbségeket kellett leküzdeni és egységesíteni a költségcsökkentés elvén. Amint az normális, ez a szolgáltatóknak költség-kiesést jelentett, amelyet viszont, mint kötelezően alkalmazandó normákat el kellett fogadniuk és eleget kellett tenniük ezeknek.

Ez a költségcsökkentési kötelezettség indította el a szolgáltatók körében az újítás iránti érdeklődést és részben ennek az eredményeként jelentek meg a piacon,

illetve hódítottak egyre nagyobb teret maguknak az elektronikus úton feldolgozott ügyletek. Nem utolsó sorban viszont az elektronikusan feldolgozandó ügyletek a technikai fejlődésnek is köszönhetőek, amely lehetőségeket a pénzforgalmi szolgáltatók úgy próbáltak kihasználni, hogy ez egyben költségcsökkentést is jelentsen számukra a humán erőforrás mellőzésén át.

A költségcsökkentés elve végül a költségegyenlőség elvévé fejlődött, amely értelmében, a határon átnyúló euróban kezdeményezett ügyletek költségei azonosak a tagállamon belül, euróban kezdeményezett ügyletek költségeivel.

Ez a túl kicsi szabályozási terület, illetve a piac nagyságának szempontjából esetlegesen jelentéktelennek tűnő bankügylet szabályozása, szerteágazó és több jogterületet érintő fejlődés indító motorjaként szolgált a belső piacon.

A szabályozás a fogyasztók érdekeit képviseli, amelyek számára közvetlen előnyöket biztosít, ezért pedig az egyik elsődleges terület a fogyasztóvédelem. A pénzforgalmi szolgáltatások belső piacának kiteljesítése pedig legfőképpen fogyasztóvédelmi érdekeket szolgál⁵⁸⁴.

A piaci hatások közül, a másik, talán legteljesebben kidomborított és legtöbbet tárgyalt terület, a versenyjog. A verseny szempontjából, amint azt több tanulmány is kifejti, ez a költségcsökkentés és transzparencia, a verseny növekedését eredményezte a pénzforgalmi szolgáltatók körében. A verseny növekedése pedig közvetlen befolyással volt a szolgáltatások és termékek minőségére.

Visszatérve az európai unió által, a tagállamok állampolgárainak biztosított alapjogokhoz, az áruk és az állampolgárok mozgásszabadságához, az állampolgárok, illetve a munkaerő szabad mozgása a fent elemzett témakör fontosságát egyre növelte és hangsúlyozta a belső piacon.

Továbbfejlesztve a költségegyenlőség és a pénzforgalmi piac integrációjának elvét és koncepcióját, domborodott ki a jogalkotó előtt a közösség Egységes Euró Pénzforgalmi Térségének megalakítási szükséglete.

A dolgozatban elemzett hatástanulmányok részletes bemutatásán át, amelyek elemzik a bankpiacon végbement integrációs, innovációs folyamatokat, versenyt és szolgáltatásokat, a törvénykezés a belső piacon, a közösség gazdaságában kifejtett hatását elemzik, amelyeket, mint értékes lépcsőket próbált a jogalkotó felhasználni a

⁵⁸⁴ MAVROMATI Despina, The law of Payment Services in the EU, The EC Directive on Payment Services in the Internal Market, Kluwer Law International, I kötet, 2008, Netherland, 8

gazdasági – jogi fejlesztés helyes útvonala.

Megjegyzem azonban, hogy a törvénykezőnek a jogalkotás során nem csak azokat a tényleges hatásokat kell figyelembe vennie, amelyeket a piaci hatástanulmányok tükröznek, hanem azt a tényt is szem előtt kell tartania, hogy a piaci szereplők a bevezetendő változásokra készen állnak-e, illetve gazdaságilag a rájuk rótt törvénykezési kötelezettség milyen mértékben teljesíthető, illetve megterhelő.

Ezt az aspektust, a közösségi törvénykező, figyelemmel kíséri és figyelembe is tartja, amint azt az utólagosan elfogadott rendeletekben is megtaláljuk, nem egy azonnali teljesítési kötelezettség betartását szabályozza, hanem meghatározza a végső határidőt a technikai standardoknak való megfelelés érdekében. Véleményem szerint ezzel az imperatív jellegű szabályozási struktúrával, a jogalkotó nem csupán kötelezettséget teremt a gazdasági szereplőknek, hanem irányvonalat mutat egy olyan komplex rendszer alakulásának, mint a belső piac.

A nem azonnal teljesítendő megfelelési kötelezettség, illetve az egy időben meghatározott technikai követelmények, ugyanakkor gazdasági szempontból kényelmesen teljesíthetővé teszik a követelmények teljesítését, amelyeket több éven át a szolgáltató a saját méretéhez, illetve teljesítési képességéhez igazíthat.

A jogalkotásban, véleményem szerint, a határidő terjedelme biztosítja a versenyképes piac fenntartását, mivel a megadott időperiódus elégséges a kisebb gazdasági szereplőknek is a beruházások megvalósításához, ezáltal, tehát a jogalkotás nem eredményezi a piaci monopóliumok kialakulását. Ennek tükrében joggal állíthatjuk, hogy a törvénykező oly módon szeretné megvalósítani a teljes pénzforgalmi piac integrációját, hogy ezen a piacon megmaradjanak a tökéletes verseny feltételei, tehát érezhető versenytorzulás nélkül.

A SEPA terv egy nagy lépését jelenti az Európai integrációnak. A SEPA valósággá válik, amennyiben az euróban kezdeményezett kifizetések nemzeti kifizetéseként lesznek kezelve és hogyha a jelenlegi megkülönböztetés a nemzeti és a határon átnyúló kifizetések között eltűnik. A SEPA jelentős előnyöket és lehetőségeket fog hozni, és erősebb versenyt és fejlesztést fog kialakítani, illetve előnyös körülményeket a fogyasztóknak. Ugyanakkor jelentős erőfeszítések szükségeltetnek, hogy a nemzeti bankipari gyakorlatot és a gazdasági szereplőket megváltoztassák minden euró térségi országban⁵⁸⁵.

Amint azt a fentiekben elemeztem és bemutattam, ezeket az erőfeszítéseket,

⁵⁸⁵ CRIS Skinner, *The future of Finance after SEPA*, John Wiley Sons Ltd, England, 2008, Heiko Schmiedel, im, 57-58

amelyeket a jogirodalomban említenek a SEPA terv megvalósítása érdekében, a közösségi jogalkotó már megtette, jogi keretet teremtve az integrált piac gazdasági szereplőinek a gazdasági célok és előnyök megvalósítása érdekében, most viszont a gazdasági szereplőkön van a sor, a piaci szereplők erőfeszítése szükséges a jogpolitikai irányvonalak teljesítéséhez.

Figyelembe véve a tanulmány első részében megfogalmazott hipotéziseket és kérdéseket a kutatás során remélem sikerült felvázolnom azt a tényt, gondolkodásmódot és szükségletet, amely miatt a törvénykező a rendeletet választotta, mint a jogalkotás és a piaci szereplők közötti kommunikáció kötelező eszköze.

A rendeleten át való szabályozással a jogalkotó megteremtette a 'közvetlen kommunikációt' a piaci szereplőkkel, amely közvetlen módon kötelezi őket a jogi normák betartására, habár véleményem szerint a SEPA teljes kialakítása, gazdaságilag olyan jelentős befolyással és fontossági szinttel rendelkező terv, amelynek megvalósításában a tagállamok jelenléte és felügyelete elengedhetetlen. Ezt a tényt a jogalkotó felismervén, a 2012 -ben elfogadott jogi normatívumokban, már felügyeleti hatóságként az állami közhatóságokat jelöli meg vagy az ezek által elismert szerveket. Ezáltal a tagállamokat is bevonta, mint a rendelet megfelelésének és alkalmazásának felügyeleti szerve az elemzett jogi normák alkalmazásáért felelős hatóságok körébe, amely természetes, ugyanis az egységes piac megvalósítása nem csak kimondottan a fogyasztók előnyeit képviseli, hanem előnyöket biztosít ez a piacon jelen lévő összes gazdasági szereplőnek, ide sorolva az államot is, mint gazdasági szereplőt.

A hipotézisek második kérdésére, és pedig arra, hogy milyen hatást fejt ki az egységes belső piacon, illetve a tagállamok belső piacán a költségegyenlőség elve, amely a határon átnyúló átutalásokra alkalmazandó, a dolgozatban elemzett hatástanulmányok adják meg a választ. Ezek értelmében az elfogadott jogi normák tükrében nem állapítható meg a belső ügyletek (tagállamon belül euróban kezdeményezett ügyletek) költségeinek növekedése, a belső piacon, viszont fokozta a versenyt és újításra ösztönözte a pénzforgalmi szolgáltatókat.

A harmadik, a tanulmányokban is megállapított piaci hatás pedig a szolgáltatók által a fogyasztók rendelkezésére bocsátott termékskála változása, ennek

tényleges bővülése és átalakulása a határon átnyúló átutalások esetében alkalmazandó normatívumok következtében. Véleményem szerint ezeket az újításokat nagymértékben befolyásoló tényezőként még a technika folyamatos fejlődését említhetjük, amelyet a pénzforgalmi szolgáltatók megpróbálnak a saját érdekében kihasználni, illetve ezáltal csökkenteni a költségeiket. Az első rendelkezés elfogadása és napjainkban eltelt időszak között, a törvénykező kiterjesztette a normatívum alkalmazását más termékekre is, értem ez alatt a közvetlen beszedéseket, amely ugyancsak a piaci integráció teljes magvalósítását szolgálja, az uniós állampolgárok érdekeinek és ezek jogainak alkalmazása szempontjából.

Amint az a statisztikai adatokat feldolgozó részből kitűnik, az új szolgáltatások, illetve azon termékek piaca amelyre jelentős hatást gyakoroltak a rendelkezések felfele ívelő, folyamatos fejlődésben van, Magyarország és Románia esetében is, amely azt a tényt jelzi, hogy ezen tagállamok belső piaci követik a jogalkotó által meghatározott célt, általa megjelölt irányba haladnak.

Megjegyzem, hogy ezekben a tagállamokban, még nem az euró a hivatalos pénznem, ezért ezekben az országokban jelen lévő termékek alakulását, csak mint az egységes piaci integrációra való felkészülést minősíthetjük. Megállapíthatjuk viszont, hogy ezeken a pénzforgalmi piacokon is azon termékek jelenléte és folyamatos növekedése észlelhető, amelyek a tanulmányozott rendeletek alkalmazását követően erősödtek meg és kerültek előtérbe a belső piacon.

Ezek, a bankpiac méretéhez és ügyletvolumenéhez képest, talán jelentéktelennek tűnő ügyletek szabályozása vezetett el egy olyan ideológia kialakításához, illetve mára már megvalósításához, amelynek gazdasági jelentősége messze túlmutat a kezdetleges irányelvek, illetve rendeletek céljain. A teljes pénzforgalmi piaci integráció, az általa biztosított előnyökön túl, sok olyan megoldásra váró kérdés megfogalmazását idézi elő, amelyre pontos választ napjainkban nem adhatunk, ugyanis ezen tényezők alakulása 27 tagállam gazdaságpolitikai helyzetétől és a piacon jelen lévő erőhatalmak harcától függ.

A SEPA hatása, két nagy kihívás elé állítja a bankipart, amely meghatározza majd az előnyeiket és a kihívásokat. Első a SEPA növeli a versenyt a bankiparban és lerombolja az akadályokat, amelyek formálisan védik a nemzeti piacokat. A második, hogy a SEPA árcsökkenést eredményez a kifizetések feldolgozásában és üzleti

fejlesztést hoz létre⁵⁸⁶.

A SEPA esetében, a jövőre nézve több rizikó-faktort is említhetünk. Habár a SEPA célja a verseny növelése, méretei miatt nem korlátozhatja e a versenyt és csökkentse a szolgáltatók számát pl. a kártyák esetében, ahol a szolgáltatók száma nagyjából 2008 óta azonos. A másik rizikó-faktor a SEPA alap termékei mellett biztosított szolgáltatások, mint pl. az e-számlázás. A törvénykezőnek vigyáznia kell arra, hogy ezen szolgáltatásokra vonatkozó standardok ugyanolyan transzparencia követelményekkel legyenek kiadva⁵⁸⁷.

Egy másik vélemény értelmében, csak abban az esetben lehet majd a piacon maradni, hogyha a mega pan-európai fizetési szolgáltatók között foglalysz helyet. Ezek a fizetési gorillák uralkodnak majd a kis gazdasági szereplők felett, oroszánrészt vállalnak majd a befektetésekből és learatják a haszon nagy részét⁵⁸⁸.

Más vélemények szerint az jelenti a problémát, hogy az EPC, a Bizottság vezetésével, a SEPA terv keretén belül, csak egy korlátozott számú ügyletre terjesztette ki figyelmlét⁵⁸⁹.

Véleményem szerint a szabályozások elérték a céljukat és a piaci fejlődés a jogalkotó által megalkotott és előirányzott pályán halad, tehát a gazdasági erőfeszítés, amelynek megtételére a jogalkotó kötelező szabályozáson át 'felkérte' a szolgáltatókat, eredményesnek bizonyult. Sőt a jogalkotó ezen normatívumok alkalmazását további termékekre is kiterjesztette, viszont biztosította a megfelelő időt a szolgáltatóknak, ezen változásokra való felkészüléshez. A jogalkotónak nagyon óvatosnak és figyelmesnek kell lennie, az elkövetkező időszakban is, mint ahogyan azt ezidáig is tette, hogy az elfogadott szabályozások ne torzítsák a versenyt, illetve ezek ne biztosítsanak előnyöket a nagy befektetőknek, amelyek nagyobb tőkével rendelkeznek.

Remélem sikerült a témakörben az olvasónak teljes betekintést nyújtanom a

⁵⁸⁶ CRIS Skinner, *The future of Finance after SEPA*, John Wiley Sons Ltd, England, 2008, Heiko Schmiedel, im, 58

⁵⁸⁷ CRIS Skinner, *The future of Finance after SEPA*, John Wiley Sons Ltd, England, 2008, The vision of a Single European Payments Market, Eva King, the European Commission, 63

⁵⁸⁸ CHRIS Skinner, *The future of Banking in a globalized world*, John Wiley Sons Ltd, Chichester, 2007, 134

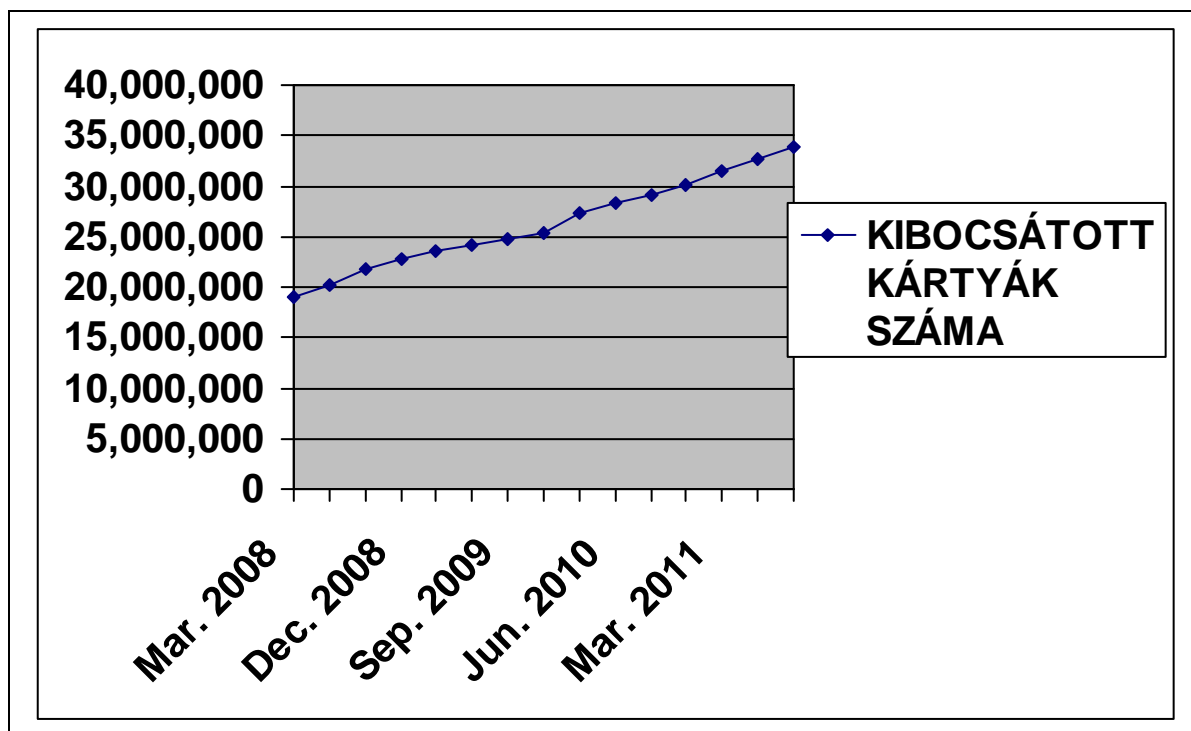
⁵⁸⁹ MARTIJN van Empel, *Financial Services in Europe*, Kluwer Law International, Netherland, 2008, 226

pénzforgalmi piac megálmodásától a megalapításáig, amely elsődleges célom volt, egyben pedig a kutatás során értékes és nagyon érdekes információkhoz jutottam, amelyeken át sikerült betekintést nyernem és megértenem a pénzforgalmi piac komplex mechanizmusát.

VI RÉSZ MELLÉKLETEK

1 Melléklet - Romániában kibocsátott kártyák száma

a Román Nemzeti Bank statisztikája alapján⁵⁹⁰, amely tartalmazza a közös márkájú és az elektronikus pénz kártyákat is

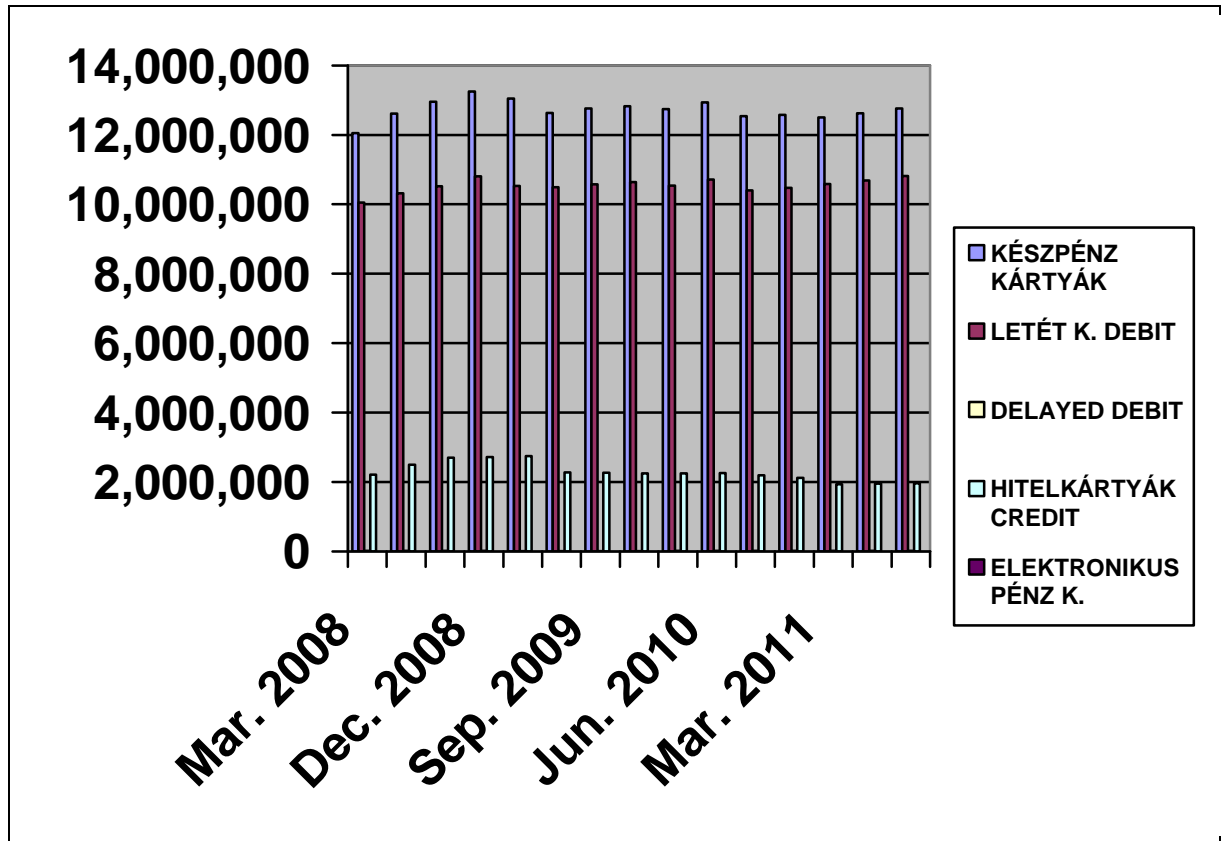

Elemelvén a kártyakibocsátások adatait, arra a következtetésre jutunk, hogy a kártyakibocsátások száma a vizsgált három éves periódusban majdnem megduplázódott.

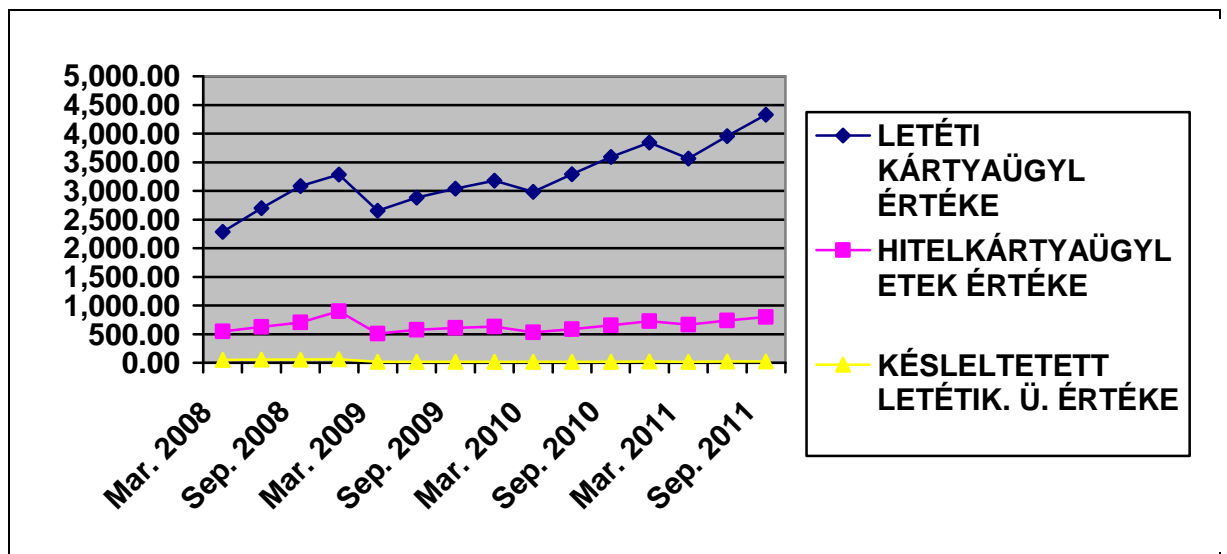
⁵⁹⁰ <http://bnr.ro/Baza-de-date-interactiva-604.aspx#>, <http://bnr.ro/Raport-statistic-606.aspx>, Statistică plăți - Indicatori privind cardurile și numărul de terminale

2 Melléklet - A kártyahasználatra vonatkozó statisztika Romániában

megkülönböztetvén a kártyák funkcióit⁵⁹¹

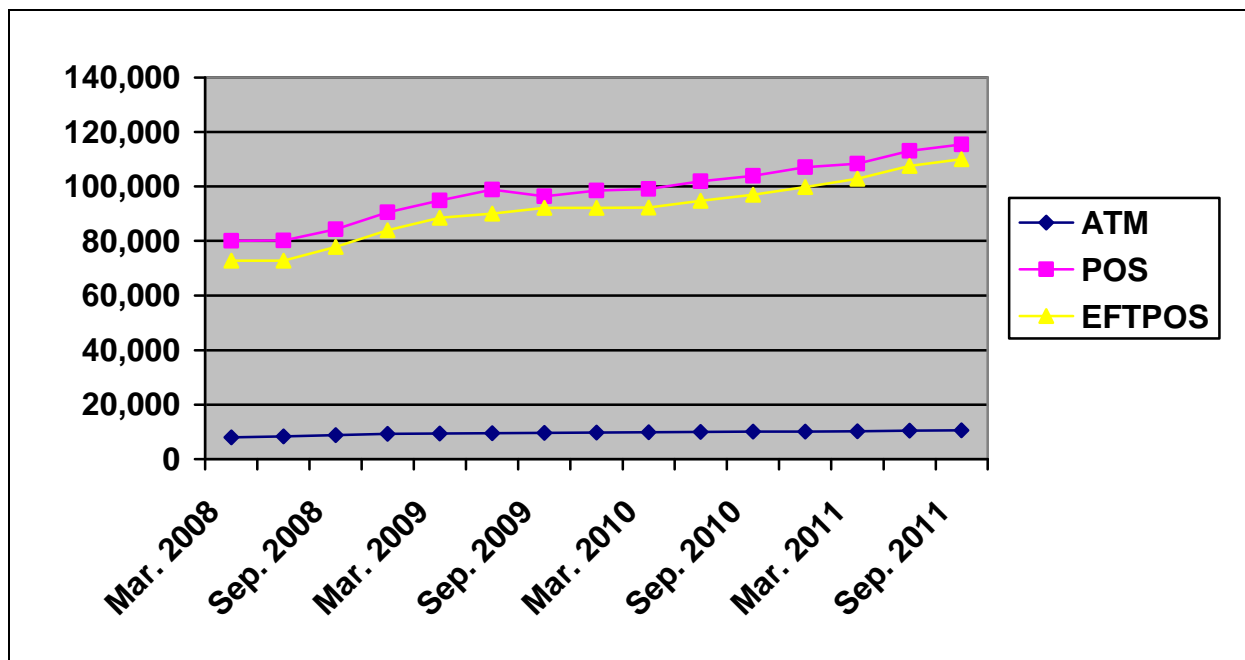
A vizsgált ügyletek értékben meghatározva

⁵⁹¹ <http://bnr.ro/Raport-statistic-606.aspx>

3 Melléklet - Romániában elhelyezett ATM és POS és az EFTPOS pontok száma

Ezen egységek számának alakulása⁵⁹²

A POS⁵⁹³ és az EFTPOS⁵⁹⁴ mindkettő kártyaelfogadó pont, de az EFTPOS pontokon át kezdeményezett ügyletek esetében az engedélyezési rendszeren át, visszaigazolódik, hogy a kezdeményező kártyaszámláján létezik az ügylet teljesítéséhez szükséges fedezet és az ügylet automatikusan teljesítődik.

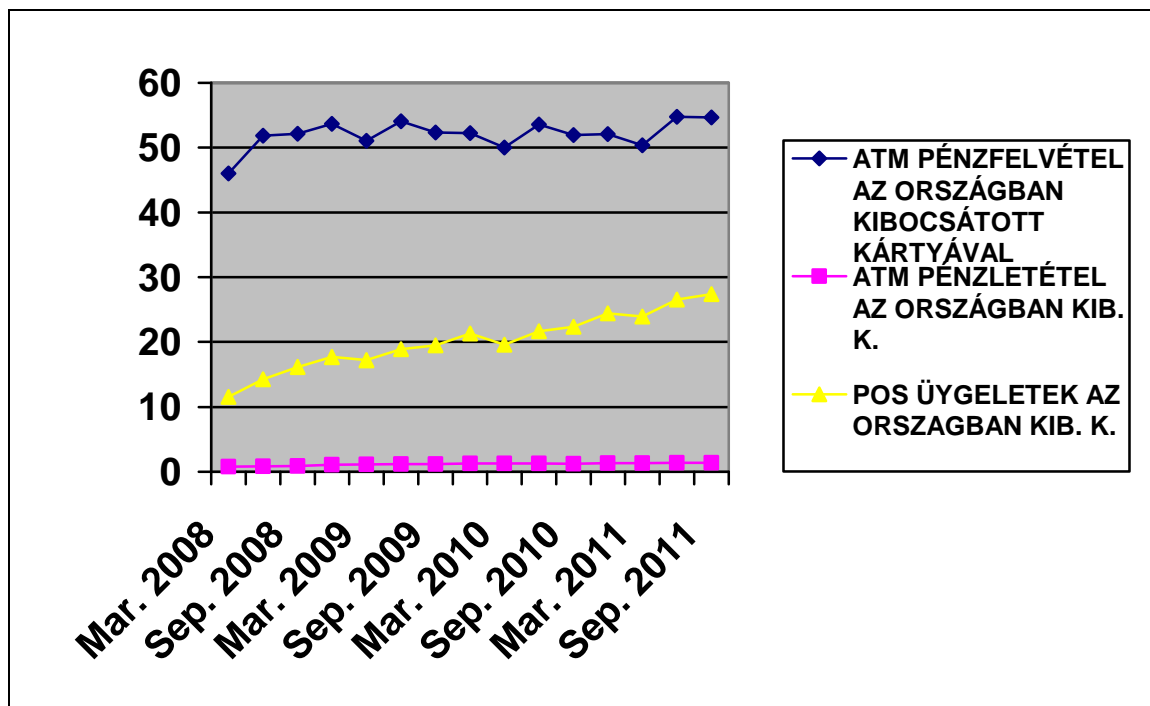
⁵⁹² <http://bnr.ro/Raport-statistic-606.aspx>

⁵⁹³ Point of Sale

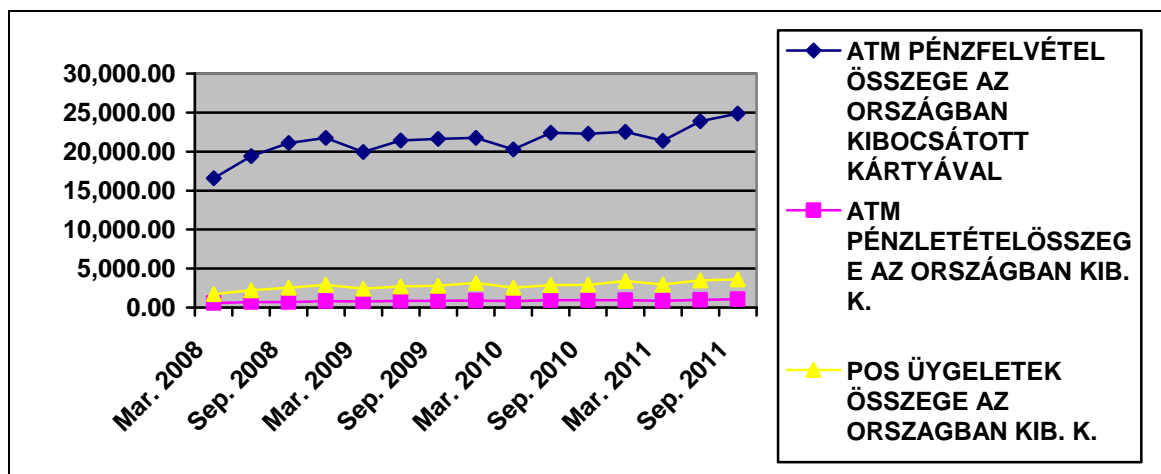
⁵⁹⁴ Electronis Fund Transfer at Point of Sale

4 Melléklet - Romániában elhelyezett ATM és POS pontoknál kezdeményezett ügyletek az országban kibocsátott kártyákkal

ATM, POS (Point of Sale - Eladási Pont) ügyletek, az országban kibocsátott kártyákkal⁵⁹⁵

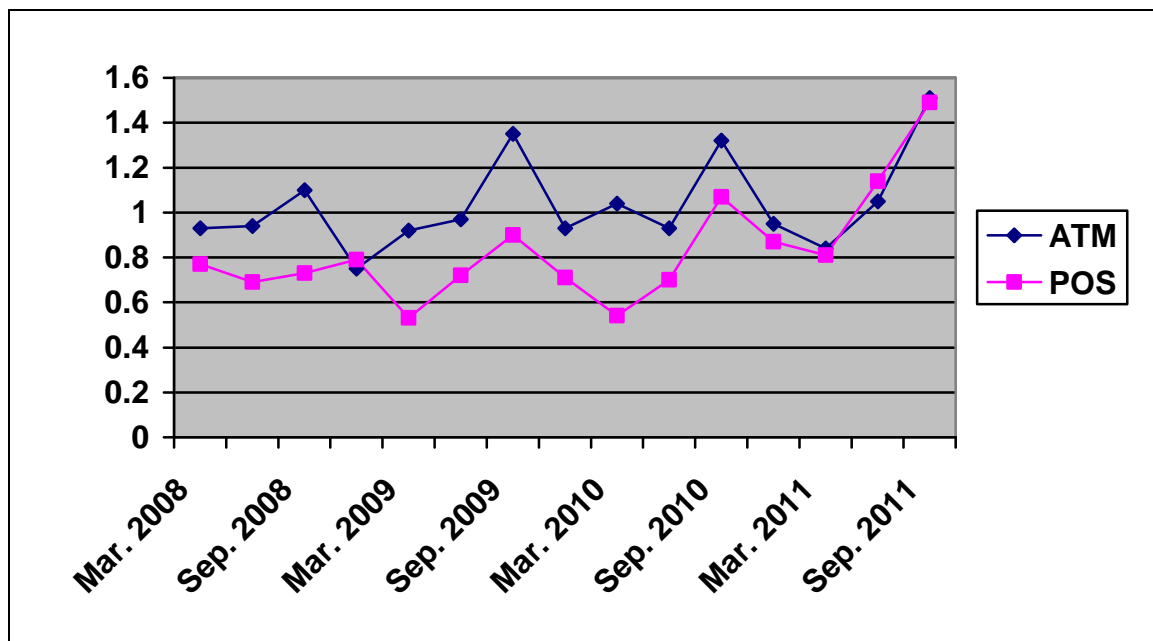
A vizsgált ügyletek értékben meghatározva

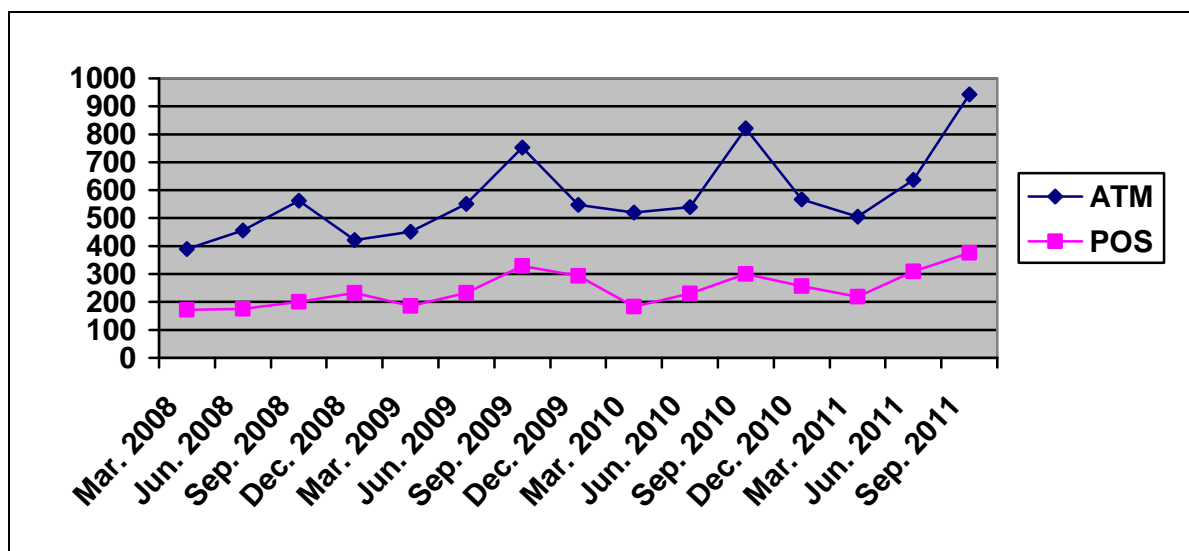
⁵⁹⁵ <http://bnr.ro/Raport-statistic-606.aspx>

5 Melléklet – ATM készpénzfelvétel az ország határain kívül kibocsátott kártyákkal, POS ügyletek az ország határain kívül kibocsátott kártyákkal

Nem volt készpénzletelési ügylet kezdeményezve az ország határain kívül kibocsátott kártyákkal.⁵⁹⁶

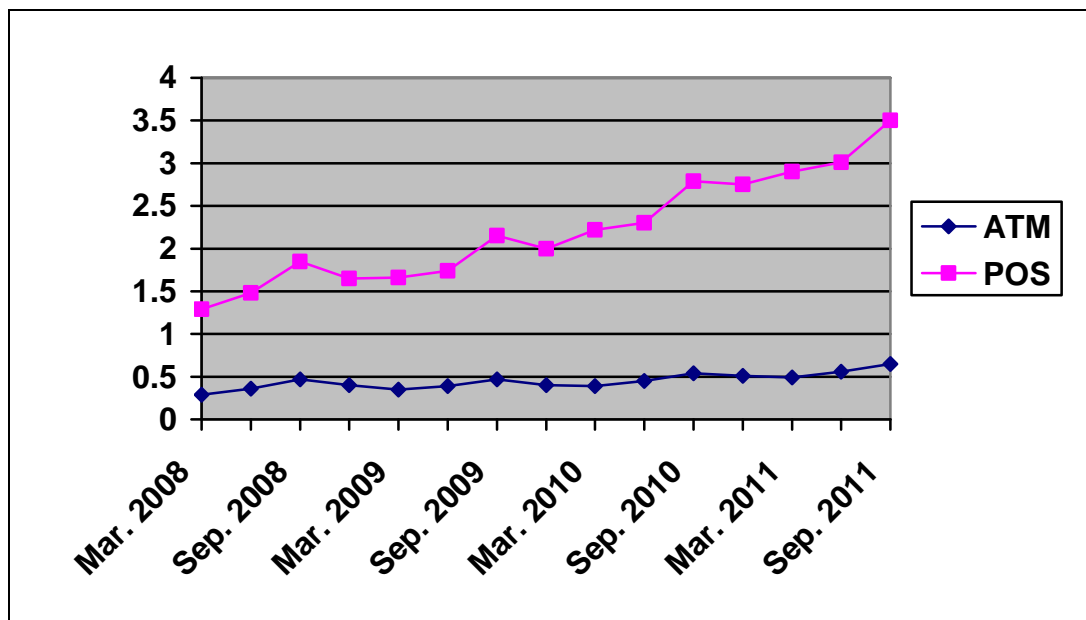
A vizsgált ügyletek értékben meghatározva

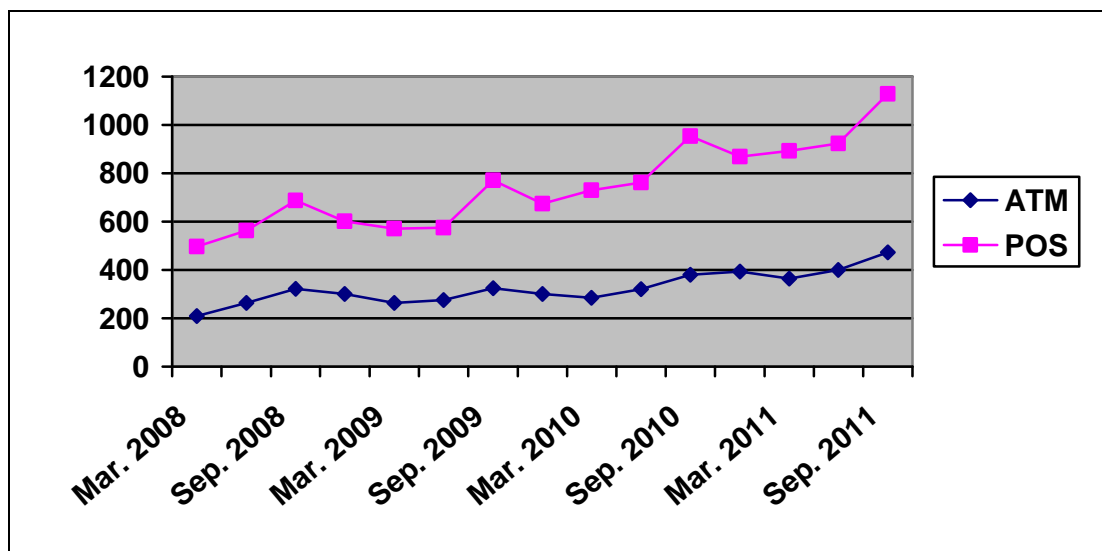
⁵⁹⁶ <http://bnr.ro/Raport-statistic-606.aspx>

6 Melléklet - ATM pénzfelvétel az ország határain kívül, az országban kibocsátott kártyákkal és POS ügyletek az ország határain kívül az országban kibocsátott kártyákkal

Nem volt készpénzletéleri ügylet kezdeményezve az ország határain kívül, az országban kibocsátott kártyákkal⁵⁹⁷.

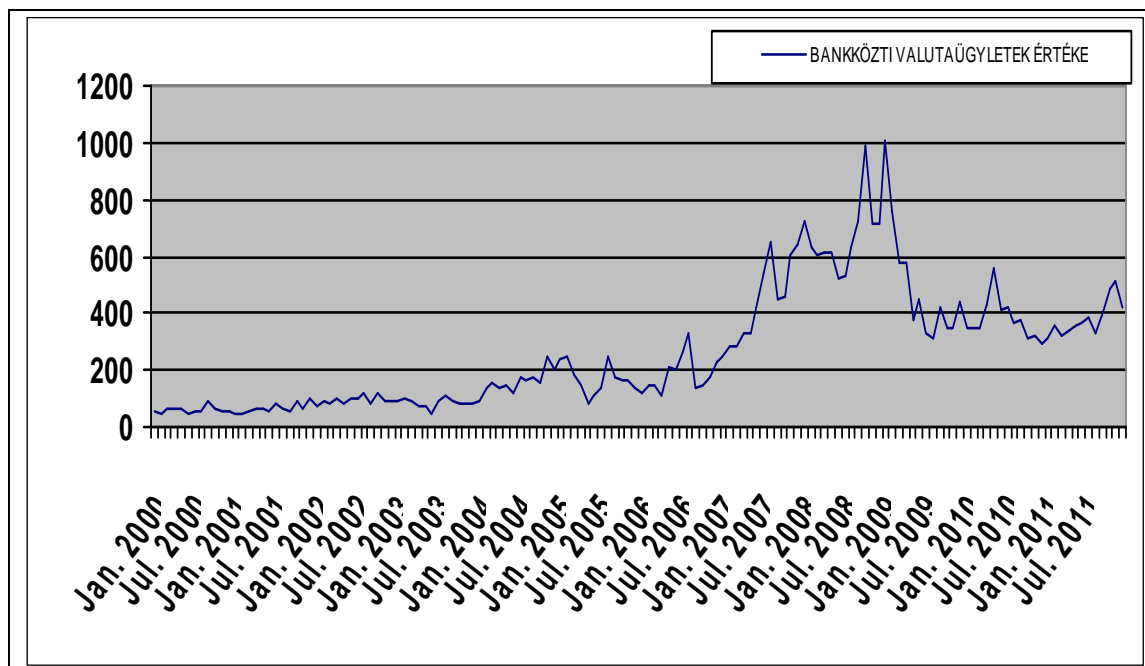
A vizsgált ügyletek értékben meghatározva

⁵⁹⁷ <http://bnr.ro/Raport-statistic-606.aspx>

7 Melléklet – Bankközi valutaügyletek alakulása

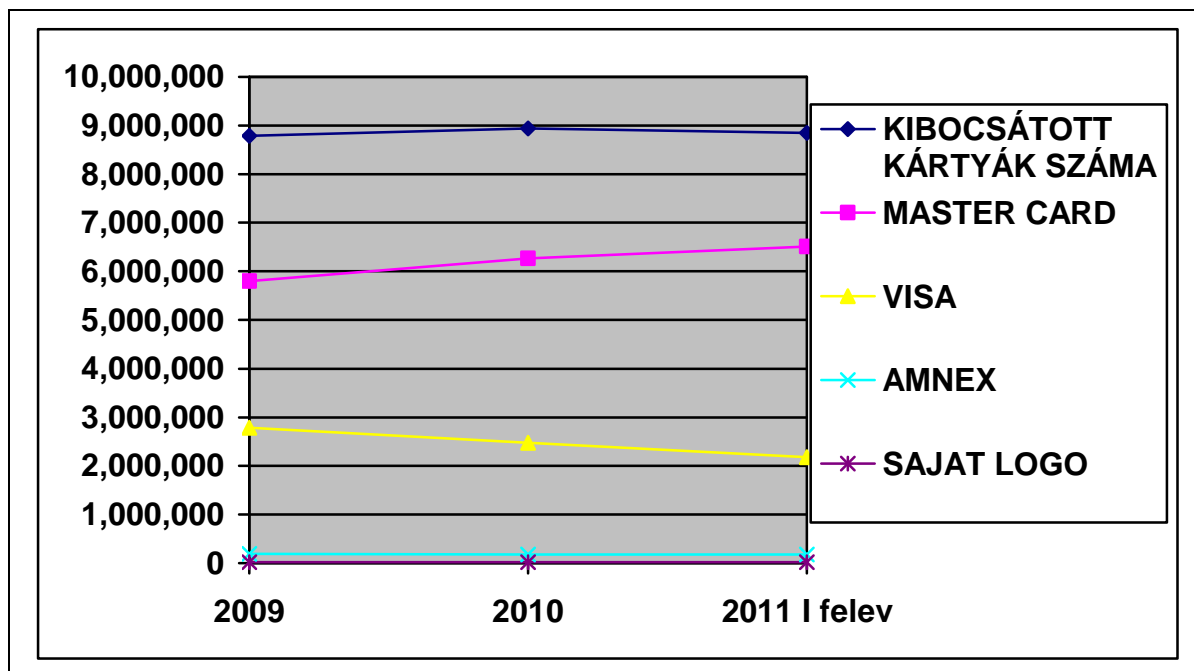
A dolgozat szempontjából még fontos a bankközi valutaügyletek alakulása⁵⁹⁸, mivel ezen ügyletek magukba foglalják a határon átnyúló ügyleteket is, habár ez nem kizárólagos módon ezekből az ügyletekből tevődik össze.

⁵⁹⁸ <http://bnr.ro/Raport-statistic-606.aspx>, Raport statistic, Tranzacții pe piața valutară – serii lunare, operațiuni interbancare (mil. EUR)

8 Melléklet - Magyarországon kibocsátott kártyák száma

a Magyar Nemzeti Bank statisztikája alapján⁵⁹⁹, amely tartalmazza a kibocsátott kártyák számát kibocsátó által megkülönböztetett felosztásban is.

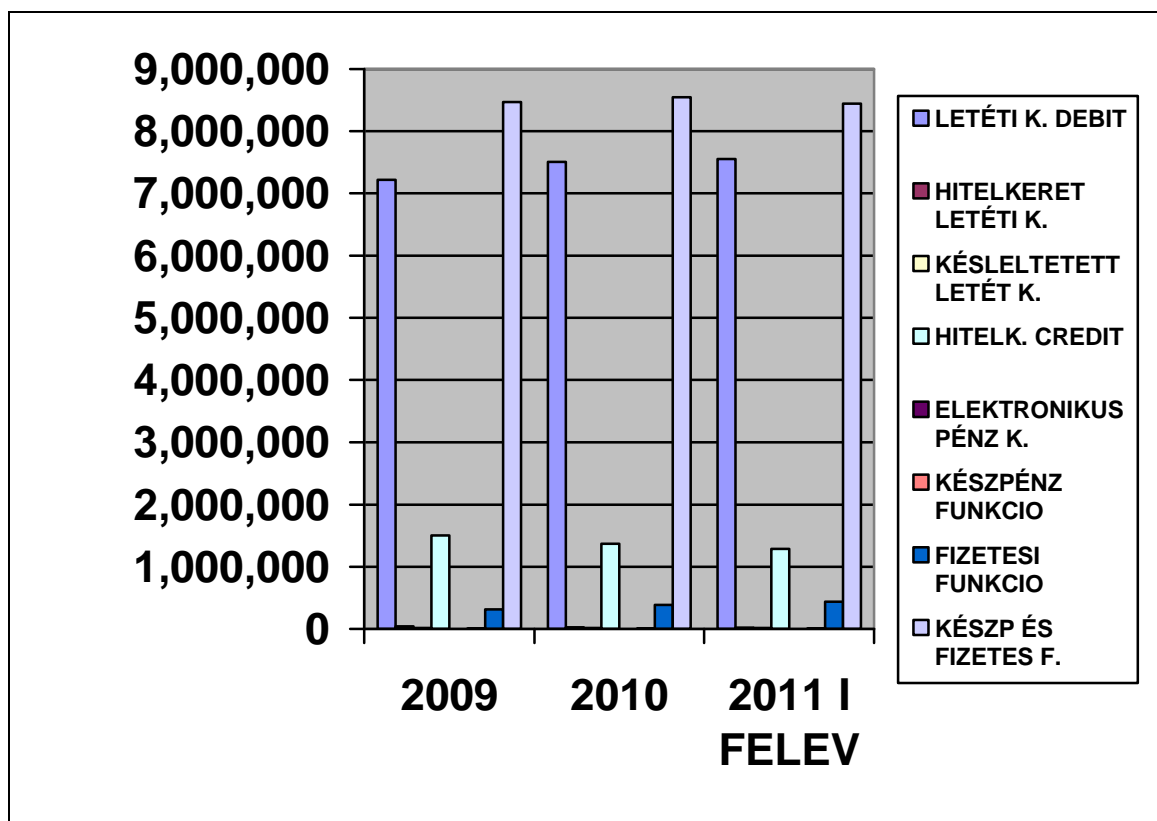

Elemelve a kártyakibocsátások adatait, arra a következtetésre jutunk, hogy a kártyakibocsátások száma a vizsgált három éves periódusban aránylag stabil maradt, tehát nem mutat jelentős növekedést.

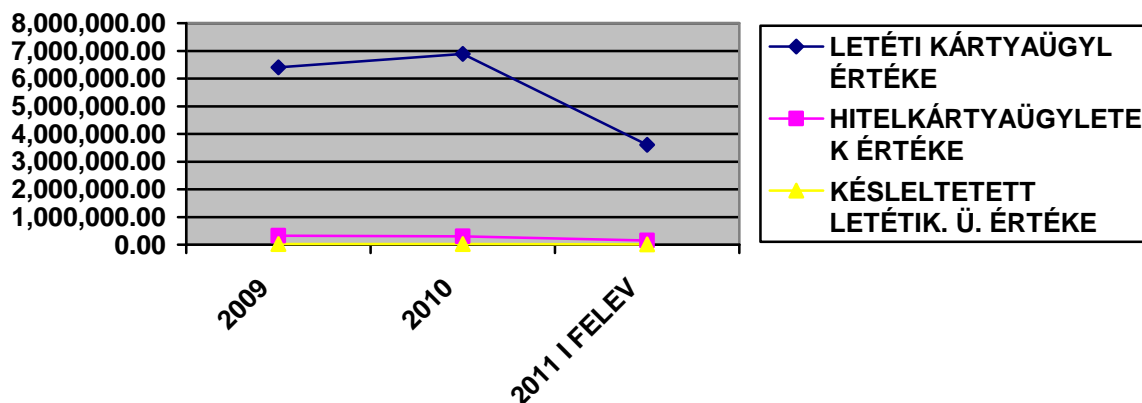
⁵⁹⁹ www.mnb.hu/Statisztika/statisztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok/xiii-penzforgalmi-adatok

9 Melléklet - A kártyahasználatra vonatkozó statisztika Magyarországon

megkülönböztetvén a kártyák funkcióit⁶⁰⁰

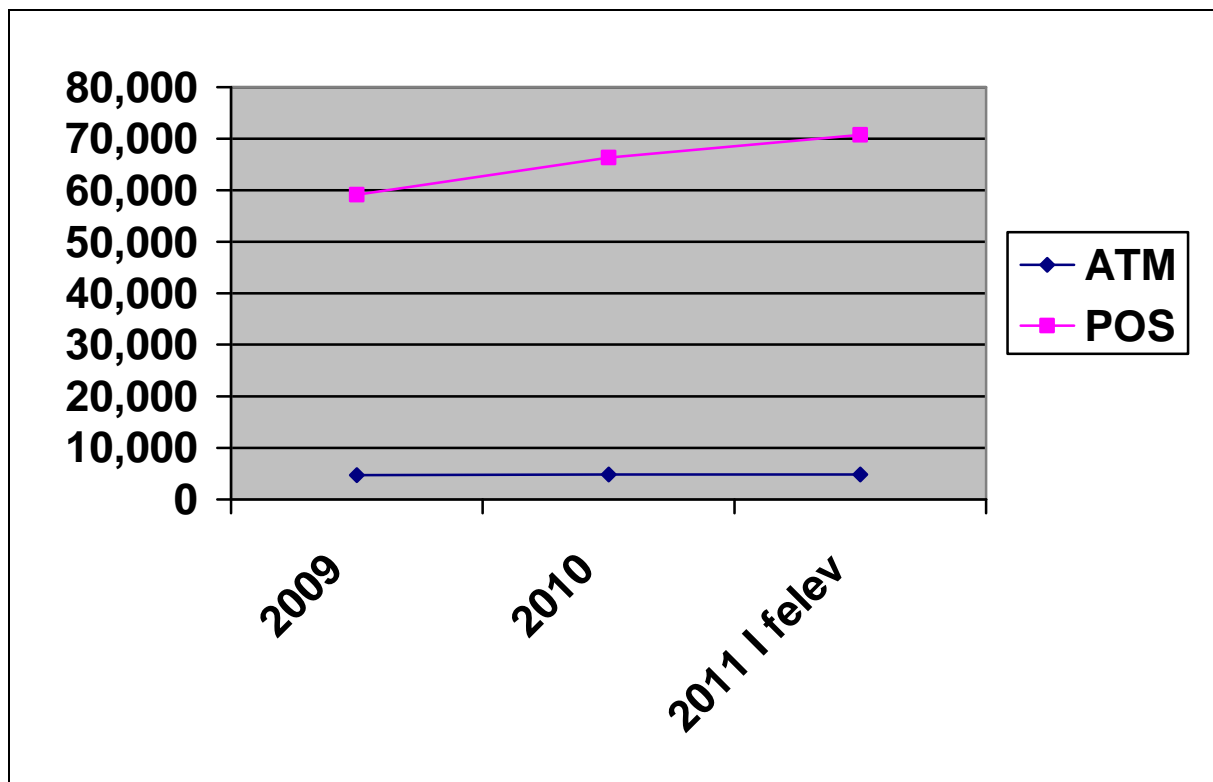
A vizsgált ügyletek értékben meghatározva

⁶⁰⁰ www.mnb.hu/Statisztika/statisztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok/xiii-penzforgalmi-adatok

10 Melléklet - Magyarországon elhelyezett ATM és POS pontok száma

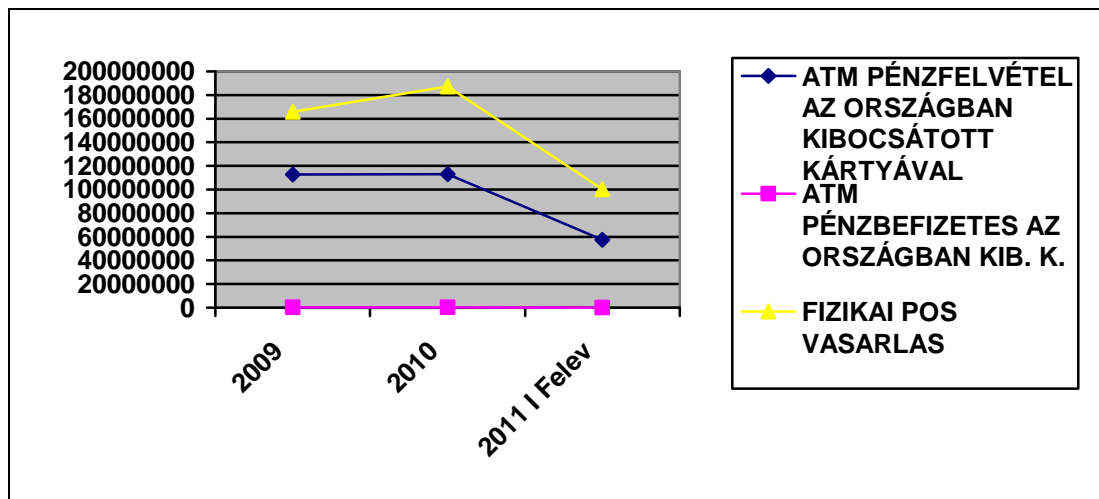
Ezen egységek számának alakulása⁶⁰¹

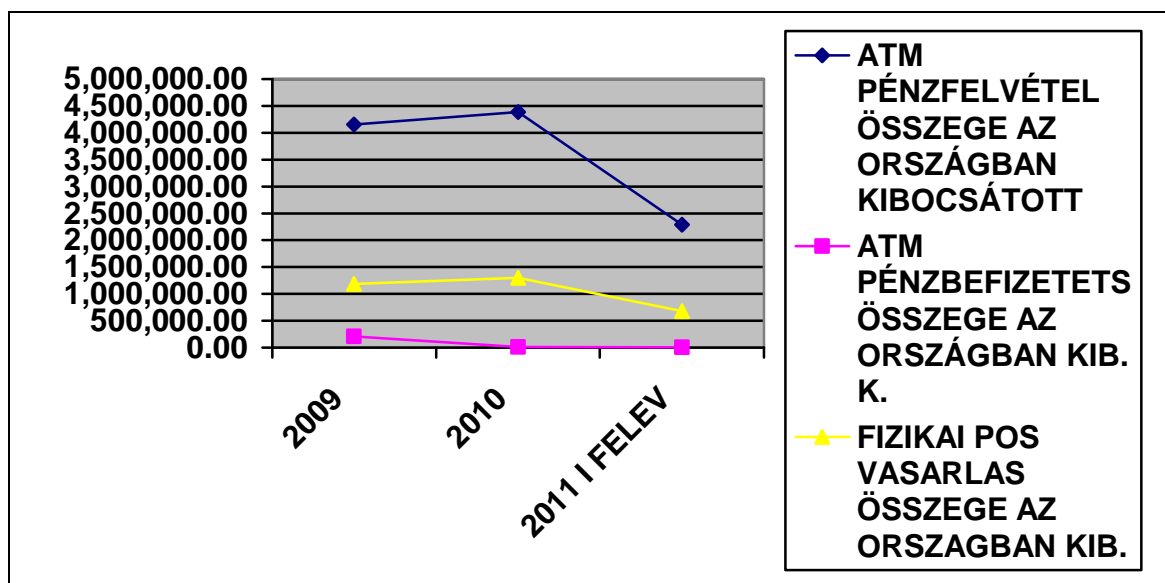
⁶⁰¹ www.mnb.hu/Statiztika/statisztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok/xiii-penzforgalmi-adatok

11 Melléklet - Magyarországon elhelyezett ATM és POS pontoknál kezdeményezett ügyletek az országban kibocsátott kártyákkal

ATM, POS ügyletek, az országban kibocsátott kártyákkal⁶⁰²

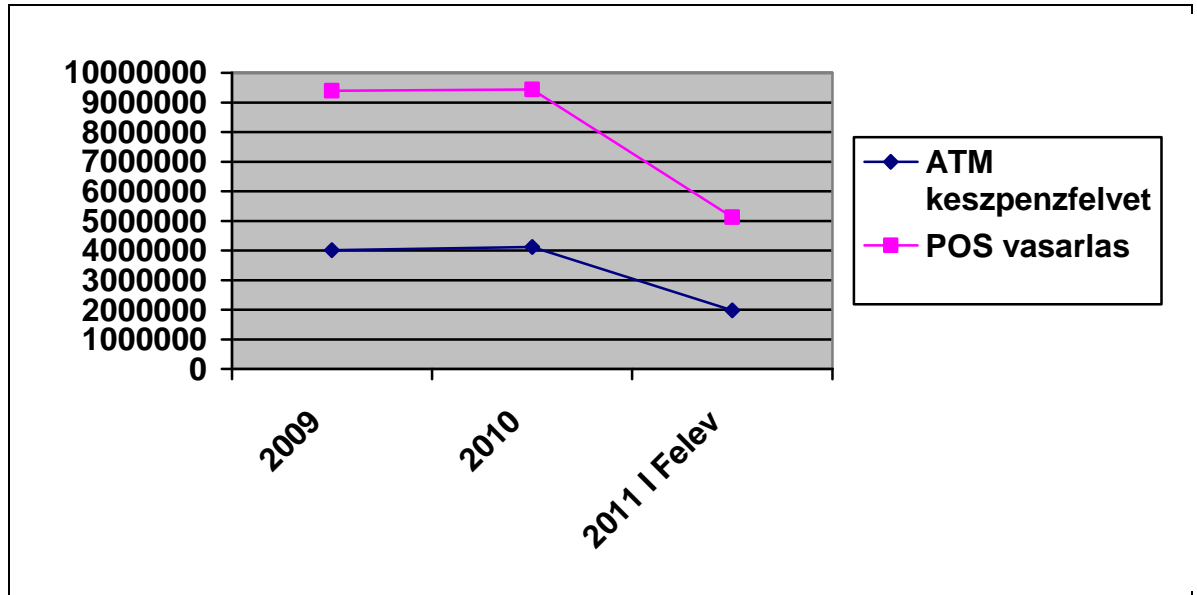
A vizsgált ügyletek értékben meghatározva

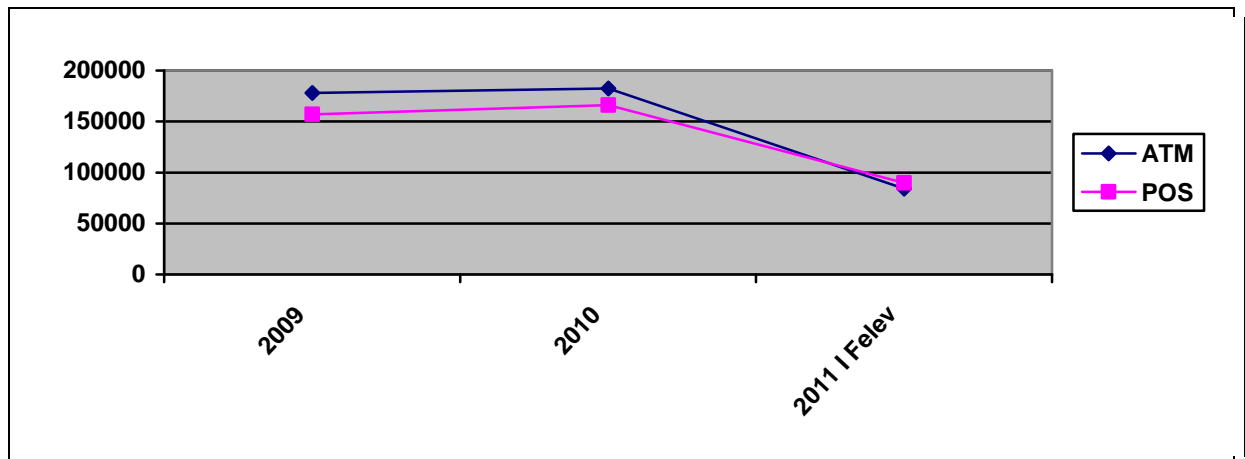
⁶⁰² www.mnb.hu/Statiztika/statiztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok/xiii-penzforgalmi-adatok

12 Melléklet – ATM készpénzfelvétel az ország határain kívül kibocsátott kártyákkal, POS vásárlási ügyletek az ország határain kívül kibocsátott kártyákkal

Nem volt készpénzletéleri ügylet kezdeményezve az ország határain kívül kibocsátott kártyákkal.⁶⁰³

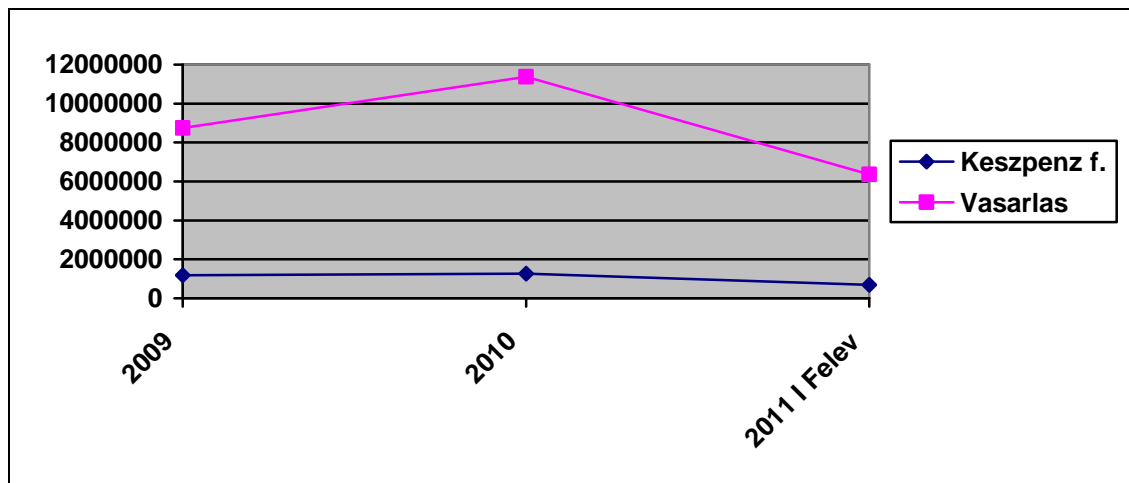
A vizsgált ügyletek értékben meghatározva

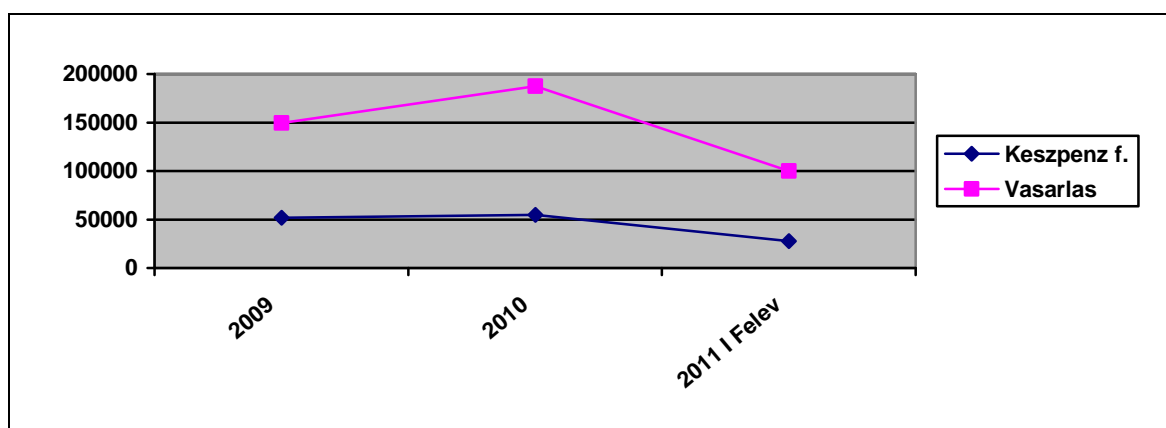
⁶⁰³ www.mnb.hu/Statisztika/statisztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok/xiii-penzforgalmi-adatok

13 Melléklet - Készpénzfelvétel az ország határain kívül, Magyarországon kibocsátott kártyákkal és vásárlási ügyletek az ország határain kívül, Magyarországon kibocsátott kártyákkal

Nem volt készpénz-befizetési ügylet kezdeményezve az ország határain kívül, az országban kibocsátott kártyákkal⁶⁰⁴.

A vizsgált ügyletek értékben meghatározva

⁶⁰⁴ www.mnb.hu/Statiztika/statiztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok/xiii-penzforgalmi-adatok

A statisztikai adatok és a jogszabályok céljainak általános összehasonlítása

Az előző részben, a mellékletekben, a statisztikai adatok felhasználásán át próbáltam egy képet alkotni az olvasó számára, hogy a két ország belső piacán, milyen irányba fejlődnek a pénzforgalmi szolgáltatások.

Amint a szabályozásból is kitűnik, a jogalkotó célja fellendíteni a pénzforgalmi szolgáltatások piacát, illetve egy pozitív fejlődési folyamatot indítani el a belső piacon, a fogyasztók számára is elérhető áron.

Amint a statisztikai adatok összehasonlításából is kitűnik, mindkét országban ebben a periódusban a kártyakibocsátások mutatója növekvő tendenciát mutat, sőt Románia esetében egy erőteljesebb növekedést észlelhetünk. Ez véleményem szerint azt jelzi, hogy Romániában, pontosan az elemzett időszakban volt az a periódus, amelyben az új szolgáltatások (kártyakibocsátások és ezzel a fizetőeszközzel kezdeményezett ügyletek) piaca növekvőben volt.

Megállapíthatjuk ugyanakkor azt is, hogy a két elemzett piacon azonos termékek vannak jelen, ez a tény pedig a versenynek tudható be, illetve annak a tényezőnek, hogy egyes pénzforgalmi szolgáltatók, más uniós tagállamban székhellyel rendelkező pénzforgalmi szolgáltatóknak a fiókja vagy leányvállalata, ezért a közösség más területein ajánlt szolgáltatásokat biztosítja a közösség területén.

A romániai bankpiaci termékek, a vizsgált időszakban való fejlődését az is alátámasztja, hogy a POS és az EFTPOS pontok száma rohamosan növekedett ebben a periódusban (2009-2011), míg ez az adat Magyarországon is növekvő tendenciát mutat, de a statisztikai adatok nem jeleznek olyan látványos növekedést.

Magyarországon, a kártyahasználatra vonatkozó statisztika értelmében, az ügyletszámok függvényében, a POS vásárlások foglalják el az első helyet, míg Romániában az ATM -nél kezdeményezett készpénz-felvéti ügyletek, amelyeket a POS ügyletek követnek. Ez a statisztikai adat megfordulni látszik az ügyletek értékeinek függvényében, amely szerint Magyarországon az ATM készpénz-felvétel foglalja el az első helyet, amelyet a POS ügyletek követnek, amely azonos adatokat mutat Romániában is. Ezek a számadatok véleményem szerint tükrözik, hogy a tagállamokban élő fogyasztók milyen mértékben, illetve milyen célból használják az elektronikus fizetési eszközöket. A bankpiac fejlettségét véleményem szerint az ügyletszámokra vonatkozó statisztika tükrözi a legjobban, mert az újított adatokat a banki szolgáltatások használatának számáról a fogyasztók körében.

A külföldön kibocsátott kártyákkal kezdeményezett ügyletek esetében

Magyarországon a POS ügyletek töltik be a vezető szerepet, míg Romániában majdnem azonos szinten van ez a két ügylet.

A tagállamokban kibocsátott kártyák, ország határain kívül használata esetében mindkét országban a POS ügyletek vezetnek. A bankok napjainkban előnyösebb feltételeket biztosítanak a fogyasztónak a kártyával kezdeményezett ügyletek esetében.

A fent elemzett, összehasonlítással a céloom nem egy közgazdasági szempontból végzett, számszerűen pontos adatbázis összevetését próbáltam megvalósítani, hanem a piac fejlődési irányát meghatározni.

Az elemzett adatokból kitűnik, hogy megtalálhatóak, ugyanúgy a romániai bankpiacon, mint a magyar bankpiacon, azok a termékek (kártyával kezdeményezett ügyletek, ATM ügyletek), amelyek megerősödését és a piacon való térhódítását a tanulmányozott rendeletek elősegítették.

Ez azt jelenti, hogy a vizsgált bankpiacok a közösségi jogalkotó által megadott irányvonalon fejlődnek, ezért remélhetőleg, a folyamatos fejlődés vonalát követvén, majd részei leszünk, mint tagállamok és mint fogyasztók is egyben a teljes mértékben integrált európai bankpiacnak.

Ugyanakkor szerintem itt lenne alkalmas feltenni azt a kérdést is, hogy milyen fejlettségi szinttel rendelkezhetnének ezek a piacok, milyen banki integráció jöhetett volna létre, hogyha a SEPA terv, nem pontosan a gazdasági válság küszöbén lett volna elindítva. Feltehetően, már egy teljesen kialakult, teljes mértékben integrált pénzügyi piaccal rendelkezhetne Európa, illetve a tagállamokban minden fogyasztó és szolgáltató élvezhetné azokat az előnyöket, amelyet ez az elképzelés tudna számunkra biztosítani.

Fontosnak tartom viszont megemlíteni, hogy a fogyasztóknak idő kell amíg a pénzforgalmi szolgáltatók által ajánlt ügyleteket megismerik és megfelelően használják majd, ugyanis egy olyan érzékeny területen kell ezeket az újításokat meghozni, mint a pénzügy, amely közvetlen módon befolyásolja a mindennapi fogyasztók életét és sokszor létkérdését. Ezért úgy gondolom, hogy ezen a területen a fogyasztókat meggyőzni sokkal nehezebb és időigényesebb, mint más termék-szolgáltatás esetében.

Úgy gondolom, hogy képesítésemet figyelembe véve, csak olyan következtetéseket vonhatok le ami a piaci irányzatra vonatkozik, illetve megállapíthatjuk azt a tényt, hogy a belső jogalkotás, ugyanúgy mint a piaci fejlődés irányvonala a közösségi jogalkotó által megálmodott cél megvalósítását követi.

FELHASZNÁLT IRODALOM

KÖNYVEK, KÖTETEK

BOTOS Katalin, BÓDY László *Magyar pénz és tőkepiaci rendszer*, Budapest, Szent István Társulat, 2007

BOTOS Katalin, BÓDY László, MÁDL József, *Nemzetközi pénzügyek*, Budapest, PPKE, 1999

BOYTA Györgyné, HARGITA Árpád, SÁRAI József, TÓTH Tihamér: *Versenyjogi esetek*, Osiris, Budapest, 2000

CARMEN Adriana Gheorghe, *Drept bancar*, CH Beck, Bucuresti, 2006

Current Issues in banking law, 2007 október 31-november 2, Nemzetközi Konferencia „Probleme actuale in domeniul juridic bancar”, Temesvár, kiadás helye Bukarest, Wolters Kluwer Romania, 2008

CRIS Skinner, *The future of Finance after SEPA*, John Wiley Sons Ltd, England, 2008, An introduction to SEPA

CHRIS Skinner, *The future of Banking in a globalized world*, John Wiley Sons Ltd, Chichester, 2007,

DAVID W. Pearce, *A modern közgazdaságtan ismerettára*, Közgazdaságtani és Jogi könyvkiadó, Budapest, 1993

EMIL Balan, *Drept financiar*, All Beck, Bukarest, 2004

GHEORGHE Belei: *Drept civil roman*, XI Kiadás, kibővítve Marian Nicolae, Petrica Trusca, Bukarest, Universul Juridic, 2007

GUIDO Ferrarini, KLAUS J Copt, EDDY Wymeersch, *Capital Markets in the Age of the euró, Cross Border Transactions, Listed Companies and Regulation*, Kluwer Law International, 2002

HALUSTYIK Anna: *Pénzügyi jog II*, Budapest, Szent István Társulat, 2007

HALUSTYIK Anna, *Alapfokú tőzsdei szakvizsga tananyaga I*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1990

HALUSTYIK Anna, *Bankszabályozás Magyarországon*, Sárközy Tamás, ünnepi kötet, HVG Orac, 2006 Budapest

ION Turcu, *Operatiuni si contracte bancare*, Lumina Lex, Bukarest, 1997

JÓZON Mónika: *Általános jogelméleti és polgári jogi ismeretek*, Kolozsvár, Scienta, 2007

KECSKÉS László, *EU Jog és jogharmonizáció*, Hvg Orac, Budapest, 2005

KEITH Pilbeam, *Finance and Financial Markets*, Palgrave, New York, 1998

KÓNYA Judit, *Banküzemeltani alapismeretek*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1994

KÓNYA Judit: *A vállalkozások bankügyletei*, Budapest, KJK Kerszöv.2001

LŐRINCNÉ Istvánffy Hajna, *Pénzügyek Európában, Múlt, jelen, jövő*, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1996

MARTIJN van Empel, *Financial Services in Europe*, Kluwer Law International, Netherland, 2008

AVROMATI Despina, *The law of Payment Services in the EU, The EC Directive on Payment Services in the Internal Market*, Kluwer Law International, I kötet, 2008, Netherland,

MAVROMATI Despina, *The law of Payment Services in the EU, The EC Directive on Payment Services in the Internal Market*, Kluwer Law International, II kötet, 2008, Netherland,

MICHAEL E. Porter, *Iparágak és versenytársak elemzési módszerei*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1993

MEIR Kohn: *Bank és pénzügyek, pénzügyi piacok*, Budapest, Osiris, 1998

NAGY Zoltán: *A faktoring*, Budapest, HVG-ORAC, 2009

NAGY Zoltán, Törő, Károlyi, Kövesházy – *Gazdasági Jog I, Gazdasági Közjog*, 2000, Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó

STIJN Claessens, *Competition in the Financial Sector: Overview of competition Policies*, IMF Working Paper, March 2009

SZABÓ László: *Banküzemtan*, Janus Pannonius Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar, Pécs, 2005

VÁRNAY Ernő, PAPP Mónika: *Az Európai Unió Joga*, Közgazdasági és jogi kiadványok, Budapest 2001

TÓTH Tihamér, *Az Európai Unió versenyjoga*, Complex, Budapest, 2007

SAGUNA Dan Drosu, RATIU Monica Amalia, *Drept bancar*, CH Beck, Bucuresti,

2007

VÁRHEGYI Éva, *Bankok versenyben, A magyar bankpiac állapota, fejlődése és jövője*, Pénzügykutató RT, Budapest, 1995

VÁRHEGYI Éva, GÁSPÁR Pál: *A tőke mozgások szabadsága – az Európai Unió kihívásai*, Pénzügykutató RT, Budapest, 1997

WILHEIM Röpke, *Emberséges társadalom – emberséges gazdaság*, Budapest, Aula, 2000

HALUSTYIK Anna, *Gazdasági szektorok és jogharmonizáció*, Szerkesztette Forgács Imre, Osiris, 2000, Budapest, 345

CIKKEK, TANULMÁNYOK

BÁGER Gusztáv, SZABÓ-PELSŐCZI Miklós, A Marshall-tervtől az új egyensúlyi helyzetek felé, *Közgazdasági szemle*, 45 évfolyam, 1998, 1 szám, január

Federal Reserve Banks and Equens strat strategic partnership for cross border payments, *M2PressWIRE*, Apr 09, 2009, forrás EBSCOhost

Finfocus, 2007. május 3 szám

HALUSTYIK Anna, A pénzügyi jog szabályozási trendjei, *Iustum Aequum Salutare*, II, 2006/1-2

HEUN David, Growing Debt Concerns May Slow SEPA, *American Banker*, 00027561, 10.5.2011, évfolyam 176, szám 154, forrás EBSCOhost

IBAN's and BIC's to become mandatory for Euro cross-border payments, *M2PressWIRE*, oct 18, 2005, forrás EBSCOhost

JÓZON Monika: A jogharmonizáció jövője a bővített belső piacon az alkotmányos szerződés tükrében, *Iustum Aequum Salutare*, II/2006, 53

KOKKIE Kooyman, CATHERINA Du Toit, Sanlam Investment Management, 'The investor', *FINWEEK*, 4 may, 2006, 15, forrás EBSCOhost

LARGE Jack, LARGE Wolfi, Payment systems take to cybespace, *Euromoney*, 00142433, Mar 2006 Supplement, Évfolyam 37, forrás EBSCOhost

LARGE Jack, Large Wolfi, Payment systems review: Innovation pulses through the lifeblood of commerce, *Euromoney*, 00142433, Mar 2008 Supplement, Évfolyam 39, forrás EBSCOhost

MARGUART Jeffrey C., SUMMERS Bruce J, „Efficiency and risk in small value, cross border payments: The North American case” *North American Journal of Economics & Finance*, 10629408, 1996 évf 7, szám 2, forrás EBSCOhost

Mind your BICs and IBANs, *Economist*, 00130613, 8.9.2003, évfolyam 368, szám 8336, forrás EBSCOhost

NAGY Zoltán: A faktoring közjogi szabályozásának aspektusai Magyarországon, *Moskolci Jogi Szemle*, II évfolyam, 2007. 2 szám

PARRY Robert T., Globan payments in the 21st century: A central banker's view, *FRBSF Economic Letter*, 0890927X, 05.03.96, évfolyam 96, 15 szán, forrás EBSCOhost

ROCHET, Jean-Charles, and Jean TIROLE, "Platform Competition in Two-Sided Markets," *Journal of European Economic Association*, 2003, 1

SUJIT Chakravorti, and ROVERTO Roson "Platform Competition in Two Sided Markets: The Case of Payment Networks", *Federal Reserve Bank of Chicago*, Sept 2004

FLORIN Sandor, Aspecte juridice privitoare la operatiunile bancare transfrontaliere, *Current Issues in banking law*, Bucuresti, Wolters Kluwer Romania, 2008, 319-321

Dr. Turján Anikó-Brosch Judit: Egységes eurofizetési övezet (SEPA): Teljes gőzzel előre, *MNB SZEMLE*, 2012 június, 55

NAGY Zoltán, *A faktoring intézményi háttere*, *Competitio*, 2007 november, 73

HALUSTYIK Anna, *20 éve hatályos a GT., avagy egy elegáns úr szmokingban*, *Gazdaság és Jog* 2010 március, 3 szám, 14

HALUSTYIK Anna, *Az állami gazdaságirányítás egy történelmi torzója: Peru 1968 után*, *Jogtudományi Közlöny*, 1984 július, 424

HALUSTYIK Anna, *Pénzpiaci fejlődés – a kereskedelmi bankolás az 1990-es években Magyarországon A tulajdonviszonyok alakulása és a bankprivatizációk*, Placet Experiri, Ünnepi tanulmányok Bánrévy Gábor 75 születésnapjára, 2004 Budapest, 102

HALUSTYIK Anna, *Sokarcú szabályozó állam*, Ünnepi tanulmányok Balásházy Mária tiszteletére, 2010 Budapest, 156

TÖRVÉNYKEZÉS

Elsődleges jog

Az Európai Szén és Acélközösséget létrehozó Párizsi szerződés, hatályba lépett 1952 júl. 23-án

Európai Gazdasági Közösséget és Európai Atomenergia Közösséget létrehozó Római szerződés, hatályba lépett 1958 jan. 1-én

Egységes Európai Okmány, hatályba lépett 1987 július 1-én

Európai Unió alapítószerződése

EU IRÁNYLEVEK

97/5/EK Irányelv a határokon átnyúló átutalásokról

Az Európai Parlament és a Tanács 98/26/EK irányelve a fizetési és értékpapír-elszámolásirendszerekben az elszámolások véglegességéről (HL L 166., 1998.6.11.)

2000/46/EK irányelv (HL L 275., 2000.10.27.), hatályon kívül helyezve Az Európai Parlament és a Tanács 2009/110/EK irányelve az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységének megkezdéséről, folytatásáról és prudenciális felügyeletéről, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról, valamint a 2000/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről, HL L 267., 2009.10.10.

Directive 2002/47/EC of the European Parliament and of the Council of 6 June 2002 on financial collateral arrangements (HL L 168., 2002.6.27).

A Tanács 2004/106/EK Irányelve a tagállamok illetékes hatóságainak a közvetlen adózás, a bizonyos jövedéki adók és a biztosítási díjak adózása területén történő kölcsönös segítségnyújtásról szóló 77/799/EGK tanácsi irányelv, valamint a jövedékiadó-köteles termékekre vonatkozó általános rendelkezésekről és e termékek tartásáról, szállításáról és ellenőrzéséről szóló 92/12/EGK irányelv módosításáról;

A 2004/39/EK irányelv a pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK és a 93/6/EGK tanácsi irányelv és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről

Az Európai parlament és Tanács 2004/18/EK irányelve az építési beruházásra, árubeszerzésre és szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról

A Tanács 2004/56/EK irányelve a tagállamok illetékes hatóságainak a közvetlen adózás, a bizonyos jövedéki adók és a biztosítási díjak adózása területén történő kölcsönös segítségnyújtásról szóló 77/799/EGK irányelv módosításáról

2006/48/EK Irányelv a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról

2006/123/EK irányelv a belső piaci szolgáltatásokról

2007/64/EK a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről

A Tanács 2009/110/EK irányelve az elektronikuspénz-kibocsátó intézmények tevékenységének megkezdéséről, folytatásáról és prudenciális felügyeletéről, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról, valamint a 2000/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről

RENDELETEK

2560/2001/EK Rendelet a határon átnyúló, euróban történő fizetésekről

924/2009/EK Rendelet a határon átnyúló, euróban történő fizetésekről

EU TANULMÁNYOK, JELENTÉSEK

Regulation 2560/2001 Study of competition for cross border payment services, Final report project nr. MARKT/2004/11/F

XXXIIIrd Report on Competition Policy, 2003 – European Commission

ECB, Towards a Single Europe Payment Area, Third progress report, 2004. december

Általános jelentés az Európai Unió tevékenységéről, 2004

European Commission – Report on competition policy, 2004

Study of the impact of Regulation 2560/2001 on bank charges for national payments, Final Report, PROJECT N° MARKT/2004/11/F – LOT 2, Retail Banking Research Ltd, London, September 2005

Általános jelentés az Európai Unió tevékenységéről, 2005

Communication to the Spring European Council: Working together for growth and jobs – A new start for the Lisbon Strategy – Communication from President Barosso in agreement with Vice-President Verheugen, COM (2005) 24/F, 02.02.2005

Commission of the European Communities, Commission staff working document addressed to the European Parliament and to the Council on the impact of Regulation (EC) No 2560/2001 on bank charges for national payments, Brussels, 18.12.2006, SEC(2006) 1783

ECB, Towards a Single Europe Payment Area, Fourth progress report, 2006 february

The Eurozone, 5 years after the introduction of euro coins and banknotes, Analytical report, Flash EB Series #193, november 2006

Commission Communication, Green paper: European Transparency initiative, COM (2006) 194/F, 03.05.2006

Általános jelentés az Európai Unió tevékenységéről, 2006

Commission Staff Working Document, accompanying the Communication from the Commission - Sector Inquiry under Art 17 of Regulation 1/2003 on retail banking (Final Report) [COM (2007) 33 final] SEC(2007)

Általános jelentés az Európai Unió tevékenységéről, 2007

ECB Blue Book, august 2007, Payment and securities settlement systems in the European Union, Euro Area Countries

Commission, Green paper on retail Financial Services in the Single Market, COM (2007) 226/F, 30.04.2007

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény - Az egységes piac felülvizsgálata, (2007/C 93/06), HL C 93, 2007.04.27

Régiók Bizottsága vélemény – Az egységes piac jövője és az európai társadalom helyzetének felmérése, (2007/C 156/03), HL C 156, 2007.07.07.

Report from the Commission to the European Parliament and the Council of [...] on the application of Regulation (EC) No 2560/2001 on cross-border payments in euro {SEC(2008) 141}, /* COM/2008/0064 final */

A Bizottság közleménye - Az állami támogatásokról szóló szabályoknak a pénzügyintézetek vonatkozásában a jelenlegi pénzügyi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre történő alkalmazásáról szóló közlemény (2008/C 270/02), HL C 270., 2008.10.25

Green Paper on consumer collective Redress, Com (2008) 794/F, 27.11.2008

Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on consumer Rights, Com (2008) 614/F, 08.10.2008

Commission Staff Working Document – The Single Market Review, SEC (2008) 3064/F

Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Committee of the Regions and the European Economic and Social Committee – Green Paper on Territorial Cohesion Turning territorial diversity into strength, Com (2008) 616, 06.10.2008

Communication from the Commission to the European Council – European Economic Recovery Plan, Com (2008) 800/F 26.11.2008

Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, The European Economic and Social Committee of the Regions – Cohesion Policy: investing in the real economy, Com (2008) 876/F, 16.12.2008

Általános jelentés az Európai Unió tevékenységéről, 2008

Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on cross border payments in the Community, COM (2008) 640/F, 13.10.2008

Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the taking up, pursuit and prudential supervision of the business of electronic money institutions, amending Directives 2005/60/EC and repealing Directive 2000/46/EC, Com (2008) 627/F, 09.10.2008

A Bizottság jelentése 2008. évi jelentés a versenypolitikáról, {SEC (2009) 1004}

A Bizottság közleménye: „A pénzügyintézetek feltökésítése a jelenlegi pénzügyi válságban: a támogatás szükséges minimális szintre történő korlátozása és az indokolatlan versenytorzulás kiküszöbölését célzó biztosítékokról szóló közlemény, (2009/C 10/03), 2009.01.15

Bizottsági közlemény - Az értékvesztett eszközök közösségi bankszektorban történő kezeléséről szóló közlemény (2009/C 72/01), (HL C 72., 2009.3.26.).

A Bizottság közleménye – A pénzügyi intézetek feltőkésítése a jelenlegi pénzügyi válságban: a támogatás szükséges minimális szintre történő korlátozása és az indokolatlan versenytorzulás kiküszöbölését célzó biztosítékok (HL C 10., 2009.1.15.)

A Bizottság közleménye „Ideiglenes közösségi keretrendszer a finanszírozási lehetőségek elérésének támogatására irányuló állami támogatási intézkedésekhez a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban” HL C 83., 2009.4.7.

Bizottsági közlemény - Impulzusok az európai gazdaság élénkítéséhez, Com (2009) 114/F, 04.03.2009

A Bizottság közleménye a pénzügyi szektor életképességének helyreállítása és a jelenlegi válságban hozott szerkezetátalakítási intézkedések értékelése az állami támogatási szabályok alapján (HL C 195., 2009.8.19.)

Általános jelentés az Európai Unió tevékenységéről, 2009,

A Bizottság közleménye - „Ideiglenes közösségi keretrendszer a finanszírozási lehetőségek elérésének támogatására irányuló állami támogatási intézkedésekhez a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban”, (2009/C 16/01) HL C 16., 2009.1.22.

Bizottsági Szolgálati Munkadokumentum a hatásvizsgálat összefoglalása, Brüsszel 2010.12.16 SEC (2010) 1583 végleges

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, Digitális menetrend, Brüsszel, 2010.08.26, COM (2010) végleges/2

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, Az elektronikus számlázás előnyeinek kiaknázása Európában, COM (2010) 712 végleges, Brüsszel, 2010.12.2

Proposal for Regulation of the European Parliament and of the Council establishing technical requirements for credit transfers and direct debits in euros and amending Regulation (EC) No 924/2009, COM (2010) 775/F, 16.12.2010

Bizottsági közlemény - Az állami támogatási szabályok 2011. január 1. utáni alkalmazásáról a pénzügyi válság idején bajba jutott bankok megsegítéséről szóló közlemény (2010/C 329/07), (HL C 329., 2010.12.7., 7. o.)

A Bizottság közleménye EURÓPA 2020, Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája, Com (2010) 2020/F, 27.09.2010

Communication from the Commission to the European Parliament, The Council and the European Economic and Social Committee „Alternative dispute resolution for consumer disputes in the Single Market”, COM (2011) 791F

Green paper Towards an integrated European market for card, internet and mobile payments, COM (2011) 941 Final, 11.1.2012

Communication from the Commission to the European Parliament, The Council and the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions, single Market Act, Twelve levers to boost growth and strengthen confidence „Working together to create a new growth” COM (2011) 206 Final

Communication from the Commission to the European Parliament, The Council and the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions, A Common European Sales Law to facilitate Cross Border Transactions in the Single Market, COM (2011) 636 Final

EU BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK

C 16, 17/62, Confederation Nationale des Producteurs de Fruit et Legumes v. Council (1962) ECR 471

Case COMP 34579, Bizottság v. Master Card, Hivatalos Lap C 264, 06/11/2009 o. 0008 – 0011, - bankközi díjak

Case COMP/D-1/29.373, Bizottság v. Visa International, Hivatalos Lap L 318, 22.11.2002, - multilaterális bankközi díjak

Case COMP/D-1/36.571, Bizottság v. Österreichische Banken, Hivatalos Lap L 56, 24.02.2004 - árkartell

COMP/37.860., Morgan Stanley v. Visa International and Visa Europe, Hivatalos Lap C 183, 05.08.2009, - tagfelvételi kérelem visszautasítása

COMP/38606, bizottság v. Groupement des cartes bancaires CB, Hivatalos Lap C 183, 05.08.2009, díjszabási intézkedések - versenykorlátozás

Case COMP 39398, Bizottság v. Visa Europe, Hivatalos Lap C 079, 12/03/2011, multilaterális bankközi díjak

EU SAJTÓKÖZLEMÉNYEK

Memo 01/294 Brussels, 20th september 2001 – Bank charges: Key findings of new Commission study

IP/01/992, Brussels, 12 July 2001 – Survey confirms bank charges for cross border payments still too high

2981st Council meeting Economic and Financial Affairs Brussels, 2 december 2009, PRES/09/352

IP/07/1959, Antitrust: Commission prohibits MasterCard’s intra-EEA Multilateral Interchange Fees, 19.12.2007

IP/08/1193, EU Presidency and Commission welcome launch of TARGET2-Securities „T2S” project, 23.07.2008

IP/09/711, State Aid: Commission approves recapitalisation of Commerzbank, 07.05.2009

IP/09/1729, State Aid: Commission approves ING restructuring plan and illiquid asset

back-up facility, 18.11.2009

IP/09/515 Antitrust: Commissioner Kroes takes note of MasterCard's decision to cut cross-border Multilateral Interchange Fees (MIFs) and to repeal recent scheme fee increases, 01.04.2009

TÖRVÉNYKEZÉS

1959. IV. TÖRVÉNY a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről

2011. évi CCVIII. Törvény a Magyar Nemzeti Bankról

2009. évi LXXXV. Törvény a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról

31/1954 Dekrétum a természetes személyekre és jogi személyekre vonatkozólag

287/2009 Törvény a Polgári Törvénykönyv elfogadásáról

33/1991 Törvény a banki tevékenységre vonatkozóan

312/2004 Törvény a Román Nemzeti bank statutumára vonatkozólag

127/2011 Törvény az elektronikus pénzkibocsátási tevékenységre vonatkozóan

58/1998 Banki törvény

99/2006 Sürgősségi Kormányrendelet a hitelintézetekre és tükemegfelelésre vonatkozólag

113/2009 Sürgősségi Kormányrendelet a fizetési szolgáltatásokra vonatkozóan

6/2004 Kormányrendelet a határon átnyúló átutalásokra vonatkozóan

1232/2008 Kormányhatározat egyes intézkedések a 2560/2001/EK Rendelet alkalmazása érdekében

21/2009 Román Nemzeti Bank Szabályzata a pénzforgalmi intézményekre vonatkozóan

192/2006 Törvény a közvetítés és a közvetítői foglalkozás megszervezésére vonatkozólag

1259/2010 Kormányhatározat egyes intézkedések a 924/2009/EK Rendelet alkalmazása érdekében

21/1992 Kormányrendelet a fogyasztóvédelemre vonatkozóan

882/2010 Kormányhatározat a nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság működésére és szervezésére vonatkozólag

50/2010 Sürgősségi Kormányrendelet a fogyasztóknak ajánlt hitelszerződésekre vonatkozólag

148/2000 Törvény a reklámokra vonatkozóan

193/2000 Törvény a kereskedők és fogyasztók között létrejött szerződések jogellenes kikötésekről

51/1997 Kormányrendelet a lízing ügyletekre és lízing társaságokra vonatkozóan

A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság 632/2009 sz. Rendelete a valutaváltási tevékenységet folytató gazdasági egységek által a fogyasztók informálására vonatkozó intézkedésekről

32/2000 Törvény a biztosító társaságokra vonatkozólag és a biztosítások felügyeletére vonatkozólag

94/2011 Sürgősségi Kormányrendelet a gazdasági egységeknél végzett pénzügyi és gazdasági ellenőrzésre vonatkozólag

91/2003 Sürgősségi Kormányrendelet a Pénzügyi Őrség szervezésére vonatkozólag,

533/2007 Kormányhatározat a Pénzügyi Őrség szervezésére és működésére vonatkozólag

3/2004 Román Nemzeti Bank Szabályzata a határon átnyúló átutalások végrehajtása során keletkezett jogviták esetében alkalmazandó közvetítői eljárásra vonatkozólag

31/2012 Sürgősségi Kormányrendelet, a 113/2009 Sürgősségi Kormányrendelet módosítására vonatkozólag

386/2012 Kormányhatározat az 1259/2010 Kormányhatározat módosítására vonatkozólag

700/2012 Kormányhatározat a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság szervezésére és működésére vonatkozólag

INTERNET OLDALAK

<http://ec.europa.eu>

www.ecb.int

<http://europa.eu>

www.mnb.hu

<http://bnr.ro>

www.arb.ro Az internet oldal tartalmazza a tagbankok internet címét is, amelyekről tájékoztam az alkalmazott díjakkal kapcsolatosan